

Promoting penal
reform worldwide

„ნულოვანი ტოლერანტობიდან ლიბერალიზაციისაკენ”

პოლიტიკის, კანონმდებლობისა და პრაქტიკის ანალიზი

„ციხის საერთაშორისო რეფორმა” (PRI)

2011 წელი

Project is funded by the
EUROPEAN UNION

“The contents of this publication are the sole responsibility of Penal Reform International and can in no way be taken to reflect the views of European Union”

„ნულოვანი ტოლერანტობიდან“ ლიბერალიზაციისაკენ

**„დანაშაულისა და დამნაშავეთა მიმართ მოპყრობისადმი საზოგადოების განწყობა
და დამოკიდებულება წარმოადგენს ნებისმიერი ქვეყნის ცივილიზაციის ერთ-ერთ
ყველაზე უტყუარ ტესტს“¹**

უინსტონ ჩერჩილი

წინასიტყვაობა

წინამდებარე კვლევის მიზანია შეაფასოს ის სიახლეები, რომლებიც სისხლის სამართლის სისტემის ჰუმანიზაციის მიმართულებით ინერგება და წარმოადგენს მოსაზრებები და რეკომენდაციები საერთაშორისო სტანდარტებისა და პოზიტიური პრაქტიკის გათვალისწინებით, ამ სიახლეების გეგმაზომიერი განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით. აგრეთვე, ვინაიდან „ნულოვანი ტოლერანტობის“ პოლიტიკის თანამდევი შედეგები, განსაკუთრებით, აისახა მსჯავრდებულ პირთა რაოდენობის ზრდაზე, ზოგადად, სასჯელთა აღსრულების სისტემებზე, კვლევა მიზნად ისახავს წარმოაჩინოს სისხლის სამართლის ის ასპექტები, რომლებიც ჯერ კიდევ საჭიროებს გაუმჯობესებას.

დაგეგმილი იყო აღნიშნული კვლევის შედეგების უფრო ადრე წარმოდგენა, თუმცა ბოლო ერთი წლის განმავლობაში იმდენი სიახლე დაინერგა ლიბერალიზაციის კუთხით, რომ საჭიროდ ჩავთვალეთ აგვესახა აღნიშნულ ანალიზში და საკუთარი მოსაზრებები/რეკომენდაციები წარმოგვედგინა ამ საკითხებთან დაკავშირებით. მნიშვნელოვანია, რომ ეს სიახლეები თანდათანობით და გეგმაზომიერად ამოქმედდეს, საერთაშორისო პოზიტიური პრაქტიკის გათვალისწინებით.

შესავალი

2004 წლიდან საქართველოს ხელისუფლებისათვის ერთ-ერთ პრიორიტეტს წარმოადგენს დანაშაულთან ბრძოლა და საზოგადოების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, რაც სახელმწიფოს მნიშვნელოვანი ფუნქციებია. ამ მიმართულებით დიდი ძალისხმევა იქნა გაწეული და სისხლის სამართლის სისტემაში მრავალი რეფორმა გატარდა.

¹ “The mood and temper of the public in regard to the treatment of crime and criminals is one of the most unfailing tests of the civilisation of any country” - **Winston Churchill**

ხელისუფლებამ განსაკუთრებით დიდ წარმატებას მიაღწია ორგანიზებულ დანაშაულთან, კორუფციასთან, საშიში ძალადობით ჩადენილ დანაშაულებთან და ქუჩის წვრილმან დანაშაულთან ბრძოლის თვალსაზრისით. მიღწეულ შედეგებად უნდა აღინიშნოს დანაშაულის დონის შემცირება, დანაშაულთან ბრძოლისა და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. ამას ადასტურებს, როგორც, ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემები² დანაშაულობის შესახებ, ასევე დანაშაულისა და უსაფრთხოების შესახებ კვლევები, რომლებიც 2010-2011 წლებში განხორციელდა.

2006 – 2008 წლებში სახელმწიფოს სისხლის სამართლის პოლიტიკა და დანაშაულების მიმართ მიდგომები განსაკუთრებული სიმკაცრით გამოირჩეოდა. ხოლო 2009 წლიდან პოლიტიკა შეიცვალა და დაიწყო ლიბერალიზაციის პროცესი ევროკავშირისა და სხვა ორგანიზაციების ხელშეწყობითა და დახმარებით. ხელისუფლების წარმომადგენელთა განცხადებით მიღწეული შედეგები, რაც გამოიხატა დანაშაულის დონის კლებით და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების გაზრდით, საშუალებას იძლევა, რომ უფრო ლიბერალური მიდგომები დაინერგოს საქართველოს სისხლის სამართლის სისტემაში.

2008 წელს საქართველოს პრეზიდენტმა განაცხადა, რომ „აუცილებელია ახლებური ხედვა და მიდგომები, ჩვენ უნდა გავაძლიეროთ ადამიანის უფლებების დაცვა და ამ მიმართულებით გადადგმული პირველი ნაბიჯი ლიბერალური სისხლის სამართლის კანონმდებლობა უნდა იყოს“. მან მიმართა ევროკავშირს დახმარებისა და რეფორმის პროცესში ჩართვის მოწოდებით. 2009 წელს პრეზიდენტის ბრძანებულებით დამტკიცდა სისხლის სამართლის რეფორმის სტრატეგია და ახალი სამოქმედო გეგმა, შეიქმნა სისხლის სამართლის რეფორმების მაკოორდინირებელი უწყებათშორისი საბჭო³, რომელშიც ხელისუფლების წარმომადგენლებთან ერთად მოწვეული იყვნენ საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები (დამკვირვებლის სტატუსით), აგრეთვე შეიქმნა რამდენიმე სამუშაო ჯგუფი, რომლებიც აქტიურად მონაწილეობენ რეფორმების დაგეგმვის, განხორციელებისა და მათზე ზედამხედველობის პროცესში. ინიცირებულ იქნა მთელი რიგი საკანონმდებლო ცვლილებები და პრაქტიკაში დაინერგა რამდენიმე ახალი პროგრამა. მთელ ამ პროცესს დახმარებასა და თანადგომას უწევს ევროკავშირი⁴, აგრეთვე საქართველოში მოქმედი საერთაშორისო ორგანიზაციები.

შემუშავდა და მიღებულ იქნა ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, აგრეთვე იუსტიციის მინისტრის ბრძანებით დამტკიცდა სისხლის სამართლის სახელმძღვანელო პრინციპები, აგრეთვე ამოქმედდა ახალი პატიმრობის კოდექსი.

² სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, www.geostat.ge, შინაგან საქმეთა სამინისტრო www.police.ge

³ 2008 წლის 13 დეკემბრის პრეზიდენტის ბრძანებულება № 591

⁴ ევროკავშირის სექტორული პოლიტიკის პირდაპირი საბიუჯეტო დახმარების პროგრამა „საქართველოში სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების რეფორმის მხარდაჭერა“, CRIS No.ENPI/2007/19630

„ნულოვანი ტოლერანტობა“

2006 წლის 14 თებერვალს პარლამენტში ყოველწლიური საანგარიშო მოხსენების წარდგენისას პრეზიდენტმა გამოაცხადა წვრილმანი დანაშაულის მიმართ ნულოვანი ტოლერანტობის შესახებ. მან მიუთითა სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში ცვლილებების განხორციელების აუცილებლობაზე, რომელიც გაითვალისწინებდა გამკაცრებულ სასჯელებს ქურდობის, ძარცვის დანაშაულებზე, აგრეთვე ნარკოტიკული დანაშაულების მიმართ. „კოდექსში უნდა შევიდეს ცვლილებები, რომელიც ბინის და ქუჩის ძარცვაზე, ჯიბიგრობასა და ნარკოტიკების შენახვაზე გამკაცრებულ სასჯელს ითვალისწინებს“. მან ასევე მოუწოდა ამ დანაშაულების ჩადენისათვის თავისუფლების აღკვეთის გამოყენებისა და პირობითი მსჯავრის გაუქმებაზე⁵.

ხელისუფლების წარმომადგენლები ნულოვანი ტოლერანტობის პოლიტიკის აუცილებლობას იმ დროისთვის საქართველოში არსებულ კრიმინოგენურ ვითარებას უკავშირებენ. „ნულოვანი ტოლერანტობის მიზანია არ დატოვოს არცერთი დანაშაული, თუნდაც წვრილმანი, რეაგირების გარეშე და ამ გზით მინიმუმამდე დაიყვანოს ქვეყანაში დანაშაულის დონე, შეცვალოს საზოგადოების დამოკიდებულება დანაშაულის მიმართ და აღმოფხვრას დაუსჯელობის სინდრომი“ (ნულოვანი ტოლერანტობის პოლიტიკის გატარების შედეგად საქართველო გათავისუფლდა, როგორც ორგანიზებული, ისე წვრილმანი დანაშაულისაგან და გახდა ერთ-ერთი ყველაზე უსაფრთხო ქვეყანა“⁶).

ცხრილი №1 რეგისტრირებულ დანაშაულთა რაოდენობა⁷

	2000	2001	2002	2003	2004	2005*	2006	2007	2008	2009	2010	2011 (10 თვე)
რეგისტრირებული დანაშაული – სულ	15029	15 662	16 658	17397	24856	43266	62283	54746	44644	35949	34739	33223
მათ შორის:												
მძიმე დანაშაული	8317	8601	9658	10326	17833	24320	29249	13158	13028	11093	9987	5322
	55 %	54.9%	57.9%	59.3%	71.7%	56%	46.9%	24%	29%	30.8%	28.7%	16%
არასრულწლოვანთა მიერ ჩადენილი დანაშაული	620	662	674	617	557	755	997	674	759	595	543	509

⁵ საქართველოს პრეზიდენტის მიხეილ სააკაშვილის ყოველწლიური შემაჯამებელი მოხსენება პარლამენტის საგაზაფხულო სესიაზე, 14.02.2006, პრეზიდენტის პრესსამსახური, http://www.president.gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=231&info_id=4951

⁶ „ნულოვანი სისხლის სამართლის პოლიტიკა, პოლიტიკის მიმართულებები, იუსტიციის სამინისტროს ანალიტიკური დეპარტამენტი, http://www.justice.gov.ge/index.php?lang_id=GEO&sec_id=658&info_id=3479

⁷ 2005 წლის მაისიდან საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში შეტანილია ცვლილებები, რომლებიც ითვალისწინებენ მოკვლევის ორგანოების გაუქმებას და წინასწარი გამოძიების დაწყებას დანაშაულის ჩადენის მომენტიდან. ამ და სხვა მიზეზებით გაზრდილია რეგისტრირებული დანაშაულებების რაოდენობა.

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი) www.geostat.ge

როგორც №1 ცხრილიდან ჩანს 2005 წლიდან კლებულობს მძიმე დანაშაულის პროცენტული წილი მთელ დანაშაულთა რიცხვში.

აქვე ჩანს, რომ დანაშაულის რაოდენობის პიკური მაჩვენებელი დაფიქსირებულია 2006 წელს (62,283), როგორც ზრდასრულ ასევე არასრულწლოვან სამართალდამრღვევთა მიერ ჩადენილი დანაშაულების რაოდენობის მხრივ.

რეგისტრირებული დანაშაულის რაოდენობის განსაკუთრებით აქტიური ზრდა 2004 - 2006 წლებში ნაწილობრივ შეიძლება გამოწვეული იყოს დანაშაულის გამოვლენის მაჩვენებლების გაზრდით, რაც განაპირობა სახელმწიფოს მიერ დანაშაულთან ბრძოლის გააქტიურებამ. შსს-ს 2006 წლის მონაცემების სტატისტიკურ ანალიზში ნათქვამია, რომ „დანაშაულის ზრდა გამოწვეულია არა კრიმინოგენური სიტუაციის დამძიმებით საზოგადოებაში, არამედ ყოველი ცალკეული ფაქტის დაფიქსირებისა და რეგისტრაციის გაუმჯობესებით.“ რეგისტრირებულ დანაშაულთა მონაცემების ზრდის სხვა მიზეზებად დასახელებულია მოსახლეობისა და სამართალდამცავი სტრუქტურების კონტაქტის გაადვილება და ინტენსიურობის ამაღლება, სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში ცვლილებების მიღების შედეგად სისხლის სამართლის საქმის აღძვრის გამარტივება, ასევე პოლიციის მუშაობის ეფექტურობა (განსაკუთრებით, საპატრულო პოლიციის პროექტის) და საზოგადოებაში ამაღლებული ავტორიტეტი.

ცხრილი №2 რეგისტრირებული დანაშაულები 2000 – 2010 წწ⁸.

დანაშაულის	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
დასახელება											
განზრახ მკვლელობა	239	263	292	302	281	403	323	330	263	205	180
მკვლელობის მცდელობა	183	167	206	197	257	294	317	411	390	289	238
ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება	222	244	279	253	371	368	271	157	200	134	126
გაუპატიურება	70	52	52	52	62	141	167	156	100	84	82
ქურდობა	4517	4743	5388	5593	10634	16256	27657	18586	14814	11473	11371
ძარცვა	336	399	397	556	1316	2087	2751	1615	1167	958	638
ყაჩაღობა	634	676	497	494	1733	1925	2160	1208	1008	700	398
დანაშაულის საერთო რაოდენობა	15029	15662	16658	17397	24856	43266	62283	54746	44644	35949	34739

როგორც №2 ცხრილიდან ჩანს სისხლის სამართლის პოლიტიკის გამკაცრებამდე განსაკუთრებით მაღალი იყო ისეთი ძალადობრივი დანაშაულების მაჩვენებელი როგორიცაა განზრახ მკვლელობა (ყველაზე მაღალი რაოდენობა 2005 წელს დაფიქსირდა), გაუპატიურება (2006 წელს ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი), ასევე საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები: ქურდობა, ძარცვა, ყაჩაღობა.

⁸ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი) www.geostat.ge

დანაშაულთა შორის ყველაზე მაღალია ნაკლებად მძიმე დანაშაულის წილი (2011 წლის 10 თვის მონაცემებით მთელ დანაშაულთა 71.5%-ს შეადგენს).

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ რეგისტრირებულ ყველა დანაშაულს შორის ქურდობა ყველაზე გავრცელებულ დანაშაულად რჩება. (2006 წელს მისი წილი 44%-ს აღწევდა, 2005 წ. – 37.5%, 2007წ. – 34%, 2008 წ. – 33%, 2009 წ. 32%, 2010 – 32%, 2011 წლის 10 თვის მონაცემებით – 30%-ს).

„ანალიზიდან ჩანს, რომ საქართველოში რაოდენობრივად ყველაზე მეტი და ამავე დროს ყველაზე პრობლემატურია ქურდობა (საერთო რაოდენობა 27 657, გახსნილია 3894, 14.1%), ქურდობაზე მოდის დარეგისტრირებულ დანაშაულებრივ ქმედებათა ყველაზე დიდი რაოდენობა“ – ნათქვამია საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს 2006 წლის სტატისტიკურ ანალიზში⁹. შსს-ს მონაცემებით იმ პერიოდისათვის ყველაზე ხშირი იყო მობილური ტელეფონების ქურდობა (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 35%), ბინის (შემთხვევათა 25%), დაწესებულებათა (შემთხვევათა 25%) გაქურდვის ფაქტები. დაწესებულებათა შორის ყველაზე დიდი წილი ეკუთვნოდა სავაჭრო ობიექტებს, ოფისებს (კომპიუტერული აპარატურის ქურდობა). წინა წლებთან შედარებით საგრძნობლად იკლო ავტომობილების ქურდობამ (შემთხვევათა 10%), სოფლად გავრცელებული იყო პირუტყვის ქურდობა (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 5%)“.

⁹ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს 2006 წლის 12 თვეში რეგისტრირებულ დანაშაულთა სტატისტიკურ მონაცემთა ანალიზი, <http://www.police.ge/index.php?m=199&newsid=7>

„დეტალური კვლევის შედეგად გამოიკვეთა დანაშაულთა გარკვეული ტიპოლოგია:

განზრახ მკვლელობა ჩადენის ადგილის მიხედვით კლასიფიცირება შემდეგნაირად: საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 40 %) - აქ მომხდარი მკვლელობების ძირითად მოტივს წარმოადგენს ახალგაზრდებს შორის განვითარებული სიტყვიერი კონფლიქტი, ე. წ. შელაპარაკება (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 10 %), ან სხვადასხვა მიზეზით ატეხილი ჩხუბი (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 20 %). მკვლელობათა 25 % ხდება დაზარალებულთა საცხოვრებელი ადგილის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ან თვით ბინაში (15 %). ამ შემთხვევაში ძირითადი მოტივი საყოფაცხოვრებო ხასიათისაა (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 15 %); შესაძლებელია აგრეთვე მკვლელობები ძარცვის ან ყაჩაღობის დროს (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 10 %). განზრახ მკვლელობათა 20 % მოდის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებსა და დაზარალებულთა სამუშაო ადგილებზე (უმთავრესად, სავაჭრო ობიექტებზე) - პირველ შემთხვევაში მოტივი დაზარალებულის მიერ წინააღმდეგობის გაწევა, მეორე შემთხვევაში - სავაჭრო ობიექტების, ოფისების, ვალუტის გადასაცემელი პუნქტების და ა. შ. ძარცვა.

ყაჩაღობის მსხვერპლი ქუჩაში (მათ შორის საცხოვრებელი ადგილის სიახლოვეში - შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 20 %, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში - 20 %), ძირითადად, ხდება ქალები. დანაშაულებრივი ქმედება ხორციელდება სამკაულებისა და ხელჩანთის მითვისების მიზნით. ამავე დროს ბოროტმოქმედები ყოველთვის იტაცებენ დაზარალებულის მობილურ ტელეფონს, რათა მოუსპონ სამართალდამცავებთან კავშირის დამყარების საშუალება.

ყაჩაღობის ძირითადი ობიექტია სავაჭრო დაწესებულებები და ვალუტის გადაცემის პუნქტები (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 40 %). გარდა ამისა, ყაჩაღობას ადგილი აქვს სატრანსპორტო საშუალებებში (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 10 %) - ტაქსის მძღოლების მიმართ, უფრო იშვიათად, სამარშრუტო ტაქსების მგზავრთა მიმართ. და მოქალაქეთა საცხოვრებელ ადგილებზე (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 10 %).

ყაჩაღობისას მსხვერპლზე ზემოქმედების საშუალებად უფრო ხშირად გამოიყენება ცეცხლსასროლი იარაღი (შემთხვევათა 70 %), ცივი იარაღი (შემთხვევათა 30 %) გამოიყენება, ძირითადად, ტაქსის მძღოლების დასამინებლად.

დროთა განმავლობაში ყაჩაღობის სიმძიმე კლებულობს.

ძარცვას, როგორც მოქალაქეთა პირადი საკუთრების მითვისებას ძალის გამოყენებით, ადგილი აქვს უფრო ხშირად მეტროსადგურების სიახლოვესა და მიწისქვეშა გადასასვლელებში (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 70 %) ასევე მოქალაქეთა საცხოვრებელი ადგილის მიმდებარე ტერიტორიაზე (შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 20 %). სხვა ადგილებზე მოდის შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 10 %.

დაზარალებულები არიან ძირითადად ქალები (ართმეცნ ხელჩანთას და მობილურ ტელეფონს). აღსანიშნავია, რომ ისევე, როგორც წინა შემთხვევაში, ამ უკანასკნელს იტაცებენ არა გამოყენების მიზნით, არამედ იმისათვის, რომ დაზარალებულს არ ჰქონდეს პოლიციათან კონტაქტის საშუალება.

2006 წელს საქართველოში დაზარალებულად ცნობილია 19103 პირი. აქედან ქ. თბილისში 11252 პირი, ხოლო რეგიონებში 7851 პირი.

კრიმინოგენული ვითარების სასიკეთოდ შეცვლას ასევე ხელს უწყობს ადგილობრივი მმართველობის მიერ ჩატარებული ღონისძიებები, რომელთა შორის უმნიშვნელოვანესია მოსახლეობის საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება. მაგ: ქუჩების განათება, საღარბაზოთა დაცვის უკეთესი პირობები, ქვეითი პატრულის დაწესება საგრძნობ გავლენას ახდენს საერთო ვითარების გაუმჯობესებაზე. კერძოდ, შემცირდა წვრილმანი დანაშაულებები ქუჩაში და საცხოვრებელი ადგილების მახლობლად და მომხატა მათი გახსნის პროცენტმა. შსს-სა და მობილური კავშირის კომპანიების ერთობლივმა ინიციატივამ, რომელიც ითვალისწინებს მობილური ტელეფონების დაცვას გამოიწვია ის, რომ რეალურად მინიმუმამდე დავიდა მობილური ტელეფონების ქურდობა და გატაცება.

ახალი საპროცესო კოდექსის მიღებამ 2005 წლის მაისში საგრძნობლად შეცვალა როგორც დანაშაულის აღრიცხვასთან ასევე დაფიქსირებასა და კვალიფიკაციასთან დაკავშირებული ვითარება. სტატისტიკაში ასახული ვითარება (განსაკუთრებით 2006 წლიდან) რადიკალურად დაუახლოვდა რეალურს. მეორე მხრივ, დღეს უკვე შეუძლებელია უშუალოდ და უპირობოდ შევადაროთ დღევანდელი მონაცემები უახლოეს წარსულს, რადგან საქმე გვაქვს ინფორმაციის რეგისტრირების ორ ძირფესვიანად განსხვავებულ წესთან. სწორედ ამ გარემოებითაა გამოწვეული დანაშაულის სტატისტიკის გამომხატველი ციფრების ზრდა 2005 წლის მეორე ნახევრიდან. მიუხედავად ამისა, გარკვეული ანალიზის შედეგად მაინც შეიძლება აღვადგინოთ დანაშაულისა და მისი გახსნის რეალური დინამიკა, რადგან თუ აბსოლუტური რიცხვები მოწმობს დანაშაულის რიცხვის ზრდას, ასევე იზრდება გახსნილ დანაშაულთა აბსოლუტური რიცხვიც. ეს უკანასკნელი გარეგნულად გაცილებით უფრო მეტს ამბობს სამართალდამცავი ორგანოების საქმიანობაში მომატებულ ეფექტიანობაზე, ვიდრე გახსნილი დანაშაულების ფარდობითი პროცენტი. ყველაფერთან ერთად შემცირდა პიროვნების წინააღმდეგ ჩადენილ მძიმე დანაშაულთა საერთო რაოდენობა. ასევე შემცირდა ავტომანქანებთან დაკავშირებული დანაშაული.

¹⁰ ამონარიდი საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს 2006 წელს რეგისტრირებულ დანაშაულთა სტატისტიკურ მონაცემთა ანალიზიდან

მკაცრი მიდგომები სისხლის სამართლის პოლიტიკაში, ძირითადად, გამოიხატა შემდეგ საკანონმდებლო ცვლილებებში:

სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის ასაკის შემცირება 14-დან 12 წლამდე (გაუქმდა 2010 წლის 23 თებერვლის №2641 ცვლილებით (33-3. მე-80-ე მუხლები);

შემოღებულ იქნა იურიდიული პირის სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის ინსტიტუტი;

ჯარიმის მინიმალური ოდენობა გაიზარდა 2000 ლარამდე (სსკ-ს 1999 წლის რედაქციით ჯარიმის მინიმალური დღიური ანაზღაურება შეადგენდა 2 ლარს, ხოლო მინიმალური ოდენობა – 10 დღიურ ანაზღაურებას); ხოლო არასრულწლოვანისათვის ჯარიმის დაკისრებისას, მშობლის, მეურვისა ან მზრუნველისათვის ამ პასუხისმგებლობის გადაკისრება ინდივიდუალური პასუხისმგებლობის პრინციპის დარღვევით (28.04.2006 №2937), სსკ 42-ე მუხლი;

დანაშაულთა ერთობლიობით სასჯელთა შეჯამებისას თავისუფლების აღკვეთის მაქსიმალური ვადა გაიზარდა ოცდახუთი წლიდან ოცდაათ წლამდე, ხოლო განაჩენთა ერთობლიობით სასჯელთა შეჯამებისას – ოცდაათიდან ორმოც წლამდე (29.12.2006 №4213), სსკ 50-ე მუხლი;

გაუქმდა სასჯელთა შთანთქმის პრინციპი, შემოღებულ იქნა სასჯელთა მთლიანი შეკრების 29.12.2006 4213), ხოლო მოგვიანებით ნაწილობრივ შეკრების პრინციპი (სსკ 59-ე მუხლი);

გაუქმდა რეციდივის ხარისხები (სსკ მე-17 მუხლის მე-2, მე-3 ნაწილები), 22.06.2007 №5035);

გაუქმდა მოსამართლის დისკრეცია განსაკუთრებული შემამსუბუქებელი გარემოების არსებობისას დამნაშავის პიროვნების გათვალისწინებით დაენიშნა კანონით გათვალისწინებულზე უფრო მსუბუქი სასჯელი, ან სასჯელის ზომის უმდაბლეს ზღვარზე ნაკლები (სსკ 55-ე მუხლი), 28.04.2006 წლის №2937 ცვლილებით აღნიშნული შესაძლებელია მხოლოდ მხარეებს შორის საპროცესო შეთანხმების არსებობისას.

გაუქმდა მოსამართლის დისკრეცია თავისი შეხედულებისამებრ დაენიშნა პირობითი მსჯავრი (სსკ 63-ე მუხლი), თუ პირის გამოსწორება შეიძლება რომელიმე სხვა სასჯელის გარეშე და (28.04.2006. №2937)-ის ცვლილებებით მას შეუძლია აღნიშნული სანქციის გამოყენება, მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ ბრალდებისა და დაცვის მხარეებს შორის დადებულია საპროცესო შეთანხმება; აგრეთვე გამკაცრდა პირობითი სასჯელის გამოყენების პირობები მსჯავრდებულის ადრინდელი ნასამართლობის გათვალისწინებით;

გაიზარდა სანქციები მთელ რიგ დანაშაულებთან მიმართებაში (სასჯელის მინიმუმის და მაქსიმუმის გაზრდა (28.04.2006. N2937, 25.07.2006 N 3530, 29.12.2006 N 4213, 22.06.2007 N 5035, 19.03.2008 N 5953);

მკაცრი სისხლის სამართლის პოლიტიკის დამახასიათებელი იყო მსჯავრდებულ პირთა რაოდენობისა და სანქციის სახით თავისუფლების აღკვეთის გამოყენების

ზრდა. როგორც №3 ცხრილიდან ჩანს, „ნულოვანი ტოლერანტობის“ პოლიტიკის ამოქმედებამდე მსჯავრდებულ პირთა რაოდენობა დაახლოებით 9000 იყო, ხოლო 2006 წელს უკვე თითქმის 17 000-ს აღწევდა (ერთ წელიწადში 8000 პირით მეტის

2006 წელს ყველაზე ხშირად გამოყენებული სასჯელი იყო თავისუფლების აღკვეთა (ყველა სასჯელის 47%), მეორე ადგილზე იყო პირობითი მსჯავრი (41%), ხოლო არასაპატიმრო სასჯელებიდან ყველაზე ხშირად გამოიყენებოდა ჯარიმა (ყველა სასჯელის 11% შემთხვევებში). დანარჩენი არასაპატიმრო სასჯელების გამოყენება შეადგენდა მხოლოდ 1%-ს. 2007 წელს, როდესაც მსჯავრდებულთა რაოდენობამ პიკურ მაჩვენებელს მიაღწია, კიდევ უფრო გაიზარდა თავისუფლების აღკვეთის გამოყენების რიცხვი, თუმცა უმნიშვნელოდ შემცირდა მისი პროცენტული წილი ყველა გამოყენებულ სასჯელს შორის (46%), ხოლო გაიზარდა პირობითი მსჯავრის წილი (45%), შემცირდა ჯარიმის გამოყენება, მაგრამ გაიზარდა სხვა არასაპატიმრო სასჯელთა რაოდენობა.

მსჯავრდება მოხდა), ხოლო 2007 წელს – 21 170-ს.

თუ 2004-2005 წლებში ყველაზე ხშირად გამოიყენებოდა საპატიმრო სასჯელი 1 წლამდე თავისუფლების აღკვეთით (26-22%), უკვე 2006 წლიდან ეს ტენდენცია მეკუთრად შეიცვალა. 2006-2007 წლებში ყველაზე ხშირად გამოიყენებული საპატიმრო სასჯელი ითვალისწინებდა თავისუფლების აღკვეთას 5-დან 8 წლამდე (1846 მსჯავრდებული 2006 წელს, 2134 მსჯავრდებული – 2007 წელს, ანუ ყველა საპატიმრო სასჯელთა 23.3% და 21.8%). 2008-2009 წწ. გამოყენების სიხშირის თვალსაზრისით ისევ 1 წლის ჩათვლით თავისუფლების აღკვეთა ფიგურირებს (2459 მსჯავრდებული 2008 წელს, 2515 – 2009 წელს), თუმცა მეორე ადგილს ისევ 5-დან 8 წლამდე თავისუფლების აღკვეთა იკავებს (15.9 % და 15.8%).

ცხრილი №3 მსჯავრდებულთა რაოდენობა და სასჯელის ღონისძიებები¹¹

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
სულ მსჯავრდებულია	8897	8579	8110	9071	9168	16911	21170	20804	18354	19940
მათ შორის მიესაჯათ:										
თავისუფლების აღკვეთა	2708	2474	2324	3172	3525	7930	9788	8846	8384	9135
გამასწორებელი სამუშაოები	76	38	41	66	182	66	7	3	0	0
პირობითი მსჯავრი	3528	3600	3550	3588	3755	7002	9585	10601	8599	9484
ჯარიმა	2344	2394	2129	2177	1658	1820	828	1010	1324	1296
გადაედოთ განაჩენის აღსრულება	50	23	13	27	2	3	7	7	4	4
სხვა	191	50	53	41	46	90	955	337	43	21

¹¹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სტატისტიკური მონაცემები

ცხრილი №4 საპატიმრო სასჯელთა ხანგრძლიობა¹²

თავისუფლების აღკვეთის ვადა	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.	მსჯ., პირთა რაოდ.
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1 წლის ნათვლით	717	578	541	530	830	785	777	1675	2459	2515	2966
1-2 წ.	574	447	480	379	473	566	1030	1112	1118	1062	1293
2-3 წ.	546	526	447	392	524	653	1440	860	766	607	857
3-5 წ.	572	518	419	420	588	658	1717	1963	1363	1319	1375
5-8 წ.	323	365	339	327	431	570	1846	2134	1410	1332	1196
8-10 წ.	95	120	102	113	146	158	450	682	586	541	511
10-15 წ.	78	105	89	106	127	109	483	808	712	570	569
15-20 წ.	28	39	44	35	31	22	147	306	216	228	196
20-25 წ.	0	2	4	15	13	2	22	153	114	112	79
25-30 წ.	0	0	1	2	6	0	0	59	86	81	79
30-40 წ.	x	x	x	x	x	x	x	x	6	8	3
უვადო თავისუფლების აღკვეთა	1	8	8	5	3	2	18	36	10	9	11
სულ:-	2934	2708	2474	2324	3172	3525	7930	9788	8846	8384	9135

¹² უზენაესი სასამართლოს სტატისტიკური მონაცემები

განსაკუთრებით გრძელვადიანი სასჯელები განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულებში მსჯავრდებულ, ან დანაშაულთა/განაჩენთა ერთობლიობით მსჯავრდებულ სულ 5752 ადამიანს აქვს შეფარდებული. ამ გრძელვადიან სასჯელთა გამოყენების მაჩვენებელი განსაკუთრებით 2006 წლიდან გაიზარდა. 2000 წლიდან 2010 წლის ჩათვლით:

17 ადამიანს შეეფარდა სასჯელი თავისუფლების აღკვეთით – 30 წლის ზევით 40 წლის ჩათვლით (2008 – 2010 წწ), 311 ადამიანს – 25-30 წლით თავისუფლების აღკვეთა, 376 ადამიანს – 20 – 30 წლით, 1292 ადამიანს – 15-20 წლით თავისუფლების აღკვეთა, 3756 ადამიანს – 10-15 წლით.

როგორც №4 ცხრილიდან ჩანს გასული დეკადის განმავლობაში თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულ პირთა უმეტესობას ჩადენილი აქვს ნაკლებად მძიმე დანაშაული (სსკ-ს მე-12 მუხლის მიხედვით ნაკლებად მძიმე დანაშაულისათვის გათვალისწინებული სასჯელი გულისხმობს არაუმეტეს 5 წლით თავისუფლების აღკვეთას). თავისუფლების აღკვეთის ვადა: 1 წლის ჩათვლით - 14 376 (2000 – 2010 წწ), აქედან 8128 (56%) – 2006-2010; 1 წლის ზევით 2 წლის ჩათვლით – 8534; 2 წლის ზევით 3 წლის ჩათვლით – 7618; 3 წლის ზევით 5 წლის ჩათვლით – 10 912. მსჯავრდებულთა ნაწილს ეს სანქცია ჩაეთვალა პირობით.

№5 ცხრილში მოცემული მონაცემები ცხადყოფს, რომ ამა წლის სექტემბრის მდგომარეობით მსჯავრდებულთა თითქმის 24% თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში ნაკლებად მძიმე დანაშაულისთვის იხდის სასჯელს.

ცხრილი №5 მსჯავრდებულთა რაოდენობა დანაშაულის კატეგორიის მიხედვით პატიმრობის და თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში (სექტემბერი, 2011.წ)¹³

დანაშაულის კატეგორია	მსჯავრდებულთა რაოდენობა პენიტენციურ დაწესებულებებში
ნაკლებად მძიმე	5447
მძიმე	8140
განსაკუთრებით მძიმე	8874
სულ	22 461

¹³ საქსტატის სტატისტიკური მონაცემები, სექტემბერი, 2011 წ.

ცხრილი №6 ნაკლებად მიიმე დანაშაულთათვის შეფარებული სასჯელების სტრუქტურა¹⁴

ნაკლებად მიიმე დანაშაული სათვის შეფარებული სასჯელები	აგვისტო, 2010	სექტემბერი, 2010	ოქტომბერი, 2010	ნოემბერი, 2010	დეკემბერი, 2010	იანვარი, 2011	თებერვალი, 2011	მარტი, 2011	აპრილი, 2011	მაისი, 2011	ივნისი, 2011	ივლისი, 2011	აგვისტო, 2011	სექტემბერი, 2011
თავისუფ. აღკვეთა	26.3 %	32.8 %	33.4 %	37.1 %	31.6 %	28.3 %	28.8 %	29.3 %	24.8 %	21 %	34.8 %	28 %	30.7 %	33.4%
პირობითი მსჯავრი	57.8 %	53.3 %	50.5 %	49.6 %	54.6 %	59.6 %	60.1 %	55.2 %	62.8 %	63.6 %	50.6 %	54.3 %	54.5 %	50%
ჯარიმა	15.9 %	13.6 %	15.9 %	13%	13.8 %	11.8 %	11.0 %	15%	11.3 %	14.4 %	13.8 %	17%	14.1 %	15.8%
საზოგ.სასა რგ.შრომა			0.2%		0.1%	0.2 %	0.2%	0.4 %	1.0 %	0.8 %	0.7%	0.7 %	0.7 %	0.6%

№6 ცხრილის მონაცემებიდან ჩანს, რომ ნაკლებად მიიმე დანაშაულისათვის თავისუფლების აღკვეთის შეფარდების მაჩვენებელი, გარკვეულწილად, მატულობს.

პატიმრების რაოდენობა

დღეის მდგომარეობით (2011 წლის 1 ოქტომბერი) პატიმრების რაოდენობა 24 000-ს აჭარბებს¹⁵, ხოლო პატიმრობის ინდექსი 543-ია¹⁶. ამ მაჩვენებლით საქართველო იმ ქვეყნების ხუთეულში შედის, რომელთაც მსოფლიოში პატიმრების ყველაზე დიდი რაოდენობა ეავს.

2010 წლის 1 ოქტომბრიდან 2011 წლის 1 ოქტომბრამდე თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულთა რაოდენობა გაიზარდა 20, 656-დან 22, 463-მდე (ანუ 1807 მსჯავრდებულთა), ხოლო 2009 წლის 1 ოქტომბერს მსჯავრდებულთა რაოდენობა შეადგენდა 17, 382-ს (ანუ ბოლო 2 წლის განმავლობაში რაოდენობამ 5081-ით მოიმატა), 2008 წლის 1 ოქტომბერს კი – 16, 832-ს (5631 მსჯავრდებულთა ნაკლები წლევანდელ მონაცემებზე).

ქვემოთ მოყვანილია სტატისტიკური მონაცემები ბოლო ათწლეულის განმავლობაში პატიმართა რაოდენობის მზარდი ტენდენციის შესახებ, პატიმრობის ინდექსების მითითებით. აგრეთვე, ცალკე ცხრილში მოყვანილია შედარებითი ინფორმაცია სხვა ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებთან

¹⁴ საქსტატის სტატისტიკური მონაცემები

¹⁵ 24, 278 პატიმარი სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის №10/5/12 – 14335 წერილის (01.11.2011 წ.) მიხედვით

¹⁶ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიხედვით საქართველოს მოსახლეობა 2011 წლის 1 იანვრის მონაცემებით შეადგენს 4, 469, 200 ადამიანს, ხოლო პატიმრების რაოდენობა 2011 წლის 1 ოქტომბრის ცნობებით შეადგენს 24, 278 ადამიანს (სასჯელაღსრულების დეპარტამენტი)

ცხრილი №7. პატიმართა რაოდენობა და მათი თანაფარდობა საქართველოს ყოველ 100, 000 სულ მოსახლეზე (პატიმრობის ინდექსი) 2000 – 2011 წწ. (ყოველი წლის 1 იანვრის მდგომარეობით)¹⁷

წწ	პატიმრების რაოდენობა	პატიმრობის ინდექსი	მოსახლეობის რაოდენობა
2000	8349	190	4 435 200
2001	7688	175	4 401 400
2002	6749	153	4 371 500
2003	6274	145	4 342 600
2004	7867	183	4 315 200
2005	9688	225	4 321 500
2006	15,465	351	4 401 300
2007	18,310	417	4 394 700
2008	18,170	415	4 382 100
2009	18,842	428	4 385 400
2010	21,545	490	4 436 400
2011	23,837	533	4 469 200

¹⁷ წყარო: სასჯელადასრულების დეპარტამენტი, საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური
www.geostat.ge

ცხრილი №8 შედარებითი ცხრილი – სხვა ქვეყნების პატიმრობის ინდექსები¹⁸

ქვეყანა	წწ	პატიმრების რაოდენობა	პატიმრობის ინდექსი	მოსახლეობის რაოდენობა
სომხეთი	1.7.2010	4,850	149	3 250 000
აზერბაიჯანი	1.1.2009	20,986	240	8 730 000
ავსტრია	1.5.2010	8,671	103	8 380 000
ბელარუსი	1.6.2009	36,533	385	9 500 000
ბელგია	1.3.2010	10,501	97	10 840 000
ბულგარეთი	1.12.2009	9,071	120	7 580 000
კანადა	31.3.2009	39,132	117	33 400 000
ჩეხეთის რესპუბლიკა	25.02.2011	22,575	214	10 550 000
ხორვატია	1.1.2009	4,734	107	4 430 000
დანია	20.05.2010	3,967	71	5 570 000
ესტონეთი	13.9.2010	3,436	256	1 340 000
გერმანია	30.11.2010	69,385	85	81 620 000
საბერძნეთი	1.12.2009	11,547	102	11 300 000
უნგრეთი	31.12.2009	15, 373	153	10 020 000
ირანი	1.1.2010	166,979	223	74 800 000
იტალია	31.10.2010	68,795	113	60 690 000
იაპონია	31.12.2009	75,250	59	127 500 000
ყაზახეთი	1.2.2010	62,997	400	15 760 000
ყირგიზეთი	1.1.2009	7,199	133	5 400 000
ლატვია	1.1.2010	7055	314	2 250 000

¹⁸ <http://www.kcl.ac.uk/depsta/law/research/icps/worldbrief/index.php?search=All> King's College, London, World Prison Brief

ლიტვა	1.1.2010	8,655	260	3 330 000
მოლდავეთი	1.10.2010	6,304	177	3 560 000
ნიდერლანდები	30.04.2010	15,604	94	16 610 000
ნორვეგია	1.5.2010	3,446	71	4 880 000
პოლონეთი	31.1.2011	82,794	217	38 200 000
პორტუგალია	1.3.2011	11,896	112	10 650 000
რუმინეთი	22.2.2011	28,481	133	21 430 000
რუსეთის ფედერაცია	1.1.2011	819,200	577	141 930 000
უკრაინა	1.9.2010	152,169	334	45 580 000
დიდი ბრიტანეთი (ინგლისი & უელსი)	25.2.2011	85,206	154	54 400 000
დიდი ბრიტანეთი (ჩრდილოეთ ირლანდია)	28.2.2011	1,557	86	1 810 000
დიდი ბრიტანეთი (შოტლანდია)	18.2.2011	7,781	149	5 230 000
ამერიკის შეერთებული შტატები	31.12.2009	2,292,133	743	308 400 000

პატიმრების რაოდენობის სტაბილური ზრდა, ძირითადად, სამი ფაქტორითაა განპირობებული: ა) სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთის ფართო გამოყენება, გრძელვადიანი საპატიმრო სასჯელების გამოყენება, სასჯელთა სრული შეკრების პრინციპიდან და აგრეთვე მთელი რიგი დანაშაულებისათვის სანქციების გაზრდიდან გამომდინარე, ბ) არასაპატიმრო სასჯელთა და სასჯელის ალტერნატიულ ღონისძიებათა არასაკმარისი გამოყენება; გ) პირობით ვადამდე გათავისუფლების არაეფექტური და მოუქნელი სისტემა (სასჯელისაგან ვადამდე გათავისუფლება სხვადასხვა საფუძველით, მათ შორის ხანდაზმული ასაკისა და ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო).

ციხეების გადატვირთულობა

ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში გატარებულმა მკაცრმა სისხლის სამართლის პოლიტიკამ და მასთან დაკავშირებულმა პატიმრობის ჭარბად გამოყენებამ ციხეების გადატვირთულობა გამოიწვია. წლების განმავლობაში მკვეთრად იზრდებოდა თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულთა რაოდენობა და მიმდინარე წლის 1 ივლისს 22 000-ს გადააჭარბა.

19 დაწესებულებიდან ნახევარი თითქმის ყოველთვის გადატვირთულია, ანუ პატიმრების რაოდენობა აჭარბებს ოფიციალურად დადგენილ განთავსების ლიმიტს.

გადატვირთულობა იწვევს მთელ რიგ თანამდევ უარყოფით შედეგებს, რაც საქართველოს მაგალითზეც შეიძლება ითქვას.

გადატვირთულობა უარყოფით გავლენას ახდენს ყველაზე: ციხის პერსონალზე, ციხის ადმინისტრაციაზე და თავად პატიმრებზე, მათ ფსიქიკაზე.

შეიძლება ჩამოვთვალოთ რამდენიმე უარყოფითი შედეგი, რომელსაც ციხეების გადატვირთულობა ზოგადად იწვევს:

- იზრდება რისკი და დაძაბულობა;
- იზრდება აგრესია და ძალადობის შემთხვევები;
- უფრო ხშირია ადამიანის უფლებათა დარღვევის და არასათანადო მოპყრობის შემთხვევები;
- იზრდება დაავადებათა გავრცელების რისკი;
- ძნელდება სათანადო სამედიცინო მომსახურების უზრუნველყოფა და მცირდება ექიმის დახმარების ხელმისაწვდომობა;
- ძნელდება კონტროლისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;
- რთულია პატიმართა სათანადოდ – კანონის შესაბამისად, განცალკევებით განთავსება (პირველად მსჯავრდებულები, ორჯერ და მეტჯერ ნასამართლეთ, კრიმინალური მენტალობის მქონე პირები);
- არ არის საკმარისი პერსონალის რაოდენობა, ეს კი, თავის მხრივ, აძნელებს პატიმრებთან მუშაობას (მათი რისკისა და საჭიროებების შეფასებას, მათთან ინდივიდუალურ მუშაობას, ყურადღების დათმობას);
- შეზღუდულია რესურსები, შესაბამისად, პატიმრებს ნაკლებად/ ან საერთოდ არ მიუწვდებათ ხელი რეაბილიტაციის პროგრამებზე, განათლებასა და დასაქმების შესაძლებლობაზე;
- პატიმრებს უწევთ მეტი დროის გატარება საკანში, ვინაიდან ჰაერზე გასეირნების ხანგრძლივობა მცირდება; (შეზღუდულია: იმ პერსონალის რაოდენობა, რომელმაც გარეთ უნდა გაიყვანოს პატიმრები, ასევე სასეირნო ეზოების რაოდენობა);

- იზღუდება პატიმრების ოჯახის წევრებთან შეხვედრის/პაემნის შესაძლებლობა და რაოდენობა;
- მცირდება თითოეულ პატიმარზე გამოყოფილი ფართი;
- პატიმრები ვეღარ სარგებლობენ კანონით გათვალისწინებული სხვა უფლებებით;

ეს ყოველივე კი მნიშვნელოვნად ამცირებს პენიტენციური სისტემის გავლენას განმეორებითი დანაშაულის შემცირებაზე და შესაბამისად პატიმართა გამოსწორებაზე, რაც საბოლოო ჯამში, საზოგადოების უსაფრთხოებაზე აისახება.¹⁹

ევროსაბჭოს წამების აღკვეთის კომიტეტი (CPT) თავის 2010 წლის ანგარიშში²⁰ საქართველოს შესახებ აღნიშნავს, რომ ციხეების მშენებლობის მასიური პროგრამის მიუხედავად, პატიმრების უწყვეტად მზარდი რაოდენობა ხელს უშლის ჰუმანური პენიტენციური სისტემის შექმნისაკენ მიმართულ ძალისხმევას²¹. CPT ასევე აღნიშნავს, რომ საქართველოს პატიმრობის ინდექსი ძალიან მაღალია საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით და ეს არ შეიძლება დამაჯერებლად აიხსნას მხოლოდ დანაშაულობის მაღალი დონით. თუ არ გადაიდგა ნაბიჯები იმ პირების რაოდენობის შესამცირებლად, ვისაც ციხეში გზავნიან სასჯელის მოსახდელად, ყველა ძალისხმევა მიმართული პირობების გაუმჯობესებისაკენ აუცილებლად შეფერხდება.

აღნიშნული პრობლემის გადაწყვეტის გზებად CPT მიიჩნევს საკანონმდებლო ცვლილებებს, ისეთ საკითხებთან მიმართებით, როგორიცაა: სასჯელთა მთლიანი შეკრება, გრძელვადიანი საპატიმრო სასჯელების გამოყენება; და სხვა.

CPT იმეორებს რეკომენდაციას, რომ ციხის კონტიგენტის სტაბილური შემცირების სტრატეგია უნდა მოიცავდეს სხვადასხვა ღონისძიებებს იმის უზრუნველსაყოფად, რომ თავისუფლების აღკვეთა რეალურად გამოიყენებოდეს, როგორც უკიდურესი ღონისძიება. რეკომენდაციებში აქცენტი გაკეთებულია არასაპატიმრო სასჯელებისა და ღონისძიებების გამოყენების აუცილებლობაზე, განსაკუთრებით ნაკლებად მძიმე დანაშაულთა შემთხვევებში. ამას გარდა, იმ ღონისძიებების განხორციელება, რომელიც ხელს უწყობს თავისუფლებადაკვეთილ პირთა საზოგადოებაში რეინტეგრაციას, შეამცირებს განმეორებით დანაშაულის ჩადენის მაჩვენებელს.

ამავე ანგარიშში წამების აღკვეთის ევროპული კომიტეტი მოუწოდებს საქართველოს ხელისუფლებას გააძლიეროს ძალისხმევა ციხის გადატვირთულობის შესამცირებლად, ისეთი სისხლის სამართლის პოლიტიკის გატარებით, რომელიც შეამცირებს თავისუფლებადაკვეთილ პირთა რაოდენობას, სახელმძღვანელო პრინციპებად გამოიყენოს ევროსაბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია (99)22 ციხეების გადატვირთულობისა და ციხის კონტიგენტის ზრდის შესახებ, აგრეთვე

¹⁹ პატიმრობის ალტერნატივების კვლევა ევროსაბჭოს წევრ სახელმწიფოებში, ევროპული საკითხების კვაკერთა საბჭო, 2010, გვ.26

²⁰ ანგარიში საქართველოს ხელისუფლებას 2010 წლის 5-15 თებერვალს განხორციელებული ვიზიტის შესახებ, ევროსაბჭოს წამების აღკვეთის კომიტეტი, CPT/Inf (2010) 27, 2010 წ. 21

სექტემბერი, სტრასბურგი, <http://www.cpt.coe.int/documents/geo/2010-27-inf-eng.pdf>

²¹ გვ. 24

რეკომენდაცია (2000)²² საზოგადოებრივი სანქციებისა და ღონისძიებების შესახებ ევროპული წესების განხორციელების გაუმჯობესების თაობაზე, რეკომენდაცია (2003)²² პირობით ვადამდე გათავისუფლების შესახებ, ა.შ. CPT ასევე მიზანშეწონილად მიიჩნევს მოსამართლეების და პროკურორების სწავლებას პატიმრობის ალტერნატივების გამოყენების ხელშეწყობის მიზნით. ის აგრეთვე ხაზს უსვამს პირობით ვადამდე გათავისუფლების უფრო ფართოდ გამოყენების აუცილებლობას.

ციხეების გადატვირთულობის პრობლემაზე და მისი გადაწყვეტის საჭიროებაზე გამახვილებულია ყურადღება სხვა საერთაშორისო თუ ევროპულ რეკომენდაციებში. მაგალითად, გაეროს ადამიანის უფლებათა საბჭოში ადამიანის უფლებათა სფეროში საქართველოს მიერ ნაკისრი საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულების უნივერსალური პერიოდული მიმოხილვის შემდგომ მომზადებულ რეკომენდაციებში²², ევროსაბჭოს ადამიანის უფლებათა კომისიის ანგარიშში²³, წამების საკითხებზე გაეროს სპეციალური მომსახურების, თვითნებური დაკავების საკითხებზე მომუშავე გაეროს სამუშაო ჯგუფის წინასწარ განცხადებაში²⁴.

უნივერსალური პერიოდული მიმოხილვის დროს წარმოდგენილი რეკომენდაციები, რომლებსაც დაეთანხმა საქართველოს ხელისუფლება:

- 105.34. გააგრძელოს ციხეებში გადატვირთულობის პრობლემის შემდგომი გადაწყვეტა და მინიმალური სტანდარტების შესრულება (ავსტრია);
- 105.35. გააძლიეროს ძალისხმევა, შედეგებზე ორიენტირებული თვალსაზრისით, ციხეების გადატვირთულობასთან ბრძოლის კუთხით და გააუმჯობესოს ადამიანის უფლებათა მდგომარეობა საპატიმროებში (საბერძნეთი);
- გააგრძელოს სათანადო პოლიტიკის განხორციელება თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში პირობების გასაუმჯობესებლად (სლოვაკეთი);
- საქართველოს ციხეებში პირობების გაუმჯობესება, გადატვირთულობასა და არაადეკვატურ სამედიცინო მომსახურებასთან დაკავშირებით (ავსტრალია);
- პატიმრების უფლებების უზრუნველსაყოფად და საცხოვრებელი პირობების გასაუმჯობესებლად, მათ შორის სამედიცინო მომსახურების, ეფექტური ღონისძიებების გატარება (შვედეთი);

გაატაროს ღონისძიებები საპატიმრო ადგილებში გადატვირთულობის პრობლემის მოსაგვარებლად, მაგალითად თავისუფლების აღკვეთის ალტერნატივების უფრო ხშირი გამოყენებით (შვეიცარია).

²² სამუშაო ჯგუფის ანგარიში უნივერსალური პერიოდული მიმოხილვის შესახებ, საქართველო – გაეროს ადამიანის უფლებათა საბჭო, 2011 წლის 16 მარტი, A/HRC/17/11, გვ. 16

²³ ევროსაბჭოს ადამიანის უფლებათა უმაღლესი კომისიის, თომას ჰამარბერგის ანგარიში საქართველოში 2011 წ. 18-20 აპრილის ვიზიტთან დაკავშირებით, CommDH(2011)22, სტრასბურგი, 2011 წლის 30 ივნისი

²⁴ 2011 წ. 15-24 ივნისს საქართველოში განხორციელებული ვიზიტის შემდგომ გაკეთებული განცხადება <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=11244&LangID=E>

საქართველოს სახალხო დამცველის 2010 წლის მოხსენებაში აღნიშნულია პენიტენციური სისტემის გადატვირთულობისა და მისი თანამდევი უარყოფითი შედეგების შესახებ. მოხსენებაში ნათქვამია: „მონიტორინგის შედეგები ცხადყოფს, რომ საქართველოში ერთ-ერთ პრობლემატურ სფეროდ კვლავ სასჯელაღსრულების სისტემა რჩება. ძირითად პრობლემებს შორის უნდა დავასახელოთ რამდენიმე სასჯელაღსრულების დაწესებულების გადატვირთულობა, რაც პატიმართა დიდი რაოდენობითა და ინფრასტრუქტურის გაუმართაობით არის გამოწვეული. ზოგიერთ დაწესებულებაში გადატვირთულობისა და მოშლილი ინფრასტრუქტურის გამო, გაუსაძლისი პირობებია და, რიგ შემთხვევებში, პატიმართა ამ დაწესებულებებში განთავსება შეიძლება შეფასდეს, როგორც არაადამიანური და ღირსების შემლახავი მოპყრობა. გარდა ამისა, პატიმრებისთვის კვლავ სერიოზულ პრობლემად რჩება შესაბამისი სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობა. სასჯელაღსრულების სფეროში არსებული ჯანდაცვის სისტემა ვერ უზრუნველყოფს პატიმრების ადეკვატურ მკურნალობას, რაც დასტურდება საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატში შემოსული განცხადებებით, გაანალიზებული და შესწავლილი დოკუმენტაციით და მონიტორინგის შედეგებით“.

ევროსაბჭოს ადამიანის უფლებათა კომისიის ანგარიშში²⁵ ნათქვამია, რომ „ბოლო წლების განმავლობაში საქართველომ სერიოზული ძალისხმევა მოახდინა მართლმსაჯულების სფეროში რეფორმების განხორციელებას. სისხლის სამართლის ფართომასშტაბიანი რეფორმა 2005 წელს დაიწყო და მოიცვა სასჯელაღსრულების, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების, პრობაციისა და სამართლის ხელმისაწვდომობის სფეროები“. თუმცა, აქვე აღნიშნულია, რომ „წერილობითი დანაშაულისთვის შემოღებული „ნულოვანი ტოლერანტობის“ მკაცრი პოლიტიკა, დღესაც მოქმედებს. მისი შედეგია გრძელვადიანი საპატიმრო სასჯელების გამოყენება. შეშფოთება გამოითქვა სასჯელების არაპროპორციულობასთან დაკავშირებით. კომისარმა მოუწოდა ხელისუფლებას შეიმუშაოს უფრო ჰუმანური და ადამიანის უფლებებზე ორიენტირებული სისხლის სამართლის პოლიტიკა, რომელიც პირველ რიგში გამოსწორებაზე და არა დასჯაზე ორიენტირებული მართლმსაჯულების მაგალითი იქნება. სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის ერთ-ერთი პოზიტიური ასპექტი არის აქცენტის გადატანა პატიმრობის ალტერნატიულ სასჯელებზე.“ კომისარი მოუწოდებს ხელისუფლებას, რომ რამდენადაც შესაძლებელია გამოყენებულ იქნას საპატიმრო სასჯელის ალტერნატიული ღონისძიება, მინისტრთა კომიტეტის წევრი ქვეყნებისთვის შემუშავებული რეკომენდაციის Rec(2006)13 შესაბამისად, რომელიც შეეხება თავისუფლების აღკვეთის, მისი დადგენის პირობების და თავისუფლების აღკვეთის ბოროტად გამოყენების წინააღმდეგ გარანტიების დაწესებას.

საქართველოს შესახებ ევროკავშირის 2010 წლის ანგარიშში (ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის იმპლემენტაციის შესახებ) ნათქვამია, რომ „საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში 2010 წლის თებერვალსა და ივლისში განხორციელებული ცვლილებები წარმოადგენდა პოზიტიურ ნაბიჯს სისხლის სამართლის პოლიტიკის ლიბერალიზაციისაკენ. ამ ცვლილებების განხორციელება, აგრეთვე სისხლის სამართლის კანონმდებლობისა და სასჯელმთავრების პოლიტიკის უფრო საფუძვლიანი გადახედვა მნიშვნელოვანია იმ პრობლემების გადასაჭრელად, რომელიც გამოიწვია თავისუფლებადაკვეთილ პირთა კონტიგენტის ზრდა“²⁶.

²⁵ CommDH (2011)22 Or. English სტრასბურგი, 2011 წ. 30 ივნისი, მომზადებულია საქართველოში 18-24 აპრილის ვიზიტის შემდგომ

²⁶ ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის განხორციელება: ანგარიში საქართველოს შესახებ 2010 წ., ევროკომისია, ბრიუსელი 25/05/11 SEC(2011)649, ადამიანის უფლებები და ძირითადი თავისუფლებები, გვ.5

პატიმრობის ფინანსური ასპექტები

ახალი სასჯელაღსრულების დაწესებულებების მშენებლობაზე და ძველი დაწესებულებების კაპიტალურ გარემონტებაზე ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაიხარჯა მნიშვნელოვანი სახსრები.

გარდა ამისა, სასჯელაღსრულების დეპარტამენტიდან გამოთხოვილი ინფორმაციის²⁷ თანახმად თითო პატიმარზე სახელმწიფო დღეში ხარჯავს 8.60 ლარს. თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ ამჟამად პატიმართა კონტიგენტი 24 000-ს აჭარბებს, მათი შენახვის წლიური ხარჯი შეადგენს – $365 \times 8.60 \text{ ლ} \times 24\,000 = \underline{75\,336\,000 \text{ ლარს.}}$

არაძალადობრივი, ნაკლებად მძიმე დანაშაულების ჩადენისათვის თავისუფლების აღკვეთის გამოყენების შესახებ გადაწყვეტილებების მიღებისას, აგრეთვე გრძელვადიანი საპატიმრო სასჯელების გამოყენებისას აღნიშნული ფინანსური ასპექტები აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული.

ხშირ შემთხვევაში პირის მიერ დაზარალებულისთვის მიყენებული ზიანი მნიშვნელოვნად მცირეა იმ ხარჯებთან შედარებით, რაც მისი თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში შენახვა უჯდება სახელმწიფოს.

აგრეთვე, მაგალითად, სამოხელეო დანაშაულის ჩადენისათვის მსჯავრდებულ პირთა სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში ხანგრძლივი ვადით მოთავსებასთან დაკავშირებული ხარჯები ემატება მის მიერ სახელმწიფოსთვის მიყენებულ ზიანს.

პატიმრობის სოციალური ასპექტები

მსოფლიოში პატიმართა უმეტესობა ეკონომიკურად და სოციალურად შეჭირვებული გარემოდანაა. სიღარიბე, უმუშევრობა, უბინაობა, დანგრეული ოჯახები, ფსიქოლოგიური და ფსიქიკური პრობლემები, ნარკოტიკებისა და ალკოჰოლის ბოროტად გამოყენება, ოჯახური ძალადობა ხშირად პრევალირებს სამართალდამრღვევთა ცხოვრებაში.

ხშირ შემთხვევაში თავისუფლებადკვეთილი პირი ოჯახის მარჩენალია და მისთვის თავისუფლების აღკვეთა მძიმე ტვირთად აწევა მის ოჯახს. ხოლო იმ შემთხვევაში, როდესაც პირი დანაშაულს ჩადის მძიმე სოციალური და ეკონომიკური მდგომარეობის გამო, საპატიმრო სასჯელი იწვევს მისი და მისი ოჯახის შემდგომ გაღარიბებას.

შეიძლება ისეთ ადამიანებს შეეფარდოს სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთა, რომლებსაც არაფერ ალიქვამს, როგორც საზოგადოებრივად საშიშს, ან რომელთაც არ ჩაუდენიათ ისეთი მძიმე დანაშაული, რომ მხოლოდ სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მოთავსება იყოს ადეკვატური სასჯელი. მთელ რიგ ქვეყნებში ასეთ ადამიანებს არ უსჯიან თავისუფლების აღკვეთას, რის გამოც, გადატვირთულობის პრობლემაც ნაკლებად დგას.

²⁷ სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის წერილი №10/5/12 – 1755 (04.02.2011 წ.).

საქსტატის მონაცემებით თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში მოთავსებულ პირთა უმრავლესობა რეპროდუქციული ასაკისაა, რაც დემოგრაფიული მდგომარეობის თვალსაზრისით უარყოფით შედეგებს იწვევს, ხშირია ოჯახების დანგრევის შემთხვევები.

ციხეების გადატვირთულობა იწვევს სხვა პრობლემებსაც, მაგალითად ისეთი ინფექციური დაავადებების ფართოდ გავრცელებას, როგორიცაა ტუბერკულოზი, ჰეპატიტი და აიფ/შიდსი.

არაძალადობრივ და ნაკლებად მძიმე დანაშაულის ჩამდენ პირთა მიმართ სასჯელის სახით თავისუფლების აღკვეთის გამოყენება არ იძლევა საზოგადოების უსაფრთხოების გრძელვადიანი დაცვის შედეგს, ვინაიდან რეალურად არ ხდება დანაშაულის გამომწვევი მიზეზების გადაჭრა. ხოლო არსებული პრობლემები კიდევ უფრო მძიმდება: ხდება პირის და მისი ოჯახის გადარიბება, სამსახურის ან შემოსავლის წყაროს დაკარგვა, დასაქმების შანსის შემცირება, სოციალური ურთიერთობების რღვევა, ფსიქოლოგიური და ფსიქიკური დაავადებების გამწვავება, სხვადასხვა საშუალებებზე დამოკიდებულების პრობლემის გაღრმავება.

მანკიერი (ჩაკეტილი) წრე

გამომდინარე იქიდან, რომ ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში პატიმართა რაოდენობა მკვეთრად და განუხრელად გაიზარდა, სახელმწიფოს წინაშე დადგა ახალი სასჯელაღსრულების დაწესებულებების მშენებლობისა და ძველი დაწესებულებების კაპიტალური შეკეთების საკითხი. სასჯელაღსრულების სისტემაში წამოჭრილ ამ საჭიროებაზე წლების განმავლობაში მილიონობით ლარი იხარჯებოდა. ამ საკითხის აქტუალობა კვლავ დგას, ვინაიდან 3 დაწესებულების ამორტიზაციიდან გამომდინარე დახურვის აუცილებლობის გამო (ბათუმის, ზუგდიდის, ხონის), სასჯელაღსრულების სისტემაში კიდევ ერთი დაწესებულება უნდა აშენდეს (ლაითურში, გურიის რეგიონში).

ამავდროულად, შეზღუდულია სახელმწიფო რესურსები (ადამიანური, ფინანსური, ტექნიკური, ა.შ.) იმისათვის, რომ ამ დაწესებულებებში ხორციელდებოდეს დასაქმების, რეაბილიტაციის, რესოციალიზაციის თუ სხვა ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ციხეთა სისტემაში მოხვედრილ პირთა გამოსწორებას, საჭირო უნარ-ჩვევების შეძენას თუ მკურნალობის შესაძლებლობას, რათა მათი გათავისუფლების შემდგომ საზოგადოებაში რეინტეგრაციას შეეწყოს ხელი. ამგვარი პროგრამები მოიცავს: საგანმანათლებლო, სახელობო სწავლების კურსებს, ფსიქო-სოციალური რეაბილიტაციის, დამოკიდებულების პრობლემის მკურნალობის, აგრესიის მართვის და სხვა პროგრამებს.

წლების განმავლობაში ასეთი პროგრამები შეზღუდულად ხორციელდება, ძირითადად, ღონორების ხელშეწყობითა და არასამთავრობო ორგანიზაციების დახმარებით. არსებული პროგრამები მცირე მასშტაბისაა და ვერ პასუხობს ყველა პატიმრის საჭიროებას, დროებით ხასიათს ატარებს, ვინაიდან დაფინანსების ხანგრძლივობაზეა დამოკიდებული. საჭირო რესურსების უქონლობის გამო, ჯერჯერობით, ვერ მოხერხდა ბევრი ამგვარი მნიშვნელოვანი ინიციატივის ინსტიტუციონალიზაცია სახელმწიფოს მიერ, ვინაიდან ამისათვის საჭირო რესურსები მას ჯერ კიდევ არ გააჩნია. ასევე ტარდება სხვადასხვა ღონისძიებები და

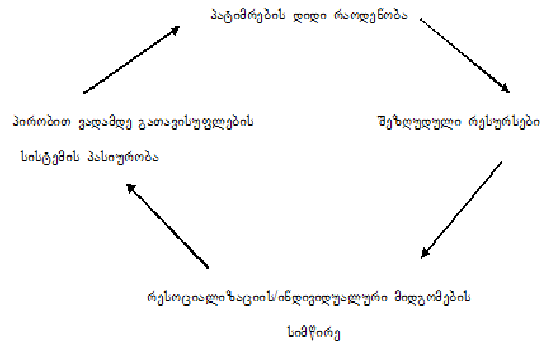
პროგრამები მსჯავრდებულთა განათლებისა და დასაქმების თვალსაზრისით, რაც არ არის ყველა პატიმრისთვის საკმარისი.

2011 წლის ოქტომბრის მონაცემებით, სულ 440 მსჯავრდებული იყო ჩართული სხვადასხვა სარეაბილიტაციო პროგრამაში²⁸ (ანუ მსჯავრდებულთა საერთო რაოდენობის მხოლოდ 2%).

პროგრამების არარსებობა კი შეუძლებელს ხდის, რომ მთლიანად სისტემაში დაინერგოს თითოეული პატიმრის მიმართ ინდივიდუალური მიდგომა რისკებისა და საჭიროებების შეფასებისა და სასჯელის ინდივიდუალური გეგმის გამოყენებით. აგრეთვე ისეთი პროგრამა, როგორიცაა გათავისუფლებისათვის მოსამზადებელი პროგრამა იმ მსჯავრდებულთათვის, რომლებიც დროის მცირე მონაკვეთში უნდა გათავისუფლდნენ (პროგრამა გულისხმობს სოციალური, ფსიქოლოგიური, სამართლებრივი საკითხების მოგვარებას ამ პირებთან მიმართებაში). ეს ყოველივე კი, თავის მხრივ, გავლენას ახდენს პირობით ვადამდე, აგრეთვე სხვა საფუძვლებით ვადამდე ადრე (ხანდაზმულობის, ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო) გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებაზე. შესაბამისად, მსჯავრდებულის კრიმინოგენური საჭიროებების შესახებ სათანადო ინფორმაციის სიმწირე (მაგალითად, ის თუ რამდენად წარმოადგენს ეს პირი საზოგადოებისთვის საშიშროებას; რამდენად არსებობს მის მიერ დანაშაულის გამეორებით ჩადენის ალბათობა; რა გარემო დახვედბა მას გათავისუფლების შემდეგ; რა სოციალური პრობლემებს წააწყდება, რაც შეიძლება გახდეს ახალი დანაშაულის ჩადენის წინაპირობა; რამდენად აქტიურად არის ჩართული სხვადასხვა პროგრამაში, რომელიც საჭიროა მისი გამოსწორებისა და რესოციალიზაციისთვის, ა.შ.) აძნელებს სასჯელადსრულების სამინისტროს ადგილობრივი საბჭოებისათვის გადაწყვეტილებების მიღებას უფრო მეტი მსჯავრდებულის პირობით ვადამდე გათავისუფლების შესახებ.

ამგვარად, იკვრება მანკიერი (ჩაკეტილი) წრე: პატიმართა დიდი კონტიგენტისა და სისტემის გადატვირთულობის გამო, სახელმწიფო ხარჯავს დიდხალ რესურსს პენიტენციურ სისტემაში მსჯავრდებულთა შენახვისა და სასჯელადსრულების დაწესებულებების მშენებლობა-რემონტისათვის. ამის გამო, შეზღუდულია რესურსები ამ დაწესებულებებში პატიმართა რეაბილიტაციასა და რესოციალიზაციაზე მიმართული პროგრამებისათვის. ეს კი თავის მხრივ, ართულებს პირობით ვადამდე გათავისუფლების შესახებ უფრო მასშტაბური და ეფექტური გადაწყვეტილებების მიღებას, რაც თავის მხრივ, აფერხებს სასჯელადსრულების სისტემის განტვირთვას მსჯავრდებულთა გეგმაზომიერი გათავისუფლების მეშვეობით.

²⁸ www.geostat.ge, 2011 წლის ოქტომბრის სამართლებრივი სტატისტიკა

აქვე უნდა აღინიშნოს იმ მნიშვნელოვანი სიახლის შესახებ, რომელიც პენიტენციურ სისტემაში არასრულწლოვან მსჯავრდებულთა მიმართ დაინერგა. საუბარი, რისკისა და საჭიროებათა შეფასების ინსტიტუტის დანერგვაზე, ამასთან ფსიქოლოგთა და სოციალური სამსახურის თანამშრომელთა შტატის გაზრდაზე, რომლებიც ჩართული არიან ამ შეფასებასა და არასრულწლოვანთა სასჯელის ინდივიდუალური დაგეგმვის პროცესში. არასრულწლოვანთა სპეციალურ დაწესებულებაში ხორციელდება გარკვეული სარეაბილიტაციო, საგანმანათლებლო და სახელობო პროგრამები, რომლებიც საშუალებას იძლევა, რომ ინდივიდუალური გეგმისა და არასრულწლოვანის ინტერესების/უნარების გათვალისწინებით მოხდეს მათი ჩართვა და რესტრიქციული ზადების ხელშეწყობა. ამასთანავე, უნდა აღინიშნოს, რომ შეფასებისა და ინდივიდუალური გეგმის გამოყენება ხდება არასრულწლოვანი მსჯავრდებულის პირობით ვადამდე გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას, არასრულწლოვანთა საქმეების განმხილველი ადგილობრივი საბჭოს მიერ. არასრულწლოვანის საცხოვრებელ გარემოსთან დაკავშირებული გარე რისკებისა და საჭიროებების შეფასება ხდება პრობაციის სამსახურის მიერ, რომელმაც ასევე დანერგა რისკებისა და საჭიროებების შეფასების სისტემა და სასჯელის ინდივიდუალური გეგმის მეთოდოლოგია. არასრულწლოვანი მსჯავრდებულის პირობით ვადამდე გათავისუფლების შემთხვევაში, მასთან მუშაობას ამ მეთოდოლოგიით აგრძელებს პრობაციის სამსახური.

გადატვირთულობის პრობლემის გადაწყვეტის გზები²⁹

პრაქტიკა გვიჩვენებს, რომ პენიტენციური სისტემის გადატვირთულობის საზიანო შედეგების შემცირება ახალი ციხეების მშენებლობის მეშვეობით არ წარმოადგენს აღნიშნული პრობლემის სტაბილურ და გრძელვადიან გადაწყვეტილებას. სინამდვილეში, მთელი რიგი ევროპული ქვეყნების გამოცდილება მოწმობს, რომ ციხეების მშენებლობის დიდი მასშტაბების მიუხედავად სასჯელადსრულების დაწესებულებების ტევადობის ზრდასთან ერთად იზრდება ციხეების კონტიგენტიც. გარდა ამისა, ახალი ციხეების მშენებლობა და მათი შენახვა ძვირი უჯდება

²⁹ UNODC, საპატიმრო და არასაპატიმრო ღონისძიებები, პატიმრობის ალტერნატივები, სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სისტემის შეფასების სახელმძღვანელო, 2006, გვ.1

სახელმწიფოს მოითხოვს რა მნიშვნელოვან რესურსებს. ამის ნაცვლად, მრავალი საერთაშორისო სტანდარტი იძლევა რეკომენდაციას, რომ საზოგადოების უსაფრთხოების ინტერესების გათვალისწინებით, მოხდეს სასჯელების შეფარდების პოლიტიკის რაციონალიზაცია, მათ შორის საპატიმრო სასჯელების ალტერნატივების (არასაპატიმრო სასჯელები, პასუხისმგებლობის ალტერნატიული ღონისძიებები) უფრო ფართოდ გამოყენება, რაც შეამცირებს ხანგრძლივი პერიოდით საზოგადოებისაგან იზოლირებულ პირთა რიცხვს.

პატიმრობის ალტერნატივების გამოყენება მხოლოდ ციხეების გადატვირთულობის პრობლემის გადაჭრის მიზანს არ ემსახურება. ალტერნატივების ფართოდ გამოყენება ასახავს დანაშაულის, დამნაშავეებისა და საზოგადოებაში მათი ადგილის მიმართ სახელმწიფოს დამოკიდებულების შეცვლას და ემსახურება სასჯელაღსრულების ღონისძიებების სადამსჯელო, რეპრესიული როლის შეცვლას, უფრო მეტი აქცენტის გაკეთებას ადდგენით მართლმსაჯულებასა და რეინტეგრაციაზე. საზოგადოებრივი სანქციების გამოყენება და სათანადო დახმარების გაწევა ხელს უწყობს საზოგადოების ყველაზე დაუცველ ფენებს, რომ აღარ გამოავლინონ დანაშაულებრივი ქცევა. სანქციების საზოგადოებაში აღსრულება, ნაცვლად მისგან იზოლაციისა საზოგადოების უკეთეს და უფრო მდგრად დაცვას განაპირობებს³⁰.

ალტერნატიული სასჯელების გამოყენების სასარგებლოდ არსებობს ეკონომიკური არგუმენტებიც. პრობაციის სისტემაში დამნაშავეთა მეთვალყურეობა ნაკლებ დანახარჯებს მოითხოვს, ვიდრე პატიმრის შენახვა ციხეში; განსაკუთრებით თუ ისეთი ეფექტური სისტემაა შექმნილი, რომელშიც მონაწილეობენ სასამართლოები, მუნიციპალიტეტები, სოციალური სააგენტოები, იმ დაწესებულებათა ადმინისტრაციები, სადაც ხდება საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის გამოყენება, ა.შ.)³¹.

ალტერნატიული ზომების, განსაკუთრებით კი საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის, აღსრულების ორგანიზაციულ საკითხებს ადეკვატური ადამიანური და ფინანსური რესურსი სჭირდება. ამასთანავე, იმის გამო, რომ არასაპატიმრო ღონისძიებები საზოგადოებისაგან იზოლაციის გარეშე, თავად საზოგადოებაში აღსრულდება, მას მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი მხარდაჭერა სჭირდება.

იმ შემთხვევებში, როდესაც გარდაუვალია საპატიმრო სასჯელის გამოყენება, შესაძლებელი უნდა იყოს მოკლევადიანი სასჯელების გამოყენება. უნდა გადაისინჯოს თუ რამდენად აუცილებელია მრავალწლიანი საპატიმრო სასჯელის გამოყენება საზოგადოების უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად. ამასთანავე, უსაფრთხოების უზრუნველყოფა უნდა ხდებოდეს გრძელვადიან პერსპექტივაში და არა მხოლოდ თავისუფლების აღკვეთის ვადით ანუ მსჯავრდებულის საზოგადოებისაგან იზოლაციის ვადით.

ერთ-ერთი საშუალება ციხეებში დიდი კონტიგენტის შესამცირებლად არის პირობით ვადამდე გათავისუფლების უფრო ფართოდ გამოყენება.

³⁰ იქვე, გვ.2
³¹ იქვე

ამასთან მნიშვნელოვანია ინსტიტუტი, რომლის გამოყენებასაც კანონმდებლობა სცნობს და რომელსაც ძალუძს სერიოზული ზეგავლენა მოახდინოს გადატვირთულობის პრობლემის მოგვარებაზე ციხეებში, როგორიცაა სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლების შესაძლებლობა.

**არასაპატიმრო ღონისძიებათა გამოყენების გაეროს სტანდარტული მინიმალური წესები
(„ტოკიოს წესები“)**

გენერალური ასამბლეა, 1990 წლის 14 დეკემბრის №45/110 რეზოლუცია

2.3. „დანაშაულის ხასიათისა და სიმძიმის, დამნაშავის პიროვნებისა და წარსულის, საზოგადოების დაცვის მიზნის გათვალისწინებით, მეტი მოქნილობის უზრუნველსაყოფად და პატიმრობის ზედმეტად გამოყენების თავიდან ასაცილებლად, სისხლის სამართლის სისტემა უნდა იძლეოდეს არასაპატიმრო ზომების გამოყენების დიდ არჩევანს წინასასამართლო ეტაპიდან სასჯელის მისჯის შემდგომ ეტაპამდე“.

2.4. უნდა მოხდეს ახალი არასაპატიმრო ღონისძიებების განვითარების წახალისება, განხორციელდეს მათი დეტალური მონიტორინგი და გამოყენების სისტემატური შეფასება.

პატიმრობის ალტერნატივების სქემა

I ეტაპი – მსჯავრდებამდე

➤ *სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლება*

- განრიდება
- აღმზრდელობითი ზემოქმედების იძულებითი ღონისძიებები (არასრულწლოვანებისათვის)

II ეტაპი – მსჯავრდების შემდეგ

➤ *არასაპატიმრო სასჯელები*

- ჯარიმა (სსკ, მ. 42)
- თანამდებობის დაკავების/საქმიანობის უფლების ჩამორთმევა (სსკ, მ.43) (სპეციალური სუბიექტი)
- საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა (სსკ, მ.44)
- გამასწორებელი სამუშაო (სსკ, მ.45)
- სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვა (სსკ, მ. 46) (სპეციალური სუბიექტი)
- თავისუფლების შეზღუდვა (სსკ, მ.47)
- ქონების ჩამორთმევა (სსკ, მ. 52)
- პირობითი მსჯავრი (სსკ, მ.63)

III ეტაპი – სასჯელის განსაზღვრული ნაწილის მოხდის შემდეგ

- პირობით ვადამდე გათავისუფლება (სსკ. მ.72)
- თავისუფლების აღკვეთის მოუხდელი ნაწილის შეცვლა საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით (სსკ. მ.73)
- თავისუფლების აღკვეთის მოუხდელი ნაწილის შეცვლა თავისუფლების შეზღუდვით (სსკ. მ.73)
- სასჯელის გადახედვა თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულის გამოძიებასთან თანამშრომლობის შედეგად (სსკ. მ.73¹)
- სასჯელისაგან გათავისუფლება ავადმყოფობის ან ხანდაზმულობის ასაკის გამო (სსკ. მ.74)

ამრიგად, არსებობს ციხეების გადატვირთულობის მოგვარების რამდენიმე გზა, რომლებიც მიმართულია, ერთის მხრივ, იმ პირთა რაოდენობის შემცირებისაკენ, რომლებიც სასჯელის მოსახდელად ხვდებიან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში. ეს კი შესაძლებელია სასჯელის ალტერნატიული ღონისძიებებისა და ალტერნატიული, არასაპატიმრო სასჯელების უფრო ფართოდ და განსაკუთრებით, საპატიმრო სასჯელის ალტერნატივად გამოყენების მეშვეობით. ხოლო, მეორეს მხრივ, გადატვირთულობის პრობლემის მოსაგვარებლად საჭიროა გააქტიურდეს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ვადამდე გათავისუფლების სისტემა და დაიხვეწოს შესაბამისი მექანიზმები.

ციხეების გადატვირთულობასა და პატიმრების კონტიგენტის ზრდასთან დაკავშირებული რეკომენდაცია (99)22

(ევროსაბჭოს მინისტრთა კომიტეტი, 1999 წლის 30 სექტემბერი)

I. ძირითადი პრინციპები

1. თავისუფლების აღკვეთა უნდა განიხილებოდეს, როგორც უკიდურეს შემთხვევებში გამოსაყენებელი სანქცია ან ღონისძიება და ამრიგად, უნდა იქნეს შეფარდებული მხოლოდ იმ დანაშაულებისთვის, რომელთა სიმძიმიდან გამომდინარე აშკარად არაადეკვატური იქნებოდა სხვა სანქციების გამოყენება.
2. ციხეების ინფრასტრუქტურის გაფართოება (ახალი ციხეების აშენება) უნდა წარმოადგენდეს გამონაკლის ღონისძიებას, ვინაიდან ის ვერ იქნება გადატვირთულობის პრობლემის გრძელვადიანი მოგვარების საშუალება.
3. უნდა არსებობდეს საზოგადოებრივი სანქციებისა და ღონისძიებების სათანადო არეალი, სიმძიმის მიხედვით; უნდა მოხდეს პროკურორებისა და მოსამართლეების წახალისება მათი რაც შეიძლება ფართოდ გამოყენებისაკენ.

სისხლის-სამართლებრივი დევნისა და სასჯელის ალტერნატიული ღონისძიებები საქართველოს სისხლის სამართლის სისტემაში

საქართველოში სისხლის-სამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან განრიდების ინსტიტუტის დანერგვა

სისხლის სამართლის პოლიტიკის და პრაქტიკის ლიბერალიზაციის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი სიახლეა საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობაში პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილების შემოღება და განრიდების ინსტიტუტის, შესაბამისად კი, ალტერნატიული სისხლისსამართლის პასუხისმგებლობის ფორმების დანერგვა.

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსმა, რომელიც მიღებულ იქნა 2009 წლის 9 ოქტომბერს (ამოქმედდა 2010 წლის 1 ოქტომბრიდან), შემოიღო პროკურორის დისკრეციულ უფლებამოსილების ინსტიტუტი სისხლის სამართლებრივი დევნის დაწყებისა და განხორციელების თვალსაზრისით (სსსკ 166-ე მუხლი).

აგრეთვე აღსანიშნავია, რომ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის №181-ე ბრძანებით³² დამტკიცდა სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპების ზოგადი ნაწილი. იგი აწესებს სისხლის სამართლებრივი დევნის წარმოების მაღალ ხარისხს შემდეგი მიზნების მისაღწევად:

- დამნაშავეთა წარდგენა მართლმსაჯულების წინაშე;
- დანაშაულის შემცირებისა და საზოგადოებაში დანაშაულის მიმართ შიშის აღმოფხვრა;
- დანაშაულთან დაკავშირებული სოციალური დანაკარგებისა და ეკონომიკური ხარჯების შემცირება;
- საზოგადოებაში კანონის უზენაესობის რწმენის განმტკიცება.

ეს ნორმატიული აქტი ადგენს პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენების საფუძვლებს და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელების პრინციპებს. აღნიშნულია, რომ სისხლის სამართლებრივი დევნის განხორციელების შესახებ გადაწყვეტილება პროკურორმა მტკიცებულებით და საჯარო ინტერესის ტესტების დაკმაყოფილების საფუძველზე უნდა მიიღოს (სრული ტესტი). საკუთარი დისკრეციის ფარგლებში, პროკურორი უფლებამოსილია, რომ უარი თქვას სისხლის სამართლებრივი დევნის დაწყებაზე და გამოიყენოს დევნის ალტერნატიული მექანიზმი, ან უარი თქვას დევნაზე ასეთი ალტერნატიული მექანიზმის გამოყენების გარეშე.

სახელმძღვანელო პრინციპებში ნათქვამია, რომ შეზღუდული რესურსების ეფექტურად გამოყენების მიზნით განისაზღვრება სისხლის სამართლის პოლიტიკის პრიორიტეტული მიმართულებები, ვინაიდან რესურსები არ არის საკმარისი ყველა

³² საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანება #181 (2010 წ. 8 ოქტომბერი), სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპების დამტკიცების შესახებ

დანაშაულის ფაქტზე დევნის განსახორციელებლად. ამრიგად, დევნის საჯარო ინტერესის განსაზღვრისათვის პროკურორს მოეთხოვება გაითვალისწინოს, თუ რამდენად პრიორიტეტულია სახელმწიფოსათვის კონკრეტული დანაშაულის სისხლის-სამართლებრივი დევნა. აქვე ნათქვამია, რომ სახელმწიფო რესურსი ნაკლებად უნდა დაიხარჯოს მცირე მნიშვნელობის დანაშაულთა სისხლისსამართლებრივ დევნაზე.

სახელმძღვანელო პრინციპები პროკურორთა როლის შესახებ

**მიღებულია გაეროს მერვე კონგრესის მიერ დანაშაულის აღმოფხვრისა და სამართალდამრღვევთა მიმართ მოპყრობის შესახებ, 27 აგვისტო – 7 სექტემბერი, 1990
ჰაგენა, კუბა**

18. სახელმწიფოს შიდა კანონმდებლობის შესაბამისად, პროკურორებმა ეჭვმიტანილთა და დაზარალებულთა უფლებების სრული დაცვით უნდა მოახდინონ ბრალდების მოხსნა, სისხლის სამართალწარმოების შეწყვეტა ან ფორმალური მართლმსაჯულების სისტემიდან სისხლის სამართლის საქმის გატანა პირობით ან უპირობოდ. ამ მიზნით, სახელმწიფოებმა სრულად უნდა გამოიყენონ ასეთი შესაძლებლობები არა მარტო მოჭარბებული სასამართლო საქმეების განტვირთვის, არამედ წინასწარი დაკავების, ბრალდებისა და პატიმრობის მასტიგმატიზებული, აგრეთვე პატიმრობის შესაძლო უარყოფითი გავლენის თავიდან აცილების მიზნით.

19. იმ ქვეყნებში, სადაც პროკურორები აღჭურვილი არიან დისკრეციული ფუნქციებით, არასრულწლოვანთა ბრალდებულობასთან მიმართებაში, სპეციალური ყურადღება უნდა მიექცეს დანაშაულის სახესა და სიმძიმეს, საზოგადოებისა და არასრულწლოვნის პიროვნებისა და წარმომავლობის დაცვის მიზნით. ამ გადაწყვეტილების მიღებისას, პროკურორებმა უნდა გაითვალისწინონ ბრალდების შესაძლო ალტერნატივები არასრულწლოვანთა შესახებ კანონებისა და პროცედურების შესაბამისად. პროკურორებმა უნდა გამოიყენონ მაქსიმალური ძალისხმევა, რათა არასრულწლოვანთა წინააღმდეგ საქმე აღიძრას მხოლოდ უკიდურესი აუცილებლობისას.

პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილების საფუძველზე პირის სისხლისსამართლებრივი პროცესიდან განრიდების ინსტიტუტის დანერგვა განხორციელდა ჯერ არასრულწლოვანთა მიმართ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში შესული დამატებებით (24.09.2010 №3616, ამოქმედდა 2010 წლის 30 სექტემბრიდან). სსსკ-ს 105 მუხლის მე-4, მე-5 და მე-6 ნაწილებით რეგულირდება არასრულწლოვანთა სისხლისსამართლის სისტემიდან განრიდების საფუძველი. დასაბუთებული ვარაუდის არსებობისას, რომ არასრულწლოვანმა ჩაიდინა ნაკლებად მძიმე ან მძიმე დანაშაული, პროკურორი უფლებამოსილია დასაბუთებული დადგენილებით მიიღოს გადაწყვეტილება სისხლისსამართლებრივი დევნის არდაწყების ან უკვე დაწყებული სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტის შესახებ დევნის საჯარო ინტერესის არარსებობის გამო. ამ შემთხვევაში პროკურორი აფორმებს ხელშეკრულებას არასრულწლოვანთან განრიდების ან მედიაციის შესახებ ერთი წლის ვადით, რომლის პირობები განისაზღვრება საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანებით. იმ შემთხვევაში, როდესაც არასრულწლოვანი არაჯეროდ აღსრულებს ხელშეკრულებით დაკისრებულ ვალდებულებას, პროკურორი

უფლებამოსილია დასაბუთებული დადგენილებით დაიწკოს ან განაახლოს სისხლისსამართლებრივი დევნა.

განრიდებულ არასრულწლოვანებზე ზედამხედველობას და მათთვის დაკისრებული პირობების შესრულების უზრუნველყოფას ახდენს პრობაციის ეროვნული სააგენტოსა და მის ტერიტორიულ ბიუროებში მომუშავე სოციალური მუშაკები.

არასრულწლოვანთა განრიდების პროგრამები ამოქმედდა 2010 წლის 15 ნოემბრიდან და დღეისათვის³³ 65 არასრულწლოვანია განრიდებული სისხლის სამართლის სისტემიდან. პირველ ეტაპზე პროგრამები პილოტურად ამოქმედდა საქართველოს ოთხ ქალაქში: თბილისი, რუსთავი, ქუთაისი და ბათუმი, მოგვიანებით დაემატა ქალაქები: გორი და სამტრედია.

განრიდებასთან დაკავშირებული ძალიან მნიშვნელოვანი ასპექტია არასრულწლოვანსა და დაზარალებულს შორის მედიაცია, შერიგებისა და მორიგების ხელშეწყობა სპეციალურად მომზადებული მედიატორების მეშვეობით. თუმცა, რესურსების შეზღუდულობის გამო მედიაციის კომპონენტი მხოლოდ 4 ქალაქში მოქმედებს, დანარჩენ ორ ქალაქში მუშაობს განრიდება საზოგადოებისათვის სასარგებლო აქტივობით.

განრიდების/მედიაციის ინსტიტუტთან დაკავშირებულია რამდენიმე დადებითი ასპექტი, რადგან იგი ითვალისწინებს ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის არასრულწლოვანის ალტერნატიულ პასუხისმგებლობას (ანუ სამართალდარღვევაზე რეაგირება ხდება, მაგრამ ალტერნატიული ფორმით), ხოლო ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების ჯეროვნად შესრულებისას არასრულწლოვანის მსჯავრდება არ ხდება და შესაბამისად, არ იწვევს ნასამართლობას. მეორეს მხრივ, აღნიშნული სქემა ითვალისწინებს, როგორც არასრულწლოვანის, ასევე დაზარალებულის ინტერესებს, რაც მეტ პირობას ქმნის იმისათვის, რომ თავიდან იქნეს აცილებული გამეორებითი დანაშაულის ჩადენა.

აუცილებელია, რომ განრიდებისა და მედიაციის პროგრამები დაინერგოს მთელი საქართველოს მასშტაბით, რათა არასრულწლოვანები მაქსიმალურად იქნენ არიდებული სისხლის სამართლის სისტემას და სისხლის სამართლის ლიბერალური პოლიტიკის მოთხოვნები ერთგვაროვნად ხორციელდებოდეს ქვეყნის ყველა ნაწილში.

იმ რეგიონებში/რაიონებში, სადაც ეს პროგრამები ჯერ არ ამოქმედებულა სსსკ-ს 105.4 ნაწილით გათვალისწინებული პირობების არსებობისას არასრულწლოვანთა მიმართ ხორციელდება სისხლის სამართლებრივი დევნა თუნდაც ნაკლებად მძიმე, პირველად ჩადენილი დანაშაულისათვის, რაც უცვილობლად იწვევს ნასამართლობას.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობა ითვალისწინებს სხვა ლიბერალურ დანაწესებსაც არასრულწლოვანებთან მიმართებაში. კერძოდ, სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებულია სასჯელის ალტერნატიული ფორმები – აღმზრდელობითი ზემოქმედების იძულებითი ღონისძიებები (სსკ 81-ე მუხლი). თუმცა, პრაქტიკაში აღნიშნული ღონისძიებების გამოყენების თითქმის ნულოვანი სტატისტიკაა.

³³ 2011 წ. ნოემბერი

სსკ-ს 90-ე მუხლი ითვალისწინებს არასრულწლოვნის სისხლის-სამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლებას, თუ არასრულწლოვანმა პირველად ჩაიდინა ნაკლებად მძიმე დანაშაული, ხოლო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მისი გამოსწორება მიზანშეწონილია აღმზრდელობითი ზემოქმედების იძულებითი ღონისძიების გამოყენებით. ასეთი ღონისძიებებია (სსკ 91-ე მუხლი):

ა) **გაფრთხილება**; არასრულწლოვნისათვის იმის განმარტება, თუ რა ზიანი გამოიწვია მისმა ქმედებამ და რა შედეგი მოჰყვება ამ კოდექსით გათვალისწინებული დანაშაულის გამეორებით ჩადენას (სსკ 92-ე მუხლი).

ბ) **საზედამხედველოდ გადაცემა**; მშობლისათვის ან მისი შემცვლელი პირისათვის ანდა სპეციალიზებული სახელმწიფო ორგანოსათვის იმ მოვალეობის დაკისრება, რომ მან აღმზრდელობითი ზეგავლენა მოახდინოს არასრულწლოვანზე და კონტროლი გაუწიოს მის ყოფაქცევას (სსკ 93-ე მუხლი).

გ) **ზიანის ანაზღაურების მოვალეობის დაკისრება**; ამ მოვალეობის დაკისრებისას სასამართლო ითვალისწინებს მის ქონებრივ მდგომარეობას და შესაბამის შრომით ჩვევებს (სსკ 94-ე მუხლი).

დ) ქცევის შეზღუდვა;

არასრულწლოვანს შეიძლება აეკრძალოს: ა) განსაზღვრული ადგილის მონახულება; ბ) დროის განსაზღვრულ მონაკვეთში შინიდან გასვლა; გ) სპეციალიზებული სახელმწიფო ორგანოს ნებართვის გარეშე სადმე წასვლა; დ) თავისუფალი დროის განსაზღვრული ფორმით გამოყენება.

არასრულწლოვანს შეიძლება დაევალოს: ა) საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სწავლის განახლება; ბ) სპეციალიზებული სახელმწიფო ორგანოს დახმარებით მუშაობის დაწყება. ამ შეზღუდვების გარდა სასამართლოს საკუთარი მიხედულებისამებრ შეუძლია სხვაგვარად შეზღუდოს არასრულწლოვნის ქცევა. (სსკ 95-ე მუხლი).

ე) **სპეციალურ აღმზრდელობით ან სამკურნალო-აღმზრდელობით დაწესებულებაში მოთავსება**. ნაკლებად მძიმე დანაშაულისათვის მსჯავრდებული არასრულწლოვანი სასამართლომ შეიძლება გაათავისუფლოს სასჯელისაგან, თუ მიიჩნევს, რომ სასჯელის მიზნები მიიღწევა მისი სპეციალურ აღმზრდელობით ან სამკურნალო-აღმზრდელობით დაწესებულებაში მოთავსებით. ამ დაწესებულებაში ყოფნის ვადა არ უნდა აღემატებოდეს არასრულწლოვნის მიერ ჩადენილი დანაშაულისათვის კოდექსით გათვალისწინებული სასჯელის მაქსიმალურ ვადას (სსკ 96-ე მუხლი).

აღმზრდელობითი ზემოქმედების იძულებით ღონისძიებად *გაფრთხილების* გამოყენება მიზანშეწონილი იქნება არასრულწლოვნის მიერ ნაკლებად მძიმე, არაძალადობრივი დანაშაულების შემთხვევაში, როდესაც მან გაუფრთხილებლობით ან დაუდევრობით ჩაიდინა ეს ქმედება. ან მის მიერ ჩადენილი ქმედება ფორმალურად შეიცავს სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული რომელიმე ქმედების ნიშნებს, მაგრამ მცირე მნიშვნელობის გამო არ გამოუწვევია ისეთი ზიანი, რომელიც აუცილებელს გახდიდა მის სისხლის-სამართლებრივ პასუხისმგებლობას, ან არ შეუქმნია ასეთი ზიანის საფრთხე (სსკ მე-7 მუხლის მე-2 ნაწილი). ხშირად, არასრულწლოვნებმა არ იციან, რომ მათ მიერ ჩადენილი ქმედება სისხლის

სამართლის დანაშაულს წარმოადგენს. ასეთ შემთხვევებში, მიზანშეწონილია გამოყენებულ იქნეს “გაფრთხილება”, რაც ხელს შეუწყობს გამეორებითი დანაშაულის თავიდან აცილებას. თუმცა, ამ ღონისძიების გამოყენება არ უნდა იყოს მხოლოდ სასამართლოს პრეროგატივა, როგორც ეს ამჟამად არის კანონმდებლობით გათვალისწინებული, არამედ სისხლის სამართლის პროცესის რაც შეიძლება ადრეულ ეტაპზე უნდა ხორციელდებოდეს მაგალითად, პოლიციის ან პროკურატურის დისკრეციული უფლებამოსილების საფუძველზე, მაგალითად, როგორც ეს ხორციელდება ინგლისსა და უელსში³⁴.

რაც შეეხება, აღმზრდელობით ღონისძიებად *საზედამხედველოდ გადაცემას*, ალბათ მიზანშეწონილი იქნება, თუ 93-ე მუხლში ჩამოთვლილ სუბიექტებს დაემატება ის საზოგადოებრივი, არასამთავრობო ორგანიზაციები, რომლებიც სხვადასხვა პროგრამას/პროექტს ახორციელებენ არასრულწლოვანთა რეაბილიტაციისა და რესოციალიზაციის მიზნით.

სსკ-ს 94-ე მუხლით გათვალისწინებული ზიანის ანაზღაურების მოვალეობის დაკისრება ძალიან მნიშვნელოვანი დანაწესია რესტიტუციისა და რეპარაციის თვალსაზრისით და ითვალისწინებს დაზარალებულის ინტერესს.

აღსანიშნავია, რომ სსკ 95-ე მუხლი ითვალისწინებს ქცევის შეზღუდვის ინსტიტუტს, კერძოდ, სასამართლოს უფლებამოსილებას, რომ მან გარკვეული შეზღუდვები დაუწესოს არასრულწლოვანს თავისუფალი დროის შეზღუდვის, უფრო მიზნობრივი გამოყენებისა და გამეორებით სამართალდარღვევის ჩადენის თავიდან აცილების მიზნით. თუმცა, ამ მუხლით გათვალისწინებული პირობების/შეზღუდვების უზრუნველყოფის მიზნით აუცილებელია განისაზღვროს ის ორგანოები, რომლებიც ზედამხედველობას გაუწევენ არასრულწლოვანის მიერ დაკისრებული შეზღუდვების შესრულებას (მაგალითად, პოლიცია, პრობაცია, საგანმანათლებლო დაწესებულება, სხვ.).

აღნიშნული მუხლი თვალსაჩინო გამოხატულებაა იმ ფაქტისა, რომ საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობაც ითვალისწინებს ჩადენილი სამართალდარღვევისათვის პროპორციული შეზღუდვების დაწესების შესაძლებლობას, მსგავსად ქვემოთ მოყვანილი ევროპული ქვეყნებისა. თუმცა, პრაქტიკაში ეს დანაწესები არ ხორციელდება.

სსკ 96-ე მუხლით გათვალისწინებული ღონისძიების აღსრულებისათვის საჭიროა სპეციალური აღმზრდელობითი დაწესებულების არსებობა. ხოლო, სამკურნალო-აღმზრდელობით დაწესებულების ტიპი უნდა განისაზღვროს. ეს შეიძლება იყოს გარკვეული საჯარო ან საზოგადოებრივი დაწესებულება, ან ცენტრი, სადაც არასრულწლოვანს გაეწევა სათანადო ფსიქოლოგიური, ან ფსიქიატრიული, სოციალური დახმარება იმ პრობლემების საკორექციოდ (მაგალითად, აგრესიული ქცევა, კომუნიკაციის პრობლემები, კოგნიტიურ-შემეცნებით განვითარებაში ჩამორჩენა, ა.შ.), რომლებიც საფუძველად უდევს არასრულწლოვანის დევიანტურ, ასოციალურ ქცევას. ეს მუხლი შესაძლებლობას იძლევა, რომ მოხდეს არასრულწლოვანის გათავისუფლება საპატიმრო ან არასაპატიმრო სასჯელისაგან მისი ასეთ დაწესებულებაში მოთავსებით სპეციფიური პრობლემების (მენტალური, ფსიქოლოგიური, ა.შ.) სამკურნალოდ.

სამართალდარღვევაზე ეფექტური რეაგირების მიზნით არასრულწლოვანს ერთდროულად შეიძლება დაენიშნოს რამდენიმე იძულებითი ღონისძიება. თუ

³⁴ იხ. ქვემოთ

არასრულწლოვანი სისტემატურად დაარღვევს აღმზრდელობითი ზემოქმედების იძულებითი ღონისძიებით გათვალისწინებულ პირობებს, კანონმდებლობა ითვალისწინებს სპეციალიზებული სახელმწიფო ორგანოს წარდგინებით მის გაუქმებას და მასალების გადაგზავნას არასრულწლოვნის სისხლის-სამართლებრივ პასუხისგებაში მისაცემად.

მართალია, აღმზრდელობითი ზემოქმედების იძულებითი ღონისძიებების გამოყენების შემთხვევაში, არასრულწლოვნების განრიდება არ ხდება სისხლის სამართლის პროცესიდან, თუმცა ეს ინსტიტუტი უდავოდ პუმანურია და პასუხობს ლიბერალური სისხლის სამართლის პოლიტიკის მოთხოვნებს (არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების რეფორმის სტრატეგია/სამოქმედო გეგმა), ითვალისწინებს არასრულწლოვანის სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან (სსკ 90-ე მუხლი) ან სასჯელისაგან გათავისუფლებას (სსკ 97-ე მუხლი) ამ ღონისძიების გამოყენებით. ასევე დადებითი მხარეებია ის, რომ ამგვარი ღონისძიებები არასრულწლოვანს უწესებს ჩადენილი სამართალდარღვევის პროპორციულ შეზღუდვებს (სასჯელისგან განსხვავებით) და აგრეთვე არ იწვევს მის ნასამართლობას. ფაქტობრივად, აღნიშნული წარმოადგენს გასამართლების შემდგომ განრიდების მექანიზმს (post-trial diversion).

სისხლის სამართლის ლიბერალური პოლიტიკის გაგრძელებას წარმოადგენს ის მნიშვნელოვანი სიახლე, რომელიც აწესებს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან გარკვეული პირობებით განრიდების შესაძლებლობას ასევე ზრდასრული პირებისათვის. აღნიშნული საკანონმდებლო ცვლილება ამოქმედდა 2011 წლის 21 ივნისიდან სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსს დაემატა 168¹ და 168² მუხლები (საკანონმდებლო დამატება №4868), რომლებიც ითვალისწინებს პროკურორის დისკრეციულ უფლებამოსილებას არ დაიწყოს ან შეწყვიტოს სისხლისსამართლებრივი დევნა პირის (განრიდების სუბიექტის) მიმართ ნაკლებად მძიმე ან მძიმე დანაშაულის ჩადენის ფაქტზე, თუ პირი შეასრულებს გარკვეულ პირობას, ან პირობებს. ეს პირობებია: ა) უკანონოდ მოპოვებული ქონების სახელმწიფოსთვის გადაცემა ან ამ ქონების ღირებულების ანაზღაურება; ბ) დანაშაულის იარაღის ან/და სამოქალაქო ბრუნვიდან ამოღებული ობიექტის სახელმწიფოსთვის გადაცემა; გ) მისი ქმედების შედეგად მიყენებული ზიანის სრული ან ნაწილობრივი ანაზღაურება; დ) სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ ფულადი თანხის გადახდა, რომლის მინიმალური ოდენობაა 500 ლარი; ე) საზოგადოებისათვის სასარგებლო უსასყიდლო სამუშაოს შესრულება 140 საათიდან 800 საათამდე.

განრიდება არ გამოიყენება კანონმდებლობით და სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპებით გათვალისწინებულ დანაშაულებზე.

განრიდების პირობების შეუსრულებლობის შემთხვევაში, პროკურორს უფლება აქვს დაიწყოს ან განაახლოს სისხლისსამართლებრივი დევნა.

მნიშვნელოვანი ასპექტია ის, რომ განრიდების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებამდე პროკურორი კონსულტაციას გადის დაზარალებულთან (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

აღნიშნული ინიციატივა ემსახურება რამდენიმე მიზანს, როგორცაა სისხლისსამართლებრივი დევნის ალტერნატიული ღონისძიების დანერგვა, რომელიც საშუალებას იძლევა მიღწეულ იქნას მართლმსაჯულების მიზნები პირის მსჯავრდების (თანმდევი ნასამართლობისა და სტიგმატიზაციის) გარეშე; ამავე დროს განტვირთოს სისხლის სამართლის სისტემა და სასამართლო მექანიზმი, მისი რესურსების დაზოგვით; აგრეთვე მოახდინოს საზოგადოებისათვის სასარგებლო უსასყიდლო შრომის აქტუალიზაცია.

ამ ინიციატივის ეფექტურად ამუშავება მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს სისხლის სამართლის სისტემიდან „შემთხვევითი“ სამართალდამრღვევების არიდებას, პრობაციისა და პენიტენციური სისტემების განტვირთვას.

ამასთანავე უნდა აღინიშნოს, რომ განრიდებასთან ერთად აგრეთვე მიზანშეწონილი იქნებოდა შემოღებული იქნას მედიაცია სრულწლოვან პირებთან მიმართებაშიც.

მედიაციის და ზოგადად, აღდგენითი მართლმსაჯულების ამოქმედების თვალსაზრისით საინტერესო დანაწესი იყო სისხლის სამართლის კოდექსის 69-ე მუხლით გათვალისწინებული სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლების შესაძლებლობა დაზარალებულთან შერიგების გამო იმ პირთათვის, რომელთაც პირველად ჩაიდინეს დანაშაული, რომლისთვისაც გათვალისწინებული მაქსიმალური სასჯელი არ აღემატება ორი წლით თავისუფლების აღკვეთას. ეს მუხლი ამოღებულ იქნა 2010 წლის 24 სექტემბერს (ხოლო ცვლილება 1 ოქტომბრიდან ამოქმედდა). იგივე ეხება სსკ-ს 89 პრიმა მუხლს (ამოქმედდა 20.06.2003 №2458 დამატებით, ამოღებულ იქნა 24.09.2010 წ. №3619 ცვლილებით, ამოქმედდა 2010 წლის 1 ოქტომბრიდან), რომელიც ითვალისწინებდა არასრულწლოვნის სისხლის-სამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლებას დაზარალებულთან შერიგების გამო.

გარდა დაზარალებულისათვის უშუალოდ ზიანის ანაზღაურებისა, სხვა მნიშვნელოვანი მიზნები, რომლებსაც მედიაცია ემსახურება არის მხარეების შერიგება და მორიგება. ეს კი, თავის მხრივ, მნიშვნელოვანია განმეორებითი დანაშაულის პრევენციისთვის იმ შემთხვევაში, როდესაც პირველი დანაშაულის ჩადენა ხდება მხარეებს შორის არსებული კონფლიქტის საფუძველზე. ხოლო მედიაციის და მხარეების შერიგების გარეშე (თუნდაც დანაშაულის ჩამდენი პირისათვის რაიმე სახის სისხლის-სამართლებრივი სანქციის დაკისრებისას) არსებობს იმის ალბათობა, რომ ეს კონფლიქტი გაგრძელდეს, გამწვავდეს ან/და გამოიწვიოს ახალი დანაშაულის ჩადენა.

არასაპატიმრო სასჯელები საქართველოში

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მე-40-ე მუხლი განსაზღვრავს სასჯელის შემდეგ სახეებს:

- 1) ჯარიმა;
- 2) თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევა;
- 3) საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა;
- 4) გამასწორებელი სამუშაო;
- 5) სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვა;
- 6) თავისუფლების შეზღუდვა;
- 7) ვადიანი თავისუფლების აღკვეთა;
- 8) უვადო თავისუფლების აღკვეთა;
- 9) ქონების ჩამორთმევა.

აღნიშნული 9 სასჯელიდან 3 ფინანსური ხასიათისაა: ჯარიმა, გამასწორებელი სამუშაო და ქონების ჩამორთმევა.

3 სასჯელი თავისუფლების სხვადასხვა ხარისხით და ხანგრძლივობით შეზღუდვას ითვალისწინებს: თავისუფლების შეზღუდვა, ვადიანი და უვადო თავისუფლების აღკვეთა.

აღსანიშნავია, რომ სასჯელის ორი სახე: გამასწორებელი სამუშაო და თავისუფლების შეზღუდვა, პრაქტიკაში თითქმის არ გამოიყენება. შესაბამისად, სისხლის სამართლის შესაბამისი მუხლები (სსკ-ის 45-ე და 47-ე მუხლები), რომლებიც არეგულირებს აღნიშნულ სასჯელებს, ფაქტიურად მკვდარ ნორმებს წარმოადგენს.

პირველის შემთხვევაში მისი გამოუყენებლობის მიზეზი გაუგებარია. იგი ფაქტიურად წარმოადგენს ფულად გადასახადს სახელმწიფოს სასარგებლოდ და ჯარიმის სახესხვაობას განაწილვადებული ფორმით. ალბათ, მართებული იქნება ამ სასჯელის იმ მსჯავრდებულ პირთა მიმართ გამოყენება, რომელთაც გააჩნიათ გარკვეული შემოსავალი და ყოველთვიურად შესაძლებელი იქნება გარკვეული ნაწილის სახელმწიფოს სასარგებლოდ გადახდევინება კანონმდებლობით დადგენილი წესით. იმ შემთხვევებში, როდესაც პირს არ შეუძლია ჯარიმის თანხის ერთდროული გადახდა, შეიძლება შეეფარდოს გამასწორებელი სამუშაო და მიეცეს შესაძლებლობა, რომ გარკვეული ვადის განმავლობაში გადაიხადოს სასამართლოს მიერ განაჩენში მითითებული თანხა, სახელმწიფოს სასარგებლოდ.

რაც შეეხება თავისუფლების შეზღუდვის სასჯელის სახედ გამოუყენებლობას, ეს, ძირითადად, იმით უნდა იყოს განპირობებული, რომ არ არსებობს შესაბამისი ინსტიტუცია/დაწესებულება, სადაც აღნიშნული სასჯელის მოხდა იქნებოდა

შესაძლებელი. კერძოდ, სსკ-ს 47-ე მუხლის მიხედვით, თავისუფლების შეზღუდვა ნიშნავს განაჩენის გამოტანის მომენტისთვის 14 წელს მიღწეული მსჯავრდებულის საზოგადოებისაგან იზოლაციის გარეშე მოთავსებას სპეციალურ დაწესებულებაში - გამასწორებელ ცენტრში, მასზე ზედამხედველობის განხორციელებით. აშკარაა, რომ საუბარია სარეაბილიტაციო ცენტრზე იმ მსჯავრდებულებისათვის, რომელთა საზოგადოებრივი საშიშროების ხარისხი არ არის მაღალი და ამრიგად, არ საჭიროებენ საზოგადოებისაგან მკაცრ იზოლაციას. თუმცა, გამომდინარე გარკვეული საჭიროებებიდან, რომელიც მათ გააჩნიათ (მაგალითად, დამოკიდებულების პრობლემის მქონე პირები), მაინც აუცილებელია მათი სპეციალურ დაწესებულებაში ყოფნა და მათზე ზედამხედველობის განხორციელება.

აღსანიშნავია, რომ მაშინ, როდესაც სახელმწიფო ეწევა სასჯელაღსრულების დაწესებულებების მასობრივ მშენებლობასა თუ კაპიტალურ რემონტს, მიზანშეწონილია მოიძებნოს რესურსი აღნიშნული სპეციალური დაწესებულების მშენებლობისა და ექსპლუატაციისათვის. საჭიროა რეალურად ამოქმედდეს აღნიშნული სანქცია.

ასეთი ტიპის დაწესებულების არსებობა პრობაციის ეროვნულ სააგენტოს მისცემს შესაძლებლობას უკეთ გააანალიზოს ის პირები, რომლებიც არ წარმოადგენენ მაღალ საზოგადოებრივ საშიშროებას, მაგრამ საჭიროებენ მეტ კონტროლს, ვიდრე ეს პირობითი მსჯავრის რეჟიმითაა განსაზღვრული, აგრეთვე გარკვეულ სარეაბილიტაციო პროგრამებში ჩართვას, რომლის უზრუნველყოფაც შეიძლება თავისუფლების შეზღუდვის დაწესებულებაში. ხოლო მსჯავრდებულ პირებს მიეცემათ შესაძლებლობა, რომ დრო უფრო მიზნობრივად გამოიყენონ, მიიღონ საჭირო პროფესიული თუ სხვა უნარ-ჩვევები, ფსიქოლოგიური დახმარება, რათა დანაშაულის გამომწვევ დევიანტურ ქცევაში გარკვეული კორექცია მოხდეს, რითაც თავიდან იქნება არიდებული გამეორებითი დანაშაულებრივი ქმედება. აღნიშნული სანქციის გამოყენება აგრეთვე მიზანშეწონილი იქნება იმ პირთა მიმართ, რომელთათვისაც თავისუფლების აღკვეთა ზედმეტად მკაცრი სასჯელია და საზოგადოებისაგან იზოლაცია არ წარმოადგენს საჭიროებას. თავისუფლების შეზღუდვის დაწესებულების შექმნა იმის წინაპირობასაც შექმნის, რომ სსკ-ის 73-ე მუხლის საფუძველზე გარკვეულ პირებს, თავისუფლების აღკვეთის მოუხდელი ნაწილი შეეცვალოთ უფრო მსუბუქი სასჯელით – თავისუფლების შეზღუდვით და შესაბამის დაწესებულებაში განაგრძონ სასჯელის მოხდა, სადაც რესოციალიზაციისა და საზოგადოებასთან ინტეგრაციის მეტი შესაძლებლობა იარსებებს.

თავისუფლების შეზღუდვის ნორმატიული რეგულაციისათვის საჭირო იქნება შესაბამისი ცვლილებების/დამატებების განხორციელება პრობაციისა და არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულების შესახებ კანონში.

დღეის მდგომარეობით, ასეთი ცვლილებები უკვე ინიცირებულია საქართველოს პარლამენტში. ორგანიზაცია „ციხის საერთაშორისო რეფორმამ“ კონსულტაციები გაუწია პრობაციის ეროვნულ სააგენტოს თავისუფლების შეზღუდვის, როგორც ერთ-ერთი სანქციის ამოქმედებასთან დაკავშირებით. ოქტომბრის დასაწყისში, ორგანიზაციის ხელშეწყობით გაიმართა სამუშაო ჯგუფის შეხვედრები, რომელზეც მომზადდა საკანონმდებლო ცვლილებების პაკეტი.

თავისუფლების შეზღუდვის ანალოგიური სანქციის აღსასრულებლად ევროპულ ქვეყნებში არის სპეციალური დღის ცენტრები, რომლებზეც ზედამხედველობას ახორციელებს პრობაციის სამსახურები, აგრეთვე დაწესებულება, რომელიც ამზადებს მსჯავრდებულებს ციხიდან გათავისუფლებისათვის (half-way house) შეიძლება ჩაითვალოს ამ სანქციის აღსრულების ინსტიტუციად.

თავისუფლების შეზღუდვის ამოქმედება საშუალებას მისცემს საქართველოს სასჯელთა აღსრულების სისტემას, რომ დანერგოს კიდევ ერთი სასჯელი და შესაბამისად, უფრო დიფერენცირებული მიდგომა მსჯავრდებულთა გარკვეული წრის მიმართ, მათ მიერ ჩადენილი დანაშაულისა და საჭიროებების პროპორციულად.

საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა

საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა არის არასაპატიმრო სასჯელი, რომელიც წარმოადგენს მსჯავრდებულის უსასყიდლო შრომას (სსკ-ს მე-40 მუხლი).

საქართველოს ხელისუფლებამ 2010 წლიდან პრიორიტეტულ საკითხად აღიარა სასჯელის სახით საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის გამოყენების გააქტიურება. ამ საკითხის პრიორიტეტულობის შესახებ აღნიშნულია სისხლის სამართლის რეფორმის სტრატეგიაში და სამოქმედო გეგმაშიც (2009 წ.). კერძოდ, სტრატეგიაში ნათქვამია, რომ „საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა არის სასჯელის განხორციელებადი ზომა და იგი ფართოდ უნდა იქნეს გამოიყენებული“, ხოლო სამოქმედო გეგმაში განსაზღვრულია აღნიშნული სასჯელის დაკისრების იმპლემენტაციის გაუმჯობესება და ვადებად მითითებულია 2011-2013 წელი.

ამ სანქციის გამოყენების მზარდ ტენდენციას ქვემოთ მოყვანილი ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემებიც მოწმობს.

ცხრილი №9 საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის გამოყენების სტატისტიკა (მსჯავრდებულ პირთა რაოდენობა, რომელთაც შეფარდებული აქვთ ეს სასჯელი)³⁵

	იანვ	თებრ	მარტი	აპრ	მაისი	ივნისი	ივლ	აგვისტო	სექტ	ოქტ	ნოემბ	დეკ
2011	186	196	231	254	257	245	245	216	199	185	-	-
2010	121	85	129	160	187	216	223	206	198	193	185	181
2009						49	61	65	74	83	85	101

2011 წლის 14 თებერვალს სასტუმრო „თბილისი მარიოტში“ გამართულ შეხვედრაზე იუსტიციისა და სასჯელაღსრულების სამინისტროებმა გამართეს საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის შესახებ პროექტის ერთობლივი პრეზენტაცია. შეხვედრაზე გამოითქვა მთავრობის პოზიცია, რომ

³⁵ პრობაციის ეროვნული სააგენტოს ყოველთვიური სტატისტიკა

„საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა არის თავისუფლების აღკვეთის ალტერნატივა, რომელიც ხელს უწყობს რესოციალიზაციასა და გამეორებითი დანაშაულის პრევენციას. აღნიშნული არასაპატიმრო სასჯელით მსჯავრდებული, გარკვეულწილად, აანაზღაურებს საზოგადოებისათვის მიყენებულ ზიანს“.

შეხვედრაზე წარმოდგენილი იქნა კანონპროექტი „საქართველოს ზოგიერთ საკანონმდებლო აქტში ცვლილებების შეტანის თაობაზე“³⁶ ითვალისწინებდა ამ არასაპატიმრო სასჯელის გამოყენების გააქტიურებას, მისი აღსრულების მექანიზმის დახვეწას, მასში პრობაციის სისტემის როლის გაზრდას. კანონპროექტი განსახილველად წარედგინა მთავრობას, შემდგომ კი პარლამენტს.

საკანონმდებლო ცვლილებებით მსჯავრდებულისათვის სამუშაოს შერჩევის უფლებამოსილება და ვალდებულება დაეკისრა პრობაციის სამსახურს. განისაზღვრა მსჯავრდებულის კვებით უზრუნველყოფის საკითხი.

პროექტის ეფექტური განხორციელების მიზნით ქ. თბილისში შეიქმნა ადგილობრივი საბჭო³⁷, რომელიც დაკომპლექტდა პროექტში მონაწილე უწყებათა წარმომადგენლებით. საკოორდინაციო საბჭომ კომპეტენციის ფარგლებში უნდა აწარმოოს იმ სამუშაო ადგილების რეესტრი, სადაც აღსრულდება საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა. აგრეთვე, საბჭომ უნდა განიხილოს კონტროლში გამოვლენილი პრობლემური საკითხები.

პრობაციის ეროვნულ სააგენტოში შექმნილია სპეციალური მონაცემთა ბაზა შრომის ადგილების და მათი სამუშაო აღწერილობების შესახებ, რომლის განახლებაც რეგულარულად ხდება თბილისის რაიონების მუნიციპალიტეტებიდან მიღებული ინფორმაციით.

ქ. თბილისში იმ მსჯავრდებულებზე კონტროლის გაუმჯობესების მიზნით, რომელთაც შეფარდებული აქვთ საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა, გამოიყენება ელექტრონული მონიტორინგის საშუალებები (სპეციალური სამაჯურები).

სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სასწავლო ცენტრთან თანამშრომლობით ორგანიზაცია „ციხის საერთაშორისო რეფორმის“ მონაწილეობით და ორგანიზებით „საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის აღსრულების ეროვნულ მექანიზმებზე“ ტრენინგები³⁸ ჩაუტარდა პრობაციის ოფიცერებს. ტრენინგზე განხილული საკითხები მოიცავდა შემდეგს: ეროვნული კანონმდებლობის ანალიზი; საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის გამოყენების პრაქტიკა საქართველოში; კონტროლის

³⁶ 2011 წლის 11 მარტი, №4430-18

³⁷ 18 თებერვალს ქ. თბილისის მერიაში გაიმართა სამუშაო შეხვედრა პროექტ „საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის შესახებ“. შეხვედრას ესწრებოდნენ სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა მინისტრი ხათუნა კალმახელიძე, საქართველოს იუსტიციის მინისტრის მოადგილე გიორგი ვაშაძე და ქალაქ თბილისის მერი გიგი უგულავა.

³⁸ (I ტრენინგი – 15 მონაწილისთვის თბილისის პრობაციის ბიუროდან, 2011 წლის 23-25 თებერვალს; მეორე ტრენინგი – 12-13 ივნისს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სასწავლო ცენტრში 15 ოფიცრისათვის შიდა ქართლის, აჭარის, კახეთის და ქვემო ქართლის პრობაციის ბიუროებიდან; მესამე ტრენინგი ჩატარდა – 18-19 ივნისს ქ. ქუთაისში იმერეთისა და სამეგრელოს რეგიონების 25 პრობაციის ოფიცრისათვის; მეოთხე ტრენინგი – 25-26 ივნისს ქ. ბათუმში აჭარისა და გურიის რეგიონების 13 ოფიცრისათვის).

მექანიზმები და ფორმები და სხვა. ტრენინგის ფორმატი მოიცავდა როგორც თეორიულ მასალის მიწოდებას, ასევე ინტერაქტიულ მეთოდს.

2011 წლის იანვრის თვეში, ორგანიზაცია „ციხის საერთაშორისო რეფორმას“ იუსტიციისა და სასჯელაღსრულების სამინისტროების მიერ ეთხოვა, შეემუშაებინა სპეციალური აღრიცხვისა და ანგარიშგების ფორმები, რომლის მეშვეობით გაუმჯობესდებოდა საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომაშეფარდებულ პირთა კონტროლი, აგრეთვე პრობაციის ოფიცერთა მიერ მსჯავრდებულისათვის შესაბამისი სამუშაოს შეფარდების მეთოდოლოგია. ორგანიზაციამ აღნიშნული ფორმები შეიმუშავა, როგორც პრობაციის ოფიცერთა, ასევე დამსაქმებლებისა და მუნიციპალიტეტებისათვის. პრობაციის ოფიცერთა მიერ გამოსაყენებელი ფორმები დამტკიცდა პრობაციის ეროვნული სააგენტოს უფროსის მიერ 2011 წლის 2 მარტს. მიზანშეწონილი იქნება ამ ფორმებისათვის განმარტებითი ბარათების შემუშავება, პრაქტიკაში გამოყენების გამარტივების მიზნით. აგრეთვე, სასურველია, რომ ხელშეკრულების ფორმა, რომელსაც გამოიყენებენ პრობაციის ბიუროები მუნიციპალიტეტებთან/დამსაქმებლებთან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის შესახებ პირობების დასადგენად, აგრეთვე ოფიციალურად იქნეს დამტკიცებული ნიმუშის სახით.

შემუშავდა და დაიბეჭდა ბროშურები და პლაკატები, რომლის მიზანი იყო მსჯავრდებულთა და ზოგადად საზოგადოების ინფორმირებულობის დონის ამაღლება საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის გამოყენების საკანონმდებლო გარანტიებსა და ასეთი სასჯელის დადებით მხარეებთან დაკავშირებით, ბროშურები და პლაკატები გადაეგზავნა ყველა იმ სახელმწიფო სტრუქტურას, რომელიც, რაიმე ფორმით, დაკავშირებულია აღნიშნული სასჯელის გამოყენებასა და მის აღსრულებასთან.

ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის CM/Rec (2010) 1 რეკომენდაცია - წევრი სახელმწიფოებისადმი ევროსაბჭოს პრობაციის წესების შესახებ

47. „საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა არის საზოგადოებრივი სასჯელის სახე ან დონისძიება, რომელიც გულისხმობს პრობაციის ორგანოს მიერ საზოგადოებისათვის სასარგებლოდ უსასყიდლო შრომის აღსრულების ორგანიზებას და მასზე ზედამხედველობას, სამართალდამრღვევის მიერ მიყენებული ზიანის რეალური ან სიმბოლური ანაზღაურების სახით. საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომას არ უნდა ქონდეს დამამცირებელი (მასტიგმატიზირებელი) ხასიათი და პრობაციის ორგანოები უნდა შეეცადნენ ისეთი სამუშაოს მოძიებას, რომელიც ხელს შეუწყობს მსჯავრდებულის უნარ-ჩვევების განვითარებას და მის სოციალურ ჩართულობას.

პუნქტი 49. შესაფერისი სამუშაოს მოძიებისას პრობაციის ორგანოებმა უნდა გაითვალისწინონ საზოგადოებისა და აგრეთვე სამუშაოს პირდაპირი მოსარგებლეების (ბენეფიციარების) უსაფრთხოება.

პუნქტი 50. ჯანმრთელობისა და შრომის უსაფრთხოების ზომები სათანადოდ უნდა იცავდნენ სამართალდამრღვევებს მათ მიერ საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის შესრულებისას. ასეთი ზომები არ უნდა იყოს იმაზე ნაკლები, ვიდრე ჩვეულებრივი მუშაკებისთვის დადგენილი სტანდარტები.

პუნქტი 51. პრობაციის ორგანოებმა უნდა შეიმუშაონ საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის პროგრამები, რომლებიც მოიცავს სხვადასხვა სახის დავალებებს მსჯავრდებულთა უნარებისა და საჭიროებების შესაბამისად. განსაკუთრებით, უნდა არსებობდეს შესაბამისი სამუშაო მსჯავრდებული ქალებისათვის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე, ახალგაზრდა და მოხუცი მსჯავრდებულებისათვის.

პუნქტი 52. მსჯავრდებულებს უნდა კითხონ, თუ რა სახის სამუშაოების შესრულება შეუძლიათ.

საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის გამოყენებისა და აღსრულების პრაქტიკის შესწავლისა და აგრეთვე პრობლემური და პროგრესული ასპექტების გამოვლენისა და შესაბამისი რეკომენდაციების მომზადების მიზნით ორგანიზაცია „ციხის საერთაშორისო რეფორმის“ ორგანიზებით ჩატარდა შეხვედრები³⁹ საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებში სასამართლოს, მუნიციპალიტეტებისა და პრობაციის ბიუროების წარმომადგენლებთან, შეხვედრის მიხედვით შემუშავებულ იქნა დასკვნები და რეკომენდაციები, კერძოდ:

დადებითად უნდა შეფასდეს ის საკანონმდებლო ცვლილება, რომელიც შესასრულებელი სამუშაოს შერჩევის უფლებამოსილებას ანიჭებს პრობაციის სამსახურს. ადრე არსებულ პრაქტიკაში, როდესაც საპროცესო შეთანხმების საფუძველზე სასამართლო პირდაპირ უთითებდა შესასრულებელი სამუშაოს სახეს და ადგილს, ხშირად იქმნებოდა პრობლემები. მაგალითად, ზოგჯერ განაჩენში მითითებული დამსაქმებლის მონაცემები იყო არაზუსტი, ან მსჯავრდებულის მიერ სასჯელის მოხდის პერიოდში დამსაქმებელ ფირმას მუნიციპალიტეტთან უმთავრდებოდა კონტრაქტის ვადა, ეს კი აღსრულების თვალსაზრისით პრობლემებს ქმნიდა, როგორც პრობაციის ოფიცრებისათვის, ასევე თავად მსჯავრდებულისათვის. პრობაციის ოფიცრები შეხვედრებისას აღნიშნავენ, რომ ასეთი ფაქტები ჯერ კიდევ არსებობს ძველი საქმეებიდან, როდესაც სასამართლოს მიერ განაჩენში მითითებული სამუშაო ადგილი/სამუშაოს სახე ცვლილებას საჭიროებს შეცვლილი გარემოებებიდან გამომდინარე. უნდა განისაზღვროს შეიძლება თუ არა, რომ პრობაციის სამსახურს მიენიჭოს უკვე არსებულ ამ საქმეებზე მსჯავრდებულებისათვის განაჩენში მითითებული სამუშაო ადგილის/სამუშაოს სახის შეცვლის უფლებამოსილება;

საჭიროა მეტი კოორდინაციის არსებობა სხვადასხვა უწყებას შორის: სასამართლოს, პრობაციას, მუნიციპალიტეტსა და დამსაქმებელს შორის. ზემოხსენებული შეხვედრების დროს, სხვადასხვა უწყებების წარმომადგენლები აღნიშნავენ, რომ მიზანშეწონილია მოეწიოს ყველა იმ უწყების შეხვედრა/ერთობლივი სემინარი, რომლებიც მონაწილეობენ საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის გამოყენებასა და აღსრულებაში (სასამართლო, პროკურატურა, პრობაცია, მუნიციპალიტეტი, დამსაქმებელი). სასურველია, თბილისის გარდა სხვა დიდ ქალაქებშიც ჩამოყალიბდეს ადგილობრივი საკოორდინაციო საბჭოები ამ უწყებების ტერიტორიული ორგანოების წარმომადგენლების მონაწილეობით და პერიოდულად მოეწიოს შეხვედრები, საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის ეფექტურ აღსრულებასთან დაკავშირებული საკითხების განხილვის მიზნით.

³⁹ შეხვედრები ქთბილისში – პრობაციის ეროვნული სააგენტოს ხელმძღვანელობასთან – 2010 წ. 7 სექტემბერს, თბილისის პრობაციის ბიუროს უფროსთან – 2010 წ. 14 სექტემბერს, მთავარი პროკურორის პირველ მოადგილესთან 2010 წ. 6 ოქტომბერს, 13 ოქტომბერს – შეხვედრა ძველი თბილისის გამგეობაში – 13 ოქტომბერს, ქ. რუსთავეში, პრობაციის ბიუროს უფროსთან – 3 დეკემბერს, ქ. რუსთავეის საქალაქო სასამართლოში 10 დეკემბერს, 2011 წლის 18 იანვარს – შეხვედრა ქ. თბილისის მერიის გამწვანების სამსახურის უფროსთან; პრობაციის ბიუროს, მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლებთან, მოსამართლეებთან: ქ. მცხეთაში – 2011 წ. 16 მარტს, ქ. თელავში – 25 მარტს, ქ. ქუთაისში – 18 აპრილს, ქ. ოზურგეთში – 19 აპრილს, ქ. ბათუმში – 20 აპრილს, ქ. ზუგდიდში – 21 აპრილს, ქ. ამბროლაურში – 26 აგვისტოს, დაბა მესტიაში – 31 აგვისტოს.

მუნიციპალიტეტის (დამსაქმებლების) მიერ ინფორმაციის რეგულარული მიწოდება არსებული სამუშაო ადგილების შესახებ, სადაც შესაძლებელია მსჯავრდებულის უსასყიდლო დასაქმება, პრობაციის ოფიცრებს გაუადვილებს მსჯავრდებულისათვის სამუშაოს შერჩევის პროცესს;

მიზანშეწონილი იქნებოდა თბილისის გარდა, საქართველოს სხვა რეგიონებშიც შეიქმნას ამგვარი სამუშაო ადგილების ელექტრონული ბაზა, მუნიციპალიტეტებისა და დამსაქმებლების მიერ მოწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე. პრობაციის ეროვნული სააგენტოს ცნობით აღნიშნულ ბაზაზე წვდომა აქვთ აგრეთვე სასამართლოებს და შესაბამისად ინფორმირებული იქნებიან იმის შესახებ, თუ რომელ ქალაქსა თუ რაიონში რამდენი მსჯავრდებულის უსასყიდლო დასაქმების შესაძლებლობა აქვთ პრობაციის ბიუროებს. ასეთი ინფორმაცია სასამართლოებს გაუადვილებს გადაწყვეტილების მიღებას სასჯელის სახით საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის შეფარდების თაობაზე.

არსებული სტატისტიკით, ასევე სხვადასხვა უწყებებთან შეხვედრების დროს ირკვევა, რომ ამჟამად საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა გამოიყენება, უმეტესწილად, როგორც დამატებითი სასჯელი (პირობით მსჯავრთან ერთად). პრობაციის ოფიცერთა ცნობით, ამგვარი პრაქტიკა აადვილებს მსჯავრდებულთა კონტროლსა და ზედამხედველობას.

როგორც პრაქტიკიდან ირკვევა, საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის გამოყენება და მის აღსრულებაზე კონტროლი, ძირითადად, რაიონულ ცენტრებში ხდება, ხოლო სოფლებში ამის შესაძლებლობა ნაკლებად არსებობს. აქედან გამომდინარე, ხშირად მსჯავრდებულებს სოფლიდან რაიონულ ცენტრში უწევთ ჩასვლა, რაც დამატებით ხარჯებთანაა დაკავშირებული, რომლის გადახდა მათ უჭირთ. იყო შემთხვევა, როდესაც იმერეთის რაიონის ერთ-ერთი სოფლის მაცხოვრებელ მსჯავრდებულს შეეფარდა საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის შესრულება ქუთაისში (იგი მსჯავრდებული იყო წვრილმანი ქურდობისთვის), რისთვისაც მას მგზავრობისთვის ყოველდღიურად 4 ლარის გადახდა უწევდა, რისი შესაძლებლობა ეკონომიური პრობლემებიდან გამომდინარე მას არ ჰქონდა. ვინაიდან, იმ დროს პრობაციის სამსახურის დისკრეცია არ მოიცავდა მსჯავრდებულისათვის სამუშაო ადგილის შერჩევას/შეცვლას, შესაბამის პრობაციის ბიუროს მოუწია, რომ შუამდგომლობით მიემართა სასამართლოსთვის ამ მსჯავრდებულისათვის საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის თავისუფლების აღკვეთით შეცვლის თაობაზე. ამჟამად, გამომდინარე იქიდან, რომ აღნიშნულ დისკრეციას კანონი პრობაციის ოფიცრებს ანიჭებს, მათ უნდა შეეძლოს, რომ მსჯავრდებულს ისეთი სამუშაოს სახეობა/ადგილი შეუფარდონ, რომლის შესრულება მას ხელეწიფება. საჭიროა, რომ არა მხოლოდ, რაიონულ ცენტრებში, არამედ სოფლებშიც უფრო მჭიდრო კავშირი დამყარდეს შესაბამის მუნიციპალიტეტებთან და განისაზღვროს, თუ სოფლებში რა სახის სამუშაოს შესრულება შეიძლება დაეკისროს მსჯავრდებულებს (რა შეიძლება ჩაითვალოს საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომად). ასეთი შეიძლება იყოს, მაგალითად, დასუფთავებისა და გამწვანების გარდა, კეთილმოწყობის სამუშაოები (სანიადვრე არხების გაჭრა, გზის დაგების სამუშაოები, ზამთარში გადათოვლის, ა.შ.), აგრეთვე სოფლის მეურნეობის სამუშაოებში ჩართვა სოციალურად გაჭირვებული, აგრეთვე ხანდაზმული მაცხოვრებლების დასახმარებლად.

მიზანშეწონილი იქნება, თუ მუნიციპალიტეტებისა და დამსაქმებლების მიერ შესავსები აღრიცხვის ფორმებიც დამტკიცდება სათანადო ნორმატიული აქტით, რადგან ამჟამად კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტებისათვის ვალდებულებას, რომ მათ უსასყიდლო სამუშაო ადგილები გამოეყენონ მსჯავრდებულებისათვის საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის შესასრულებლად. ეს კი, პრობაციის ოფიცრების აზრით, ხშირად განაპირობებს მსჯავრდებულებისათვის უსასყიდლო სამუშაოს მოძიების მიმართ მათ ზერელე დამოკიდებულებას.

მუნიციპალიტეტებში უნდა განისაზღვროს კონკრეტული პირი, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება გამგეობაში/მერიაში საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის აღსრულების უზრუნველყოფაზე.

სასჯელისადმი მსჯავრდებულების ზერელე დამოკიდებულების შესაცვლელად ევროპული ქვეყნების პრობაციის სამსახურები იყენებენ მოტივაციური ინტერვიუს (motivational interviewing) ტექნიკას, რომლის დანერგვა პრობაციის სისტემაში მსჯავრდებულებთან შესაბამისი გასაუბრების ჩატარებისათვის ხელს შეწყობს მათ ქცევაში და აღნიშნული სასჯელისადმი დამოკიდებულებაში პოზიტიური ცვლილებების მიღწევას;

იმ მსჯავრდებულებისათვის, რომელთაც სპეციალური საჭიროებები აქვთ (ალკოჰოლზე, ნარკოტიკულ საშუალებებზე დამოკიდებული პირი, მათ ვისაც თრობის მდგომარეობაში აქვთ ჩადენილი ავტოსატრანსპორტო დანაშაულები) საჭიროა დამატებით სპეციალური სარეაბილიტაციო პროგრამების არსებობა;

სასჯელების შეჯამების საკითხი: სასჯელის სახით საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომისათვის ჯიუტად თავის არიდების/შეუსრულებლობის შემთხვევაში კანონმდებლობა ითვალისწინებს (სსკ-ს 44-ე მუხლის მე-3 ნაწილი) თავისუფლების შეზღუდვას ან აღკვეთას. პრაქტიკაში, ვინაიდან თავისუფლების შეზღუდვა არ სრულდება, ერთადერთ ალტერნატივად რჩება თავისუფლების აღკვეთა. უნდა არსებობდეს სხვა ალტერნატივებიც – საგამოცდო ვადის დანიშვნა (რომელიც მეტი ინტენსივობის კონტროლს ითვალისწინებს მსჯავრდებულზე), ჯარიმა, გამასწორებელი სამუშაო (დასაქმებული, ან თვითდასაქმებული მსჯავრდებულებისათვის).

პრობაციის ოფიცრები აღნიშნავენ, რომ მათთან აღრიცხვაზე მოსული მსჯავრდებულები ხშირად არ არიან სრულად ინფორმირებული აღნიშნული სასჯელისა და საკუთარი მოვალეობების შესახებ. მიზანშეწონილი იქნება, რომ ბრალდებულმა პირებმა სისხლის სამართლის პროცესის ადრეულ ეტაპზე მიიღონ ინფორმაცია ამ სასჯელის არსის შესახებ;

საჭიროა არსებობდეს სპეციალური ინსტრუქციები/სახელმძღვანელო პრობაციის ოფიცრებისათვის საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომასთან დაკავშირებული საკმეების აღსრულების თაობაზე (კონტროლის მექანიზმები, გაცდენების შემთხვევაში როგორი რეაგირებაა საჭირო, ა.შ.)

პენიტენციური სისტემის განტვირთვისათვის მიზანშეწონილია ამოქმედდეს სისხლის სამართლის კოდექსის 73-ე მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილი დანაწესები, კერძოდ,

თავისუფლების აღკვეთის მოუხდელი ნაწილის შეცვლა საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით.

საჭიროა პრობაციას მიეწოდოს მეტი რესურსები (ადამიანური, ფინანსური), რომ მეტი მსჯავრდებულის სხვადასხვა საფუძვლებით ვადამდე გათავისუფლების (მათ შორის 73-ე მუხლის საფუძველზე) შემთხვევაში ეფექტურად შეძლოს მსჯავრდებულთა კონტროლი საზოგადოებაში.

სასურველია ელექტრონული მონიტორინგის სისტემა თბილისის გარდა ასევე სხვა დიდ ქალაქებშიც დაინერგოს, საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომამისჯილ პირებსზე ზედამხედველობის გაუმჯობესების მიზნით.

პრობაციის ევროპული წესები

ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2010) წევრი სახელმწიფოებისადმი

57. „როდესაც ელექტრონული მონიტორინგი გამოიყენება, როგორც პრობაციის ზედამხედველობის ღონისძიება, აუცილებელია, იგი შეთავსებულ იქნეს იმ საშუალებებთან, რომლებიც მიზნად ისახავს რეაბილიტაციასა და ახალი დანაშაულის პრევენციას.

58. „ტექნიკური ზედამხედველობის დონე არ უნდა იყოს იმაზე მეტი, ვიდრე ეს საჭიროა ცალკეულ შემთხვევაში, ჩადენილი დანაშაულის სიმძიმისა და საზოგადოების უსაფრთხოებისათვის შესაძლო რისკების გათვალისწინებით“.

გადატვირთული პრობაციის სისტემა

„ნულოვანი ტოლერანტობის“ პოლიტიკამ თავისი გავლენა იქონია აგრეთვე არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულების სისტემაზეც. პრობაციის სამსახურში აღრიცხულ მსჯავრდებულთა რაოდენობაც ყოველთვიურად იზრდება.

ცხრილი №10 პირობით მსჯავრდებულ პირთა რაოდენობა⁴⁰

	იანვარი	თებერვალი	მარტი	აპრილი	მაისი	ივნისი	ივლისი	აგვისტო	სექტემბერი	ოქტომბერი	ნოემბერი	დეკემბერი
2009						25167	25448	26042	26218	26195	26043	26628
2010	26917	27220	27704	28198	28705	29501	29801	30325	30677	31223	31639	31943
2011	32750	33377	33985	34497	35152	35967	36635	37023	37595	37946	38321	

⁴⁰ პრობაციის ეროვნული სააგენტოს ოფიციალური მონაცემები, www.probation.ge

თითოეულ პრობაციის ოფიცერზე რიცხულ საქმეთა რაოდენობა საშუალოდ შეადგენს – 200-დან 600-მდე, რაც აძნელებს მსჯავრდებულებთან რეალურად მუშაობის პირობებს. თუ ბოლო წლებში მსჯავრდებულთა აღრიცხვისა და მათი კონტროლის მექანიზმები გაუმჯობესდა, ჯერ კიდევ დიდ გამოწვევას წარმოადგენს თითოეულ მსჯავრდებულთან მუშაობა რესოციალიზაციის მიმართულებით განმეორებითი დანაშაულის ჩადენის თავიდან აცილების მიზნით, რაც პრობაციის ეროვნული სააგენტოს ძირითად მიზნებს წარმოადგენს.⁴¹

პრობაციის სისტემის განტვირთვას ხელს შეუწყობს სხვადასხვა არასაპატიმრო სასჯელებისაგან პირობით ვადამდე გათავისუფლებისა და პირობითი მსჯავრის გაუქმებისა და ნასამართლობის მოხსნის (პირობით მსჯავრდებულისათვის დაკისრებული მოვალეობის მთლიანად ან ნაწილობრივი გაუქმების) უფრო დახვეწილი და ქმედითი მექანიზმის შექმნა და ამუშავება, რომელიც გაითვალისწინებს სხვადასხვა პირობებს: მსჯავრდებულის ავადმყოფობა, ან ქმედუუნარობა, რომელიც ხელს უშლის სასჯელის აღსრულებას; კარგი ყოფაქცევა, რომლითაც მსჯავრდებული ადასტურებს მის რესოციალიზაციას, მისი რეინტეგრაციისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნა, კონტროლისა და ზედამხედველობის აუცილებლობის არარსებობა.

ზუსტი დათქმები უნდა იყოს კანონმდებლობაში სასჯელისაგან ვადამდე გათავისუფლების თაობაზე, თუ სასჯელის რა ვადის მოხდის შემდეგ არის შესაძლებელი პირობითი მსჯავრის მქონე პირის წარდგენა სასამართლოს წინაშე სასჯელის მოხდისგან ვადამდე ადრე გათავისუფლების მიზნით, რაც ფაქტიურად პრაქტიკაში არ გამოიყენებოდა.

აღსანიშნავია ის დანებებით სიახლე, რომელიც ბოლო პერიოდში განხორციელდა კანონმდებლობაში. კერძოდ, სისხლის სამართლის კოდექსის 67-ე მუხლის I ნაწილში შესული ცვლილებებით (11.11.2011) დადგინდა პირობითი მსჯავრის ვადამდე გაუქმების ახალი პროცედურა და უფლებამოსილი ორგანო. „თუ პირობით მსჯავრდებული გამოსაცდელი ვადის არანაკლებ ნახევრის გასვლის შემდეგ ყოფაქცევით დაამტკიცებს თავის გამოსწორებას, საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ეროვნული სააგენტოს პირობითი მსჯავრის გაუქმების საკითხთა განმხილველი მუდმივმოქმედი კომისია მსჯავრდებულის მიმართ კონტროლისა და დახმარების განმახორციელებელი ორგანოს (პრობაციის სამსახურის) შუამდგომლობის საფუძველზე იღებს გადაწყვეტილებას პირობით მსჯავრდებულისათვის პირობითი მსჯავრის გაუქმებისა და ნასამართლობის მოხსნის შესახებ“. ამავე წესით პირობითი მსჯავრის გაუქმება და ნასამართლობის მოხსნა შესაძლებელია ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო, გამოსაცდელი ვადის ნახევრის გასვლამდეც (სსკ, 67-ე მუხლის 1¹).

⁴¹ საქართველოს კანონი არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულების წესისა და პრობაციის შესახებ, მუხლი 7. პრობაციის ეროვნული სააგენტოს მიზნები (19 ივნისი, 2007 წ.)

მუდმივმოქმედი კომისია გადაწყვეტილების მიღებისას მხედველობაში იღებს მსჯავრდებულის გამოსაცდელი ვადის მოხდას, დანაშაულის სიმძიმეს, მსჯავრდებულის ქცევას, მსჯავრდებულის პიროვნებას, ოჯახურ პირობებს, მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობას, მიღწეულია თუ არა სასჯელის მიზანი, ასევე სხვა გარემოებები, რომლებიც ახასიათებს მას.

კომისიის შემადგენლობა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა მინისტრის №208-ე ბრძანებით დამტკიცებული დებულებით⁴². გადაწყვეტილების მიღებისას კომისიას შეეძლება გაითვალისწინოს ის ინფორმაცია, რომელსაც მას მიაწვდიან პრობაციის ეროვნული სააგენტოს ბიუროები პირობით მსჯავრდებულთა მიერ განმეორებით დანაშაულის ჩადენის რისკის შეფასების შედეგად. აღნიშნული მეთოდოლოგია დანერგილია და გამოიყენება პრობაციის სამსახურის მიერ თითოეულ მსჯავრდებულთან მიმართებაში.

აღნიშნული მუდმივმოქმედი კომისიის ამოქმედებამ ხელი უნდა შეუწყოს პრობაციის სისტემის განტვირთვას იმ მსჯავრდებულებისაგან, რომელთა შემდგომი კონტროლი და ზედამხედველობა არ წარმოადგენს საჭიროებას.

პრობაციის სისტემის გადატვირთულობის პრობლემის გადასაჭრელად აგრეთვე აუცილებელია განისაზღვროს პირობითი მსჯავრის გონივრული მაქსიმალური ვადა.

⁴² ბრძანება №208 საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ეროვნული სააგენტოს პირობითი მსჯავრის გაუქმების საკითხთა განმხილველი მუდმივმოქმედი კომისიის დებულების დამტკიცების შესახებ (2011 წ. 29 ნოემბერი)

გამეორებითი დანაშაულის სტატისტიკა/ეფექტურობა

თუ რამდენად ემსახურება გადატვირთული სასჯელთა აღსრულების სისტემები (პენიტენციური და პრობაციის) მსჯავრდებულთა რესოციალიზაციისა და გამოსწორების მიზნებს ამის შეფასება შეიძლება, გარკვეულწილად, გამეორებითი დანაშაულის ჩადენის მაჩვენებლების მიხედვით.

ცხრილი №11

მონაცემები I ინსტანციის სასამართლოებში მსჯავრდებული პირების მიერ ჩადენილი განმეორებითი დანაშაულის რაოდენობის შესახებ⁴³

წლები	თავისუფლების აღკვეთის ადგილას მყოფი	მსჯავრდებულთა რაოდენობა რომელთაც აქვთ მოუხსნელი და გაუქარწყლებელი ნასამართლობა				ჩაიდინა დანაშაული პირმა, რომელსაც ჰქონდა მოუხსნელი სასჯელი
		სულ	ერთი	ორი	სამი და მეტი	
2000	70	428	348	51	29	24
2001	73	509	408	49	52	26
2002	78	748	570	112	66	200
2003	59	887	677	135	75	260
2004	108	1088	815	158	115	336
2005	113	955	742	139	74	326
2006	68	1056	847	145	64	305
2007	250	1633	1427	141	65	769
2008	141	2266	2014	201	51	968
2009	218	3042	2759	223	60	1374
2010	130	3350	2966	300	84	1556
სულ	1308	15 578	13 673	1654	735	6144

წარმოდგენილი სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით ბოლო წლებში იზრდება იმ პირთა რაოდენობა, რომელთაც გამეორებით ჩაიდინეს დანაშაული.

აუცილებელია, რომ იწარმოებოდეს ოფიციალური სტატისტიკა განმეორებითი დანაშაულის დონისა და გამომწვევი მიზეზების შესახებ.

⁴³ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ მოწოდებული მონაცემები, წერილი №32-კ, 5.04.2011 წ.

სასჯელის ალტერნატიული ღონისძიებები უცხოური ქვეყნების პრაქტიკაში

უკანასკნელი ორი ათწლეულის განმავლობაში მზარდი დანაშაულობის გამო, რომელიც, ძირითადად, განპირობებულია ნაკლებად მძიმე (საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული) დანაშაულების ზრდით, ბევრმა ქვეყანამ შემოიღო ფორმალური ან არაფორმალური საშუალება გადატვირთულ ციხეებში დატვირთვის შესამცირებლად, გადატვირთული სასამართლო აპარატის განტვირთვისთვის - დაიწყო სამართალდამრღვევთა განრიდება მასტიგმატიზირებული სისხლის სამართლის პროცესიდან. ეს სიახლე ყველაზე ძლიერია იმ ქვეყნებში, სადაც, მიზანშეწონილობის პრინციპზე (principle of expediency) დაყრდნობით პროკურატურის სამსახურს (ზოგ შემთხვევაში, პოლიციასაც კი, მაგალითად, ჰოლანდიაში და ჩეხეთის რესპუბლიკაში) აქვს დისკრეციული უფლებამოსილება საქმე დაასრულოს. მრავალ ევროპულ ქვეყანაში, პროკურორს ან საქმის განმხილველ მოსამართლეს აქვს სანქციის გამოყენების უფლება, რაც ადრე ექსკლუზიურად მხოლოდ სისხლის სამართლის მოსამართლეებს ქონდათ.

პროკურორს ან მაგისტრატ მოსამართლეს შეუძლიათ გადაწყვიტონ პირობით ან უპირობოდ გაათავისუფლონ პირი სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან, საქმე ფინანსური მორიგებით დაასრულონ (ტრანზაქცია), გარკვეული პირობ(ებ)ით შეწყვიტონ სისხლისსამართლებრივი დევნა, ასევე გარკვეული პირობებით გადაავადონ სასჯელის მოხდის აღსრულება, ა.შ (ავსტრია, კატალონია, ჩეხეთის რესპუბლიკა, დანია, გერმანია, უნგრეთი, ლატვია, ლუქსემბურგი, მალტა, ნორვეგია, პორტუგალია, შოტლანდია). ამ გადაწყვეტილებებს ხშირად თან ახლავს შემზღუდავი ღონისძიებების გამოყენება, როგორიცაა, გირაო, პოლიციის ან/და პრობაციის ზედამხედველობის დაწესება, გარკვეული ადგილების მონახულების, გასაზღვრულ პირებთან კონტაქტის ან გარკვეული პროფესიით მუშაობის აკრძალვა, ან ვალდებულება, რომ რეგულარულად გამოცხადდეს პოლიციაში. ეს პირობები და შეზღუდვები არსებითად არ განსხვავდება იმ პირობებისაგან თუ ვალდებულებებისაგან, რომელიც მოსამართლემ შეიძლება მსჯავრდებულს დააკისროს მსჯავრდების შემდეგ.

პროკურორის დისკრეცია⁴⁴

პროკურორის როლი და უფლებამოსილება განსხვავდება სხვადასხვა იურისდიქციაში. ევროპული ქვეყნების უმრავლესობაში არსებობს პროკურორის უფლებამოსილების გაფართოების ტენდენცია, როდესაც პროკურორს მოსამართლის მსგავსად გარკვეული გადაწყვეტილებების მიღების უფლება ეძლევა.

პროკურორის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების ტიპები – პატიმრობის ალტერნატივების გამოყენების თვალსაზრისით პროკურორის ტრადიციული როლი გამოიხატება გარკვეული საქმეების „გაფილტვრით“ და სისხლის სამართლის სისტემიდან არიდებით, სისხლის-სამართლებრივი დევნის არდაწყების ან შეწყვეტის

⁴⁴ „პატიმრობის საზოგადოებრივი ალტერნატივების გაძლიერების ტექნიკები – ევროპული ხედვა“, ტაპიო ლაპი-სეპალა, სამართლებრივი პოლიტიკის ეროვნული კვლევის ინსტიტუტი, ფინეთი http://www.unafei.or.jp/english/pdf/RS_No61/No61_10VE_Seppala2.pdf

(non-prosecution) მეშვეობით. ეს ის შემთხვევებია, როდესაც პროკურორი გადაწყვეტს, რომ მიუხედავად საქმეში არსებული საკმარისი მტკიცებულებებისა, არ განახორციელოს სისხლის-სამართლებრივი დევნა ბრალდებულის მიმართ. გარკვეულ შემთხვევებში შეიძლება საქმე დაიხუროს დაზარალებულსა და სამართალდამრღვევს შორის მორიგებით და შერიგებით, რაც სისხლის სამართლის პროცესის მიღმა ხორციელდება.

პროკურორს ასევე შეიძლება ქონდეს მცირე სანქციის დაკისრების უფლებამოსილება, მაგალითად, ზეპირი ან წერილობითი გაფრთხილების, მცირე ჯარიმის ან კომპენსაციის (მაგალითად, ტრანზაქცია პოლანდიურ მოდელში). ღონისძიებების მეოთხე ჯგუფი მოიცავს სხვა ტიპის სანქციებს – მაგალითად, დამატებით პირობებს, რომელსაც პროკურორი უწევს პირს მის მიმართ სისხლის-სამართლებრივი დევნის შეწყვეტისას, სოციალური ტრენინგის კურსებს (კონტრაქტის საფუძველზე) არასრულწლოვნებისათვის, აგრეთვე საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომასაც კი.

ევროპის ქვეყნებში პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილება ეფუძნება ორ პრინციპს: კანონიერების პრინციპს (principle of legality) და შესაძლებლობის („ერთი შანსის“) (Principle of opportunity) ანუ იგივე მიზანშეწონილობის პრინციპს (Principle of expediency).

კანონიერების პრინციპის მიხედვით, სისხლის სამართლებრივი დევნა უნდა განხორციელდეს ყველა შემთხვევაში, სადაც არსებობს ეჭმიტანილის ბრალეულობის დამამტკიცებელი საკმარისი მტკიცებულება (და სადაც, სამართლებრივი დაბრკოლებები არ კრძალავს სისხლის-სამართლებრივ დევნას). ასეთ შემთხვევაში, კანონმდებლობა ცალკე ითვალისწინებს გარკვეული გამონაკლისების დაშვების შესაძლებლობას სისხლის-სამართლებრივი დევნისა და პასუხისმგებლობისაგან პირის გათავისუფლების მიზნით.

ხოლო, შესაძლებლობის (მიზანშეწონილობის) პრინციპი პროკურატურის სამსახურს ანიჭებს გარკვეულ დისკრეციას მიიღოს გადაწყვეტილება, მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს სამხილი სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩადენისა და დამნაშავის პიროვნების შესახებ⁴⁵.

მაგალითი: ნიდერლანდები – პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილება მიზანშეწონილობის პრინციპის საფუძველზე

ნიდერლანდებში პროკურატურის სამსახური მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სისხლის სამართლის პროცესის ყველა ეტაპზე და ტრადიციულად აქვს მნიშვნელოვანი დისკრეციული უფლებამოსილება, რომ განახორციელოს სისხლისსამართლებრივი დევნა ან შეწყვიტოს იგი. მიზანშეწონილობის პრინციპი გამოხატულია სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსში (167-ე თავი, მე-2 ქვეთავი) “პროკურორს შეუძლია გადაწყვიტოს სისხლის-სამართლებრივი დევნის

⁴⁵ იქვე

განხორციელება, თუ ის აუცილებელია გამოძიების შედეგებიდან გამომდინარე. დევნა შეიძლება შეწყდეს საჯარო ინტერესის საფუძველზე”⁴⁶.

თუ ამ უფლებამოსილებაზე დაყრდნობით პროკურორი გადაწყვეტს, რომ არ დაიწყოს ან შეწყვიტოს სისხლისსამართლებრივი დევნა, მას შეუძლია ეჭვმიტანილს შესთავაზოს გარკვეული გარიგება (ტრანზაქცია) გასამართლების სანაცვლოდ. მეორე შესაძლებლობა გულისხმობს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლებას გარკვეული პირობებით. პროკურატურისათვის ამ უფლებამოსილების მინიჭება (1983 წ.) განაპირობა სისხლის სამართლის სისტემის ადმინისტრირების ჰუმანიზაციის, ხოლო მეორეს მხრივ, ამ სისტემის განტვირთვის საჭიროებამ. ამგვარი ინიციატივის შედეგად, სულ უფრო მეტი სისხლის სამართლის საქმის დასრულება ხდება პროკურატურის მიერ სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის შეწყვეტის (გარკვეული პირობებით) ან ფინანსური გარიგების (ტრანზაქციის) მეშვეობით.

სისხლისსამართლის პასუხისმგებლობისა და გასამართლების თავიდან აცილების პირობები მოიცავს სამართალდამრღვევის მიერ გარკვეული თანხის გადახდას სახელმწიფო ხაზინაში, ან დაზარალებულისთვის კომპენსაციას, აგრეთვე გარკვეული სამუშაოს/დავალების შესრულებას მაქსიმუმ 180 საათის ოდენობით. სამართალდარღვევის ჩადენასა და ტრანსაქციას შორის მცირე დროის პერიოდია. ბრალდებულმა შეიძლება სასამართლოში გაასაჩივროს დაკისრებული პირობები.

ტრანსაქცია არ გამოიყენება იმ დანაშაულებისათვის, რომლისთვისაც გათვალისწინებულია სასჯელი 6 წელზე მეტი ვადით თავისუფლების აღკვეთა⁴⁷.

არსებობს გარკვეული კრიტიკა პროკურატურის თითქმის შეუზღუდავი უფლებამოსილების გამო, ტრანზაქციით (გარიგებით) დაასრულოს სისხლის სამართლის საქმეები (Tak, 2002, გვ. 20-21). კრიტიკოსების თქმით, აღნიშნული სისტემა ზრდის საპროცესო შეთანხმებების შესაძლებლობას, ბრალდებულთა სამართლებრივ დაცვას ზიანს აყენებს, უპირატეს მდგომარეობაში აყენებს გარკვეულ სოციალურ ჯგუფებს და პროკურატურის სამსახურს იმ უფლებამოსილებას ანიჭებს, რაც სასამართლოს უნდა ქონდეს⁴⁸.

მიუხედავად ამ კრიტიკისა, ტრანზაქციის შემოღება წარმატებული აღმოჩნდა პოლანდიურ სამართლებრივ სივრცეში. დანაშაულთა 35%-ზე მეტი ტრანზაქციით სრულდება. თუმცა, პრაქტიკის არაერთგვაროვნების კუთხით შეინიშნება პრობლემები, რის გამოც გენერალურ პროკურორთა საბჭომ გარკვეული სახელმძღვანელო პრინციპები შეიმუშავა ყველაზე გავრცელებულ დანაშაულებზე. განრიდების ამ ფორმის რამდენიმე დადებით მხარედ უნდა აღინიშნოს ის, რომ: ის არ იწვევს ნასამართლობას, პირი თავს არიდებს ოფიციალურად გასამართლებას და სასჯელს. აგრეთვე იზოგება დრო, ენერგია და ხარჯები, ხოლო პირი დაცულია სტიგმატიზაციისაგან⁴⁹.

⁴⁶ იქვე

⁴⁷ „პრობაცია ევროპაში“, 2008 ISBN:978-90-5850-450-0, გვ. 702

⁴⁸ „პატიმრობის საზოგადოებრივი ალტერნატივების გაძლიერების ტექნიკები – ევროპული ხედვა“, ტაპიო ლაპი-სეპალა, გვ. 62

⁴⁹ იქვე

მაგალითი: ფინეთი – პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილება კანონიერების პრინციპის საფუძველზე

პოლანდიისაგან განსხვავებით, სისხლის-სამართლებრივი დევნის არდაწყების ან შეწყვეტის (non-prosecution) პირობები მკაცრად განსაზღვრულია კანონში. ძირითად საფუძველებს წარმოადგენს დანაშაულის ნაკლები სიმძიმე და სამართალდამრღვევის ახალგაზრდა ასაკი. პროკურორს შეუძლია შეწყვიტოს დევნა 1) როცა აღნიშნული ქმედებისთვის მოსალოდნელი სასჯელი შეიძლება იყოს ჯარიმა, აგრეთვე როცა დამნაშავის ბრალეულობისა და სამართალდარღვევის საზიანო შედეგების გათვალისწინებით ჩადენილი ქმედება შეიძლება ჩაითვალოს მცირე დანაშაულად; და 2) იმ სამართალდარღვევისათვის, რომელიც ჩაიდინა 18 წელს მიუღწეველმა არასრულწლოვანმა და აღნიშნული ქმედებისათვის სავარაუდო სასჯელი ითვალისწინებს ჯარიმას ან თავისუფლების აღკვეთას, არაუმეტეს 6 თვისა, ხოლო ჩადენილი ქმედება შედეგია გაუფრთხილებლობის ან წინდაუხედაობის (და არ არის განპირობებული კანონით დაწესებული აკრძალვების მიმართ უყურადღებო დამოკიდებულებით).

სისხლის-სამართლებრივი დევნის არდაწყება ან შეწყვეტა შეიძლება აგრეთვე ეფუძნებოდეს სამართლიანობის ან სისხლის სამართლის პოლიტიკის მიზანშეწონილობის მოსაზრებებს. ფინური კანონმდებლობის მიხედვით „თუ მნიშვნელოვანი საჯარო ან კერძო ინტერესი არ მოითხოვს სხვაგვარად, პროკურორს შეუძლია შეწყვიტოს დევნა, თუ პირის გასამართლება და მსჯავრდება ჩაითვლება უმიზნოდ ან არაგონიერულად, სამართალდამრღვევის დაზარალებულთან შერიგების, მის მიერ ჩადენილი დანაშაულის შედეგების აღმოსაფხვრელად ან გამოსასწორებლად მიმართული სხვა მოქმედების, მისი პირადი გარემოებების, დანაშაულით მისთვის მიყენებული შედეგების, აგრეთვე თუ სოც.უზრუნველყოფისა და ჯანდაცვის ორგანოების მიერ განხორციელებული მოქმედების და სხვა გარემოებების გათვალისწინებით.

1995 წლიდან დაზარალებულსა და სამართალდამრღვევს შორის შერიგება და მედიაცია წარმოადგენს კიდევ ერთ საფუძველს სისხლის სამართლის დევნის დისკრეციული შეწყვეტისათვის იმ შემთხვევაში, თუ არ ირღვევა „მნიშვნელოვანი საჯარო და კერძო ინტერესი“. თუ სისხლის-სამართლებრივი დევნის შეწყვეტით საფრთხე შეექმნება დაზარალებულის უფლებას მიყენებული ზიანისთვის მიიღოს კომპენსაცია, მაშინ განრიდების გამოყენება გამორიცხულია.

მაგალითი: ლატვია⁵⁰ - მედიაცია

ექვმიტანილს აქვს უფლება მოურიგდეს დაზარალებულს. დაზარალებულს, თავის მხრივ, სისხლის სამართლის პროცესის ნებისმიერ ეტაპზე შეუძლია მოურიგდეს იმ პირს, რომელმაც მას ზიანი მიაყენა. კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, ასეთი მორიგება დაზარალებულსა და სამართალდამრღვევს შორის შეიძლება იყოს სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლების საფუძველი. აღნიშნული შესაძლებელია ნაკლებად მძიმე დანაშაულების ჩადენის შემთხვევაში (რომელთათვისაც გათვალისწინებულია თავისუფლების აღკვეთა არა უმეტეს 5

⁵⁰ „პრობაცია ევროპაში“, 2008 ISBN:978-90-5850-450-0, გვ. 534

წლის ვადით). მხარეები შეიძლება თვითონ მორიგდნენ, ან იურისტების მეშვეობით, ან მედიატორის საშუალებით. პრაქტიკაში, მედიაციის შემთხვევების უმეტესობა პოლიციის ან პროკურატურის (იშვიათად სასამართლოს) მიერ მიემართება პრობაციის სამსახურს. ეჭვმიტანილი პირები საკმაოდ აქტიურად მოდიან მედიაციაზე, რადგან ეს მათთვის სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლების შესაძლებლობას იძლევა.

სისხლის სამართლის დევნის შეწყვეტა/სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან პირობით გათავისუფლება პროკურორის მიერ⁵¹

ჩადენილი დანაშაულის სიმძიმის, გამოწვეული შედეგების და ზიანის, სამართალდარღვევის პიროვნების და საქმესთან დაკავშირებული სხვა გარემოებების გათვალისწინებით, თუ პროკურორი მიიჩნევს, რომ ბრალდებული აღარ ჩაიდენს სისხლის სამართლის დანაშაულს, მას შეუძლია შეწყვიტოს სისხლისსამართლებრივი დევნა და ბრალდებული პირობით გაათავისუფლოს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან. ამისათვის კი გარკვეულ საგამოცდო ვადას აწესებს – 3-დან 18 თვემდე ვადით, რომლის განმავლობაშიც პირზე ზედამხედველობას ახორციელებს პრობაციის სამსახური. სისხლისსამართლებრივი დევნის შეწყვეტა შესაძლებელია, თუ ბრალდებული თანხმდება, რომ მან ჩაიდინა ნაკლებად მძიმე დანაშაული და თუ ადრე არ ყოფილა ნასამართლევი განზრახ დანაშაულის ჩადენისთვის.

პროკურორმა პირს შეიძლება დააკისროს სისხლის სამართლის კანონმდებლობით გათვალისწინებული ვალდებულებები: ბოდიში მოუხადოს დაზარალებულს, დროის გარკვეულ პერიოდში აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი, პერიოდულად გამოცხადდეს პრობაციის სამსახურში და მონაწილეობა მიიღოს პრობაციის პროგრამებში, თავი შეიკავოს გარკვეული მოქმედებებისა და საქმიანობისაგან, გაიაროს მკურნალობა ალკოჰოლიზმის, ნარკოტიკულ, ფსიქოტროპულ, ტოქსიკურ და სხვა საშუალებებზე დამოკიდებულებისათვის. თუ გამოსაცდელ პერიოდში დაარღვევს დაკისრებულ პირობებს ან ჩაიდენს სხვა დანაშაულს, პროკურორი იღებს გადაწყვეტილებას განაახლოს სისხლისსამართლებრივი დევნა.

მაგალითი: ინგლისი და უელსი – საყვედურისა და გაფრთხილების სისტემა არასრულწლოვანთა მიმართ⁵²

2000 წლის 1 ივნისიდან არასრულწლოვანთა მიმართ მოქმედებს საყვედურისა და საბოლოო გაფრთხილების პროგრამა (The Reprimand and Final Warning Scheme), რომელსაც ადმინისტრირებას უწევს პოლიცია, თუმცა პროკურატურა ზედამხედველობას უწევს მის გამოყენებას. ამ ღონისძიებების გამოყენებისას ხდება, ორი ძირითადი ფაქტორის გათვალისწინება:

- სამართალდარღვევის სიმძიმე
- ჩადენილია თუ არა განმეორებითი სამართალდარღვევა

⁵¹ იქვე

⁵² ინგლისისა და უელსის პროკურატურის სამსახური (The Crown Prosecution Service), <http://www.cps.gov.uk/>

სიმძიმის განსაზღვრისას გამოიყენება სპეციალური მატრიცა შესაბამისი ქულების სისტემით (1,2,3,4), აგრეთვე ხდება დამამძიმებელი ან შემამსუბუქებელი გარემოებების გათვალისწინება.

პირველი სამართალდარღვევისას (დანაშაულის სიმძიმის ინდექსი – 2 ქულა) გამოიყენება საყვედური (მისი გამოყენება მხოლოდ ერთხელ არის შესაძლებელი). გაფრთხილება ეძლევა მოზარდს პირველი სამართალდარღვევის ჩადენისას, თუ დანაშაულის სიმძიმის მაჩვენებელია 3 ქულა, ან მეორედ ჩადენისას, სიმძიმის ნაჩვენებლით – 1, 2 ან 3. მეორე გაფრთხილების მიცემა შესაძლებელია, თუ პირველი გაფრთხილებიდან გასულია 2 წელი.

თუ ახალგაზრდა პირმა კვლავ ჩაიდინა განმეორებითი დანაშაული, ეს იმის მაჩვენებელია, რომ განრიდება არ იყო წარმატებული და რომ საჯარო ინტერესი მოითხოვს ამ პირის მიმართ სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელებას.

არასრულწლოვანის განრიდებისა და მის მიმართ საყვედურის/საბოლოო გაფრთხილების გამოყენების შესახებ მითითებების გაცემისას, პროკურორი ითვალისწინებს ჩადენილი სამართალდარღვევის სიმძიმეს, მტკიცებულების სრულ ტესტს, აგრეთვე საჯარო ინტერესსა და დანაშაულის პრევენციისთვის საჭირო ღონისძიებებს. არასრულწლოვანთა მიმართ გადაწყვეტილების მიღებისას უპირატესობა ეძლევა ისეთი ალტერნატიული ღონისძიებების გამოყენებას, რომლებიც საშუალებას იძლევა, რომ არასრულწლოვანის მიერ ჩადენილი დანაშაულის სიმძიმისა და მისი შედეგების გათვალისწინებით, გარკვეული პირობების დაწესება მოხდეს, საქმის სასამართლოსთვის გადაცემის გარეშე.

ალტერნატიული არასაპატიმრო სანქციები ევროპის ქვეყნებში

ციხეების მზარდმა კონტიგენტმა და ციხეების გადატვირთულობასთან დაკავშირებულმა ფინანსურმა, სოციალურმა და ეკონომიკურმა ფაქტორებმა განაპირობა ის ფაქტი, რომ ევროპის სახელმწიფოთა უმეტესობამ დაიწყო არასაპატიმრო სასჯელებისა და ღონისძიებების სპექტრის განვითარება. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში სისხლისსამართლებრივი სანქციების რაოდენობა მნიშვნელოვნად გაიზარდა, არასაპატიმრო/საზოგადოებრივი სასჯელებისა და სასჯელის ალტერნატიული ღონისძიებების შემოღების ხარჯზე. შესაბამისად, გაიზარდა პრობაციის სამსახურის როლი და მნიშვნელობა სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სისტემაში ამ სასჯელთა და ღონისძიებათა აღსრულების, ორგანიზების, მონიტორინგისა და ზედამხედველობის ფუნქციების გამო⁵³. ამ სანქციების შემოღება განპირობებული იყო, ერთის მხრივ, გადატვირთული ციხეების განტვირთვის (რაც, თავის მხრივ, გამოიწვია ნაკლებად მძიმე, საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულების მატებამ), ხოლო, მეორეს მხრივ, ისეთი სასჯელების შემოღების საჭიროებამ, რომელიც უკეთ ემსახურება მსჯავრდებულთა რეინტეგრაციისა და რეაბილიტაციის მიზნებს, ვიდრე საპატიმრო სასჯელები.

ამ მიზნით, ჯერ ინგლისსა და უელსში შემოიღეს საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა (1970-იანი წლების დასაწყისში), შემდგომ პოლანდიაში (1981 წ.), დანიაში,

⁵³ „პრობაცია ევროპაში“ (Probation in Europe), ISBN: 978-90-5850-450-0, WLP, 2008 (Anton van Kalmthout, Ioan Durnescu)

საფრანგეთსა და ირლანდიაში (1982 წ.), პორტუგალიაში (1983 წ.) და ნორვეგიაში (1984 წ.). აღნიშნულმა საცდელმა სქემებმა იმდენად გაამართლა, რომ ამჟამად ყველა ევროპული სახელმწიფოს სასჯელების სისტემაში საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომას მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია. ამ სანქციის წარმატებულმა გამოყენებამ ბიძგი მისცა „საზოგადოებრივი სანქციებისა და ღონისძიებების“ განვითარებას, რომლებიც ევროსაბჭოს R (92)16 რეკომენდაციის მიხედვით წარმოადგენს ისეთ „სანქციებსა და ღონისძიებებს, რომელთაც მსჯავრდებული/სამართალდამრღვევი იხდის საზოგადოებისაგან იზოლაციის გარეშე და რომლებიც გულისხმობს მისი თავისუფლების გარკვეულ შეზღუდვას განსაზღვრული პირობების ან/და მოვალეობების დაწესებით, რომელთა განხორციელების უზრუნველყოფას ახდენენ საამისოდ უფლებამოსილი ორგანოები“.

ევროპული ქვეყნების უმეტესობის სასჯელებისა და ღონისძიებების სისტემა მოიცავს არასაპატიმრო სასჯელთა ფართო სპექტრს:

გაფრთხილება, ჯარიმა, პირობითი მსჯავრი მეთვალყურეობით, პრობაცია, საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა, კომპენსაცია და რესტიტუცია, საზოგადოებრივი მედიაცია – ანუ დაზარალებულსა და დამნაშავეს შორის მედიაცია, ლიცენზიების ჩამორთმევა, შემცენებით-ბიჰევიორული (ქცევითი) სწავლება და ტრენინგ კურსებში სავალდებულო მონაწილეობა, სამკურნალო პროგრამები (განსაკუთრებით ნარკოტიკულ დანაშაულების და სქესობრივი ხელშეუხებლობის წინააღმდეგ დანაშაულის ჩამდენთათვის), ორდერები მეთვალყურეობასა და სავალდებულო დასწრებაზე, საპრობაციო საცხოვრებელში ანუ დღის ცენტრებში მოთავსება (ქართული ანალოგი შეიძლება იყოს თავისუფლების შეზღუდვა), ქცევის შეზღუდვა (კომენდანტი), შინაპატიმრობა და ელექტრონული მეთვალყურეობა, კონტროლი, სასჯელის მოხდის გადავადება მეთვალყურეობით, პირობით გათავისუფლება მეთვალყურეობით, კომბინირებული ორდერები (ჩამოთვლილი სანქციებიდან ორი ან მეტის ერთობლივად გამოყენება) და მრავალი სხვა.

საზოგადოებრივი სანქციებისა და ღონისძიებების ჭეშმარიტი ღირებულება იმაში მდგომარეობს, რომ ისინი ხელს უწყობენ სამართალდამრღვევთა საზოგადოებაში ინტეგრაციას, მათში პასუხისმგებლობის გრძნობის წახალისებით და სოციალური უნარ-ჩვევების განვითარებით. ამისათვის, მათ ჩადენილი ქმედების შედეგების გაცნობიერებაში ეხმარებიან და უბიძგებენ, რომ ჩაერთონ რესოციალიზაციის ღონისძიებებში.

თუ გადავხედავთ სასჯელშეფარდების პრაქტიკას, დავინახავთ, რომ საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა, კომპენსაცია და ტრენინგის-სასწავლო პროგრამებში მონაწილეობა მნიშვნელოვნად გამოიყენება მოკლევადიანი საპატიმრო სასჯელის ჩასანაცვლებლად და ამგვარი სასჯელის მქონე პატიმართა რაოდენობის შესამცირებლად.

ბევრ ქვეყანაში, საზოგადოების სასარგებლოდ უსასყიდლო შრომა მესამე ადგილს იკავებს პატიმრობის ალტერნატიულ სასჯელთა შორის (ჯარიმის, პირობითი სასჯელის/პრობაციის შემდეგ) და ყოველწლიურად მისი გამოყენების მაჩვენებელი იზრდება. ეს განსაკუთრებით აღსანიშნავია ინგლისს, საფრანგეთსა და ნიდერლანდებში, სადაც ყოველ წელს ზრდასრულ სამართალდამრღვევებზე

დაკისრებული საზ. სასარგებლო შრომის მაჩვენებელი ათეულ ათასობით შემთხვევას მოიცავს, როგორც ძირითადი სასჯელის სახით, ასევე როგორც სპეციალური პირობა, რომელიც ეკისრება პირობით მსჯავრდებისას, ან სასჯელის მოხდის გადავადებისას.

სხვა ევროპულ ქვეყნებშიც, აღნიშნული სასჯელის გამოყენება მზარდი ტენდენციით ხასიათდება.

ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებში, საზოგადოებრივი სანქციებისა და ღონისძიებების შემოღება და პრობაციის სამსახურის დამკვიდრება მოხდა, როგორც სისხლის სამართლის სისტემის ფუნდამენტური რეფორმის ნაწილი და ეს პროცესი ჯერ კიდევ არ დასრულებულა. თუმცა, ისევე როგორც დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში, განსაკუთრებით პირობითი სასჯელი, სისხლისსამართლებრივი დევნის პირობით შეწყვეტა, საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა და მედიაცია განსაკუთრებით იკიდებს ფეხს სასჯელთა გამოყენების პრაქტიკაში. მაგალითად შეიძლება მოვიყვანოთ ჩეხეთის რესპუბლიკა, სადაც საზ. სასარგებლო შრომა შემოიღეს 1996 წელს. 2005 წელს ეს სანქცია გამოიყენეს 11, 900-ჯერ (გამოყენებულ სასჯელთა 18% შემთხვევა). სისხლისსამართლებრივი დევნის პირობით შეწყვეტის მაჩვენებელი გაიზარდა 1600-დან (1996 წელს) 7000-მდე (2005 წელს, 10%). პირობითი სასჯელების რაოდენობა (პრობაციის ზედამხედველობით ან მის გარეშე) აგრეთვე ძალიან მაღალია (40, 000) 2005 წელს შეფარდებულ საპატიმრო სასჯელებთან შედარებით (10, 253). საზოგადოებრივი სანქციების მზარდი რაოდენობა ფიქსირდება აგრეთვე უნგრეთში, ლატვიაში, პოლონეთში, რუმინეთში და სლოვენიაში.

კომპენსაცია – არის სანქცია ან ღონისძიება, რომელიც ეკისრება სამართალდამრღვევს და გულისხმობს დაზარალებულისათვის მიყენებული ზიანის/ზარალის სანაცვლოდ გარკვეული თანხის გადახდას. სამართალდამრღვევმა კომპენსაცია პირდაპირ ან მესამე პირის მეშვეობით უნდა გადაუხადოს დაზარალებულს. აგრეთვე, საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა შეიძლება ჩაითვალოს საზოგადოებისათვის მიყენებული ზიანის კომპენსაციად. როგორც წესი, კომპენსაცია არის ვალდებულება, რომელიც დამოუკიდებლად ან სხვა სასჯელთან ერთად გამოიყენება (სასჯელის გადავადება, სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლება, სისხლის სამართლებრივი დევნის შეწყვეტა).

რეპარაცია – სანქცია, რომელიც ავალდებულებს სამართალდამრღვევს გამოასწოროს მის მიერ დაზარალებულისთვის მიყენებული ზიანი.

კომპენსაციის/რეპარაციის ვალდებულებას სამართალდამრღვევს აკისრებს მოსამართლე ან პროკურორი. კომპენსაციის გადახდის ვალდებულების დაკისრება ხდება შემდეგ შემთხვევებში:

- საკუთრების დაკარგვის ან დაზიანების;
- ემოციური ზიანის;

- იმ დანაკარგისა ან ზიანისათვის, რომელიც წარმოიშობა ან გამოწვეულია დაზარალებულისათვის მიყენებული ემოციური ან ფიზიკური ზიანით, ან საკუთრების დაკარგვისა და დაზიანებით.

სისხლის სამართლებრივი დევნის პირობით შეწყვეტა (conditional waiver) - ზოგ ქვეყანაში პროკურორმა, მიზანშეწონილობის პრინციპზე დაყრდნობით, შეიძლება გადაწყვიტოს არ განახორციელოს სისხლის სამართლებრივი დევნა იმ პირობით, რომ სამართალდამრღვევი შეასრულებს გარკვეულ პირობებს /ვალდებულებებს, მაგალითად, არ ჩაიდენს ახალ დანაშაულს საგამოცდო პერიოდში, დაზარალებულს აუნაზღაურებს მიყენებულ ზიანს, სახელმწიფო ხაზინის სასარგებლოდ გადაიხდის უფლად სახდელს, ა.შ. (დისკრეციული დევნის უფლებამოსილება, განრიდება).

პირობითი გათავისუფლება სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისაგან – (Conditional discharge) – არის ღონისძიება, რომლის დროს სამართალდამრღვევს არ ეკისრება რაიმე სასჯელი იმ პირობით, რომ სასამართლოს მიერ დადგენილ ვადაში, არ მოხდება ახალი დანაშაულის ჩადენა. თუ ამ პერიოდში მან განმეორებით დანაშაული ჩაიდინა, მაშინ აღნიშნულ სამართალდამრღვევს შეიძლება პასუხისმგებლობა მოუწიოს წინა დანაშაულის ჩადენისთვისაც.

ქცევის შეზღუდვა (Controlled freedom/Monitored liberty) – გამოიყენება როგორც ხანმოკლე საპატიმრო სასჯელის ან ჯარიმის ალტერნატივა. იგი წარმოადგენს საზოგადოებრივ სანქციას, რომელსაც სამართალდამრღვევი იხდის საზოგადოებისაგან იზოლაციის გარეშე და ამავე დროს ვალდებულია დაემორჩილოს გარკვეულ შეზღუდვებს და პირობებს (ინსტრუქციებს), რომელთა დაცვაც ამ სანქციის პარალელურად ხდება. ეს ინსტრუქციები და შეზღუდვები შეიძლება შეეხებოდეს, მაგალითად, სამართალდამრღვევის საცხოვრებელ ადგილს, მის კონტაქტს მესამე პირებთან, პერიოდულ გამოცხადებას პოლიციაში ან სხვა ორგანოში.

ანალოგიურ სანქციას წარმოადგენს – Curfew Order (კომენდანტი), რომელიც ავალდებულებს სამართალდამრღვევს, რომ დროის გარკვეული პერიოდის განმავლობაში გარკვეულ ადგილას იმყოფებოდეს და ეს შეზღუდვა მას შეიძლება დაეკისროს სხვა საზოგადოებრივ სანქციებთან ერთად. მისი უზრუნველყოფა შეიძლება ხორციელდებოდეს ელექტრონული მეთვალყურეობის საშუალებების გამოყენებით (ელექტრონული მონიტორინგის მეშვეობით).

გამასწორებელი სამუშაო (Corrective/correctional labour) – ეს არის ფინანსური სანქციის ფორმა, რომელიც გულისხმობს პირის შემოსავლიდან გარკვეული თანხის დაქვითვას. აღნიშნული სასჯელი გამოიყენება, როგორც თავისუფლების შეზღუდვის ან ადკვეთის ალტერნატივა. დასაქვითი თანხის მოცულობას განსაზღვრავს სასამართლო სასჯელთა შეჯამებისას.

სასჯელის შეფარდების გადავადება (Deferment of sentence) – წარმოადგენს პირობითი მსჯავრის ერთ-ერთ ფორმას. ზოგ ქვეყანაში (საფრანგეთი, გერმანია, ირლანდია) მსჯავრდების შემდეგ სასამართლომ შეიძლება საბოლოო სასჯელის შეფარდება გადადოს მომავალში, თუ მას უნდა, რომ შეაფასოს სამართალდამრღვევის ქცევაში ან გარემოებებში გარკვეული ცვლილება ამ პერიოდის განმავლობაში (როგორც

წესი, სანქციამდელ ანგარიშზე დაყრდნობით მიიღება ეს გადაწყვეტილება). ამავდროულად, სასამართლომ შეიძლება გარკვეული ვალდებულებები და პირობები დააკისროს სამართალდამრღვევს, მაგალითად დაზარალებულისათვის კომპენსაციის გადახდის ვალდებულება, ან გარკვეული საგამოცდო პერიოდი (რომლის დროსაც პირზე ზედამხედველობას ახორციელებს პრობაციის სამსახური). სასამართლოს მორიგ სხდომაზე ხდება შემდეგი ანგარიშის წარმოდგენა (პრობაციის სამსახურის მიერ). თუ სამართალდამრღვევი შეასრულებს დაკისრებულ მოთხოვნებს, საქმე დაიხურება და მის ნასამართლობას არ გამოიწვევს. ფართოდ გამოიყენება სხვადასხვა დანაშაულებისათვის.

განრიდება – პროცედურა, რომელიც საშუალებას აძლევს გარკვეულ სამართალდამრღვევებს, რომ გვერდი აუარონ ოფიციალური მართლმსაჯულების პროცესს, სხვადასხვა პროგრამებში მონაწილეობის გზით, დაზარალებულისათვის ზიანის ანაზღაურებით, ან სხვა პირობების შესრულებით, რომელიც მათ დააკისრა პოლიციამ ან პროკურატურამ. განრიდების მიზანია სისხლის სამართლებრივი დევნის და მსჯავრდების თავიდან აცილება.

აღმზრდელობითი ზემოქმედების იძულებითი ღონისძიება (Educative measure) - სასჯელის ნაცვლად გამოიყენება არასრულწლოვანი და ახალგაზრდა სამართალდამრღვევთა მიმართ. ზოგიერთ სახელმწიფოში ის გამოიყენება ძირითად სასჯელთან ერთად. მოიცავს გარკვეულ მოთხოვნებს, რომელიც მიზნად ისახავს გაფრთხილებას, აგრეთვე მიმართულია ზედამხედველობის ან აღმზრდელობითი კომპონენტის გაძლიერებისაკენ.

სასწავლო პროექტი (Learning project) – სასწავლო პროექტში (შემეცნებით-ქცევითი პროგრამები) მონაწილეობის ვალდებულება სამართალდამრღვევს შეიძლება დაეკისროს, როგორც ძირითადი სანქცია, ან როგორც პირობა, სხვა სანქციასთან ერთად (სისხლისსამართლებრივი დევნის პირობით შეწყვეტისას, სასჯელის მოხდის გადავადებისას). ეს გულისხმობს სამართალდამრღვევის ვალდებულებას, რომ შეითვისოს გარკვეული ქცევითი უნარ-ჩვევები, ან გაიაზროს მის მიერ დაზარალებულის მიმართ განხორციელებული დანაშაულებრივი ქმედების შედეგები.

შინაპატიმრობა (House arrest/detention) – არის სასჯელის ღონისძიება, რომელიც გულისხმობს პირის გადაადგილების შეზღუდვას მისი საცხოვრებლის ფარგლებში. ის გამოიყენება, როგორც პატიმრობის ან თავისუფლების აღკვეთის ალტერნატივა და მიზნად ისახავს განმეორებით დანაშაულის ჩადენის აღკვეთას, ამასთანავე პატიმართა კონტიგენტისა და დაკავშირებული ხარჯების შემცირებას. ქვეყნების უმრავლესობაში სამართალდამრღვევებს, ამ სანქციის შეფარდებისას, უფლებას აძლევენ, რომ შეინარჩუნონ/ან ეძიონ სამუშაო ადგილი, ქონდეთ ოჯახური ურთიერთობები და ვალდებულებები, მონაწილეობა მიიღონ სარეაბილიტაციო პროგრამებში (რომლებიც ეხმარებათ მათ დანაშაულებრივი ქმედების გამომწვევ მიზეზებთან გამკლავებაში). აღნიშნული სანქციის აღსრულება ხშირად ხორციელდება ელექტრონული მონიტორინგის საშუალებით.

მედიაცია (victim-offender mediation/victim-offender dialogue, victim-offender conferencing, victim-offender reconciliation, alternative dispute resolution or restorative justice dialogue) – დაზარალებულსა და სამართალდამრღვევს შორის კონფლიქტის, ინტერესთა

სხვაობის მოგვარების ხერხი. მედიაცია, როგორც წესი, არის დანაშაულის ჩამდენ და დაზარალებულ მხარეებს შორის უშუალო შეხვედრა, სპეციალურად მომზადებული შუამავლის (მედიატორის) თანდასწრებით. ხშირად სრულდება მხარეების შერიგებით, მორიგებით, დაზარალებულისთვის მიყენებული ზიანის კომპენსირებით და მისი გამოყენება შეიძლება სისხლის სამართლის პროცესის ნებისმიერ ეტაპზე. მედიაცია ბევრ ქვეყანაში პრობაციის სამსახურის პრეროგატივას წარმოადგენს, სხვა ქვეყნებში კი დაზარალებულთა დახმარების ორგანიზაციები/პროგრამები მონაწილეობს მის განხორციელებაში.

პირობითი მსჯავრი (Suspended sentence) – ხდება სასჯელის დაკისრება, თუმცა მისი აღსრულების გადადება, გადავადება ხდება გარკვეული პირობებით, რომელთაც მოსამართლე აწესებს. თუ მსჯავრდებულმა არ შეასრულა პირობები, მაშინ სასჯელი აღსასრულებლად მიიქცევა.

მაგალითი: ბულგარეთი

პრობაციის სამსახურს ევალება სასამართლოს მიერ მსჯავრდებულზე დაკისრებული გარკვეული ღონისძიებების აღსრულება:

„თავისუფალი გადაადგილების შეზღუდვა“ – კონტროლისა და ზედამხედველობის ღონისძიება. სამი სახის შეზღუდვას ითვალისწინებს:

- საჯარო თავშეყრისა და გართობის ადგილების მონახულებაზე შეზღუდვა (რომელიც ნათლად არის მითითებული განაჩენში);
- 24 საათზე მეტი დროით ქალაქიდან გასვლაზე შეზღუდვა პრობაციის ოფიცრის ან პროკურორის ნებართვის გარეშე;
- დღის/ღამის გარკვეულ მონაკვეთში სახლიდან გასვლაზე შეზღუდვა.

(აღნიშნული ღონისძიება გულისხმობს მითითებული დაწესებულებების ადმინისტრაციის გაფრთხილებას/ინფორმირებას პრობაციის სამსახურის მიერ, აგრეთვე პოლიციასთან ერთად პირობების შესრულების უზრუნველყოფას).

„მონაწილეობა პროფესიული კვალიფიკაციის გადამზადების კურსებში და აღმზრდელობითი ზემოქმედების პროგრამებში“ – დახმარებისა და თანადგომის კურსები, შრომითი და სოციალური უნარ-ჩვევების განვითარების და კანონმორჩილი ქცევის უზრუნველყოფის მიზნით (ა) პიროვნული განვითარების პროგრამები მოიცავს წერა-კითხვის სწავლების, შრომითი უნარ-ჩვევების განვითარების კურსებს, პოზიტიურ კომუნიკაციას სოციალურ სერვისებთან და პოლიციასთან). (ბ) აღმზრდელობითი პროგრამები – მსჯავრდებულის პიროვნული ღირებულებების და ქცევის შეცვლა, ან მისი დახმარება დამოკიდებულების პრობლემის დასაძლევად.

გარდა არასაპატიმრო სანქციების და ღონისძიებების გამოყენებისა, ციხეთა გადატვირთულობის პრობლემის მოსაგვარებლად და მისი საზიანო შედეგების მინიმუმამდე შესამცირებლად ევროპული ქვეყნები გარკვეულ სანქციებსა და ღონისძიებებს იყენებენ (back-end sanctions and measures), პირველ რიგში, საპატიმრო სასჯელის ხანგრძლიობის შესამცირებლად.

ისინი წარმოადგენენ ისეთი სანქციების მოდიფიკაციას, როგორიცაა **semi-liberty** (საფრანგეთი, იტალია, ლუქსემბურგი, ჩრდ. ირლანდია, პოლონეთი) ელექტრონული მონიტორინგი, **semi-detention** (იტალია, მოლდავეთი, შვედეთი) პირობითი გათავისუფლება, პენიტენციური პროგრამები, პრობაციის ზედამხედველობაში გადაცემა, საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომა.

Semi-detention – მსჯავრდებული პირი დღის განმავლობაში იმყოფება სპეციალურ დღის ცენტრში, მაგრამ საღამოს და ღამე შეუძლია სახლში იყოს (ქართული ანალოგი შეიძლება იყოს თავისუფლების შეზღუდვა სპეციალურ გამასწორებელ ცენტრში).

Semi-liberty - მსჯავრდებული დღის განმავლობაში იმყოფება ციხის გარეთ, მხოლოდ საღამოს და ღამე უნდა დაბრუნდეს ციხეში. ზოგიერთ ქვეყანაში აღნიშნული შეიძლება ცალკე სანქციის სახით დაეკისროს მსჯავრდებულს, სხვა ქვეყნებში კი ის წარმოადგენს საპატიმრო სასჯელის ნაწილს და მოიხდება ღია ტიპის სასჯელის აღსრულების დაწესებულებაში.

ზოგიერთ ქვეყანაში **ელექტრონული მონიტორინგი** გამოიყენება როგორც დამოუკიდებელი სანქცია, ან პირობით მსჯავრთან ან პირობით ვადამდე გათავისუფლებასთან დაკავშირებული შეზღუდვა. მაგალითად, გერმანიაში მას იყენებენ იმ სამართალდამრღვევთა მიმართ, რომლებსაც აკლიათ პასუხისმგებლობის გრძნობა და თვით-დისციპლინა. ელექტრონულ მონიტორინგს ახორციელებს პრობაციის სამსახური და ამოწმებს თუ რამდენად ასრულებს პირი მასზე დაკისრებულ შეზღუდვებს და პირობებს.

მაგალითი: იტალია (ალტერნატიული სანქციები)

თავისუფლების აღკვეთის ნაცვლად მოსამართლემ ბრალდებულს შეიძლება შეუფარდოს შემდეგი სანქციები:

- **Semi-detention** – იმ სასჯელის შემთხვევაში, რომლის ხანგრძლიობა არ აღემატება 1 წლით თავისუფლების აღკვეთას; ამ შემთხვევაში, მსჯავრდებული პირი ვალდებულია, რომ ციხეში იმყოფებოდეს დღეში არანაკლებ 10 საათისა. ამასთანავე, აღნიშნული სანქცია ითვალისწინებს მართვის მოწმობისა და პასპორტის კონფისკაციას.
- **Monitored liberty** (ქართ. ანალოგი - ქცევის შეზღუდვა) – იმ სასჯელის შემთხვევაში, რომლის ხანგრძლიობა არ აღემატება 6 თვით თავისუფლების აღკვეთას; აღნიშნული სანქცია გარკვეულ ვალდებულებებს და შეზღუდვებს აწესებს მსჯავრდებული პირისათვის, მაგალითად: სპეციალური ნებართვის გარეშე არ დატოვოს ქალაქი, რომელშიც მუდმივად ცხოვრობს; დაწესებულ დღეებში გამოცხადდეს პოლიციაში; ჩააბაროს თავისი პასპორტი და მართვის მოწმობა.
- **ჯარიმა** – იმ სასჯელის შემთხვევაში, რომლის ხანგრძლიობა არ აღემატება 3 თვეს.

თავისუფლების აღკვეთის ერთი დღე უდრის Semi-detention-ის ერთ დღეს და Monitored liberty-ს ორ დღეს, ჯარიმას დღეში 38, 73 ევროს ოდენობით.

ამ სანქციებთან დაკავშირებული შეზღუდვები წესდება ზედამხედველი მაგისტრატის მოსამართლის მიერ, ხოლო მათ შესრულებაზე კონტროლს ახორციელებს პოლიცია. თუ მსჯავრდებული, რომელსაც ზემოთაღნიშნული სანქციები აქვს შეფარებული დაარღვევს დაწესებულ პირობებს/შეზღუდვებს, ამ სანქციების დარჩენილი მოუხდელი ნაწილი შეიცვლება თავისუფლების აღკვეთით.

აღდგენითი მართლმსაჯულება⁵⁴

აღდგენითი მართლმსაჯულების პრაქტიკა სულ უფრო მეტ პოპულარობას იძენს ევროპაში⁵⁵. 1999 წელს ევროსაბჭოს მინისტრთა კომიტეტმა მიიღო რეკომენდაცია N. R (99)19, რომელიც შეეხება მედიაციას სისხლის სამართლის საქმეებში. ის მოუწოდებს ევროსაბჭოს წევრ სახელმწიფოებს დანერგონ მედიაცია, როგორც სერვისი სისხლის სამართლის პროცესის ყველა ეტაპზე.

რეკომენდაციის მე-10 მუხლი: მედიაცია სისხლის სამართლის საქმეებზე

1. ყოველმა წევრმა სახელმწიფომ ხელი უნდა შეუწყოს მედიაციას სისხლის სამართლის საქმეებზე იმ დანაშაულებზე, რომელთათვისაც ამ ღონისძიების გამოყენებას მიზანშეწონილად ჩათვლის.
2. ყოველმა წევრმა სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს, რომ ამგვარი მედიაციის მსვლელობისას მიღწეული ნებისმიერი შეთანხმება დაზარალებულსა და სამართალდამრღვევს შორის გათვალისწინებული იქნება სისხლის სამართლის პროცესში.

ტრადიციული სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სისტემები ეფუძნება დასჯის იდეას: ანუ, ჩადენილი დანაშაულისათვის შესაბამისი სასჯელის განსაზღვრას. მეორეს მხრივ, აღდგენითი (მორიგებითი) მართლმსაჯულება აქცენტს აკეთებს დანაშაულის ჩადენით ან კონფლიქტით გამოწვეულ სიტუაციაში ბალანსის აღდგენის მნიშვნელობაზე, აგრეთვე კონკრეტულ პირთა მიმართ მიყენებული ზიანის გამოსწორებაზე.

ოთხი სახელმძღვანელო პრინციპია:

- მიყენებული ზიანის გამოსწორება და საზოგადოებაში ბალანსის აღდგენა;
- დაზარალებულისათვის რესტიტუცია (ზიანის ანაზღაურება);

⁵⁴ „არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება – კანონთან კონფლიქტში მყოფ ბავშვებთან მუშაობის თანამედროვე კონცეფციები, მე-5 თავი, ალტერნატივების გამოყენების ხელშეწყობა, Save the Children UK, გვ.51

⁵⁵ „პატიმრობის ალტერნატივების კვლევა ევროსაბჭოს წევრ სახელმწიფოებში“, The Quaker Council for European Affairs, 2010 წ. თებერვალი

- იმის უზრუნველყოფა, რომ სამართალდამრღვევი აცნობიერებს მის მიერ ჩადენილ ქმედებას და აქვს სურვილი, რომ ამ ქმედებისთვის პასუხისმგებლობა აიღოს;
- სამართალდამრღვევის სამომავლო ქცევის შეცვლისა და გაუმჯობესების ხელშეწყობა.

აღდგენითი მართლმსაჯულების ღონისძიებები გამოიყენება როგორც პატიმრობის ალტერნატივა ევროსაბჭოს შემდეგ წევრ სახელმწიფოებში: ავსტრია, ჩეხეთის რესპუბლიკა, ინგლისი და უელსი, ფინეთი, გერმანია, ისლანდია, მოლდავეთი, ნორვეგია, ესპანეთი, სლოვენია და შვეიცარია. ევროპაში აღდგენითი მართლმსაჯულება, ძირითადად, არასრულწლოვან და ახალგაზრდა სამართალდამრღვევთა მიმართ გამოიყენება. თუმცა, არსებობს მოსაზრება, რომ აღდგენითი მართლმსაჯულება უფრო ფართოდ უნდა გამოიყენებოდეს და არა მხოლოდ ახალგაზრდა სუბიექტებთან მიმართებაში⁵⁶.

აღდგენითი მართლმსაჯულება არ არის ახალი კონცეფცია. ის წარმოადგენდა მრავალი სამართლებრივი ტრადიციის, მათ შორის რომაული სამართლის ნაწილს. ინგლისში აღდგენითი მართლმსაჯულება ანგლო-საქსონური სამართლის შემადგენელი ნაწილი იყო. გარდა ამისა, მრავალი სისხლის სამართლის ტრადიციული სისტემა აგრეთვე მოიცავდა აღდგენითი (მორიგებითი) მართლმსაჯულების ძირითად ელემენტებს და პრინციპებს, მაგალითად საქართველოში (შუაკაცების, „ბჭე-მედიატორების“, მომრიგებელი მოსამართლის ინსტიტუტი, უხუცესთა საბჭოები, მახვშები), ახალ ზელანდიის მაორის ტომებში, ჩრდილოეთ ამერიკაში, აფრიკის ნაწილსა და აზიაში.

განსხვავებები დამსჯელობით და აღდგენით (მორიგებით) მართლმსაჯულებას შორის:

დამსჯელობითი მართლმსაჯულება	აღდგენითი მართლმსაჯულება
დანაშაული, განისაზღვრება როგორც სახელმწიფოს კანონების დარღვევა	დანაშაული განისაზღვრება როგორც ერთი პირის მიერ მეორის უფლებების შელახვა
აქცენტი კეთდება ბრალის დადგენაზე, მსჯავრდებაზე, წარსულში ჩადენილ ფაქტზე (ჩაიდინა თუ არა მან დანაშაული?)	აქცენტი კეთდება პრობლემის მოგვარებაზე, პასუხისმგებლობასა და ვალდებულებებზე მომავალში (რა უნდა გააკეთდეს?)
კონკურენტული, შეჯიბრებითი სასამართლო პროცესი მხარეებისათვის	დიალოგი და მოლაპარაკება
სასჯელის შეფარდება დასჯისა და შემდგომი პრევენციის მიზნით	მიყენებული ზიანის ანაზღაურება, (რესტიტუცია), მთავარი მიზანი: შერიგება და მხარეთა შორის ურთიერთობების აღდგენა
ერთი სოციალურად საზიანო ფაქტორის ჩანაცვლება მეორით	სოციალური ზიანის გამოსწორებაზე აქცენტი
ჩადენილი ქმედებისათვის	დაზარალებულის და

⁵⁶ „პატიმრობის ალტერნატივების კვლევა ევროსაბჭოს წევრ სახელმწიფოებში“, The Quaker Council for European Affairs, 2010 წ. თებერვალი, გვ. 84

პასუხისმგებლობის დაკისრება მიმართულია სახელმწიფოს მხრიდან სამართალდამრღვევის მიმართ, დაზარალებულის უფლებებზე ზედხედება, სამართალდამრღვევს პასიური როლი აქვს	სამართალდამრღვევის როლები აღიარებულია, როგორც პრობლემის ასევე მისი მოგვარების კუთხით: - გათვალისწინებულია დაზარალებულის უფლებები და საჭიროებები, ხდება სამართალდამრღვევის წახალისება, რომ მან იკისროს პასუხისმგებლობა
სამართალდამრღვევის პასუხისმგებლობა განისაზღვრება მისთვის სასჯელის დაკისრებით	სამართალდამრღვევი ვალდებულია გააცნობიეროს საკუთარი ქმედების შედეგები და ხელი შეუწყოს მათი გამოსწორების პროცესს
რეაგირება ორიენტირებულია სამართალდამრღვევის წარსულ ქცევაზე	რეაგირება ორიენტირებულია სამართალდამრღვევის ქცევის მაგნე, სახიანო შედეგებზე

აღდგენითი (მორიგებითი) მართლმსაჯულების პრინციპების გამოყენება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმ სისხლის სამართლის საქმეებზე, რომლებშიც წარმოდგენილი არიან კონკრეტული დაზარალებულები. ჩადენილი დანაშაული შეიძლება განპირობებული იყოს მხარეებს შორის არსებული კონფლიქტით, მოურიგებლობით, უთანხმოებით, ა.შ. ასეთ ვითარებაში სასჯელის ტრადიციულად გამოყენებული ღონისძიებები (თავისუფლების აღკვეთა, ჯარიმა, პირობითი მსჯავრი, ა.შ.) ნაკლებად აღწევს პრობლემის მოგვარების მიზანს, ვინაიდან არ არის ორიენტირებული მხარეთა შერიგებაზე და არსებული კონფლიქტის მოგვარებაზე. პირიქით, სხვა სასჯელების გამოყენების შემთხვევაში მხარეთა შორის არსებული კონფლიქტი შეიძლება კიდევ უფრო გაღრმავდეს.

აღნიშნული პრინციპების გამოყენება მიზანშეწონილია მხოლოდ ისეთ საქმეებზე, რომელშიც არ ფიგურირებს დანაშაულის ძალადობრივი ხასიათი (გარდა, სხეულის განზრახ ნაკლებად მძიმე, მსუბუქი დაზიანებისა), მაგალითად არაძალადობრივი ხასიათის ეკონომიკური დანაშაულები, (ნივთის დაზიანება, განადგურება, წერილმანი ქურდობა, მითვისება, თაღლითობა, ა.შ.).

სასჯელის მოხდისაგან პირობით ვადამდე გათავისუფლება

პენიტენციური სისტემის განტვირთვის ერთ-ერთი მექანიზმი, როგორც აღინიშნა, შეიძლება იყოს თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულთა სხვადასხვა საფუძვლებით ვადამდე გათავისუფლება, განსაკუთრებით კი პირობით ვადამდე.

ცხრილი №12

სასჯელადსრულების დაწესებულებიდან გათავისუფლებულ პირთა რაოდენობა ⁵⁷						
2005-2010 წწ.						
ცხრილი №9						
წელი	აწნისტა	შეწავლება	პირობით ვადამდე გათავისუფლებ	სასჯელის შეცვლა საზ.სასარგებლო შრომით	აუადმყოფობის გამო სასჯელის მოხდისაგან გათავისუფლებ	კალენდარული
2007	563	1137	294	0	23	2197
2008	121	2302	1110	0	3	2952
2009	10	685	869	0	118	2988
2010	0	1111	234	0	0	4037
2011 (31 სექტემბრის მდგომარეობით)	0	456	298	0	0	3352

ბოლო ერთი წლის სტატისტიკური მონაცემები (2010 წ. ივნისი – 2011 წ. მაისი) ცხადყოფს, რომ მსჯავრდებულთა გათავისუფლება, ძირითადად, კალენდარულად ხდება და სხვა საფუძვლებზე გათავისუფლება, მათ შორის პირობით ვადამდე, შედარებით ნაკლებად გამოიყენება.

⁵⁷ სასჯელადსრულების დეპარტამენტი, წერილი № 10/6/8 – 13817 (24.10.11)

ცხრილი № 13 სტატისტიკური მონაცემები მსჯავრდებულთა გათავისუფლების შესახებ⁵⁸

	კალენდარული	შეწყობა	ამნისტია	განაჩენის აღსრულების გადაწყვეტა (სსკ 283)	პირობით ვადამდე გათავისუფლება (მ.72)	სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სასჯელით შეცვლა (მ.73)	გათავისუფლება ავადმყოფობის/ხანდაზმ. გამო (მ. 74)	სასჯელის მოხდასთან პირობით ვადამდე გათავისუფლება (მ. 98)
ივნისი, 2010	338	0	0	3	27	0	0	1
ივლისი	383	0	0	0	14	0	0	0
აგვისტო	342	206	0	4	9	0	0	0
სექტემბერი	389	3	0	1	29	0	0	0
ოქტომბერი	337	0	0	0	3	0	0	0
ნოემბერი	335	187	0	1	19	0	0	4
დეკემბერი	359	331	0	1	23	0	0	0
იანვარი, 2011	325	0	0	0	30	0	4	2
თებერვალი	362	0	0	12	32	0	0	0
მარტი	375	0	0	3	90	0	0	2
აპრილი	352	227	0	7	5	0	0	0
მაისი	364	35	0	1	37	0	0	0
ივნისი	368	17	0	0	23	0	0	0
ივლისი	394	0	0	6	32	0	0	0
აგვისტო	365	172	0	0	30	0	0	0
სექტემბერი	447	5	0	1	112	0	0	0
სულ	5835	1183	0	40	515	0	4	9

როგორც მოვეხილე მონაცემებიდან ჩანს, საერთოდ არ გამოიყენება სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სასჯელით შეცვლა სისხლის სამართლის კოდექსის 73-ე მუხლის საფუძველზე. აღნიშნული წარმოადგენს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს ადგილობრივი საბჭოების პრეროგატივას, ნაკლებად მძიმე დანაშაულისათვის მსჯავრდებულ პირთა მიმართ მათ მიერ სასჯელის არანაკლებ ერთი მესამედის მოხდის შემდგომ. ხოლო საბჭომ თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულებს კანონით დადგენილი ვადის გასვლის შემდგომ (ნაკლებად მძიმე დანაშაულისათვის მოსახდელი სასჯელის ვადის არანაკლებ ერთი მესამედი, ხოლო არასრულწლოვანისათვის – ერთი მეოთხედი; მძიმე დანაშაულისათვის – არანაკლებ ნახევარი, არასრულწლოვანისათვის არანაკლებ ერთი მესამედი; განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულისათვის – ორი მესამედი, ხოლო არასრულწლოვანისათვის არანაკლებ ნახევარი), შეუძლია თავისუფლების აღკვეთის მოუხდელი ვადა შეუცვალოს საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით (სსკ 73-ე მუხლის მე-3 ნაწილი). თუმცა, პრაქტიკაში ეს ნორმა თითქმის არ გამოიყენება. ამ მუხლის პრაქტიკაში ამოქმედება და სათანადო მექანიზმების შექმნა, თუნდაც მხოლოდ ნაკლებად მძიმე დანაშაულში თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულ პირთა მიმართ, მნიშვნელოვნად შეამსუბუქებდა ციხეების გადატვირთულობის პრობლემას.

⁵⁸ მომზადებულია სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ყოველთვიურ სტატისტიკურ მონაცემებზე დაყრდნობით www.geostat.ge

ძალიან იშვიათად გამოიყენება სასჯელის მოხდისაგან გათავისუფლება სსკ-ს 74-ე მუხლის საფუძველზე, ანუ ავადმყოფობისა და ხანდაზმულობის გამო. მიიმე ავადმყოფი მსჯავრდებულების მიმართ, ძირითადად გამოიყენება, განაჩენის აღსრულების გადავადება სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 283-ე მუხლის საფუძველზე (გამოჯანმრთელებამდე, თუნდაც სასიკვდილო დაავადება ქონდეს) და არა გათავისუფლება ავადმყოფობის გამო (სისხლის სამართლის კოდექსის 74-ე მუხლის საფუძველზე).

სსკ-ს 74-ე მუხლის საფუძველზე ავადმყოფობისა და ხანდაზმულობის გამო თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებულთა სასჯელის მოხდისაგან გათავისუფლება 2010 წლის 1 ოქტომბრიდან წარმოადგენს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების სამინისტროსა და შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს ერთობლივი მუდმივმოქმედი კომისიის პრეროგატივას.

ცხრილი № 14

თ/ა აღსრულების შეწყვეტის საფუძველი: გარდაცვალება	ივნისი, 2010	ივლისი	აგვისტო	სექტემბერი	ოქტომბერი	ნოემბერი	დეკემბერი	იანვარი, 2011	თებერვალი	მარტი	აპრილი	მაისი
სულ	9	14	15	9	20	11	14	11	12	21	10	14
სამკურნალო/ტუბ/დაწესებულებაში	9	10	13	7	15	6	9	7	10	18	9	12

საქართველოს პატიმრობის კოდექსის 42-ე მუხლი. საბჭოს გადაწყვეტილება სასჯელის მოხდისაგან პირობით ვადამდე გათავისუფლების ან სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სასჯელით შეცვლის შესახებ

პუნქტი 1 – მსჯავრდებულს, მის დამცველს/კანონიერ წარმომადგენელს, ახლო ნათესავს ან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების დირექტორს შეუძლია კანონით დადგენილი წესით წარუდგინოს საბჭოს მსჯავრდებულის სასჯელის მოხდისაგან პირობით ვადამდე გათავისუფლების ან სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სასჯელით შეცვლის შესახებ საკითხის განსახილველად აუცილებელი დოკუმენტაცია და შესაბამისი შუამდგომლობა.

რეკომენდაციები:

შუამდგომლობების ავტომატური განხილვა - ჩამოთვლილ სუბიექტების მიერ თავისი სურვილისამებრ დადგენილი წესით შუამდგომლობის/დოკუმენტაციის წარდგენის გარდა, აგრეთვე დაწესებულების ადმინისტრაციას (კერძოდ, დირექტორს) უნდა ქონდეს ვალდებულება, რომ მსჯავრდებულის მიერ კანონმდებლობით დადგენილი მინიმალური ვადის გასვლის შემდეგ პირობით ვადამდე გათავისუფლების საბჭოს ავტომატურად გაუგზავნოს მსჯავრდებულის სასჯელის მოხდისაგან პირობით ვადამდე გათავისუფლების ან სასჯელის მოუხდელი ნაწილის უფრო მსუბუქი სასჯელით შეცვლის შესახებ საკითხის განსახილველად აუცილებელი დოკუმენტაცია და შესაბამისი შუამდგომლობა. ეს ხელს შეუწყობს პირობით ვადამდე გათავისუფლების სისტემის გააქტიურებას. აღნიშნული ხელს შეუწყობს იმ ფაქტების თავიდან აცილებას, როდესაც, მაგალითად, კანონით დადგენილ ვადაზე 1-2 დღით ადრე განცხადების შეტანის გამო, განმცხადებელს მხოლოდ 6 თვის

შემდგომ შეუძლია პირობით ვადამდე გათავისუფლების საბჭოსთვის განმეორებით მიმართვა.

დამატებით ადგილობრივი საბჭოების შექმნა – ამჟამად ზრდასრული მსჯავრდებულების პირობით ვადამდე გათავისუფლების საქმეების განმხილველი 2 საბჭო მოქმედებს: დასავლეთ და აღმოსავლეთ საქართველოს თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებისათვის. ორივე საბჭოს შემადგენლობა 5 - 5 წევრით განისაზღვრება.

თუმცა, შემოსული შუამდგომლობების რაოდენობა განსხვავებულია, გამომდინარე იქიდან, რომ დასავლეთ საქართველოში, ფაქტიურად, მხოლოდ 4 თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაა, სადაც მყოფ მსჯავრდებულებს თეორიულად შეიძლება შეეხოს პირობით ვადამდე გათავისუფლება (№2 პატიმრობის და დახურული ტიპის თავისუფლების აღკვეთის შერეული დაწესებულება; №3 პატიმრობის და დახურული ტიპის თავისუფლების აღკვეთის შერეული დაწესებულება; №4 პატიმრობის და დახურული ტიპის თავისუფლების აღკვეთის შერეული დაწესებულება; №14 ნახევრად ღია ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებები). აქედან, რეალურად მხოლოდ ნახევრად ღია ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში მყოფი პირების მიმართ შეიძლება კანონით დადგენილი წესით, მიიღონ გადაწყვეტილებები პირობით ვადამდე გათავისუფლების შესახებ.

ხოლო აღმოსავლეთ საქართველოში გაცილებით მეტია თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებები, რომლებშიც მოთავსებულ მსჯავრდებულებს, შეიძლება შეეხოს პირობით ვადამდე გათავისუფლება, კერძოდ:

- №9 ნახევრად ღია ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულება,
- ქსნის №15 ნახევრად ღია და დახურული ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულება,
- რუსთავის №16 და №17 ნახევრად ღია და დახურული ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებები,
- რუსთავის №6 პატიმრობის, ნახევრად ღია და დახურული თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულება,
- №5 ქალთა და არასრულწლოვანთა პატიმრობისა და ნახევრად ღია შერეული ტიპის დაწესებულება,
- თბილისის №1 პატიმრობის და დახურული ტიპის თ/ა დაწესებულება,
- №12 ნახევრად ღია ტიპის დაწესებულება.

ამიტომ ერთი 5-წევრიანი საბჭოს მუშაობა შეიძლება არ იყოს საკმარისი აღმოსავლეთ საქართველოს დაწესებულებებიდან შემოსული ყველა შუამდგომლობისა და თანდართული დოკუმენტაციის განსახილველად.

მუშაობის მეთოდოლოგია/შეფასების კრიტერიუმები – საჭიროა რისკისა და საჭიროებების შეფასების სისტემის დანერგვა, პირველ რიგში, ნაკლებად მძიმე დანაშაულის ჩამდენი და შედარებით დაბალი რისკის მატარებელ მსჯავრდებულებთან მიმართებაში. მსჯავრდებულთა შეფასების არსებული სამდონიანი სისტემა და რამდენიმე კრიტერიუმი აძნელებს მსჯავრდებულთა რისკის სათანადო შეფასებას სხვადასხვა ასპექტის მიხედვით. საჭიროა, არსებობდეს უფრო დეტალური და დახვეწილი სისტემა.

მიზანშეწონილია გაიზარდოს პრობაციის ჩართულობა გათავისუფლებამდე მსჯავრდებულთა სოციალური საკითხების მოგვარების, სოციალური დახმარების და გათავისუფლებისათვის მომზადების თვალსაზრისით.

წევრ სახელმწიფოებისადმი მიმართულ ევროსაბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაციის № (2003)22 მიხედვით პირობით ვადამდე გათავისუფლება განისაზღვრება, როგორც „მსჯავრდებული პატიმრის ვადამდე გათავისუფლება ინდივიდუალური გათავისუფლების-შემდგომი პირობებით“.

რეკომენდაციის მიხედვით პირობით ვადამდე გათავისუფლება წარმოადგენს გამეორებით დანაშაულის ჩადენის პრევენციისა და დამნაშავის რესოციალიზაციის ერთ-ერთ ყველაზე ეფექტურ და კონსტრუქციულ ღონისძიებას, როდესაც ხორციელდება თავისუფლების აღკვეთით მსჯავრდებული პირის გეგმაზომიერი რეინტეგრაცია საზოგადოებაში, დახმარებისა და მეთვალყურეობის გზით.

იმის გათვალისწინება, რომ თავისუფლების აღკვეთა მძიმე ტვირთად აწევს საზოგადოებას, ხოლო კვლევები ცხადყოფს, რომ პატიმრობას ხშირად აქვს უარყოფითი შედეგები და ვერ ახდენს დამნაშავეთა რეაბილიტირებას.

მისი გამოყენება უნდა ხდებოდეს ინდივიდუალური გარემოებების გათვალისწინებით და მართლმსაჯულებისა და სამართლიანობის პრინციპების შესაბამისად.

ევროსაბჭოს რეკომენდაცია ასევე ადგენს, როგორც ზოგად პრინციპს, რომ „პირობით ვადამდე გათავისუფლება მიზნად უნდა ისახავდეს მსჯავრდებულების დახმარებას, რათა მათ ციხეში ცხოვრებიდან მოახდინონ გადასვლა საზოგადოებაში კანონმორჩილი ცხოვრებისაკენ გათავისუფლების-შემდგომი პირობებისა და ზედამხედველობის საშუალებით, რომელიც ხელს უწყობს საზოგადოებრივ უსაფრთხოებას და საზოგადოებაში დანაშაულის შემცირებას“ (ზოგადი პრინციპები, მე-2 პუნქტი). ასევე ყურადსაღებია რეკომენდაცია, რომ, რეციდივიზმის შესამცირებლად ინდივიდუალურად მორგებული პირობების დაწესება უნდა მოხდეს, როგორც სტანდარტული მოთხოვნა (იმ მოთხოვნასთან ერთად, რომ განმეორებით აღარ ჩაიდინოს დანაშაული).

ევროსაბჭოს მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია Rec(2003)22 წევრი სახელმწიფოებისადმი პირობით გათავისუფლებასთან დაკავშირებით (2003 წლის 24 სექტემბერი)

3.8 პირობით ვადამდე გათავისუფლებული მსჯავრდებულების მხრიდან გამეორებითი დანაშაულის რისკის შესამცირებლად შესაძლებელი უნდა იყოს მათზე ინდივიდუალური პირობების დაკისრება:

- დაზარალებულებისათვის კომპენსაციის გადახდა ან ზიანის ანაზღაურება;
- ალკოჰოლის ან ნარკოტიკების მოხმარებისთვის სამკურნალო პროგრამაში მონაწილეობა, ან ნებისმიერი სხვა განკურნებადი დაავადების თუ მდგომარეობის გამო, რომელიც აშკარად განაპირობებს დანაშაულებრივ ქმედებას;
- მუშაობა ან სხვა მიზნობრივ საქმიანობაში ჩართვა, მაგალითად საგანმანათლებლო ან პროფესიული სწავლება;
- პიროვნული განვითარების პროგრამებში მონაწილეობა;
- საცხოვრებელი ადგილის ან გარკვეულ ადგილებში მისვლის შეზღუდვა.

პირობით ვადამდე გათავისუფლება დაკავშირებული უნდა იყოს გარკვეულ პირობებთან: მაგალითად, თუ ქურდობისთვის იხდის პირი სასჯელს, ერთ-ერთი პირობა გათავისუფლებისთვის შეიძლება იყოს ის, რომ მსჯავრდებულმა გაიაროს პროფესიული სწავლების კურსები, იშოვოს ანაზღაურებადი სამსახური; თუ სატრანსპორტო დანაშაულისთვის, მართვის მოწმობის ჩამორთმევის შემდეგ თავი შეიკავოს ავტომობილის მართვისაგან, ა.შ.

პირობით ვადამდე გათავისუფლება – მსჯავრდებულთა გათავისუფლება ინდივიდუალური პირობებით. ზოგიერთ ქვეყანაში ერთდერთი პირობა შეიძლება იყოს ის, რომ მსჯავრდებულმა არ ჩაიდინოს ახალი დანაშაული გამოსაცდელ ვადაში. ქვეყნების უმრავლესობაში ასეთი გათავისუფლება უკავშირდება მთელ რიგ სხვადასხვა სპეციალურ პირობებს. ევროპის ზოგიერთ ქვეყანაში შეიძლება დააკისრონ შემდეგი პირობები პირობით ვადამდე გათავისუფლებისთვის: რეაბილიტაციის კურსის გავლა, რეგულარული გამოცხადება სამართალდამცავ უწყებებში, გარკვეული ადგილების მონახულებისაგან, ან გარკვეულ პირებთან კონტაქტისაგან თავის შეკავება, განსაზღვრულ შენობაში ცხოვრება, ალკოჰოლისა და ნარკოტიკების მოხმარებაზე უარის თქმა, მკურნალობის კურსის გავლა, პროფესიული სწავლების კურსებზე დასწრება.

პირობით ვადამდე გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას ხდება სხვადასხვა ფაქტორის გათვალისწინება, კერძოდ:

- პირველად ნასამართლევა პირი, თუ გამეორებით აქვს დანაშაული ჩადენილი;
- რა ასაკის იყო პირი, როდესაც ჩაიდინა დანაშაული, რომლისთვისაც გათავისუფლების ადკვეთით იხდის სასჯელს;
- როგორია რისკი საზოგადოებისათვის;
- დანაშაულის ჩადენა განსაკუთრებული სისასტიკით;
- დანაშაულის ჩადენა დამამძიმებელ გარემოებებში;
- ჩადენილი დანაშაულის აღიარება და მონანიების ხარისხი;

საჭიროა, რომ ტარდებოდეს კვლევა პირობით ვადამდე გათავისუფლების სისტემის ეფექტურობის შესაფასებლად, ამისათვის კი განმეორებით დანაშაულის ჩადენის შესახებ სტატისტიკური მონაცემების წარმოება და გაანალიზებაა აუცილებელი.

მე-9 პუნქტი: პირობით ვადამდე გათავისუფლებას თან უნდა ახლდეს მეთვალყურეობა, რომელიც მოიცავს დახმარებისა და კონტროლის ღონისძიებებს.

„პრობაციის ევროპული წესები“

საზოგადოებაში ხელახლა დამკვიდრება (რეინტეგრაცია)

59-ე პუნქტი. როდესაც პრობაციის ორგანოები პასუხისმგებელი არიან მსჯავრდებულთა ზედამხედველობაზე მათი გათავისუფლების შემდეგ, მათ უნდა იმუშაონ ციხის ადმინისტრაციასთან, მსჯავრდებულსა და მის ოჯახთან, აგრეთვე საზოგადოებასთან, რათა ხელი შეუწყონ მსჯავრდებულთა დაბრუნებას და საზოგადოებაში ხელახლა დამკვიდრებას. მათ უნდა დაამყარონ კონტაქტები უფლებამოსილ სამსახურებთან ციხეებში, რათა დაეხმარონ მსჯავრდებულებს სოციალურ და სამსახურებრივ ინტეგრაციაში გათავისუფლების შემდეგ.

პუნქტი 60. პრობაციის ორგანოებს უნდა ჰქონდეთ ყველა აუცილებელი ხელმისაწვდომობა მსჯავრდებულთან, რაც საშუალებას მისცემს დაეხმარონ გათავისუფლებისათვის მომზადებასა და საზოგადოებაში რეინტეგრაციის პროცესის დაგეგმვაში, რათა გარანტირებული იყოს უწყვეტი მზრუნველობა იმ კონსტრუქციულ მუშაობაზე დაყრდნობით, რაც დაიწყო სასჯელაღსრულების დაწყებულებაში.

პუნქტი 61. ვადაზე ადრე გათავისუფლების შემდგომი ზედამხედველობის მიზანი უნდა იყოს მსჯავრდებულის საჭიროებების დაკმაყოფილება, როგორცაა სამსახურის მოძებნა, ბინათმოწყობა, განათლება, აგრეთვე გათავისუფლების პირობების შესრულების უზრუნველყოფა, რათა შემცირდეს დანაშაულის ხელახლა ჩადენისა და სერიოზული ზიანის მიყენების რისკი.

მაგალითი: ბუღგარეთი – რისკის შეფასების მეთოდოლოგია და ინსტრუმენტები

ბუღგარეთის ციხეებში ხორციელდება ორი პროგრამა: ახლადმიღებული პატიმრებისთვის – ადაპტაციის პროგრამა, მათთვის კი ვინც მალე უნდა გათავისუფლდეს პროგრამა „თავისუფალი ცხოვრება“. ამას გარდა ხორციელდება სხვა პროგრამები: „კონფლიქტის მოგვარების უნარ-ჩვევები“, „აგრესიის მართვის პროგრამები“, „ცხოვრებისეული პრობლემების მენტალობის ცვლილებით მოგვარების პროგრამა“, „ტრენინგი ასერტული ქცევის უნარის განვითარებისთვის“, „კომუნიკაციის უნარების განვითარებისთვის“, სქესობრივი ხელშეუხებლობის წინააღმდეგ დანაშაულების ჩამდენი მსჯავრდებულებისთვის სპეციალური პროგრამები, წამალდამოკიდებული პატიმრებისათვის, ა.შ.

გამოიყენება სპეციალური შეფასების მეთოდოლოგია, როგორც პრობაციის ასევე პენიტენციურ სისტემაში – სამართალდამრღვევთა შეფასების სისტემა (Offender Assessment System – OAS). აღნიშნული მეთოდოლოგიის გადმოღება მოხდა ბრიტანეთის ანალოგიური სისტემიდან. 2008 წლიდან მოქმედებს სპეციალური კომპიუტერული პროგრამა (software), რომელიც იძლევა საშუალებას, რომ პენიტენციურ და პრობაციის სისტემებს შორის უფრო ეფექტურად მოხდეს ინფორმაციის მიმოცვლა და თანამშრომლობა.

სამართალდამრღვევთა შეფასების სისტემის გამოყენებით განისაზღვრება თითოეული სამართალდამრღვევის კრიმინოგენური ფაქტორები და საჭიროებები. სისტემა იკვლევს 14 კრიმინოგენურ ფაქტორს. თვითონ სისტემა შედგება ხუთი კომპონენტისაგან: ფორმა (ბუკლეტი მსჯავრდებულისათვის), განმეორებითი

დანაშაულების ჩადენის რისკის შეფასება, სერიოზული დაზიანების მიყენების რისკის შეფასება, თვით-შეფასება და სასჯელის გეგმა. შეფასების შედეგად შეიძლება გაკეთდეს სამი სხვადასხვა დასკვნა - დაბალი რისკი, საშუალო რისკი და მაღალი რისკი და მიღებულ იქნეს, როგორც რაოდენობრივი, ასევე ხარისხობრივი ინფორმაცია.

სამართალდამრღვევის შეფასების საფუძველზე მზადდება სასჯელის/ზედამხედველობის ინდივიდუალური გეგმა, რომელშიც გაწერილია მასთან მუშაობის ყველა ასპექტი. გეგმა უნდა იყოს კონკრეტული, ნათლად განსაზღვრული, სათანადოდ ჩამოყალიბებული და არ აწესებდეს ზედმეტ შეზღუდვებს სამართალდამრღვევზე. მუშაობის ინტენსიურობა დამოკიდებულია განმეორებით დანაშაულის ჩადენის რისკის აღბათობაზე.

გეგმაში ასევე გაწერილია თანამშრომლობა სახელმწიფო, მუნიციპალურ და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, რაც საჭიროა სასჯელის აღსრულების მიზნებისათვის.

სასჯელის მოხდის დასრულების შემდეგ თითოეულ მსჯავრდებულზე დგება საბოლოო ანგარიში, რომელშიც მიღწეული შედეგებია აღწერილი. საჭიროების შემთხვევაში, აღნიშნული ანგარიში ეგზავნება სასამართლოს, პროკურატურას ან პრობაციის ზედამხედველ საბჭოებს.

გარდა საბოლოო ანგარიშისა მზადდება შუალედური ანგარიშები სასჯელის მოხდის ინდივიდუალური გეგმის განხორციელებასთან დაკავშირებით, რომელშიც ფასდება სამართალდამრღვევის ქცევაში მიღწეული პროგრესი, ან პირიქით, გამოვლენილი რეგრესი.

ზოგადი დასკვნები და რეკომენდაციები

უნდა გაგრძელდეს დანაშაულთან აქტიური და ეფექტური ბრძოლა, დანაშაულობაზე რეაგირება, რაც განაპირობებს საზოგადოებრივი წესრიგისა და დაცულობის/უსაფრთხოების შენარჩუნებას. თუმცა, ეს არ უნდა ხდებოდეს საპატიმრო სასჯელების ფართოდ გამოყენების ხარჯზე, როგორც პრაქტიკაც აქამდე არსებობდა. შეფარდებული სასჯელი უნდა იყოს ჩადენილი დანაშაულის პროპორციული, ითვალისწინებდეს, როგორც საზოგადოების უსაფრთხოების, დაზარალებულის, აგრეთვე დამნაშავის ინტერესებს და საჭიროებებს. იმ შემთხვევაში, როდესაც პირის მიერ ჩადენილი სამართალდარღვევა არ არის მძიმე, ძალადობრივი ხასიათის, არსებობს დაზარალებულთან შერიგებისა და მისთვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესაძლებლობა, აუცილებელია, რომ გამოყენებული იქნეს არასაპატიმრო სასჯელები და პასუხისმგებლობის ალტერნატიული ღონისძიებები.

უნდა შექმნას დამნაშავეთა ეფექტური რეაბილიტაციისა და რესოციალიზაციის სისტემები. მეტი რესურსი უნდა დაიხარჯოს დანაშაულის პრევენციაზე, აგრეთვე პასუხისმგებლობის ალტერნატივებზე, განრიდებაზე, რათა „შემთხვევითი“ სამართალდამრღვევებისაგან არ გადაიტვირთოს მართლმსაჯულების სისტემა.

საჭიროა:

- შემცირდეს მსჯავრდებულთა რაოდენობა (როგორც თავისუფლების აღკვეთით, ასევე პირობით მსჯავრდებულთა) ალტერნატიული სასჯელებისა და პირობით ვადამდე გათავისუფლების გამოყენებით და მეტი რესურსი გამოიყოს პრობაციის სისტემისათვის, რათა მსჯავრდებულთა ზედამხედველობა განხორციელდეს საზოგადოებისაგან იზოლაციის გარეშე.
- სასჯელთა გაცილებით დიფერენცირებული სისტემის არსებობა, ძირითადად, არასაპატიმრო სასჯელებისა თუ ღონისძიებების განვითარება რათა, შეფარდებული სასჯელი ჩადენილი დანაშაულის პროპორციული და თანაზომიერი იყოს და შესაბამის შეზღუდვებს აწესებდეს. აგრეთვე, საჭიროა აღდგენითი (მორიგებითი) მართლმსაჯულების პრინციპებისა და პრაქტიკის უფრო ფართოდ დანერგვა, მათ შორის ზრდასრულ სამართალდამრღვევებთან მიმართებაში.
- სასჯელადსრულების (პენიტენციური) სისტემის განტვირთვა, მსჯავრდებულთა პრობაციის სისტემაში გადაყვანა და შესაბამისად, მეტი რესურსის მობილიზება (დაზოგვა) პრობაციის სისტემისათვის
- ვადამდე გათავისუფლების სისტემის დახვეწა და გააქტიურება; რისკებისა და საჭიროებების შეფასების სისტემის ფართოდ დანერგვა, პირობით ვადამდე გათავისუფლებისას პირობების დაკისრება და მათ შესრულებაზე კონტროლი, სხვა საფუძველებით გათავისუფლება (ფსიქიკური, ფიზიკური ჯანმრთელობის, ხანდაზმულობის ინდივიდუალური შეფასების სისტემის საფუძველზე).

ყოველთვიური სტატისტიკა ციხეებზე

2009 - 2010 წ.

წყარო: სასჯელაღსრულების დეპარტამენტი

ოქტომბრის მონაცემები - 26.01.2009 №24
ნაპოვადი რაოდენობის მონაცემები - 10.02.2009 №24

სასჯელაღსრულების დაწესებულებები	2009 წ.					2009					2010 წ.					2010							
	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	ბათუმი	ბათუმი	ბათუმი	ბათუმი	ბათუმი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	თბილისი	
N1 დაწესებულება (ბათუმი)	2380	1149	616	620	530	543	2380	540	542	556	556	564	580	615	618	622	611	576	6	1963	1986	2106	2225
N2 დაწესებულება (ბათუმი)	2744	2960	2848	2811	3323	3280	2744	3239	3428	3403	3318	3100	3081	3338	3331	3443	3572	3560	3544	2747	2753	2732	2732
N3 დაწესებულება (თბილისი)		300	617	648	666	692	700	690	703	659	690	689	648	664	771	784	821	793	748	716	754	757	746
N5 დაწესებულება (თბილისი)	970	785	805	792	257	259	970	289	314	321	353	370	380	387	381	386	425	410	977	1013	1030	1036	1059
N7 დაწესებულება (ქსანთი)	1600	2169	2118	2065	2113	2105	1600	2480	2475	2390	2539	2648	2667	2800	2809	2976	2989	3059	3184	3130	3200	3056	3202
N8 დაწესებულება (გ.გ.შეთი)	2500	1484	2530	2487	2401	2379	2500	2341	2301	2262	2436	2915	2923	2900	2938	2716	2801	2782	2774	2713	2681	2609	2592
N9 დაწესებულება (ბათუმი)	650	775	730	660	598	727	650	661	686	585	616	584	622	566	661	652	635	593	535	460	384	306	251
N10 დაწესებულება (გ.გ.შეთი)	370	287	305	333	308	329	370	336	359	356	349	387	388	437	420	412	431	425	436	424	414	429	432
აღსრულებულია აღმოსავლეთით დაწესებულება	160	166	180	169	165	157	160	157	161	154	144	146	147	153	150	156	153	144	164	166	158	149	140
სამკურნალო დაწესებულება	250	229	217	235	209	228	250	231	222	224	237	227	233	226	230	248	237	247	271	257	237	240	241
ტურ. საავადმყოფო (ქსანთი)	540	510	527	531	566	601	540	644	687	684	722	742	734	736	706	691	720	787	797	816	802	844	846
N1 საპრობლე (თბილისი)	750	903	955	949	932	950	750	971	963	1125	1160	1184	1220	1173	1196	1206	1236	1215	1213	1074	1113	1168	1215
N2 საპრობლე (ქუთაისი)	1840	1243	770	831	822	714	1840	775	688	746	528	906	970	1108	1147	1262	1209	1264	1292	1274	1374	1431	1475
N3 საპრობლე (ბათუმი)	557	964	679	656	684	723	557	761	782	835	857	479	534	566	617	684	744	652	690	624	681	633	721
N4 საპრობლე (სუფსი)	305	354	401	404	392	407	305	454	468	500	531	559	577	600	492	529	513	507	515	406	440	454	468
N6 საპრობლე (ბათუმი)	1300	1309	1330	1295	1319	1323	1300	1316	1332	1330	1326	1326	1316	1322	1333	1340	1317	1284	1320	1118	1155	1193	1223
N7 საპრობლე (თბილისი)	108	44	43	43	42	42	108	43	44	45	52	45	45	44	42	40	40	39	44	45	41	42	41
N8 საპრობლე (თბილისი, გ.გ.შეთი)	3672	3211	3605	3687	3542	3631	3672	3576	3673	3650	3783	3800	3877	3604	3703	3692	3784	3767	3830	3683	3697	3705	3610
ჯამი:	20696	18 842	19 276	19 216	18 869	19 090	21396	19 504	19828	19825	20197	20671	20942	21239	21545	21839	22238	22 104	22340	22628	22900	22890	23219

გადაცემისთვის წიგნად ანის მინიმუმი

ყოველთვიური სტატისტიკა ციხეებზე														2011 წ. წყარო: სასჯელაღსრულების დეპარტამენტი			
სასჯელაღსრულების დაწესებულებები	დოზირება №10, 11, 20, 21, 22	იანვარი 2010		აპრილი 2010		ივლისი 2010		ოქტომბერი 2010		დეკემბერი 2010		ჯამი 2011		2011 წ. წყარო: სასჯელაღსრულების დეპარტამენტი			
		დოზირება	დოზირება	დოზირება	დოზირება	დოზირება	დოზირება	დოზირება	დოზირება	დოზირება	დოზირება	დოზირება	დოზირება				
თბილისის №1 დაწესებულება	750	1199	1220	750	1244	1251	1277	1075	880	977	1050	1117	1145	1145			
ქუთაისის №2 დაწესებულება	1840		1585	1840	1555	1559	1573	1543	1524	1501	1462	1454	1482	1482			
ბათუმის №3 დაწესებულება	557	715	675	557	718	712	714	668	670	698	598	657	599	599			
ზუგდიდის №4 დაწესებულება	305	426	405	305	441	439	460	418	453	432	451	380	348	348			
ქალთა №5 დაწესებულება				1200	1107	1114	1125	1122	1114	1120	1147	1159	1159	1159			
რუსთავის №6 დაწესებულება	1400	1239	1223	1400	1287	1275	1275	1308	1219	1213	1191	1201	1184	1184			
თბილისის №7 დაწესებულება	108	40	40	108	40	42	42	40	42	41	39	39	40	40			
თბილისის №8 დაწესებულება	3672	3609	3614	3672	3391	3506	3466	3524	3436	3371	3511	3447	3439	3439			
ავჭალის №10 დაწესებულება	370	419	449	370	426	440	419										
თბილისის №9 დაწესებულება (ყოფილი ქალთა და არასრულწლოვანთა №11)	970	1118	1106					685	961	973	999	1018	1044	1044			
სპეციალური დაწესებულება	160	138	139	160	147	151	146	162	169	168	165	164	161	161			
თბილისის №12 დაწესებულება	700	764	798	700	738	757	800	777	791	834	778	822	829	829			
ხონის №13 დაწესებულება	650	201	164	650	139	129	119	104	100	92	84	68	63	63			
გზუთის №14 დაწესებულება	2500	2691	2680	2500	2654	2632	2591	2704	2613	2540	2639	2661	2684	2684			
ქსნის №15 დაწესებულება	3300	3217	3172	3300	3190	3203	3209	3203	3235	3200	3194	3238	3710	3710			
რუსთავის №16 დაწესებულება	2704	2318	2372	2704	2426	2434	2460	2469	2512	2526	2547	2548	2561	2561			
რუსთავის №17 დაწესებულება	2744	2963	3050	2744	3144	3144	3236	3160	3219	3171	3173	3171	2784	2784			
№18 მსჯ.-თა და პრადერულის საგანგებო დაწესებულება	250	240	242	250	214	228	240	233	245	250	238	224	225	225			
ტყუპთა დაჯიბუღების მსჯ.-პრადერულის დაწ.	540	841	828	540	823	821	803	797	812	861	853	819	821	821			
ჯამი:	23520	23636	23762	23750	23684	23837	23955	23992	23995	23968	24119	24187	24278	24278			

წითლად მონიშნულია გადაცემითულოცო

Promoting penal
reform worldwide

www.penalreform.org

Ten-Point Plan to Address Prison Overcrowding

Introduction

The following Plan focuses on ways of reducing overcrowding in prisons around the world. Overcrowding or congestion, as it is called in some countries, is the biggest single problem facing prison systems with consequences that can at worst be life-threatening and at best prevent prisons from fulfilling their proper function.

There is no universally agreed definition of what constitutes overcrowding but data shows that in some 117 countries the number of prisoners exceeds the number of spaces available. 16 prison systems hold more than double their capacity and in a further 32 countries there are occupancy rates of between 150 and 200%. Measured this way the highest rate of overcrowding in the Americas is 335% (Haiti), in Africa 307% (Benin), in Asia 259% (Iran), in Oceania 215% (French Polynesia), and in Europe 158% (Serbia). But overcrowding is not limited to countries whose overall prison population exceeds capacity. Particular prisons or sections of prisons can be overcrowded even if the prison system as a whole is not. Moreover, in the absence of precise international standards, it is up to individual countries themselves to determine – and sometimes revise - the capacity of particular prisons. The data is therefore likely to understate the extent of the problem.

The plan builds on the relevant international instruments including the UN Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, the UN Standard Minimum Rules on Non-Custodial Measures (Tokyo Rules) and the United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders (the Bangkok Rules).

Penal Reform International (PRI) believes that a prison system that meets international standards is essential for the proper administration of criminal justice. In some countries chronic overcrowding is relieved only by the use of periodic amnesties and pardons which, while producing short-term relief, do not provide a sustainable solution and can erode public confidence. In others, costly prison-building programmes are undertaken to meet a growing demand for prison places, which is sometimes stimulated further by private companies who make profits from prison construction and administration.

Given the disadvantages of these approaches PRI is publishing this plan to assist policymakers and practitioners who wish to tackle overcrowding in a systematic and affordable way. The results should help to ensure that imprisonment is used only for alleged and convicted offenders who genuinely need to be locked up and that the conditions of their detention can meet the standards expected by the international community.

PRI, September 2011

The Plan

1. Collect and use data to inform a rational, humane and cost-effective use of prison

Addressing overcrowding requires an understanding of the extent of the problem and the reasons why it has come about in a particular prison system. A census of the prison population can identify who is in prison and why and point to priorities for relieving congestion. Timely and accurate information can also enable a more rational debate about the most effective use of prison and assist advocacy on behalf of policies which meet international standards. Information-gathering and analysis should be part of a regular routine and the public should be kept informed about measures which work best to reduce crime.

2. Review and reform the criminal justice process as a whole from arrest to release and invest in crime prevention and reduction

Imprisonment comes at the end of a long chain of decisions involving legislators and policymakers, the police, prosecutors and courts. The extent to which prison is used reflects a range of factors including levels of inequality and investment in social policy as well as levels of crime. Reducing prison numbers is not simply a question of establishing measures which can act as direct alternatives to pre-trial detention or sentences, although these are important. It involves the development and use of a wide range of methods to prevent crime through social and situational measures and of ways to resolve harms and disputes without recourse to criminal law, for example by using informal and restorative justice approaches.

3. Divert minor cases out of the criminal justice system

International standards and norms recommend that resorting to prosecution and incarceration be employed only where this is proportionate to the offence committed and there are no other appropriate options. To ensure that prisons play their proper role, including the role of rehabilitation, it is important that minor offences be processed in different ways. Many countries have systems of diversion, such as police warnings or cautions, restorative justice or mediation options, referral to mental health or drug treatment or prosecutorial fines. Others have centuries-old informal processes of traditional justice which can provide accessible and informal justice. As long as basic human rights are observed, such processes can have an important role to play.

4. Improve access to justice and case management during pre-trial detention

Countries with the highest levels of overcrowding also have prison populations with the highest proportions of pre-trial detainees. In 40 countries more than half of prisoners are held on remand. Efforts to address the problem of lengthy pre-trial detention include:

- increasing legal aid and assistance and supplementing this by making use of paralegals to provide advice to defendants;
- enforcing time limits in criminal proceedings;
- offering bail and other alternatives to pre trial detention;

- holding 'camp courts' inside prisons; and
- reforming criminal procedure so that cases are reviewed regularly and brought to a conclusion more speedily.

5. Develop and implement constructive non-custodial measures and sentences

Too many criminal justice systems, whether non-custodial responses exist in law or not, still use imprisonment as their default setting. This can be because of mistaken beliefs that society's and the victim's interests are best served by a custodial sentence, excessive influence of the police and prosecutors over the criminal justice system, poor training for judges or their fear of being considered corrupt or 'soft' on crime. Sometimes there is either no organisation available to supervise community sentences or a shortage of resources for implementation of responses to crime which permit the offender to remain in and provide compensation to the community. A range of community-based sentences should be available to courts including discharges, fines and community service and measures should be taken to assist offenders to comply with these.

6. Make special arrangements for children and young offenders

Children differ from adults in their physical and psychological development, and their emotional and educational needs. These differences constitute the basis for the lesser culpability of children in conflict with the law and require different responses to be available. The experience of imprisonment can often strengthen rather than weaken a child's delinquency. The UN has said that children under 12 should not be liable to prosecution. For all under 18s, traditional objectives of criminal justice, such as repression and retribution, must give way to education and restorative measures. The best interests of the child should be a primary consideration in making decisions, and this can be done while still paying attention to effective public safety. Custodial remand and sentences should be used as a last resort, for the shortest time, and used only in exceptional cases. Small, open facilities with minimal security measures should be developed for children serving such sentences.

7. Consider alternative arrangements for parents with dependent children, particularly mothers with babies

It is increasingly understood that the best interests of the child should also be taken into consideration in deciding whether or not to detain a parent. This does not have to mean the exploitation of children in order for parents to avoid appropriate punishment. It does require that sentencing courts have enough information to enable them to balance society's and the child's interests, and for them to consider (and have available to them) community-based options. The recently adopted Bangkok Rules emphasise that, when sentencing or deciding on pretrial measures for a pregnant woman or a child's sole or primary caretaker, non-custodial measures should be preferred where possible and appropriate, with custodial sentences being considered when the offence is serious or violent.

8. Identify individuals suffering from mental illness and drug addiction and divert them to appropriate medical or other care

Many people enter prisons when they should have been diverted into mental health or social care from police stations or courts because they suffer from mental illness or learning disabilities. Prisons are ill-equipped to meet their needs and overcrowding can have a particularly adverse effect. Despite this it is still the case that in some countries prisons, rather than hospitals, are even used to house people with mental health issues as a matter of policy. Many people in prison around the world have alcohol or drug addiction problems. Specialist facilities to deal with these problems can reduce prison overcrowding and improve outcomes in terms of re-offending.

9. Reduce sentence lengths and ensure consistent sentencing practice

Prison sentences should be kept as short as possible consistent with justice being done. In some countries legislators restrict judges' flexibility by setting mandatory or minimum sentences higher than is required by the state's need to respond appropriately and proportionally to particular offences. In others, administrations fail to monitor and respond to sentencing practices that do not meet the requirement of predictability and consistency. Appropriate guidance is needed to inform judges' independent decision-making.

10. Develop opportunities for parole or other forms of early release and assist prisoners on release to prevent return to prison

Parole systems and earned remission provide an incentive for prisoners to behave well in prison and to be rewarded by early release after a programme of rehabilitation. Sentences which are served partly in custody and partly in the community under supervision can also reduce pressure on prison places, although it is important that decisions to release prisoners, particularly those convicted of serious crimes, are not made or seen to be made simply to free up prison space. Open prisons, halfway houses, hostels and other supervised accommodation can provide an effective placement for prisoners approaching and after release and should form part of the reintegration help provided to prisoners during and after imprisonment, to prevent them from returning to swell prison numbers.

შესავალი

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობამ არაერთი ცვლილება განიცადა 1998 წლის შემდეგ, რომლის ძირითად ხაზს წარმოადგენდა უფრო და უფრო მარტივი და ეფექტური სისხლის სამართალწარმოება.

2009 წელს სრულიად ახალი საპროცესო კოდექსი იქნა მიღებული, რომელიც პრინციპულად განსხვავდება მანამდე არსებულისაგან. იგი მოიცავს ახალ ინსტიტუტებს, უფრო ლიბერალურ და წმინდა შეჯიბრებით პრინციპებს და კიდევ უფრო გამარტივებულ პროცედურებს.

წინამდებარე კვლევის მიზანს წარმოადგენს ჰუმანიზაციის 2009 წლის საპროცესო კოდექსის მიმოხილვა მათში გამოხატული ძირითადი პრინციპების ჭრილში. ამოსავალ წერტილს წარმოადგენს ბრალდებულის მდგომარეობა ამ სიახლეების ფონზე. კვლევის მეთოდად გამოყენებულ იქნება შედარებითი ანალიზი საჭიროების მიხედვით 1998 წლის საპროცესო კოდექსთან.

ძალიან მოკლედ ასევე, შევხებით მატერიალური კოდექსის იმ ცვლილებებს, რომლებიც ასე თუ ისე, განსაკუთრებულ ყურადღებას საჭიროებს თავისი ხასიათიდან გამომდინარე.

ვინაიდან აღნიშნულ კვლევას პრაქტიკული დატვირთვა გააჩნია, იგი წარმოდგენილი იქნება უშუალოდ ნორმატიულ მასალაზე დაყრდნობით კონკრეტული გამონაკლისის გარდა.

I

შეჯიბრებითობა

ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი პრინციპულად განსხვავდება ძველისაგან. მაშინ როდესაც 1998 წლის საპროცესო კოდექსი მისი მიღების შემდგომ განცდილი ცვლილებების შედეგად ინკვიზიციური და შეჯიბრებითი მოდელის ჰიბრიდულ ვარიანტს წარმოადგენდა, ახალი საპროცესო კოდექსი წმინდათ შეჯიბრებითია, რაც ნიშნავს იმას, რომ სამართალწარმოება მიმდინარეობს დაცვისა და ბრალდების „კონკურენციის“ ფონზე მოსამართლის პასიური როლით.

აღნიშნული მიდგომა ბრალდებულის ინტერესებისთვის ბევრად უფრო ხელსაყრელია და პირდაპირ შეესაბამება ჰუმანიზაციის პრინციპს. დაცვის მხარეს შეჯიბრებითობის დროს თანაბარი შესაძლებლობა ეძლევა, განახორციელოს დაცვა და აქედან გამომდინარე, ეძლევა შანსი, რომ შესაძლებლობის მაქსიმუმიდან გამომდინარე, წარმოაჩინოს საკუთარი უდანაშაულობა ან ნაკლები ბრალი. თავის მხრივ, ვინაიდან დამოუკიდებელი გამოძიების უფლებამოსილება დაცვას მიენიჭა და გამოძიების მიზანი აღარ არის ობიექტური ჭეშმარიტების დადგენა, ბრალდების მხარე (პროკურორი და გამომძიებელი) დაცვის სასარგებლო საგამოძიებო მოქმედებების ჩატარებაზე შესაბამისად არ არის ვალდებული, რადგან ამის პრეროგატივა ახალი კანონმდებლობით გააჩნია დაცვის მხარეს.

ახალი საპროცესო კოდექსით ეს პრინციპი მოქმედებს სისხლის სამართლებრივი დევნის დაწყების მომენტიდან. ჭეშმარიტების დადგენა სამართალწარმოების მიზანს აღარ წარმოადგენს, არამედ, საქმის გადაწყვეტა თვითონ მხარეებზეა დამოკიდებული.

ბრალდებულს მიეცა უფლება, თვითონ ან ადვოკატის დახმარებით განახორციელოს გამოძიება (სსკ-ის 38-ე მუხლი), აღნიშნულს არ იცნობდა 1998 წლის კოდექსი. ამ უკანასკნელში მხოლოდ იმის უფლება ჰქონდა დაცვის მხარეს, რომ ოფიციალური გამოძიებისგან დამოუკიდებლად, ცალკე, კერძო დეტექტივის მეშვეობით, ან უამისოდ მოეპოვებინა მასალები, რომლებიც საქმეს დაერთვებოდა მტკიცებულებებთან ერთად და ჰქონდა მისი ძალა (129-ე მუხლი). საქმე იმაშია, რომ ოფიციალურ გამოძიებას აწარმოებდა მხოლოდ ბრალდების მხარე და დაცვა – არა. ეხლა გამოძიების წარმოებას ახორციელებს ორივე მხარე ურთიერთშეჯიბრებით საფუძველზე და ეს არის მთავარი პრინციპი.

1998 წლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, ვინაიდან გამოძიებას აწარმოებდა მხოლოდ საგამოძიებო ორგანო პროკურატურის საპროცესო ზედამხედველობით, და ასევე, ვინაიდან სამართალწარმოების მიზანს წარმოადგენდა ობიექტური ჭეშმარიტების დადგენა, დაცვის მხარის მიერ წარდგენილი დასაბუთებული შუამდგომლობა, კონკრეტული საგამოძიებო მოქმედების ჩატარების შესახებ, სავალდებულო იყო შესასრულებლად გამოძიებისათვის სსსკ-ის 129-ე მუხლის თანახმად.

შეჯიბრებითობის პრინციპიდან გამომდინარე მოწმის დაკითხვის წესმა განიცადა ცვლილება ახალი საპროცესო კოდექსის მიხედვით, რომელიც ბრალდებულის ინტერესების სასარგებლოდ შეიძლება ჩაითვალოს იმ კუთხით, რომ უფრო ამაღლდა მოწმის დაკითხვის პროცესის სანდოობა. ახალი საპროცესო კოდექსის მიხედვით მოწმის დაკითხვა ხორციელდება სასამართლოში, მოსამართლის წინაშე, რომელშიც მონაწილეობას იღებს მეორე მხარეც. მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევაში, მოსამართლე

უფლებამოსილია, მიიღოს გადაწყვეტილება ბრალდებულის დაუსწრებლად მოწმის დაკითხვის შესახებ. მანამდე არსებული პროცედურის თანახმად, გამოძიების დროს მოწმის დაკითხვა ხორციელდებოდა გამოძიებლის მეშვეობით, სადაც დაცვის მხარის მონაწილეობა არ იყო გათვალისწინებული. აღნიშნული ეხლანდელთან შედარებით გაცილებით დაბლა წევს სანდოობის სტანდარტს მტკიცებულებათა მოპოვების დროს, შესაბამისად, ეს კიდევ ერთი წინ გადადგმული ნაბიჯია ახალი საპროცესო კოდექსის მიხედვით. აქვე აუცილებელია ვახსენოთ 332-ე მუხლით გათვალისწინებული გარდამავალი დებულების დათქმა ახალი საპროცესო კოდექსის მიხედვით, რომ 2012 წლის 1 ოქტომბრამდე მოწმის დაკითხვა წარმოებს მანამდე არსებული წესის მიხედვით.

ზემოაღნიშნული რეგულაციები დადებითად აისახება ბრალდებულის ინტერესების და ზოგადად, ჰუმანიზაციის კუთხით, თუმცა, მათ გვერდით, არსებობს მნიშვნელოვანი ხარვეზები, რომელიც შეჯიბრებითობის პრინციპის განხორციელებას უშლის ხელს:

როგორც უკვე ზემოთ აღვნიშნეთ, ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით საქმის შედეგი პირდაპირ მხარეებზეა დამოკიდებული. დაცვის მხარემ მტკიცებულებები გამოძიებისაგან დამოუკიდებლად უნდა მოიპოვოს, ხოლო ბრალდებამ – დამოუკიდებლად. ბრალდების მხარე პირველ რიგში იკვლევს ბრალდების მტკიცებულებებს და აღარ არის ვალდებული, ობიექტური ჭეშმარიტების დადგენის მიზნით თანაბრად მოიპოვოს მტკიცებულებები – გამამართლებელიც და გამამტყუნებელიც. მიუხედავად იმისა, რომ ახალი საპროცესო კოდექსით გამოძიებელს აქვს ვალდებულება, ყოველმხრივ, და სრულყოფილად გამოიძიოს სისხლის სამართლის საქმე (სსსკ-ის 37-ე მუხლის მე-2 ნაწილი), ის ამავედროულად ვალდებულია, განახორციელოს პროკურორის დავალება (სსსკ-ის 37-ე მუხლის მე-3 ნაწილი), რომლის პირდაპირ ვალდებულებას ბრალდება წარმოადგენს. შესაბამისად, მთლიანობაში გამოძიებელი უპირველესად იკვლევს ბრალდების მტკიცებულებებს. გარდა ამისა, ახალი საპროცესო კოდექსი ძველისაგან განსხვავებით აღარ ითვალისწინებს გამოძიებისათვის დაცვის მხარის მიერ დასაბუთებული შუამდგომლობით მიმართვას, რომლის ძალითაც იგი ვალდებული იქნებოდა, დაცვის მხარისათვის საინტერესო მტკიცებულება მოეპოვებინა. ეს ნიშნავს იმას, რომ ის საგამოძიებო მოქმედებები, რომლის განხორციელებაც დაცვის მხარეს არ შეუძლია, ვერ მოსთხოვს გამოძიებას, რომ განახორციელოს. სწორედ ამიტომ სსსკ-ის 39-ე მუხლში მითითებულია, რომ დაცვის მხარემ იმ საგამოძიებო მოქმედების ჩასატარებლად, რომელსაც თავად ვერ ახორციელებს, უნდა მიმართოს შუამდგომლობით სასამართლოს. თუმცა, გამონაკლისის სახით მითითებულია საპროცესო კოდექსის 111-ე მუხლში, რომ დაცვის მხარეს არ აქვს უფლება, მიმართოს სასამართლოს შუამდგომლობით ჩხრეკის და ამოღების შესახებ. პრობლემა მდგომარეობს იმაში, რომ ესა თუ ის

დოკუმენტი, ან საგანი, რომელსაც გამამართლებელი მტკიცებულების მნიშვნელობა აქვს კონკრეტული საქმის მიმართ და აღნიშნულის მოსაპოვებლად დაცვის მხარე მიმართავს ამათუ იმ დაწესებულებას, რომელიც მას არ გასცემს სასამართლოს შესაბამისი გადაწყვეტილების გარეშე, ამის შემდეგ კი დაცვის მხარე მიმართავს სასამართლოს ამ საგნის წარმოსადგენად შუამდგომლობით, სასამართლო არ აკმაყოფილებს აღნიშნული სახის შუამდგომლობას იმ მოტივით, რომ ის თავისი ბუნებით წარმოადგენს ამოღებას, ხოლო მის შესახებ შუამდგომლობის დაყენების უფლება დაცვის მხარეს არ გააჩნია. ამ შემთხვევაში, ვინაიდან გამოძიებული არის ბრალდების მხარე და იგი ვალდებულია, დაემორჩილოს პროკურორს, რომელსაც ამავე კოდექსით ბრალდების მტკიცების ტვირთი ეკისრება, არ არის ვალდებული, რომ მოიძიოს გამამართლებელი მტკიცებულება, ანუ ზემოაღნიშნული დოკუმენტი მან რომ არ ამოიღოს, ამის უფლება კოდექსით მას გააჩნია. შედეგად, იქმნება გარემოება, რომ პროკურორი, რომელსაც აქვს უფლება დოკუმენტი ამოიღოს, არ იყენებს, ადვოკატს, რომელსაც სურს დოკუმენტის ამოღება, ვერ იღებს, იმიტომ, რომ მას კანონი არ აძლევს ამის საშუალებას. ბრალდებულის დაცვის უფლება კი იზღუდება, რადგან ვერ მოიპოვებს იმ მტკიცებულებას, რომელიც მის უდანაშაულობას ან ნაკლებ ბრალეულობას ადასტურებს. საბოლოოდ, ზიანი ადგება ბრალდებულის ინტერესებს.

II

აღკვეთის ღონისძიება

აღკვეთის ღონისძიებების საკითხი ახალ საპროცესო კოდექსში წინამორბედთან შედარებით უფრო მეტად ჰუმანურია იმ მხრივ, რომ არაერთ ისეთ ნორმას ითვალისწინებს, რაც ბრალდებულის ინტერესებს ეხმიანება. ამავედროულად, ამოღებულია ის მნიშვნელოვანი ნორმები რომლებიც თავის დროზე პატიმრობის გამოყენებისაგან პირის დაცვის პირდაპირ გარანტიას წარმოადგენდა.

ახალი საპროცესო კოდექსით აღკვეთის ღონისძიებას პრინციპად გასდევს თავისუფლების პრეზუმპცია, რაც ნიშნავს იმას, რომ პირი თავისუფალი უნდა იყოს მანამ, სანამ არ დადასტურდება მის მიმართ შემზღუდველი ღონისძიების გამოყენების აუცილებლობა. სანამ გამოყენების აუცილებლობის საკითხზე დაგკონკრეტდებით, მანამდე უნდა აღინიშნოს, რომ თავისუფლების პრეზუმპციის პრინციპს თავიდანვე ამყარებს მოსამართლისადმი დაკისრებული მოვალეობა სსსკ-ის მე-8 მუხლით, რომ პრიორიტეტულად განიხილოს ის სისხლის სამართლის საქმე, სადაც ბრალდებულს აღკვეთის ღონისძიების სახით შერჩეული აქვს პატიმრობა. 1998 წლის საპროცესო კოდექსში ეს დათქმა საკანონმდებლო დონეზე არ იყო გამყარებული, თუმცა პრაქტიკაში მოსამართლეები ამ პრინციპს მაინც

იყენებდნენ, თუმცა მაინც პროგრესული ნაბიჯია ამ დათქმის კოდექსითვე გათვალისწინება.

1. პატიმრობა

ახალ საპროცესო კოდექსში (205-ე მუხლი) პირდაპირ და ცალსახად ჩაიდო განსაზღვრება, რომ პატიმრობა მხოლოდ მაშინ გამოიყენება, თუ ეს ერთადერთი საშუალებაა, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ბრალდებულის მიმალვა და მის მიერ მართლსმისაჯულების განხორციელებისათვის ხელის შეშლა; ბრალდებულის მიერ მტკიცებულებების მოპოვებისათვის ხელის შეშლა; ბრალდებულის მიერ ახალი დანაშაულის ჩადენა. ძველი საპროცესო კოდექსის მიხედვით პირდაპირ და ცალსახად ასეთი დათქმა არ იყო გათვალისწინებული პატიმრობის გამოყენებისას, არამედ, ზოგადად იყო მითითება (151-ე მუხლი), რომ პატიმრობის გამოყენება შესაძლებელი მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც სხვა ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებით შეუძლებელია შესაბამისი მიზნების მიღწევა. შეიძლება ისიც ითქვას, რომ არსებით სიახლეს პატიმრობის გამოყენების წინაპირობებთან დაკავშირებით არ ითვალისწინებს ახალი საპროცესო კოდექსი, თუკი 1998 წლის კოდექსის 151-ე მუხლის მოთხოვნას გავითვალისწინებთ, მაგრამ ახალი ნორმით ვიწროვდება და კონკრეტდება შემთხვევები, რომლებიც ამავე ახალი ნორმით, აუცილებლად უნდა არსებობდეს, რომ პატიმრობა იქნას გამოყენებული.

ძველი საპროცესო კოდექსით პატიმრობის გამოყენება (159-ე მუხლი) შეიძლებოდა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ბრალად წარდგენილი ქმედებისათვის სანქციის სახით გათვალისწინებული იყო თავისუფლების აღკვეთა 2 წლით ან მეტი ვადით. სამწუხაროდ ეს დათქმა ახალ საპროცესო კოდექსში არ არის გათვალისწინებული, რაც შეიძლება ჩაითვალოს ერთ-ერთ სერიოზულ ხარვეზად ჰუმანური თვალსაზრისიდან გამომდინარე, ვინაიდან არსებობს, როგორც მინიმუმ, თეორიული საფრთხე, რომ ასეთი მცირე მნიშვნელობის დანაშაულებისათვის პირის მიმართ გამოიყენონ პატიმრობა, თუ სახეზეა წინა აბზაცში დასახელებული საფრთხეები (205-ე მუხლის პირველი ნაწილი).

აღსანიშნავია, რომ ძველი საპროცესო კოდექსი (159-ე მუხლი), როგორც წესი, გარდა გარკვეული გამონაკლისებისა, კრძალავდა პატიმრობის გამოყენებას მძიმე ავადმყოფის, არასრულწლოვანის, ხანდაზმულის (ქალები – 60 წლიდან, მამაკაცები – 65 წლიდან), 12 კვირაზე მეტი ხნის ორსული ქალისა და იმ ქალის მიმართ, რომელსაც ჰყავს ჩვილი (ერთ წლამდე ასაკის ბავშვი), ასევე, იმის მიმართ, რომელმაც დანაშაული ჩაიდინა გაუფრთხილებლობით, სადაც სანქციის სახით გათვალისწინებული თავისუფლების აღკვეთა ნაკლები იყო 3 წელზე. აღნიშნული დათქმების არარსებობა ქმნის პოტენციურ საფრთხეს, რომ ამ კატეგორიის ბრალდებულების მიმართ შესაძლოა გამოყენებულ იქნას პატიმრობა. ამ

მხრივ, ნამდვილად ჩამორჩება ახალი საპროცესო კანონმდებლობა ძველს პატიმრობის რეგულირებისას.

პატიმრობის საკითხის განხილვისას აუცილებელია კიდევ ერთი დეტალის აღნიშვნა: ძველი საპროცესო კოდექსით (159-ე მუხლი) პირობითი მსჯავრის დროს სავარაუდოდ ჩადენილი დანაშაულისათვის ბრალდებულის მიმართ, ასევე, გამოყენებული აღკვეთის ღონისძიების დარღვევისას, ყველა შემთხვევაში, ზემოთ მითითებული გამონაკლისების დროსაც კი, შესაძლო იყო პატიმრობის გამოყენება აუცილებლობის დასაბუთების გარეშე. აღნიშნულს ახალი საპროცესო კოდექსი არ ითვალისწინებს.

ყოველივე ზემოაღნიშნული ცხადყოფს, რომ კონკრეტულად პატიმრობის გამოყენების მხრივ, ჰუმანიზაციის კუთხით წინ გადადგმული ნაბიჯები გვხვდება, მაგრამ მის გვერდით არის რეგრესული სვლებიც.

2. სხვა აღკვეთის ღონისძიებები და დამატებითი ვალდებულებები

აღკვეთის ღონისძიების გამოყენება ახალი საპროცესო კოდექსით კიდევ უფრო მეტ ალტერნატიულ სახეებს ითვალისწინებს, ვიდრე – ძველი, რაც თავისთავად მეტი ლიბერალიზაციის გარანტიას იძლევა: მაშინ, როდესაც აღკვეთის ღონისძიების სახე – შეთანხმება გაუსვლელობისა და სათანადო ქცევის შესახებ, 1998 წლის კოდექსით თავდაპირველად გათვალისწინებული იყო, მაგრამ შემდგომში ამოღებულ იქნა, ახალი საპროცესო კოდექსით კვლავ იქნა შემოღებული.

გირაოს მიმართ ბრალდებულის ინტერესებისათვის პოზიტიური ცვლილებები ჯერ კიდევ ახალი კოდექსის ამოქმედებამდე განხორციელდა, რაც ახალ კოდექსშიც ანალოგიური სახით გადმოვიდა, რომლის თანახმადაც, (168-ე მუხლი) ნაკისრი ვალდებულებების კეთილსინდისიერი შესრულებისათვის პროკურორს შეუძლია შეამდგომლობით მიმართოს სასამართლოს თანხის შემცირების შესახებ.

ახალი საპროცესო კოდექსი აღკვეთის ღონისძიებასთან ერთად ითვალისწინებს ასევე დამატებით ღონისძიებებს (199-ე მუხლი) – ვალდებულებებს, რომელიც ბრალდებულმა უნდა შეასრულოს მის მიმართ შერჩეული აღკვეთის ღონისძიების პარალელურად. ერთი შეხედვით, შესაძლოა, ბრალდებულის მდგომარეობის გამკაცრება მოიაზრებოდეს ამდენიშნულში, მაგრამ, მისი არსიდან გამომდინარე, დადებით შეფასებას იმსახურებს, რადგან დამატებითი ვალდებულებებიდან ერთ-ერთის გამოყენება უფრო მეტ ესაძლებლობას იძლევა, რომ ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიება იქნას გამოყენებული ბრალდებულის მიმართ: მაგალითად, როგორც ზემოთ აღინიშნა, პატიმრობის გამოყენების საფუძველს წარმოადგენს საფრთხე, რომ პირი შესაძლოა მიიმალოს, მაგრამ, რადგან კანონმდებლობით გათვალისწინებულია ელექტრონული დაკვირვება, როგორც ერთ-ერთი დამატებითი ღონისძიება, შესაძლოა, რომ

ირის მიმართ სხვა ნაკლებად მკაცრი აღკვეთის ღონისძიება იქნას გამოყენებული და არა პატიმრობა და ამასთან ერთად განხორციელდეს მის მიმართ ელექტრონული თვალთვალი. ამ უკანასკნელის გარეშე, უფრო მეტი რისკი იქნებოდა, ამ პირის მიმართ პატიმრობის გამოყენების. წორედ ამიტომ, დამატებითი ღონისძიებების შემოტანა კოდექსში დადებით ნაბიჯად უნდა ჩაითვალოს.

3. პრაქტიკაში არსებული თვალსაჩინო პრობლემები

ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მოქმედების დროსაც, ისევე, როგორც მანამდე არსებულის შემთხვევაში პრაქტიკაში იკვეთება ძირითადი პრობლემა – დასაბუთებულობა, რომელიც არაერთ საკითხს მოიცავს: 1. დასაბუთებულობა იმისა, რა იძლევა აღკვეთის ღონისძიების შეფარდების აუცილებლობას (დასაბუთებული ვარაუდი, რომ არსებობს ზემოაღნიშნული საფუძვლები – პირი მიიმალება, ან არ გამოცხადდება სასამართლოზე, გაანადგურებს მტკიცებულებებს, დაემუქრება პროცესის მონაწილეებს, ან ჩაიდენს ახალ დანაშაულს), 2. დასაბუთებულობა იმისა, რა გვაძლევს აღკვეთის ღონისძიების კონკრეტული სახის (ამ შემთხვევაში, მეტად მწვავედ დგას საკითხი პატიმრობის შეფარდებისას) შეფარდების აუცილებლობას (პროპორციულობა კონკრეტული საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე მისაღწევ მიზანთან). უფრო მეტიც, გამოიკვეთა სტერეოტიპული შეამდგომლობების წარდგენა პროკურორთა მხრიდან და ამავე სახის გადაწყვეტილებების გამოტანა მოსამართლეთა მიერ. აქვე ხაზგასასმელია ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილება საქმეზე: ნიკოლაიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ¹, სადაც ნათლად ჩანს მისი უარყოფითი დამოკიდებულება დაუსაბუთებლობასთან დაკავშირებით და აღნიშნავს: ”ევროპული სასამართლო განსაკუთრებულ წუხილს გამოთქვამს საქართველოს ეროვნული სასამართლოს მიერ წინასწარი პატიმრობის შეფარდებასთან ... და მიღებულ გადაწყვეტილებასთან დაკავშირებით, რომელიც მიღებულ იქნა წინასწარ შემუშავებული სტანდარტული ბრძანების ფორმით, იმის ნაცვლად, რომ ეროვნულ სასამართლოს განხორციელებინა თავისი მოვალეობა და მოეძია მყარი არგუმენტაცია წინასწარი პატიმრობის გასამართლებლად, სასამართლო დაეყრდნო და შემოიფარგლა პატიმრობასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების წინასწარ შემუშავებულ და წინასწარ დაბეჭდილ ზოგად ნიმუშში ჩაწერილი აბსტრაქტული დებულებებით. ხსენებული პრაქტიკა პირდაპირ უთითებს ხელისუფლების ეროვნული ორგანოების მიერ საკითხის განხილვის ”შესაბამისი

¹ Giorgi NIKOLAISHVILI v. Georgia, №37048/04, 13 იანვარი, 2010 წელი. (ციტირებულია პუბლიკაციიდან: წინასწარი პატიმრობის შეფარდებასთან დაკავშირებული ადამიანის უფლებათა სამართლის ანალიზი. ნინო ხაინდრავა, ბესარიონ ბოხაშვილი, თინათინ ხიდაშელი, 2010წ. გვ. 68)

გულმოდგინების” არ არსებობაზე, რაც წინააღმდეგობაში მოდის ევროპული კონვენციის მე-3 მუხლის მე-3 პუნქტის სულისკვეთებასთან².

აღკვეთის ღონისძიების შეფარდების საკითხი უნდა იქნას განხილული ინდივიდუალურად, მოცემული სისხლის სამართლის საქმის, ბრალდებულის და შექმნილი ვითარების გათვალისწინებით.

III

დაკავება

ახალი საპროცესო კოდექსი ითვალისწინებს დაკავების მოდიფიცირებულ წესს: თუკი ძველი საპროცესო კოდექსით დაკავება შეიძლებოდა მხოლოდ კონკრეტულ შემთხვევებში (142-ე მუხლი), რისთვისაც მოსამართლის ბრძანება არ იყო გათვალისწინებული. ახლა საპროცესო კოდექსის მიხედვით დაკავება ამ საფუძვლების გარდა ასევე შეიძლება მაშინაც, როდესაც არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ პირმა ჩიდინა დანაშაული, რომლისთვისაც სასჯელად გათვალისწინებულია თავისუფლების აღკვეთა, ამასთანავე, პირი მიიძღვება ან არ გამოცხადდება სასამართლოში, გაანადგურებს საქმისათვის მნიშვნელოვან ინფორმაციას ან ჩაიდენს ახალ დანაშაულს. ჩამოთვლილ გარემოებათაგან ერთ-ერთი საკმარისია საიმისოდ, რომ ახალი საპროცესო კოდექსით დაკავების საფუძველი არსებობდეს, თუმცა ამ შემთხვევაში აუცილებელია მოსამართლის ბრძანება (171-ე მუხლი), რომელსაც იგი გასცემს პროკურორის შუამდგომლობით და აღნიშნული არ ექვემდებარება გასაჩივრებას.

ერთი შეხედვით, დაკავების მოდიფიცირებული ვერსია ქმნის ბრალდებულის მიმართ უფრო მეტ ლიბერალურ დამოკიდებულებას, მაგრამ სინამდვილეში განსხვავება არ არსებობს, ვინაიდან მოსამართლის კონტროლი, რომელიც ახალი საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული დაკავების შემთხვევაში გვხვდება, წინა საპროცესო კოდექსით არ იყო გათვალისწინებული. შესაბამისად, ახალმა პროცესმა ახალი საფუძველი შემოიტანა დაკავების, თუმცა ის მოსამართლის ბრძანებით გაამყარა სანდოობის თვალსაზრისით. მაგრამ გასაჩივრების უფლების არარსებობა ამ შემთხვევაში აკნინებს ბრალდებულის ინტერესებს, ვინაიდან დაკავება – თავისუფლების ხანმოკლე აღკვეთა არის იმ ინტენსივობის გადაწყვეტილება ბრალდებულის მდგომარეობისათვის, რომ ერთჯერად გასაჩივრებას უნდა თვალისწინებდეს.

² იქვე, გვ.68-69

IV

სისხლის სამართლებრივი დევნის დისკრეცია

ახალი საპროცესო კოდექსი მნიშვნელოვან სიახლეს ითვალსიწინებს – სისხლის სამართლებრივი დევნის დისკრეცია. აღნიშნული სრულიად უცნობი იყო მანამდე მოქმედი კოდექსით.

ახალი რეგულირების მიხედვით (166-ე მუხლი) სისხლის სამართლებრივი დევნის დაწყება და განხორციელება პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილებაა. ძველი კოდექსით (22-ე მუხლი) პროკურორი, ან პროკურორის თანხმობით გამოძიებული ვალდებული იყო, რომ დაეწყო სისხლის სამართლებრივი დევნა, თუ არსებობდა საამისოდ საკმარისი საფუძველი. ეს ნიშნავდა იმას, რომ ადრინდელი კანონმდებლობით პროკურორი მიუხედავად საჯარო ინტერესის არარსებობისა; დანაშაულის სიმცირისა, ვალდებული იყო, რომ დაეწყო სისხლის სამართლებრივი დევნა. ახალი საპროცესო კოდექსის თანახმად (16-ე მუხლი) პროკურორი ხელმძღვანელობს საჯარო ინტერესის მიხედვით ამის თანახმად განსაზღვრავს – დაიწყოს თუ არა დევნა.

იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 8 ოქტომბრის ბრძანებით დამტკიცდა სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპების ზოგადი ნაწილი, რომელიც ადგენს, თუ რას ნიშნავს საჯარო ინტერესი, რომლითაც პროკურორმა უნდა იხელმძღვანელოს დევნის დისკრეციისას.

საკანონმდებლო დონეზე აღნიშნული ნოვაცია ნამდვილად დადებით შეფასებას იმსახურებს, მაგრამ აღნიშვნის ღირსია ის ფაქტი, რომ პრაქტიკაში დევნის დისკრეცია თავის მიზნებს სათანადოდ არ ემსახურება, რადგან ძალიან იშვიათად თუ იყენებს საქართველოს პროკურატურა ასეთ დისკრეციას. - რამდენიმე კონკრეტული მაგალითი საკმარისია საიმისოდ, რომ ნათლად დავინახოთ, რამდენად ეფექტურია მუშაობის ხარისხი:

2011 წლის იანვარში მცხეთის რაიონული სასამართლოს მიერ 64 წლის მოქალაქე ცნობილ იქნა დამნაშავედ 35 ლარად განსაზღვრული ფიცრების ქურდობისათვის (რომელიც არ ეკუთვნოდა ფიზიკურ პირს) და სასჯელად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 1 წლის ვადით. მიუხედავად უმნიშვნელო ზიანისა და საჯარო ინტერესის არარსებობისა, არა თუ დევნა არ დაიწყო, არამედ, სასჯელად თავისუფლების აღკვეთაც კი იქნა გამოყენებული.

2011 წლის 8 მარტის გორის რაიონული სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენით პირი ცნობილ იქნა დამნაშავედ და სასჯელად განესაზღვრა 3 წლის ვადით პირობით თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის გამოსაცდელი ვადით და დამატებით სასჯელად ჯარიმა, 2000 ლარის ოდენობით 8 ლარად შეფასებული კალმის ქურდობის გამო.

ანალოგიური ზიანის მქონე საქმეზე არასრულწლოვანი გორის რაიონული სასამართლოს მიერ ცნობილი იქნა ასევე დამნაშავედ (იმავე პერიოდში) და სასჯელის სახედ მასაც განესაზღვრა პირობითად თავისუფლების აღკვეთა არასრულწლოვანის მიმართ დადგენილი საკანონმდებლო შეზღუდვების გათვალისწინებით (2 წელი და 3 თვე).

ყოველივე ზემოაღნიშნული ცხადყოფს, რომ დევნის დისკრეცია – სიახლე ფაქტიურად არ მუშაობს, ხოლო მხოლოდ საკანონმდებლო დონეზე მისი არსებობა რეალურ პროგრესს ლიბერალიზაციისა და ჰუმანიზმის კუთხით არ ქმნის.

V

არასრულწლოვანთან დაკავშირებული სამართალწარმოება

1. განრიდება და მედიაცია

ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი უფრო მეტ ყურადღებას უთმობს არასრულწლოვანის ინტერესებს. აღნიშნული გამოიხატება ახალი ინსტიტუტის შემოღებაში (105-ე მუხლი), რომელსაც მანამდე არსებული კოდექსი საერთოდ არ იცნობდა – განრიდება და მედიაცია.

განრიდება და მედიაცია ნიშნავს არასრულწლოვანის ჩამოშორებას სისხლის სამართალწარმოებისაგან, სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისა და მისი შედეგებისაგან იმ შემთხვევაში, როდესაც მან პირველად ჩაიდინა ნაკლებად მძიმე, ან მძიმე დანაშაული, აღიარებს და ინანიებს დანაშაულს და მზარდ არის აანაზღაუროს ზიანი, ან/და ბოდიში მოიხადოს მის მიერ განხორციელებული ქმედების გამო. იუსტიციის მინისტრის 2010 წლის 11 ნოემბრის №216 ბრძანებით დამტკიცდა განრიდებისა და მედიაციის შესახებ პროკურორებისათვის სახელმძღვანელო მითითებების შესახებ პროკურორებისათვის სახელმძღვანელო მითითებები და მხარეებს შორის გასაფორმებელი ხელშეკრულების ძირითადი პირობები. აღსანიშნავია, რომ აღნიშნული პროგრამა პილოტურ რეჟიმში მუშაობს პირველ ეტაპზე (1 წლის განმავლობაში მოქმედებს მხოლოდ დიდ ქალაქებში) და რაც მთავარია, მიუხედავად იმისა, რომ საპროცესო კოდექსი ითვალისწინებს მის გამოყენებას მძიმე დანაშაულის შემთხვევაშიც, ზემოაღნიშნული სახელმძღვანელო მითითებების თანახმად აღნიშნული მოქმედებს მხოლოდ ნაკლებად მძიმე დანაშაულის ჩადენისას.

ზემოაღნიშნული სიახლე, რა თქმა უნდა, ეხმიანება არასრულწლოვანის საუკეთესო ინტერესებს, რომლებიც საერთაშორისო ნორმატიული აქტებით (ბავშვის უფლებების გაეროს კონვენცია და სხვ.) არის გათვალისწინებული და ვალდებულების სახით ნაკისრი აქვს საქართველოს, როგორც ერთ-ერთ მხარეს.

2. სასჯელის ალტერნატიული ღონისძიებები

ახალი საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული სიახლე განრიდებასა და მედიაციასთან დაკავშირებით ემსახურება არასრულწლოვანის ჩამოშორებას კანონით დადგენილ სისხლის სამართალწარმოებას – საქმის განხილვამდე პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლებას. როგორც აღინიშნა, ეს ნოვაციაა, რადგან მანამდე მოქმედი კოდექსი არ ითვალისწინებდა მას.

სისხლის სამართლებრივი კანონმდებლობა (მატერიალური და არა – საპროცესო) ითვალისწინებდა და ახლაც ითვალისწინებს (სისხლის სამართლის კოდექსის XVII თავი) არასრულწლოვანისათვის სასჯელისაგან ალტერნატიულ ღონისძიებებს, ანუ მის გათავისუფლებას სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან საქმის განხილვის შემდეგ – არასრულწლოვანის გათავისუფლება სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისა და სასჯელისაგან აღზმრდელობითი ზემოქმედების იძულებითი ღონისძიებითი ღონისძიების გამოყენებით.

აღნიშნული თავის მიხედვით, არასრულწლოვანი შეიძლება გათავისუფლდეს პასუხისმგებლობისაგან, თუ მას ჩადენილი აქვს ნაკლებად მძიმე დანაშაული და მოსამართლე მიიჩნევს, რომ მისი გამოსწორება შესაძლებელია აღზმრდელობითი ზემოქმედების იძულებითი ღონისძიების გამოყენებით.

სისხლის სამართლის კოდექსი ითვალისწინებს ზემოაღნიშნული ღონისძიებების კონკრეტულ სახეებს (91-ე მუხლი).

მიუხედავად იმისა, რომ ასეთი ნორმები სისხლის სამართლის კოდექსის ამოქმედების დღიდან მოქმედებს, სამწუხაროდ პრაქტიკაში თითქმის არ მოიძებნება მათი გამოყენების პრეცედენტი. საქმე იმაშია, რომ აღნიშნული თავი რეალურად არ მოქმედებს, მაშინ როდესაც მისი გამოყენება არასრულწლოვანის ინტერესებზე მხოლოდ და მხოლოდ პოზიტიურად იმოქმედებდა და კიდევ ერთი წინ გადადგმული ნაბიჯი იქნებოდა არასრულწლოვანთა საუკეთესო ინტერესების გათვალისწინების მიზნით

3. დახურული სამართალწარმოება

ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ითვალისწინებს სიახლეს სამართალწარმოების საჯაროობის ნაწილში (მე-317 მუხლი), კერძოდ, ყველა პროცესი, რომელსაც არასრულწლოვანი ბრალდებული ესწრება, ტარდება დახურულად, განსხვავებით მანამდე მოქმედისაგან (მე-16 მუხლი), სადაც პროცესის დახურვა არასრულწლოვანი ბრალდებულის დასწრების შემთხვევაში მხარის მოთხოვნაზე იყო დამოკიდებული.

აღნიშნული სიახლე კიდევ უფრო ზრდის არასრულწლოვანის ინტერესის გათვალისწინების სტანდარტს და ემსახურება მის საზოგადოებაში რესოციალიზაციას სტიგმატიზაციისაგან მისი დაცვის მეშვეობით.

VI

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო

ახალი საპროცესო კოდექსის მიხედვით ბრალდებულის დამნაშავედ ან უდანაშაულოდ ცნობის საკითხს წყვეტს იურისპრუდენციაში არაპროფესიონალი. 12 ადამიანი – ნაფიცი მსაჯულები. ეს ინსტიტუტი არაერთ ქვეყანაში არსებობს და მას აქვს თავისი პლიუსები, და ასევე, მინუსებიც. მთლიანობაში, აღნიშნული ინსტიტუტი ბრალდებულისათვის უფრო ღიბერალურ დამოკიდებულებას გამოხატავს, რადგან თავად საზოგადოება წყვეტს მის ბედს და არა ერთი კონკრეტული, თუნდაც აღმატებული თვისებების მქონე და მაღალ-კვალიფიციური მოსამართლე.

ვერდიქტი, რომელიც ნაფიც მსაჯულებს გამოაქვთ ბრალდებულის დამნაშავედ, თუ უდანაშაულოდ ცნობის შესახებ, არანაირ დასაბუთებას არ შეიცავს (231-ე მუხლი). გამამართლებელი ან გამამტყუნებელი ვერდიქტის ფორმას ეწერება ხელი ნაფიცების მიერ მათი თათბირის ბოლოს. ისინი არ ასაბუთებენ, რატომ მიიღეს ან გამამტყუნებელი, ან გამამართლებელი ვერდიქტი.

ამ მხრივ საინტერესოა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ არც ისე დიდი ხნის წინ გამოტანილი გადაწყვეტილება³, სადაც იგი განამტკიცებს სტანდარტს, რომ საბოლოო ჯამში სასამართლო პროცესის მთლიანობის გათვალისწინებით მსჯავრდებულს და ასევე, საზოგადოებას უნდა მიეცეს შესაძლებლობა, მიხედვს, თუ რატომ მოხდა ბრალდებულის მსჯავრდება⁴. ამისათვის აუცილებელია, რომ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს მიეცეს კონკრეტული კითხვები იმ ფაქტების შესახებ, რომლებიც დანაშაულის დამაფუძნებელი გარემოებებია, იმ ფაქტების შესახებ, რომლებიც სასჯელის დამძიმებას ან შემსუბუქებას ეხება, და იმ ფაქტების შესახებ, რომლებიც კონკრეტულად ბრალდებულის როლს და მის მონაწილეობას ასახავს ამ დანაშაულის ჩადენაში. ამასთან, თუ სახეზეა რამდენიმე ბრალდებული, კითხვები დასმული უნდა იყოს ინდივიდუალურად თითოეული ბრალდებულის მიმართ⁵.

იმ შემთხვევაში, თუ კითხვები ზემოაღნიშნული დეტალურობით და სიზუსტით არ არის დასმული, მაშინ სტრასბურგის სასამართლოს დიდი პალატა თავისი გადაწყვეტილებით *Taxquet v. Belgium*, აცხადებს, რომ შიდა

³ იხ. *Taxquet v. Belgium*, no. 926/05, para 90, 16 November 2010.

⁴ იხ. *Taxquet v. Belgium*, no. 926/05, para 90, 16 November 2010.

⁵ *ibid.* paras 88; 92; 97; 98

კანონმდებლობა უნდა უზრუნველყოფდეს გადაწყვეტილების გასაჩივრების მექანიზმს არა მხოლოდ სამართლებრივ, არამედ ფაქტობრივ საფუძვლებზეც, რომლითაც იგი გაანეიტრალებს ვერდიქტის დაუსაბუთებლობას⁶.

ე.ი. ყოველივე ზემოთქმულიდან ირკვევა, რომ ვერდიქტის გამოტანისას სამართლიანი სასამართლოს უფლება სამართლიანი განხილვის კომპონენტით რომ იყოს უზრუნველყოფილი, ამისათვის მთლიანობაში სასამართლო პროცესმა უნდა უზრუნველყოს დასაბუთებულობა, უფრო კონკრეტულად კი საქმის დასაბუთებულობის ორი ალტერნატიული კრიტერიუმი აუცილებელია: 1. კითხვების სიზუსტე, 2. განაჩენის ფაქტობრივ გარემოებებზე გასაჩივრების მექანიზმის არსებობა კანონმდებლობაში.

აღსანიშნავია, რომ ასეთი მიდგომა არა მხოლოდ ჩვენს მიერ მოყვანილ უახლეს გადაწყვეტილებაშია განმტკიცებული (*Taxquet v. Belgium*), არამედ სხვადასხვა გადაწყვეტილებებით განავითარა სტრასბურგის სასამართლომ⁷.

1. კითხვების სიზუსტე

სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ითვალისწინებს ნაფიცი მსაჯულებისთვის განმარტებების მიცემას სსსკ-ის 231-ე მუხლით, კერძოდ განსაზღვრულია, რომ ნაფიც მსაჯულებს მოსამართლე აძლევს განმარტებებს, რომელთა ფორმულირებაში ასევე მხარეებიც იღებენ მონაწილეობას⁸.

ამ განმარტებებში ახსნილია თუ როგორ უნდა მოიქცეს ნაფიცი მსაჯული ვერდიქტის გამოტანისას, ზოგადად რა პრინციპებით უნდა იხელმძღვანელოს და რას ეხება ბრალდება. რაც შეეხება კონკრეტული და ინდივიდუალური შეკითხვების დასმას, მას არ ითვალისწინებს კოდექსი. ამ განმარტების მიღების შემდეგ, როდესაც სასამართლო განხილვა სრულდება, ვერდიქტის გამოსატანად გადის ნაფიც მსაჯულთა სასამართლო და მას საბოლოოდ მოსამართლე არ უსვამს კონკრეტულ შეკითხვებს, რომლებსაც უნდა უპასუხონ. ნაფიცი მსაჯულები მხოლოდ გამამტყუნებელი ან გამართლებელი ვერდიქტის ფორმას ავსებენ, როგორც ზემოთ უკვე აღვნიშნეთ. ეს მიუთითებს იმაზე, რომ განაჩენის დასაბუთებულობის უზრუნველყოფი ერთ-ერთი მექანიზმი, კითხვების დასმა პირველ რიგში და შემდეგ მისი ზემოთ აღწერილი ხასიათი საქართველოს კანონმდებლობაში არ არის განსაზღვრული. ამ ფონზე, თუ ასეთს არ იცნობს კანონმდებლობა, მაშინ, როგორც უკვე აღვნიშნა, უნდა

⁶ *ibid.* para 99

⁷ საქმეში *Taxquet v. Belgium*, სასამართლოს დიდმა პალატამ მოიყვანა საქმეები, რომლებიც ერთი მხრივ, სტრასბურგის სასამართლომ ჩათვალა დასაბუთებულად კითხვების სიზუსტის გამო, ხოლო, მეორე მხრივ, დარღვევად მიიჩნია მათი ბუნდოვანების გამო: *Papon v. France*, no. 54210/00, ECHR 2001-XII; *Ballerin Lagares v. Spain*, no 31548/02, 4 Novemer 2003; *Göktepe v. Belgium*, no. 50372/99, 2 June 2005;

⁸ იხ. სსსკ-ის 231-ე მუხლის მე-4 პუნქტი.

არსებობდეს სხვა ალტერნატიული მექანიზმი – გასაჩივრება ფაქტობრივი საფუძვლების კუთხით, რათა მათი გადახედვის შესაძლებლობა არსებობდეს.

2. განაჩენის გასაჩივრება ფაქტობრივ ბარემოებზე

საპროცესო კოდექსით (262-ე მუხლი) ნაფიც მსაჯულთა ვერდიქტის ფორმები, გამამტყუნებელი და გამამართლებელი, შემდეგნაირად უნდა იკითხებოდეს: ა) გამამართლებელი ვერდიქტის ფორმა: ნაფიც მსაჯულთა სასამართლომ საქმეზე საქმის ნომერი და დასახელება) ბრალდებული (სახელი და გვარი) არ ცნო დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მუხლით (ნაწილით, ქვეპუნქტით) (ნომერი) გათვალისწინებული დანაშაულის (დასახელება) ჩადენაში; ბ) გამამტყუნებელი ვერდიქტის ფორმა: ნაფიც მსაჯულთა სასამართლომ საქმეზე (საქმის ნომერი და დასახელება) ბრალდებული (სახელი და გვარი) ცნო დამნაშავედ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მუხლით (ნაწილით, ქვეპუნქტით) (ნომერი) გათვალისწინებული დანაშაულის (დასახელება) ჩადენაში“. ნაფიცი მსაჯულები თავიანთ ვერდიქტში, როგორც დავინახეთ, არ ასაბუთებენ თავიანთ მიღებულ გადაწყვეტილებას. თავის მხრივ მოსამართლეს, რომელიც ეყრდნობა ნაფიცი მსაჯულების ვერდიქტს, მას არ ასაბუთებს. დასაბუთება მხოლოდ სასჯელის ნაწილს ეხება (265-ე მუხლი).

ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს განაჩენის გასაჩივრება შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც სახეზეა გამამტყუნებელი განაჩენი (266-ე მუხლი). აღნიშნული შესაძლებელია ერთჯერადად, საკასაციო წესით მხოლოდ სამართლებრივი საფუძვლებით, ასევე, იმ შემთხვევაში, თუ სასჯელი უკანონო ან/და აშკარად დაუსაბუთებელია (266-ე მუხლი). ფაქტობრივი საფუძვლებით მის გასაჩივრებას არ იცნობს კანონმდებლობა. თუმცა აქაც არსებობს საგამონაკლისო წესი და ისიც ეხება მხოლოდ ვერდიქტს და არა განაჩენს⁹: სსკ-ის 267-ე მუხლის მე-7 ნაწილის თანახმად „სხდომის თავმჯდომარე უფლებამოსილია გააუქმოს ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს გამამტყუნებელი ვერდიქტი და დანიშნოს ნაფიც მსაჯულთა ახალი შემადგენლობის შერჩევის სხდომის თარიღი, თუ აღნიშნული ვერდიქტი აშკარად ეწინააღმდეგება მტკიცებულებათა ერთობლიობას, უსაფუძვლოა და გამამტყუნებელი ვერდიქტის გაუქმება სამართლიანი მართლმსაჯულების აღსრულების ერთადერთი შესაძლებლობაა...“.

ეს ნორმა შესაძლებლობას იძლევა გაუქმდეს გამამტყუნებელი ვერდიქტი, ახალი შემადგენლობით იქნას საქმე განხილული საქმის ფაქტობრივი

⁹ ერთმანეთისაგან განსხვავდება ტერმინები: ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს განაჩენი და ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს ვერდიქტი. პირველი გულისხმობს ვერდიქტის საფუძველზე საბოლოო გადაწყვეტილებას პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ, სადაც სასჯელიც არის გათვალისწინებული, ხოლო მეორე – მხოლოდ ვერდიქტს, რომელიც მხოლოდ ბრალულობის ნაწილს ეხება: პირი დამნაშავეა თუ უდანაშაულო.

გარემოებების საფუძველზე და მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ვერდიქტის გაუქმებას საჭიროდ ჩათვლის მოსამართლე.

როგორც ზემოთ დავინახეთ, ფაქტობრივი გარემოებების შესახებ ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს განაჩენის გასაჩივრებას არ ითვალისწინებს კანონი, ხოლო საგამონაკლისო ნორმა ეხება მოსამართლის მიერ ვერდიქტის გაუქმებას და არა მისი მხარეების მიერ გასაჩივრებას.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შეიძლება დავასკვნათ, რომ ვინაიდან საპროცესო კოდექსი არ უზრუნველყოფს კითხვების სიზუსტეს, არც ფაქტობრივ საფუძვლებზე გასაჩივრებას, ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოს რეგულირება ვერ უზრუნველყოფს სტრასბურგის სასამართლოს მიერ ჩამოყალიბებულ სტანდარტებს დასაბუთებულობის კუთხით, რაც გადახედვას საჭიროებს.

VII

განაჩენის გადავადება, სასჯელისაბან ბათავისუფლება

1. სასჯელის გადავადება

სისხლის სამართლის ახალი საპროცესო კოდექსი სასჯელის გადავადების საფუძვლებს ამცირებს (283-ე მუხლი). ძველი საპროცესო კოდექსით (607-ე მუხლი) გათვალისწინებული იყო განაჩენის გადავადება მძიმე ავადმყოფობის გამო; ორსულობის მომენტიანობის, მშობიარობის შემდეგ 1 წლამდე; მცირეწლოვანი შეილის ყოლის გამო, 5 წლის ასაკამდე; ასევე, ალბათობის შემთხვევაში, რომ სასჯელის დაოვნებლივ მოხდას შეიძლება მსჯვრდებულის ოჯახისათვის განსაკუთრებით მძიმე შედეგი მოჰყვეს ხანძრის ან სხვა სტიქიური უბედურების, ოჯახის ერთადერთი შრომისუნარიანი წევრის მძიმე ავადმყოფობის, სიკვდილის ან სხვა განსაკუთრებული გარემოებების გამო.

ზემოაღნიშნული საფუძვლებიდან ბოლო ორი გარემოება ახალი საპროცესო კოდექსით აღარ გაითვალისწინება, შესაბამისად დარჩა მხოლოდ: მძიმე ავადმყოფობა; ორსულობა – მშობიარობის შემდეგ 1 წლამდე;

ძველი საპროცესო კოდექსი (607-ე მუხლი) ითვალისწინებდა ასევე, სასჯელის სახით ჯარიმის გადახდის გადავადებას და განაწილვადებას. ახალი საპროცესო კოდექსი მას საერთოდ არ ითვალისწინებს. ამას არ ითვალისწინებს არც „საადსრულებო წარმოებათა შესახებ საქართველოს კანონი“, რომელიც სისხლის სამართლის საქმეებზე კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენის აღსრულების წესებს არეგულირებს სასჯელის სახით ჯარიმის დაკისრების ნაწილში (მე-2 მუხლი).

ძველი საპროცესო კოდექსი (609-ე მუხლი) ითვალისწინებდა ასევე შესაძლებლობას, მსჯავრდებულის სასჯელის მოხდისგან გათავისუფლების შესახებ, რომლის მიმართაც სასჯელის გადავდება მოხდა. ახალი საპროცესო კოდექსის თანახმად კი (283-ე მუხლი) ასეთი შესაძლებლობა გათვალისწინებულია მხოლოდ პირის მიმართ, რომლისათვისაც სასჯელის გადავდება მოხდა ორულობის გამო, მშობიარობის შემდეგ 1 წლის ასაკამდე.

2. სასჯელის შემდგომი მოხდისაგან გათავისუფლება ავადმყოფობის ან ხანდაზმულობის გამო

სასჯელისაგან გათავისუფლების ერთ-ერთ საფუძველს, როგორც ახალი (284-ე მუხლი), ისე ძველი (608-ე მუხლი) საპროცესო კანონმდებლობით წარმოადგენს ხანდაზმულობა და მძიმე ავადმყოფობით დაავადება დანაშაულის ჩადენამდე, ან ჩადენის შემდეგ.

ახალი საპროცესო კოდექსით გამკაცრებულია მიდგომა ამ კუთხით: მაშინ როდესაც ძველი საპროცესო კოდექსით სასჯელის მოხდისაგან გათავისუფლების საფუძველს წარმოადგენდა არა მხოლოდ მძიმე, არამედ განუკურნებელი დაავადებაც (608-ე მუხლის პირველი ნაწილი), ახალი საპროცესო კოდექსი აღნიშნულ საფუძველად ითვალისწინებს მხოლოდ და მხოლოდ მძიმე ავადმყოფობას და არა განუკურნებელ დაავადებასაც (284-ე მუხლის პირველი ნაწილი). გადა ამისა, ახალი კანონმდებლობით მძიმე დაავადება ხელს უნდა უშლიდეს სასჯელის მოხდას. აღნიშნული დათქმა მანამდე არსებულ კანონმდებლობაში არ იყო ჩადებული.

რაც შეეხება ხანდაზმულობის ასაკს, ამ შემთხვევაშიც მიდგომა გამკაცრებულია: ახალი საპროცესო კოდექსი სასჯელის მოხდისაგან ხანდაზმულობის ასაკს მიღწეული მსჯავრდებულის გათავისუფლებას ითვალისწინებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას სასჯელის სახედ დანიშნული არ აქვს უვადო თავისუფლების აღკვეთა და ამასთან, მოხდილი აქვს სასჯელის არანაკლებ ნახევარი (284-ე მუხლი). აღნიშნული დათქმები არ არის გათვალისწინებული ძველი საპროცესო კანონმდებლობით (608-ე მუხლი და 1999 წლის „პატიმრობის შესახებ“ საქართველოს კანონის 67-ე მუხლი).

ზემოაღნიშნულ შეამდგომლობის შესახებ გადაწყვეტილების მიმღები ორგანო ახალი საპროცესო კოდექსით არა მხოლოდ სასამართლოა: ეს უკანასკნელი გადაწყვეტილებას იღებს მხოლოდ პირის მიმართ საქმის განხილვის ეტაპზე (როდესაც პირს აქვს ბრალდებულის სტატუსი), ხოლო მაშინ, როდესაც პირი მსჯავრდებულია, ამის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციის და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს ერთობლივი მუდმივმოქმედი კომისია. აღნიშნული კომისიის მიერ გადაწყვეტილების

მიღების პროცედურები გათვალისწინებულია დებულებით, რომელიც დამტკიცებულია შესაბამისი მინისტრების 2010 წლის 23 დეკემბრის ერთობლივი ბრძანებით.

ზემოაღნიშნული ბრძანების მიხედვით (მე-6 მუხლი) კომისიის დასკვნა არის ინდივიდუალური აქტი, რომელიც გამოიცემა სხდომის გამართვიდან 5 სამუშაო დღის ვადაში. თავად სხდომის გამართვა რა ვადაში უნდა მოხდეს, არ არის გათვალისწინებული ამავე ბრძანებით, შესაბამისად, ამ მხრივ აღნიშნული ნორმატიული აქტი დეტალიზებას საჭიროებს.

სასჯელის შემდგომი მოხდისაგან ზემოაღნიშნული საფუძვლებით გათავისუფლების, ისევე როგორც გადავადების პროცედურები, ახალი საპროცესო კოდექსით შეცვლილია (284-ე მუხლი): ძველი საპროცესო კოდექსით (608-ე მუხლი) აღნიშნულის შესახებ გადაწყვეტილებას სასამართლო იღებდა ზეპირი მოსმენით, ხოლო ახალი საპროცესო კოდექსი აღნიშნულის გადაწყვეტას სასამართლოს მიერ ზეპირი მოსმენის გარეშეც ითვალისწინებს. ეს წესი გარკვეულწილად უარყოფითად აისახება ბრალდებულის/მსჯავრდებულის ინტერესებზე, ვინაიდან ასეთ შემთხვევაში მას ეზღუდება შესაძლებლობა, პირადად წარსდგეს მოსამართლის წინაშე და დაასაბუთოს შესაბამისი მოთხოვნა, ეს კი პრაქტიკული თვალსაზრისით, შუამდგომლობის დაკამყოფილების შედარებით ნაკლებ მოლოდინს ქმნის.

მატერიალური კანონმდებლობა

სისხლის სამართლის კოდექსმა არაერთი ცვლილება განიცადა. მათ შორის ყურადღებას გაგამახვილებთ ერთი შეხედვით, უმნიშვნელო, მაგრამ საბოლოო ჯამში, მეტად საყურადღებო ცვლილებაზე, რომლებიც ნეგატიურად აისახება ბრალდებულის და მსჯავრდებულის ინტერესებზე. გარდა ცვლილებებისა, კოდექსი შეიცავს ისეთ მუხლებს, რომლებსაც პრაქტიკაში არასწორი განმარტება ეძლევა ბრალდებულის ინტერესების საუარესოდ.

• არაერთგზისი დანაშაული

სისხლის სამართლის კოდექსი განსაზღვრავს არაერთგზის დანაშაულს, როგორც დანაშაულთა ერთობლიობის ნაირსახეობას.

2007 წელს არაერთგზისი დანაშაულის განმარტებამ განიცადა ცვლილება: მანამდე დანაშაული არაერთგზისად ითვლებოდა, თუ პირი ჩაიდენდა ორ ან

მეტ დანაშაულს, რომელიც ერთი მუხლით იყო გათვალისწინებული¹⁰. ცვლილების თანახმად ერთზე მეტი დანაშაულის ჩადენა რომ არაერთგზისობად ჩაითვალოს, ამისათვის აუცილებელია მანამდე ჩადენილი დანაშაულისათვის პირის ნასამართლობა. სხვა შემთხვევაში, ერთი და იმავე მუხლით გათვალისწინებული რამდენიმე დანაშაული ჩაითვლება არა დანაშაულის არაერთგზისობად, არამედ დანაშაულთა ერთობლიობად, რაც განსხვავებულ სამართლებრივ შედეგს გვაძლევს სასჯელის ნაწილში: კერძოდ, თითოეული დანაშაულისათვის – დანაშაულთა ერთობლიობისას – სასჯელის შეკრება ხდება, ხოლო – დანაშაულთა არაერთგზისობისას – ერთი მუხლით კვალიფიკაცია ხდება, რაც, შესაბამისად, ერთი სასჯელის დანიშნავს გულისხმობს შეკრების გარეშე, ანუ მას უფრო შემამსუბუქებელი შედეგი აქვს. მაგალითად, თუ პირმა ჩაიდინა ქურდობის შემადგენლობა, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია (177-ე მუხლის მე-2 ნაწილი, რასაც ყველაზე ხშირად აქვს აღილი პრაქტიკაში) სამჯერ, ეხლანდელი რედაქციის თანახმად აღნიშნული დანაშაულთა ერთობლიობად დაკვალიფიცირდება, შესაბამისად, სამივე ქმედებისათვის ცალცალკე შეეკრება სასჯელი და საბოლოოდ დაენიშნება მინიმუმ 9 წლით თავისუფლების აღკვეთა, მაშინ როდესაც, მანამდე არსებული რედაქციით აღნიშნული სამი ქმედება დაკვალიფიცირდებოდა დანაშაულთა არაერთგზისობად (117-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტი) – ერთი მუხლით და სასჯელადაც განესაზღვრებოდა მაქსიმუმ 7 წლით თავისუფლების აღკვეთა.

საბოლოო ჯამში, 2007 წელს განხორციელებული ცვლილება ბრალდებულის საზიანოდ აისახა, ვინაიდან, როგორც დავინახეთ, ამ შემთხვევაში სასჯელების შეკრება ხდება თითოეულისათვის ცალცალკე.

აღსანიშნავია ასევე ის გარემოება, რომ 2007 წელს, როდესაც ზემოაღნიშნული ცვლილება შევიდა სისხლის სამართლის კოდექსის 59-ე მუხლში, დანაშაულთა ერთობლიობისას გათვალისწინებული იყო სასჯელების მთლიანი შეკრება 2006 წლის ცვლილების თანახმად. ეს კიდევ უფრო ამძიმებდა ბრალდებულის მდგომარეობას არაერთგზისი დანაშაულის დისპოზიციის ცვლილების შემდეგ.

• დანაშაულის შიკრება

დანაშაულთა ერთობლიობისას დანიშნული სასჯელების შეკრების პრინციპმა 2006 წლიდან ორჯერ განიცადა ცვლილება:

პირველ ცვლილებამდე (2006) სსკ-ის 59-ე მუხლი ითვალისწინებდა ე.წ. ნაწილობრივ ან მთლიან შთანთქმის პრინციპს – დანიშნული

¹⁰ არაერთგზისი იყო ასევე სხვა და სხვა მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენა, თუ არაერთგზისობა მითებული იყო შესაბამის მუხლი.

სასჯელებიდან ერთი ან მთლიანად შთანთქავდა მეორეს, ან ნაწილობრივ დაემატებოდა. 2006 წლის ცვლილებისას მთლიანი შეკრების პრინციპი ამოქმედდა: დანიშნული სასჯელები მთლიანად იკრიბებოდა, ხოლო 2010 წლის რედაქციით კვლავ შევიდა ცვლილება 59-ე მუხლში, რომლის თანახმადაც ყველაზე მძიმე ერთი ძირითადი სასჯელის გარდა დანარჩენი ძირითადი სასჯელები იკრიბება ვადის ნახევრიდან სრულ მოცულობამდე და ისე ხდება მათი საბოლოო შეკრება.

ზემოაღნიშნული ცვლილება ბევრად უფრო ჰუმანურია, ვიდრე მანამდე არსებული, თუმცა სისხლის სამართლის ლიბერალური და ჰუმანური მიდგომიდან გამომდინარე, პირველად ასეული რედაქციის აღდგენა ბევრად უფრო პროგრესული ნაბიჯი იქნებოდა, ვიდრე ესაა არსებული.

- **ნორმათა არასწორი განმარტება – დამახინჯებული პრაქტიკა**

ესა თუ ის მოქმედება თუ უმოქმედობა დანაშაულია მაშინ, თუ ამის შესახებ მითითებულია სისხლის სამართლის კოდექსში. თითოეული ქმედება რომ ჩაითვალოს დანაშაულად, ის უნდა შეესაბამებოდეს კონკრეტული მუხლით აღწერილ მოქმედებას ან უმოქმედობას, სხვა შემთხვევაში ის არ ჩაითვლება დანაშაულად, შესაბამისად, ქმედებისთვის პირი არ აგებს პასუხს.

სისხლის სამართლის კოდექსის ამა თუ იმ მუხლთან ქმედების შესაბამისობა იურიდიულად წარმოადგენს ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაციას და აღნიშნული სხვადასხვა ფაქტორებთან არის კავშირში.

სისხლის სამართლის საქმეთა დღევანდელ პრაქტიკაში თვალსაჩინოა ქმედებათა არასწორი დაკვალიფიცირება დანაშაულად.

იკვეთება რამდენიმე სახის პრობლემა:

- ა) ნორმის არასწორი გამოყენება,
- ბ) დანაშაულად კვალიფიკაცია კანონის გარეშე

- **ნორმის არასწორი გამოყენება**

არაერთი სისხლის სამართლის საქმის შესწავლისას გამოვლინდა ქმედების დანაშაულად დაკვალიფიცირება და პირის დასჯა სისხლის სამართლის კოდექსის მუხლში მითითებული ნორმის არასწორი განმარტების გამო. კერძოდ, სამართალდამცავი ორგანოების მიერ იმ ქმედების დანაშაულად შერაცხვას აქვს ადგილი, რომელსაც არ მოიცავს ნორმის შინაარსი: ამის

საილუსტრაციოდ ქვემოთ მოცემულია ერთი კონკრეტული სისხლის სამართლის საქმე, რომელიც შეისწავლა ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ და რომელიც საუკეთესოდ აღწერს ნორმის არასწორი გამოყენების ტენდენციას:

ყალბი საკრედიტო ან საანგარიშსწორებო ბარათის დამზადება, გასაღება ან გამოყენება (210-ე მუხლი)¹¹

ახალციხის რაიონული სასამართლოს მიერ პირი ცნობილ იქნა დამნაშავედ ქონებრივი უფლებამოსილების დამადასტურებელი ისეთი დოკუმენტის გაყალბებაში, რომელიც არ არის ფასიანი ქაღალდი. სასჯელად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 11 წლით (დანაშაულთა ერთობლიობით).

როგორც ზემოთ აღინიშნა, დანაშაული გამოიხატა ბინის ნასყიდობის ხელშეკრულებაში სანოტარო წესით დამოწმებისას დაბალი ფასის დაფიქსირებით, სადაც მსჯავრდებული იყო მყიდველი.

სსკ-ის 210-ე მუხლის მიხედვით დანაშაულს წარმოადგენს „ყალბი საკრედიტო ან საანგარიშსწორებო ბარათის, სხვა საგადასახადო დოკუმენტის ან ქონებრივი უფლებამოსილების დამადასტურებელი ისეთი დოკუმენტის დამზადება ან შეძენა გასაღების მიზნით, გასაღება ან გამოყენება, რომელიც არ არის ფასიანი ქაღალდი. მოცემული მუხლის შემადგენლობის აუცილებელ მაკვალიფიცირებელ გარემოებას წარმოადგენს ის, რომ ზემოაღნიშნული რომელიმე დოკუმენტი უნდა იყოს ყალბი.

მოცემულ სისხლის სამართლის საქმეში საკითხი დგას იმის შესახებ, სანოტარო წესით დამოწმებული ნასყიდობის ხელშეკრულებები იყო თუ არა ყალბი.

სამართალწარმოების ორგანოს მიერ ნასყიდობის შესახებ სანოტარო წესით დამოწმებული ხელშეკრულება მიჩნეულია ყალბ დოკუმენტად, რომელიც არ არის ფასიანი ქაღალდი.

ყალბის მნიშვნელობა არ არის მოცემული იურიდიულ თეორიაში. სიყალბის მნიშვნელობის დადგენის საშუალებას წარმოადგენს ამ შემთხვევაში ნორმის სისტემური ინტერპრეტაცია – ყალბის მნიშვნელობის გაგება სისხლის სამართლის კოდექსის საერთო კონტექსტიდან: დოკუმენტში არასწორი მონაცემის შეყვანა სიყალბეს რომ არ ნიშნავს, ეს ნათლად არის აღბეჭდილი მაგ. სსკ-ის 341-ე მუხლში, რომლის თანხმადაც ყალბი დოკუმენტი არ მოიცავს ყალბი ცნობის ან ჩანაწერის შეტანას დოკუმენტში, ვინაიდან ორივე ქმედება სახელდებით არის გამოყოფილი: „სამსახურებრივი

¹¹ აღნიშნულ საქმეზე საუბარი გვქონდა III კარში, სადაც შერჩევითი მართლსაჯულების კუთხით განვიხილეთ.

სიყალბე, ესე იგი მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ ყალბი ცნობის ან ჩანაწერის შეტანა ოფიციალურ დოკუმენტში ან დავთარში, ანდა ყალბი დოკუმენტის შედგენა ან გაცემა...“. აღნიშნული მუხლი ყალბის მნიშვნელობის განმარტების ძალიან კარგი საშუალებაა. აქედან ნათელია, რომ სისხლის სამართლებრივი გაგებით არასწორი მონაცემის შეტანა დოკუმენტში არ უდრის ამ დოკუმენტის სიყალბეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ცალკე არ იქნებოდა ეს ორი გამოყოფილი ერთმანეთისაგან. 210-ე მუხლით კი მხოლოდ ყალბი დოკუმენტის გამოყენება შეიძლება იყოს დასჯადი და არა ისეთი დოკუმენტის, რომელიც არასწორ მონაცემს შეიცავს.

შემცირებული ფასის დაფიქსირებას, შესაძლოა, საგადასახადო სამართლებრივი, ან სანოტარო მომსახურებისათვის გადასახდელი საზღაურის შემცირებასთან დაკავშირებით შეექმნა რაიმე სახის სამართლებრივი პრობლემა, მაგრამ ეს ცვლილება ლოგიკურად, სსკ-ის 210-ე მუხლით გათვალისწინებულ ქმედებას ვერ გაუტოლდებოდა. რეალურად, მხარეებს შორის ბრალდების პირველ ეპიზოდში ნამდვილად განხორციელდა ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმება, რომელიც სანოტარო წესით დამოწმდა. არასწორ მონაცემს რაც შეეხება, ეს მხარეების შეთანხმების საგანი იყო და წმინდა კერძო სამართლებრივი ხასიათის ურთიერთობაა, რომელსაც საერთო არა აქვს დანაშაულთან.

შემცირებული ფასი შესაძლოა სადავო გამხდარიყო ნოტარიუსსა და ხელშეკრულების მხარეებს შორის, სანოტარო მოსაკრებლის უფრო ნაკლები ოდენობით გადახდის გამო. ზემოთ აღვნიშნეთ, რომ შესაძლოა საგადასახადო დავასთან ყოფილიყო ასევე საქმე: უფრო თუ დაგონკრეტდებით, საგადასახდო დავა, შესაძლოა, ყოფილიყო არა მყიდველის – მსჯავრდებულის, არამედ გამყიდველის მიმართ, რადგან შესაბამისი საგადასახადო კოდექსის 168-ე მუხლის თანახმად გამყიდველს ეკისრებოდა საშემოსავლო გადასახადის გადახდა ბინის გაყიდვის შემთხვევაში და თანაც მხოლოდ მაშინ, თუ ბინა გაყიდვამდე ორი წლის წინ იყიდა. დაბეგვრის ობიექტს ამ შემთხვევაში წარმოადგენს ნამეტი თანხა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სსკ-ის 210-ე მუხლის არასწორ განმარტებას ჰქონდა ადგილი, ვინაიდან არასწორი ინტერპრეტაცია მიეცა ტერმინს – გაყალბებას. ეს კი ქმნის საშიშროებას, რომ დაინერგოს მახინჯი პრაქტიკა.

- **დანაშაული კანონის გარეშე**

იმისათვის რომ ქმდება დანაშაულად ჩაითვალოს, როგორც უკვე აღინიშნა, აუცილებელია არსებობდეს შესაბამისი მუხლი სისხლის სამართლის კოდექსში, რომელიც აღგენს ამ ქმედების დანაშაულებრიობას.

ორგანიზაციის პრაქტიკაში არსებობს ისეთი პრეცედენტები, სადაც პირის დამნაშავედ ცნობა მოხდა კონკრეტული ნორმის გარეშე, ანუ რომ განვაზოგადოთ, კანონის გარეშე. ამ მხრივ, ყველაზე პრობლემატურს წარმოადგენს ცივი იარაღის ტარებისათვის სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა.

სისხლის სამართლის კოდექსის 238¹-ე მუხლით დანაშაულს წარმოადგენს 21 წელს მიუღწეველი ან ნასამართლობის მქონე, ან/და ნარკოტიკების მოხმარებისათვის ადმინისტრაციულსახელმძღვანელო პირის მიერ ცივი იარაღის ტარება. იარაღის შესახებ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის "ო" პუნქტით განმარტებულია ცივი იარაღი, ხოლო 2010 წლის 2 ივლისის ცვლილებებით, აღნიშნული კანონის მე-3 მუხლის მე-3 პუნქტით ცივი იარაღის მახასიათებლებს აღგენს საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო. აღნიშნული სააგენტოს მიერ მოცემული მახასიათებლები ჯერ კიდევ არ დამტკიცებულა, რაც მიუთითებს იმაზე, რომ ჯერ კიდევ არ არის განსაზღვრული ცივი იარაღი. შესაბამისად იურიდიულად არ არსებობს ჯერ კიდევ ასეთი საგანი, ნორმატიული საფუძვლის არარსებობის გამო.

სამართლებრივად ეს დასკვნა გამომდინარეობს ნორმატიული აქტების შესახებ საქართველოს კანონიდან, რომლის მიედვითაც ერთი და იმავე ძალის მქონე ნორმებს შორის წინააღმდეგობისას უპირატესობა ენიჭება გვიან მიღებულს. მიხედვად ამისა, რომ ცივი იარაღი ჯერ კიდევ არ არის განმარტებული და შესაბამისად, ცივი იარაღის ტარებისათვის არ უნდა მოხდეს პირის მსჯავრდება, ორგანიზაციის პრაქტიკაში არსებობს არაერთი სისხლის სამართლის საქმე, სადაც ამ ცვლილების შემდეგ მაინც განხორციელდა პირთა მსჯავრდება ცივი იარაღის ტარებისათვის, მიუხედავად შესაბამისი ნორმატიული აქტის არარსებობისა.

2010 წლის 02 დეკემბერს თბილისის საქალაქო სასამართლოს განაჩენით პირი ცნობილ იქნა დამნაშავედ სსკ-ის 238¹-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისათვის და სასჯელად განესაზღვრა ჯარიმა.

2010 წლის 12 აგვისტოს ქუთაისის საქალაქო სასამართლოს განაჩენით პირი ცნობილ იქნა დამნაშავედ 238¹-ე მუხლით და სასჯელის სახედ განესაზღვრა ჯარიმა.

2010 წლის 30 დეკემბრის განაჩენით ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს განაჩენით პირი ცნობილ იქნა დამნაშავედ 238¹-ე მუხლით და სასჯელის სახედ განესაზღვრა ჯარიმა.

მითითებული ყველა განაჩენი წარმოადგენს უკანონოს, ვინაიდან ამ პერიოდში პირთმა მიმართ ბრალად შერაცხული ქმედებისათვის სამართლებრივი საფუძველი – ცივი იარაღის განმსაზღვრელი ნორმატიული აქტი არ არსებობს, შესაბამისად, პრინციპი, რომელიც დადგენილია საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლით, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-7 მუხლით, სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ პაქტის მე-15 მუხლით, არ არსებობს დანაშაულის კანონის გარეშე, უგულებელყოფილია.

დასკვნა

სისხლის სამართლის საპროცესო, ისევე როგორც მატერიალური კანონმდებლობა მთელი რიგი სიახლეების ფონზე ითვალისწინებს როგორც ჰუმანურ, ისე მკაცრ მიდგომებს ბრალდებულისათვის.

ახალი საპროცესო კოდექსი შეიცავს სრულიად ახალ პრინციპებს, რომლებიც ძირითადად დაცვის მხარეს ბევრად უფრო მეტ შესაძლებლობებს ანიჭებს, ვიდრე მანამდე არსებული. ასევე, იგი ითვალისწინებს სრულიად ახალ ინტიტუტებს, რომლებიც, ცალსახად, პროგრესულ ნაბიჯებს წარმოადგენს. ამავდროულად, რაც უფრო ჩაუფლრმავდებით ახალ საპროცესო წარმოებას, მით უფრო ნათელი ხდება, რომ არაერთი ჰუმანური ნორმა სრულიად ამოღებულია, ან მოდიფიცირებულია ბრალდებულის საუარესოდ. რაც შეეხება სისხლის სამართლის მატერიალურ კოდექსს, ცვლილებათა სერიიდან გამომდინარე, როგორც დავინახეთ, შეიცავს ისეთ ნორმებს, თავის დროზე განხორციელებული ცვლილებებიდან გამომდინარე, რომელიც ბრალდებულის ინტერესებს აზიანებს.

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილის ანალიზი,

სისხლის სამართლის პოლიტიკის ლიბერალიზაციის კომპონენტში

ანგარიში

სისხლის სამართლის კოდექსში 2000 წლიდან განხორციელებული

ცვლილებების შესაბამისად დეტალური, შედარებითი ანალიზის მიხედვით

შესავალი

(ზოგადი ინფორმაცია)

ანგარიში მოიცავს სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილის ანალიზს 1960 წლის რედაქციასა და 2000 წლის რედაქციას შორის შედარებითი ანალიზის მიხედვით. ანგარიშში ასევე შესულია 2000 წლიდან განხორციელებული ცვლილებების ანალიზი. ანგარიში მოიცავს სისხლის სამართლის კოდექსის ყველა მუხლის სათითაო განხილვას შეტანილი ცვლილებების მიხედვით, როგორც დისპოზიციის ნაწილში ასევე სანქციის კომპონენტში, ანგარიში ნათლად ასახავს ყველა სახის ცვლილებას, რომელიც სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სისტემამ კანონის შეცვლის შემდეგ განიცადა.

საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობის 1960 წლის ვერსია შეცვლილ იქნა 1999 წელს მომზადებული ახალი სს კოდექსის საფუძველზე, რომელიც ძალაში შევიდა 2000 წლის 21 მაისს. აღნიშნული კოდექსის ამოქმედების შემდეგ 2004 წლამდე კანონს ძირეული ცვლილებები არ განუცდია, შესამჩნევი ცვლილებები აისახება 2006 წლიდან. მოცემული პერიოდიდან კანონმდებლობაში შესულმა ცვლილებებმა არაერთ შემთხვევაში ძირეულად შეცვალა დანაშაულის კლასიფიკაციის, სამართლებრივ აღქმადობისა და სასჯელის ხანგრძლივობასთან დაკავშირებული მიდგომები.

კანონის ახალმა 1999 წლის ვერსიამ საქართველოს საკანონმდებლო სივრცეში შეიტანა ერთი მნიშვნელოვანი ცვლილება, რაც გამოიხატა ორი სახის სასჯელის შემოღებაში, როგორიცაა უვადო თავისუფლება აღკვეთა და ტუსადობა, თუმცა 2004 წლის ცვლილებების მიხედვით კვლავ გაუქმებულ იქნა სასჯელი სახე – ტუსადობა. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილში შესული ცვლილებები შემდეგნაირად იქნა ჩამოყალიბებული:

საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის კერძო ნაწილის ანალიზი

ნაწილი პირველი

სისხლის სამართლის კოდექსის მუხლები, რომლებშიც ცვლილება იქნა შეტანილი, როგორც საქონის ასევე დისპოზიციის ნაწილში:

მუხლი 109 მკვლელობა დამამძიმებელ გარემოებებში (28.04.2006. N2937)

2004 წლამდე ვერსიით დისპოზიციის ნაწილში არ იყო დაყოფა, რის გამოც სასჯელის გამოყენების ალტერნატიული შესაძლებლობებიც ფაქტიურად არ არსებობდა, 28.04.2006 #2937 ცვლილებით დისპოზიციის ნაწილში მუხლი დაიყო 3 ნაწილად შესაბამისად განისაზღვრა სასჯელის განსხვავებული ზომები, საბოლოოდ მინიმალური ზღვარი პირველ ნაწილში დაიწია 16 და 11 წლამდე, მეორე ნაწილში 13 წლამდე, ამასთან სასჯელის უმაღლესი ზღვარი განოსაზღვრა უვადო თავისუფლების აღკვეთით, თუმცა უვადო თავისუფლების აღკვეთა გამოიყენება მხოლოდ მესამე ნაწილს მიკუთვნებული დანაშაულების შემთხვევაში. სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თერთმეტიდან თოთხმეტ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცამეტიდან ჩვიდმეტ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თექვსმეტიდან ოც წლამდე ან უვადო თავისუფლების აღკვეთით.”

117-ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება (28.04.2006. N2937)

117-ე მუხლში ცვლილება შევიდა, როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, თუ მუხლი ცვლილებამდე შედგებოდა 2 ნაწილისაგან და სანქციის კომპონენტშიც სასჯელების ალტერნატიული ვარიანტების შერჩევის შესაძლებლობას კანონი ნაკლებად იძლეოდა ცვლილების შემდგომ იგი დაიყო 8 ნაწილად და შესაბამისად განისაზღვრა განსხვავებული სანქციები. პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს, რომ მუხლის მეორე ნაწილში შემოღებულ იქნა განმარტება – ”სხეულის დაზიანება, რომელმაც გამოიწვია სიცოცხლის მოსპობა”, დამამძიმებელი გარემოების გარეშე და განისაზღვრა შესაბამისი სანქცია ოთხიდან ექვს წლამდე ვადით, მოცემულ მუხლში ცვლილების შეტანამ სავარაუდოდ გამოიწვია 119 მუხლის ამოღება, რაც სწორედ მოცემული ტიპის დანაშაულის ითვალისწინებდა. 117 მუხლში ცალკე გაიმინჯნა განზრახ მკვლელობა დამამძიმებელ გარემოებებში, სადაც ასევე აღნიშნული გარემოებების მიხედვით მოხდა დაყოფა, მუხლის მესამე ნაწილიდან უკვე განსაზღვრულია დამამძიმებელი გარემოებების არსებობისას ჩადენილი დანაშაული ამ შემთხვევაში სანქციის ნაწილი მინიმალურ ზღვარს ადგენს 5 წლიდან და ბოლო მერვე ნაწილი თუ შედეგი დადგა სიკვდილი მისი მატყუარა ზღვარი განისაზღვრება 13 წლით, ამდენად დამამძიმებელი გარემოებების კატეგორიების გათვალისწინებით განსხვავებით იქნა დარეგულირებული სასჯელის როგორც ქვედა ისე ზედა ზღვარი და სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან რვა წლამდე.

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან ათ წლამდე.

ნაწილი 5. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თორმეტ წლამდე.

ნაწილი 6. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან ცამეტ წლამდე.”

118-ჯანმრთელობის განზრახ ნაკლებად მძიმე დაზიანება (28.04.2006. N2937)

28.04.2006 #2937 ცვლილებამ გარკვეულწილად შეცვალა, როგორც დისპოზიციის ასევე სანქციის ნაწილი, კერძოდ მუხლის 1 ნაწილში დისპოზიციის ნაწილი დარჩა უცვლელი, ცვლილება შევიდა მხოლოდ სანქციის ნაწილში, კერძოდ ტუსალობა, როგორც სასჯელის სახე ამოღებულ იქნა, ასევე დაწესდა მინიმალური ზღვარი 1 წელი თუ ძველ ვერსიაში სასჯელი ითვალისწინებდა თავისუფლების აღკვეთას 3 წლამდე ცვლილების შედეგად იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ნაწილი 1. ისჯება გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით თვრამეტ თვემდე ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

მუხლს დაემატა ახალი მეორე ნაწილი, რომელიც ძველ რედაქციაში არ იყო გათვალისწინებული:

“2. იგივე ქმედება, რამაც გამოიწვია სიცოცხლის მოსპობა, ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

ახალი რედაქციის მესამე ნაწილი განსხვავებულია ძველი რედაქციის შესაბამისი ნაწილისაგან დისპოზიციის ნაწილში შეტანილია გარკვეული ცვლილებებით, რაც გამოიხატება იმაში რომ თუ ძველ ვერსიაში მოცემული იყო

- ამ კოდექსის 117-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დამამძიმებელი გარემოების არსებობისას

ახალი რედაქციით იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

- ამ კოდექსის 117-ე მუხლის მე-3, მე-5 ან მე-7 ნაწილით გათვალისწინებული დამამძიმებელი გარემოების არსებობისას

შესაბამისად სანქციის ნაწილშიც შეტანილი იქნა ცვლილება 25.07.2006 N 3530, რომლის მიხედვითაც დადგენილ იქნა მინიმალური ზღვარი 3 წელი, რამაც შესაბამისად დაამძიმა სანქციის ნაწილი, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

ამავე მუხლს დაემატა მეოთხე ნაწილი, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

“4. ამ მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, რამაც გამოიწვია სიცოცხლის მოსპობა,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე“.

საბოლოოდ 118 მუხლი შეტანილი ცვლილებების საფუძველზე მკვეთრად დამძიმდა.

124-ჯანმრთელობის ნაკლებად მძიმე ან მძიმე დაზიანება გაუფრთხილებლობით (25.12.2009. N2477)

124-ე მუხლმა ფაქტიურა ფორმალური ცვლილება განიცადა ანუ პირველი და მეორე ნაწილი გაერთიანდა, ასევე სანქციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა.

135¹-ადამიანის ორგანოებით ვაჭრობა (28.04.2006. N2937)

135¹ მუხლში ცვლილება შევიდა, როგორც დისპოზიციის ისევე სანქციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილში ძველი რედაქციის მეორე ნაწილი “იგივე ქმედება ჩადენილი არაერთგზის ან ორგანიზებული ჯგუფის მიერ” გაიყო ორ ნაწილად და დამოუკიდებლად განისაზღვრა სანქცია ორივე მათგანის მიმართ, რამაც ერთ შემთხვევაში გამოიწვია სასჯელის შემსუბუქება,

რადგანაც ზედა ზღვარი დადგინდა 12 წელი ნაცვლად 15 ისა, თუმცა ამავდროულად გამკაცრდა მესამე ნაწილი, სადაც ქვედა ზღვარი გაიზარდა 4 წლით, კერძოდ 1351 მუხლი სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.
ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თერთმეტიდან თხუთმეტ წლამდე.”

137-გაუპატიურება (28.04.2006. N2937)

მოცემულ შემთხვევაში ცვლილება იქნა შეტანილი 137 მუხლის, როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, რაც შეეხება 137 მუხლის 1 ნაწილს ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილს, სადაც სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით ამავდროულად ზედა ზღვარი შემცირდა 1 წლით. სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე.”

მეორე, მესამე და მეოთხე ნაწილებში მოხდა გარკვეული ახლებური გადანაწილება დამამძიმებელი გარემოებების მიხედვით, ძველი რედაქციის მესამე ნაწილიდან მე-2 პუნქტი გადატანილი იქნა და აღნიშნული ქმედების მიმართ სანქციის ნაწილში მოხდა სასჯელის გარკვეულწილად შემსუბუქება, თუ ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი ითვალისწინებდა სასჯელს ხუთიდან 15 წლამდე იგი შემცირდა 4 წლით, თუმცა აქვე მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 1 წლით, იგი ჩამოყალიბდა შემდეგი რედაქციით:

”2. იგივე ქმედება:

ა) ჩადენილი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;
ბ) რამაც გამოიწვია დაზარალებულის ჯანმრთელობის მძიმე დაზიანება ან სხვა მძიმე შედეგი,-
ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

ძველი რედაქციის მეორე ნაწილში გათვალისწინებული გარემოებები გადატანილი იქნა მესამე ნაწილში, რამაც გამოიწვია მკვეთრი დამძიმება იმ პირების მიმართ, რომლებმაც ჩაიდინეს 137 მუხლის ძველი რედაქციის გათვალისწინებული შემდეგი ქმედება „არაერთგზის; იმის მიერ, ვისაც ადრე ჩადენილი ჰქონდა ამ კოდექსის 138-ე-141-ე მუხლებით გათვალისწინებული რომელიმე დანაშაული“, კერძოდ მუხლი მეორე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგი რედაქციით:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თორმეტ წლამდე.”

ძველი რედაქციის მესამე ნაწილით გათვალისწინებული გარკვეული გარემოებები ჩამოყალიბდა ცალკე მეოთხე ნაწილად, რომელიც შეეხოთ ორ პუნქტს, ცვლილებამ გამოიწვია სანქციის ნაწილში სასჯელის მნიშვნელოვანი დამძიმება მოცემული ორი პუნქტის მიმართ, სადაც მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 7 წლით, მეოთხე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

„4. იგივე ქმედება:

ა) ჩადენილი დაზარალებულის ან სხვა პირის მიმართ განსაკუთრებული სისასტიკით;
ბ) რამაც გამოიწვია დაზარალებულის სიცოცხლის მოსპობა,-
ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან თხუთმეტ წლამდე.“

ძველი რედაქციის მეოთხე ნაწილი გადატანილი იქნა ახალი რედაქციის მეხუთე ნაწილში დისპოზიციის ნაწილში ცვლილება არ შესულა თუმცა სანქციის ნაწილმა განიცადა ცვლილება მინიმალური ზღვარი გაიზარდა ხუთი წლით, კერძოდ ჩამოყალიბდა შემდეგი რედაქციით:

„5. გაუპატიურება იმისა, ვისაც არ შესრულებია თოთხმეტი წელი,-
ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თხუთმეტიდან ოც წლამდე.“

138-სექსუალური ხასიათის ძალმომრეობითი მოქმედება (28.04.2006. N2937)

მუხლის პირველ ნაწილში ძითრითადად ცვლილება შევიდა სანქციის კომპონენტში, რითაც სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა ერთი წლით, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი თუმცა ასევე ზედა ზღვარი შემცირდა 1 წლით. გარდა აღნიშნულისა 138 მუხლი დაიყო 5 ნაწილად, ძველი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილები გადაკვალიფიცირდა და შესაბამისად რიგ შემთხვევაში ახლმა რედაქციამ გამოიწვია რიგი დამამძიმებელი გარემოებების შემთხვევაში სასჯელის შემსუბუქება, მაგალითად: ძველი რედაქციის მეორე ნაწილში გათვალისწინებული გარემოებები გადატანილ იქნა მესამე ნაწილში, რამაც გამოიწვია მკვეთრი დამძიმება იმ პირების მიმართ, რომლებმაც ჩადინეს 138 მუხლის ძველი რედაქციის გათვალისწინებული ქმედება „არაერთგზის; იმის მიერ, ვისაც ადრე ჩადენილი ჰქონდა ამ კოდექსის 138-ე-141-ე მუხლებით გათვალისწინებული რომელიმე დანაშაული“, ამავდროულად შეამსუბუქა იმ პირთა მდგომარეობა, რომლებსაც დანაშაული ჩადენილი აქვთ ა) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით; ბ) რამაც გამოიწვია დაზარალებულის ჯანმრთელობის მძიმე დაზიანება ან სხვა მძიმე შედეგი, კერძოდ მუხლის მეორე და მესამე ნაწილი ჩამოაყალიბდა შემდეგი რედაქციით:

„2. იგივე ქმედება:

- ა) ჩადენილი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;
- ბ) რამაც გამოიწვია დაზარალებულის ჯანმრთელობის მძიმე დაზიანება ან სხვა მძიმე შედეგი,-
ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.“

„3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

- ა) არაერთგზის;
- ბ) იმის მიერ, ვისაც ადრე ჩადენილი ჰქონდა ამ კოდექსის 138-ე-141-ე მუხლებით გათვალისწინებული რომელიმე დანაშაული
- გ) ჯგუფურად;
- დ) დამნაშავესათვის წინასწარი შეცნობით ორსული ქალის ან არასრულიომებელწლოვნის მიმართ,-
ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თორმეტ წლამდე.“

ძველი რედაქციის მესამე ნაწილით გათვალისწინებული გარკვეული გარემოებები ჩამოაყალიბდა ცალკე მეოთხე ნაწილად, რომელიც შეეხო ორ პუნქტს, ცვლილებამ გამოიწვია სანქციის ნაწილში მნიშვნელოვანი დამძიმება მოცემული ორი პუნქტის მიმართ, სადაც მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 7 წლით, მეოთხე ნაწილი ჩანოყალიბდა შემდეგნაირად:

„4. იგივე ქმედება:

- ა) ჩადენილი დაზარალებულის ან სხვა პირის მიმართ განსაკუთრებული სისასტიკით;
- ბ) რამაც გამოიწვია დაზარალებულის სიცოცხლის მოსპობა,-
ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან თხუთმეტ წლამდე.“

ძველი რედაქციის მეოთხე ნაწილი გადატანილ იქნა ახალი რედაქციის მეხუთე ნაწილში დისპოზიციის ნაწილში ცვლილება არ შესულა, თუმცა სანქციის ნაწილმა განიცადა ცვლილება მინიმალური ზღვარი გაიზარდა ხუთი წლით, კერძოდ ჩამოაყალიბდა შემდეგი რედაქციით:

„5. სექსუალური ხასიათის ძალმომრეობითი მოქმედება, ჩადენილი იმის მიმართ, ვისაც არ შესრულებია თოთხმეტი წელი,-
ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თხუთმეტიდან ოც წლამდე“

140-სექსობრივი კავშირი ან სექსუალური ხასიათის მოქმედება სხვაგვარი მოქმედება თექვსმეტი წლის ასაკს მიუღწევლთან .(28.04.2006 #2937)

ტერმინოლოგიური ცვლილება შევიდა დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ სიტყვა 'ლესბიანობა' შეიცვალა სიტყვით 'ლესბოსელობა' ასევე ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში ამოღებულ იქნა სასჯელი – ტუსალობა და დაწესდა მინიმალური ზღვარი ერთი წელი, რამაც გარკვეულწილად გაამკაცრა სასჯელი, კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

”ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე”

143-თავისუფლების უკანონო აღკვეთა (28.04.2006. N2937)

მუხლში ცვლილება შევიდა ორ ეტაპად, კერძოდ 28.04.2006 #2937 და 25.07.2006 N 3530), რამაც შეიძლება ითქვას ძირეულად შეცვალა მუხლი როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ: ძველი რედაქციის პირველი ნაწილი დისპოზიციის ნაწილში დარჩა უცვლელი სანქციის ნაწილში დაწესდა ქვედა ზღვარი ორი წელი, რამაც დაამძიმა სასჯელი, თუმცა ამავდროულად შემცირდა ზედა ზღვარი ერთი წლით, კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

მეორე ნაწილი დაყოფილ იქნა და მოხდა ძველი რედაქციის მეორე ნაწილში გათვალისწინებული დანაშაულებათა გადანაწილება მეორე და მესამე ნაწილებად, რის შედეგადაც რიგი მათგანის მიმართ, რომლებიც გადანაწილდა მეორე ნაწილში მოხდა სასჯელის შემსუბუქება თუ იგი შეადგენდა თავისუფლების აღკვეთას 3 დან 10 წლამდე, ახალი რედაქციით იგი შემცირდა 3 წლით თუმცა ამავდროულად ქვედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით, მეორე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

„2. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

- ა) დაზარალებულის საზღვარგარეთ გაყვანით;
 - ბ) უცხოეთის ოფიციალური წარმომადგენლის ან საერთაშორისო სამართლებრივ დაცვას დაქვემდებარებულის მიმართ;
 - გ) სხვა დანაშაულის დაფარვის ან მისი ჩადენის გაადვილების მიზნით,-
- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.“

მესამე ნაწილში გადანაწილებული დამიმებელი გარემოებების არსებობის შემთხვევაში სასჯელის მკვეთრად დამძიმება გამოიწვია ქვედა ზღვარის გაზრდამ 4 წლით პირვანდელ ვერსიასთან შედარებით, კერძოდ მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგი რედაქციით:

„3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

- ა) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ;
 - ბ) არაერთგვის;
 - გ) ორი ან მეტი პირის მიმართ;
 - დ) დამნაშავესათვის წინასწარი შეცნობით ორსული ქალის, არასრულწლოვნის ან უმწეო მდგომარეობაში მყოფის მიმართ;
 - ე) სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით,-
- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.“

მეოთხე ნაწილში უცვლელად გადავიდა ძველი რედაქციის მესამე ნაწილის დისპოზიცია, ხოლო

სანქციის ნაწიში ცვლილებით სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 3 წლით, ამავდროულად ზედა ზღვარი შემცირდა 3 წლით, მეოთხე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. ამ მუხლის პირველი, მე-2 ან მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება:

- ა) ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;
- ბ) რამაც გამოიწვია დაზარალებულის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი, ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.”

143¹- ადამიანით ვაჭრობა (ტრეფიკინგი)- (25.07.2006 #3530)

ცვლილება განიცადა მუხლის, როგორც დისპოზიციის, ასევე სანქციის ნაწილმა, დანაშაულის აღწერილობა მკვეთრად შეიცვალა და 143¹ მუხლის პირველი ნაწილი, რომელიც ძველი რედაქციით ითვალისწინებდა „ადამიანის ყიდვა ან გაყიდვა, ან მის მიმართ სხვა უკანონო გარიგების განხორციელება, აგრეთვე იძულებით, შანტაჟით ან მოტყუებით ადამიანის გადაბირება, გადაყვანა, გადამალვა ან მიღება ექსპლუატაციის მიზნით“ ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”1. ადამიანის ყიდვა ან გაყიდვა, ან მის მიმართ სხვა უკანონო გარიგების განხორციელება, აგრეთვე მუქარით, ძალადობით ან იძულების სხვა ფორმით, მოტაცებით, შანტაჟით, თაღლითობით, მოტყუებით, უმწეო მდგომარეობის ან ძალაუფლების ბოროტად გამოყენებით, საზღაურის ანდა სარგებლის მიცემის ან მიღების გზით იმ პირის თანხმობის მისაღწევად, რომელსაც სხვა პირზე ზეგავლენის მოხდენა შეუძლია, ადამიანის გადაბირება, გადაყვანა, გადამალვა, დაქირავება, ტრანსპორტირება, გადაცემა, შეფარება ანდა მიღება ექსპლუატაციის მიზნით, ”

პირველმა ნაწილმა ცვლილება განიცადა სანქციის კომპონენტშიც, კერძოდ თუ ცვლილებამდე სანქცია ითვალისწინებდა სასჯელს 5 დან 12 წლამდე, ცვლილების შედეგად ქვედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლი და დაემატა დამატებითი სასჯელი თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ერთი წლის ვადით. სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თორმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ერთი წლის ვადით.”

მეორე ნაწილი დაყოფილ იქნა და მოხდა ძველი რედაქციის მეორე ნაწილში გათვალისწინებული დანაშაულებათა გადანაწილება მეორე და მესამე ნაწილებად, რის შედეგადაც რიგი მათგანის მიმართ, რომლებიც გადანაწილდა მეორე ნაწილში ფაქტიურად მნიშვნელოვანი ცვლილება არ მომხდარა, კერძოდ მოხდა სასჯელის შემსუბუქება და ამავდროულად დამძიმებაც თუ იგი შეადგენდა თავისუფლების აღკვეთას 8დან 15 წლამდე, ახალი რედაქციით ქვედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით ამავდროულად ზედა ზღვარი შემცირდა 1 წლით, მეორე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

- ა) დამნაშავესათვის წინასწარი შეცნობით ორსული ქალის მიმართ;
 - ბ) დამნაშავესათვის წინასწარი შეცნობით უმწეო მდგომარეობაში მყოფის ან დამნაშავეზე მატერიალურად ანდა სხვაგვარად დამოკიდებულის მიმართ;
 - გ) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით,
- ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თოთხმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ორი წლის ვადით.”

რაც შეეხება დამამძიმებელ გარემოებებს, რომელიც გადანაწილდა მუხლის მესამე ნაწილში განიცადა სასჯელის მკვეთრი დამძიმება, კერძოდ ქვედა ზღვარი გაიზარდა 4 წლით და სასჯელის ზომას დაემატა დამატებითი სასჯელი თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების

ჩამორთმევა სამი წლის ვადით იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) არაერთგზის;

ბ) ორი ან მეტი პირის მიმართ;

გ) დაზარალებულის საზღვარგარეთ გაყვანით;

დ) სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით, –

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან თხუთმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით სამი წლის ვადით.”

ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი დისპოზიციის ნაწილში უცვლელად გადავიდა, ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილში, ხოლო სანქციაში შევიდა ცვლილებები, ქვედა ზღვარი გაიზარდა 3 წლით და როგორც სხვა ნაწილების შემთხვევაში, ამ ნაწილშიც სასჯელის ზომას დამატებითი სასჯელი თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევა სამი წლის ვადით იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. ამ მუხლის პირველი, მე-2 ან მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება:

ა) ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;

ბ) რამაც გამოიწვია დაზარალებულის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი, –

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თხუთმეტიდან ოც წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით სამი წლის ვადით.”

14^ა-არასრულწლოვნით ვაჭრობა (ტრეფიკინგი)- (25.07.2006 #3530)

ცვლილება განიცადა მიხლის, როგორც დისპოზიციის ასევე სანქციის ნაწილმა, შეიცვალა დანაშაულის აღწერილობა და კერძოდ 14^ა მუხლის პირველი ნაწილი, რომელიც ძველი რედაქციით ითვალისწინებდა „არასრულწლოვანის ყიდვა ან გაყიდვა, ან მის მიმართ სხვა უკანონო გარიგების განხორციელება, აგრეთვე მისი გადაბირება, გადაყვანა, გადამალვა ან მიღება ექსპლუატაციის მიზნით“ დამატდა აგრეთვე დაქირავება, ტრანსპორტირება, გადაცემა ან შეფარება და ცვლილების შედეგად ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”არასრულწლოვნის ყიდვა ან გაყიდვა, ან მის მიმართ სხვა უკანონო გარიგების განხორციელება, აგრეთვე მისი გადაბირება, გადაყვანა, გადამალვა, დაქირავება, ტრანსპორტირება, გადაცემა, შეფარება ანდა მიღება ექსპლუატაციის მიზნით ”

ასევე ცვლილება განიცადა სანქციის ნაწილმა, რომელიც 3 წლით შემსუბუქდა სხვა შემთხვევებისაგან განსხვავებით და ამასთანავე დამატდა დამატებითი სასჯელი, სანქციის ნაწილში მუხლის 1 ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ერთი წლის ვადით.”

მეორე ნაწილი დაყოფილ იქნა და მოხდა ძველი რედაქციის მეორე ნაწილში გათვალისწინებული დანაშაულებათა გადანაწილება მეორე და მესამე ნაწილებად, რის შედეგადაც რიგი მათგანის მიმართ, რომლებიც გადანაწილდა მეორე ნაწილში მოხდა სასჯელის შემსუბუქება, კერძოდ ერთი წლით დაიწია ქვედა ზღვარმა, ხოლო ორი წლით ზედა ზღვარმა, და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;

ბ) დამნაშავესათვის წინასწარი შეცნობით უმწეო მდგომარეობაში მყოფის ან დამნაშავეზე მატერიალურად ანდა სხვაგვარად დამოკიდებულის მიმართ, ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თერთმეტიდან თხუთმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ორი წლის ვადით.”

ხოლო რაც შეეხება იმ ნაწილს, რომლებიც გადანაწილდა მესამე ნაწილში გარკვეულწილად დამძიმდა სასჯელი, რადგანაც ქვედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით და დაემატა დამატები სასჯელი და მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) არაერთგზის;

ბ) იძულებით, შანტაჟით ან მოტყუებით;

გ) ორი ან მეტი არასრულწლოვნის მიმართ;

დ) დაზარალებულის საზღვარგარეთ გაყვანით;

ე) სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით, –

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თოთხმეტიდან ჩვიდმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით სამი წლის ვადით.”

რაც შეეხება ძველი რედაქციის მესამე ნაწილს დისპოზიციის ნაწილში დარჩა უცვლელად და გადავიდა ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილში, თუმცა სანქცია დამძიმდა რადგანაც ქვედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით და დაემატა დამატები სასჯელი და მეოთხე ნაწილი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ჩვიდმეტიდან ოც წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით სამი წლის ვადით ანდა უვადო თავისუფლების აღკვეთით.”

144-მძევლად ხელში ჩაგდება (28.04.2006. N2937; 5.05.2000 N 292)

მუხლში ცვლილება შევიდა ორჯერ, პირველ შემთხვევაში 28.04.2006. N2937-ის შემთხვევაში, ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილს კერძოდ პირველ ნაწილში სასჯელის მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 2 წლით, რამაც დაამძიმა სასჯელი, ასევე მეორე ნაწილში მინიმალური ზღვარი 6 დან გაიზარდა 9 წლამდე ანუ 3 წლით, ხოლო მესამე ნაწილში მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 8 დან 13 წლამდე - 5 წლით, რამაც მკვეთრად გაამჟავრა სასჯელი. კერძოდ 144 მუხლი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თოთხმეტ წლამდე.

ნაწილი 2: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თოთხმეტ წლამდე.

ნაწილი 3: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცამეტიდან თვრამეტ წლამდე.”

5.05.2000 N 292 ცვლილებით ამოღებულ იქნა კოდექსის პირვანდელ ვერსიაში არსებული შენიშვნის ნაწილი, რომელიც დანაშაულის ჩადენის პირველ ეტაპზე, გარკვეულ შემთხვევებზე გარემოებას წარმოადგენდა ამოღებულ იქნა:

შენიშვნა: თუ ადამიანის მძევლად ხელში ჩაგდებიდან 72 საათის განმავლობაში დამნაშავე ნებაყოფლობით გაათავისუფლებს მას ისე, რომ არ შესრულდა მძევლის გათავისუფლების პირობა, ის გათავისუფლება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან, თუ მის ქმედებაში არ არის სხვა დანაშაულის ნიშნები და არ არსებობს დაზარალებულის საჩივარი.

177-ქურდობა (28.04.2006. N2937)

მნიშვნელოვანი ცვლილება განიცადა 177 მუხლის როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, რომელიც მკვეთრად შეიცვალა მეორე და მესამე ნაწილის კომპონენტში და დაემატა მეოთხე ნაწილი, კერძოდ: პირველი ნაწილის სანქციის კომპონენტში შეტანილი ცვლილებით დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ერთიდან სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით იმავე ვადით.”

დისპოზიციის მეორე ნაწილში შეტანილი ცვლილებით ერთერთი პუნქტი ძველი რედაქციიდან დატოვებულ იქნა ახალ რედაქციაში და მეორე პუნქტი გადმოტანილ იქნა მესამე ნაწილიდან, სანქციის ნაწილში განიცადა არაკარდინალური ცვლილება, კერძოდ მინიმალური ზღვარი გაიზარდა ერთი წლით, ზედა ზღვარი შემცირდა ერთი წლით, მეორე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. იგივე ქმედება:

ა) რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია;

ბ) ჩადენილი სადგომში ან სხვა საცავში უკანონო შეღწევით,-

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

ახალი რედაქციის მესამე ნაწილი ფაქტიურად შემოღებულ იქნა ცვლილების შედეგად, როგორც დისპოზიციის ასევე სანქციის ნაწილში და ახალი რედაქციის მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ;

ბ) არაერთგზის;

გ) ბინაში უკანონო შეღწევით;

დ) სატრანსპორტო საშუალების წინააღმდეგ;

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

რაც შეეხება ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილს ფაქტიურად ავტომატურად გადატანილ იქნა ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი და დაემატა ერთი პუნქტი ”დ) მაგისტრალურ მილსადენში არსებული ნავთობის ან გაზის მიმართ”, და განისაზღვრა მნიშვნელოვანი ზიანის განმარტება, ამასთან მკვეთრი ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, რამაც მკვეთრად დაამძიმა სასჯელი, 177 მუხლის მეოთხე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;

ბ) დიდი ოდენობით;

გ) იმის მიერ, ვინც ორჯერ ან მეტჯერ იყო ნასამართლევი სხვისი ნივთის მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრებისათვის ან გამოძალვისათვის;

დ) მაგისტრალურ მილსადენში არსებული ნავთობის ან გაზის მიმართ,-

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე.”

შენიშვნა: კოდექსის ამ თავში მნიშვნელოვან ზიანად ითვლება ნივთის (ნივთების) ღირებულება

178-მარცვა (28.04.2006. N2937)

მნიშვნელოვანი ცვლილება განიცადა 178 მუხლის, როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, რომელიც მკვეთრად შეიცვალა მეორე და მესამე ნაწილის კომპონენტში და დაემატა მეოთხე ნაწილი, კერძოდ: პირველი ნაწილის სანქციის კომპონენტში შეტანილი ცვლილებით დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 წელი და სასჯელის ზედა ზღვარს დაემატა ერთი წელი, რამაც მკვეთრად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ორიდან სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

დისპოზიციის მეორე ნაწილში შეტანილი ცვლილებით ერთერთი პუნქტი ძველი რედაქციიდან დატოვებულ იქნა ახალ რედაქციაში და მეორე პუნქტი გადმოტანილი იქნა მესამე ნაწილიდან, სანქციის ნაწილში განიცადა არაკარდინალური ცვლილება, კერძოდ მინიმალური ზღვარი გაიზარდა ერთი წლით, ზედა ზღვარი შემცირდა ერთი წლით და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე.”

ახალი რედაქციის მესამე ნაწილი ფაქტიურად შემოღებულ იქნა ცვლილების შედეგად, როგორც დისპოზიციის ასევე სანქციის ნაწილში და ახლი რედაქციის მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”3. იგივე ქმედება, ჩადენილი: (29.12.2006 N 4213)

ა) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ;

ბ) არაერთგზის;

გ) ბინაში უკანონო შეღწევით;

დ) ძალადობით, რომელიც საშიში არ არის სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის, ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით;

ე) სატრანსპორტო საშუალების წინააღმდეგ,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.”

რაც შეეხება ახლი რედაქციის მეოთხე ნაწილს ფაქტიურად ავტომატურად გადატანილ იქნა ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი და მას მოაკლდა ერთი პუნქტი ”ჩადენილი სადგომში ან სხვა საცავში უკანონო შეღწევით” ამასთან ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, რამაც მკვეთრად დაამძიმა სასჯელი, 178 მუხლის მეოთხე ნაწილი გამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;

ბ) დიდი ოდენობით;

გ) იმის მიერ, ვინც ორჯერ ან მეტჯერ იყო ნასამართლევი სხვისი ნივთის მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრებისათვის ან გამოძალვისათვის,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თერთმეტ წლამდე.”

179-ყაჩაღობა (28.04.2006. N2937; 29.12.2006 N 4213)

მნიშვნელოვანი ცვლილება განიცადა 179 მუხლის, როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის

ნაწილმა, რომელიც მკვეთრად შეიცვალა მეორე და მესამე ნაწილის კომპონენტში და დაემატა მეოთხე ნაწილი, კერძოდ: პირველი ნაწილის დისპოზიციის ნაწილში ფრაზას „ჩადენილი სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით“ დაემატა სიტყვა „ადამიანის“ და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად, „ჩადენილი ადამიანის სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით“. ასევე სანქციის კომპონენტში შეტანილი ცვლილებით სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი და სასჯელის ზედა ზღვარს მოაკლდა სამი წელი, რამაც გარკვეულწილად შეამსუბუქა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან შვიდ წლამდე.”

დისპოზიციის მეორე ნაწილში შეტანილი ცვლილებით მეორე ნაწილში შემავალი გარემოებები გადანაწილდა მეორე/მესამე/მეოთხე ნაწილებში და ასევე დაემატა ახალი გარემოებები, კერძოდ მეორე ნაწილში დარჩა ორი პუნქტი ძველი რედაქციიდან და დაემატა ერთი ახალი გარემოება ”გ) სატრანსპორტო საშუალების წინააღმდეგ“, ასევე ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, რომელმაც მკვეთრად შეამსუბუქა სასჯელი მეორე ნაწილში არსებული გარემოებებით ჩადენილი დანაშაულისათვის, რადგანაც სასჯელის ზედა ზღვარს მოაკლდა 5 წელი, კერძოდ მეორე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

”2. იგივე ქმედება, ჩადენილი: (29.12.2006 N 4213)

ა) სადგომში ან სხვა საცავში უკანონო შეღწევით;

ბ) ჯგუფურად;

გ) სატრანსპორტო საშუალების წინააღმდეგ, –

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

ახალი რედაქციის მესამე ნაწილი ფაქტიურად გადმოტანილ იქნა მეორე ნაწილიდან და ამ შემთხვევაშიც გარკვეულწილად მოხდა სასჯელის შემსუბუქება, კერძოდ 2 წელი დაემატა სასჯელის ქვედა ზღვარს ხოლო სასჯელის ზედა ზღვარს მოაკლდა 3 წელი, ახალი რედაქციის მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.”

რაც შეეხება ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილს ფაქტიურად ავტომატურად გადატანილ იქნა პუნქტები ძველი რედაქციის მეორე ნაწილიდან, სანქციის ნაწილში შეტანილმა ცვლილებებმა მკვეთრად დაამძიმა სასჯელი, კერძოდ სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 6 წლით, 179 მუხლის მეოთხე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;

ბ) იმის მიერ, ვინც ორჯერ ან მეტჯერ იყო ნასამართლევი სხვისი ნივთის მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრებისათვის ან გამოძალვისათვის,–

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თერთმეტიდან თხუთმეტ წლამდე.”

180-თაღლითობა (28.04.2006. N2937,25.07.2006 N 3530)

180 მუხლის პირველი ნაწილი დისპოზიციის ნაწილში არ შეცვლილა ძირითადად ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილს, კერძოდ დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი ორი წელი და ზედა ზღვარი გაიზარდა ერთი წლით, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას

სამოცდაათიდან ორას საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე. (25.07.2006 N 3530)”

ძველი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილები ახალ რედაქციაში გადანაწილდა სამ ნაწილად და ამდენად ახალი რედაქციით 180-ე მუხლი შედგება 4 ნაწილისაგან, რიგი გარემოებების შემთხვევაში, კერძოდ გარემოებები, რომლებიც იყო გათვალისწინებული ძველი რედაქციის მეორე ნაწილში და შესაბამისად დარჩა ახალი რედაქციის მეორე ნაწილში სასჯელი დამძიმდა, კერძოდ ქვედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით და ზედა ზღვარი 1 წლით, და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

ახალი რედაქციის მესამე ნაწილი შედგება ძველი რედაქციის მეორე ნაწილის ერთი პუნქტისა „სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით“, რომლის მიმართაც სასჯელი დამძიმებულ იქნა და ძველი რედაქციის მესამე ნაწილის ორი პუნქტისაგან, რომლის მიმართაც სასჯელი ფაქტიურად შემსუბუქდა, რადგანაც ზედა ზღვარს მოაკლდა ერთი წელი, თუმცა ამავდროულად ქვედა ზღვარს დაემატა ერთი წელი, მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

- ა) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;
- ბ) დიდი ოდენობით;
- გ) არაერთგზის,-

ნაწილი 3. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

ძველი რედაქციის მეორე ნაწილიდან აღებული ორი პუნქტისაგან შემუშავდა ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილი, რომლის მიმართაც სასჯელი გარკვეულწილად დამძიმდა კერძოდ ქვედა ზღვარი გაიზარდა ორი წლით და მეოთხე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

- ა) ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;
 - ბ) იმის მიერ, ვინც ორჯერ ან მეტჯერ იყო ნასამართლევ სხვისი ნივთის მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრებისათვის ან გამოძალვისათვის,
- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე”

181-გამოძალა (28.04.2006. N2937; 29.12.2006 N 4213; 25.07.2006 N 3530)

181 მუხლის პირველი ნაწილის დისპოზიცია დარჩა უცვლელი, შეიცვალა სანქციის ნაწილი რამაც გარკვეულწილად გაამკაცრა სასჯელი, კერძოდ ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა და დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

ძველი რედაქციის მეორე ნაწილი დაიყო ორ ნაწილად და ორივე შემთხვევაში სანქციის ნაწილში სასჯელები იქნა გამკაცრებული, თუმცა განსაკუთრებით იგი გამკაცრდა იმ გარემოებების არსებობის შემთხვევაში, რომლებიც გადანაწილდა მესამე ნაწილში, ასევე უნდა აღინიშნოს რომ დისპოზიციის ნაწილში ახალი რედაქციის მესამე ნაწილს დაემატა ახალი გარემოება, რომელიც ძველ რედაქციაში არ იყო გათვალისწინებული „ორგანიზებული ჯგუფის მიერ“, მეოთხე ნაწილში ავტომატურად გადატანილ იქნა ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი და ამ კონკრეტულ შემთხვევაში სასჯელი შემსუბუქდა, რადგანაც როგორც ქვედა ისე ზედა ზღვარი შემცირდა 1 წლით, კერძოდ 181 მუხლი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

3. იგივე ქმედება, ჩადენილი: (29.12.2006 N 4213)

ა) ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;

ბ) იმის მიერ, ვინც ორჯერ ან მეტჯერ იყო წასამართლეს სხვისი ნივთის მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრებისათვის ან გამოძალვისათვის,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.

4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თერთმეტ წლამდე. (25.07.2006 N 3530)”

182-მითვისება ან გაფლანგვა (28.04.2006. N2937; 23.10.2008 N 401)

182 მუხლის დისპოზიციის ნაწილში ძირეული ცვლილებები არ განუცდია მხოლოდ პირველ ნაწილში იქნა შტანილი ცვლილება კერძოდ ტერმინი :სხვისი მოძრავი ნივთი“ შეიცვალა ტერმინით „ სხვისი ნივთის ან ქონებრივი უფლების“, და ამავე ნაწილში ტექსტი „თუ ეს ნივთი იმყოფება“ შეიცვალა ტექსტით „თუ ეს ნივთი ან ქონებრივი უფლება იმყოფებოდა“, კერძოდ შეიცვალა დანაშაულის ფორმულირება, სხა შემთხვევაში ცვლილებები შევიდა სამივე ნაწილის სანქციაში, რომელიც სამივე შემთხვევაში გამკაცრდა, პირველ ნაწილში დაწესდა ქვედა ზღვარი და ზღვარი გაიზარდა 1 წლით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

მეორე ნაწილში ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

მესამე ნაწილის შემთხვევაში სანქციის ნაწილში ძირეული ცვლილებები არ მომხდარა რადგანაც ზედა ზღვარს დააკლდა ერთი წელი და ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თერთმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

183-განსაკუთრებული ისტორიული, კულტურულ მემკვიდრული ან ეროვნული ღირებულების ნივთის ან დოკუმენტის დაუფლება მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით (28.04.2006. N2937)

მუხლის პირველ და მეორე ნაწილებს დისპოზიციის ნაწილში ცვლილებები არ განუცდია ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილებში, პირველი ნაწილის შემთხვევაში სასჯელი შემსუბუქდა, რადგანაც ზედა ზღვარს დააკლდა ერთი წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

მეორე ნაწილში მიუხედავად იმისა რომ სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით სასჯელი მაინც შემსუბუქდა, რადგანაც ზედა ზღვარი შემცირდა 3 წლით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თორმეტ წლამდე.”

მნიშვნელოვანი ცვლილება იყო მესამე ნაწილის დამატება, რომელიც სანქციის მიხედვით განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულთა კატეგორიას განეკუთვნება და იგი ჩამოყალიბდა

შემდეგნაირად:

”3. იგივე ქმედება, ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ,-
ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან თხუთმეტ წლამდე.”

**186-წინასწარი შეცნობით დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული ნივთის შეძენა ან გასაღება
(28.04.2006. N2937)**

186 მუხლის პირველ ნაწილს ცვლილება არ განუცდია მხოლოდ სიტყვა „შეძენა“ შეიცვალა სიტყვით „ფლობა“. მეორე ნაწილში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსაღობა და დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი ორი წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

მესამე ნაწილში ასევე ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, სადაც სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

187-ნივთის დაზიანება ან განადგურება

მუხლში ძირითადად ცვლილება შევიდა როგორც დისპოზიციის ისე სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსაღობა, სასჯელის მინიმალური ზღვარი დადგინდა 1 წელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ასიდან ას ოთხმოც საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

მეორე ნაწილში ასევე ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, რომელმაც მკვეთრად შეამსუბუქა სასჯელი, რადგანაც სასჯელის ქვედა ზღვარი შეამცირა 1 წლით, ხოლო ზედა ზღვარი შემცირდა 3 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

მესამე ნაწილის სანქციაში შეტანილი ცვლილებით ასევე მოხდა სასჯელის შემსუბუქება, სასჯელის ზედა ზღვარი შემცირდა 5 წლით და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე.”

ამასთანავე როგორც უკვე აღინიშნა მუხლს დაემატა ახალი მეოთხე ნაწილი, რომელიც განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულების კატეგორიას განეკუთვნება თუმცა ამ შემთხვევაშიც სასჯელის ზედა ზღვარი 3 წლით ნაკლებია ვიდრე, მას ითვალისწინებდა ძველი რედაქცია, აღნიშნულიდან გამომდინარე 187 მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის მიმართ სასჯელი შემსუბუქდა, ახალი მეოთხე ნაწილი კი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. ამ მუხლის მე-2 ნაწილში აღნიშნული ქმედება, რამაც გაუფრთხილებლობით გამოიწვია ორი ან მეტი ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა,-
ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თორმეტ წლამდე.”

188-ნივთის დაზიანება ან განადგურება გაუფრთხილებლობით (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა მეორე და მესამე ნაწილის სანქციის ნაწილებში, კერძოდ მეორე ნაწილის სანქციაში სასჯელის ზედა ზღვარს მოაკლდა 1 წელი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.”

რაც შეეხება მესამე ნაწილს ამ შემთხვევაში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 წლით, რამაც მნიშვნელოვნად გაამკაცრა სასჯელი, თუმცა ამავდროულად ზედა ზღვარს დააკლდა ერთი წელი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

189-საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელისა და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლების ხელყოფა

189 მუხლმა განიცადა მნიშვნელოვანი სახეცვლილება, როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ პირველ ნაწილში სანქციის კომპონენტში ცვლილება არ ყოფილა შეტანილი თუმცა სრულად შეიცვალა პირველ ნაწილში მოცემული დანაშაულის აღწერილობა/ დისპოზიცია და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”საავტორო უფლების ობიექტზე ავტორობის მითვისება ან თანაავტორობაზე იძულება”

მეორე, მესამე და მეოთხე ნაწილებმა ასევე განიცადა სახეცვლილება, როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, ასევე დაემატა შენიშვნის კომპონენტი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი არაერთგზის ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით იმავე ვადით.

3. შემოსავლის მიღების მიზნით ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის ან მონაცემთა ბაზის უკანონო რეპროდუცირება ან „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, მათი კონტრაფაქციული ასლების უკანონო შეძენა, იმპორტი, შენახვა, გაყიდვა, გაქირავება ან სხვა უკანონო გამოყენება, ან/და საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელის და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლების სხვა ხელყოფა, ჩადენილი დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღების მიზნით ნაწილი 3. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე.

4. ამ მუხლის მესამე ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება:

ა) ჩადენილი განსაკუთრებით დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღების მიზნით;

ბ) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ, –

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით იმავე ვადით.”

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედება დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღების მიზნით ჩადენილად ითვლება, თუ ნაწარმოების, ფონოგრამის, ვიდეოგრამის, მონაცემთა ბაზის ასლების ღირებულება ან საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელის და მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის უფლებების კანონიერი გამოყენების შემთხვევაში საავტორო, მომიჯნავე უფლების მფლობელის ან მონაცემთა ბაზის დამამზადებლის მიერ მისაღები შემოსავალი აღემატება ხუთი ათას ლარს, ხოლო განსაკუთრებით დიდი ოდენობით – თუ ზემოაღნიშნული ღირებულება ან შემოსავალი აღემატება ათი ათას ლარს.

192-უკანონო სამეწარმეო საქმიანობა (22.06. 2007 N 5035)

192 მუხლის პირვენ ნაწილში ცვლილებები შევიდა როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა ფრაზები „სპეციალური ნებართვის (ლიცენზიის)“ „ლიცენზირების“ და შეიცვალა ფრაზებით „ნებართვის ან ლიცენზიის“ „სანებართვო ან სალიცენზიო“ გაუგებარია რამდენ ძირეული ცვლილება შეიტანა აღნიშნულმა დანაშაულის კვალიფიკაციაში, რაც შეეხება სანქციის ნაწილს ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, ასევე სასჯელი მნიშვნელოვნად დამძიმდა რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი ერთი წელი, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა ერთი წლით.

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

მეორე ნაწილის დისპოზიციის ცვლილება არ ყოფილა შეტანილი, რაც შეეხება სანქციის შეტანილი ცვლილებით მოხდა მისი გარკვეული დამძიმება, რადგანაც დაწესდა ქვედა ზღვარი სამი წელი.

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

ასევე მუხლს დაემატა შენიშვნა იურიდიული პირის დასჯადობის შესახებ, კერძოდ

ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

194-უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია (ფულის გათეთრება) (19.03.2008 N 5953)

აღსანიშნავია რომ 194 –ე მუხლში ძირითადი ცვლილებები შევიდა 2008 წელს და მან ფაქტიურად მნიშვნელოვანი სახეცვლილება განიცადა როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ: ძირეულად შეიცვალა დანაშაულის კვალიფიკაცია და 194 მუხლის პირველი ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”1. უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაცია, ესე იგი უკანონო ან/და დაუსაბუთებელი ქონებისათვის კანონიერი სახის მიცემა (ქონებით სარგებლობა, ქონების შეძენა, ფლობა, კონვერსია, გადაცემა ან სხვა მოქმედება) მისი უკანონო წარმოშობის დაფარვის მიზნით, აგრეთვე მისი ნამდვილი ბუნების, წარმოშობის წყაროს, ადგილმდებარეობის, განთავსების, მოძრაობის, მასზე საკუთრების ან/და მასთან დაკავშირებული სხვა უფლებების დამალვა ან შენიღბვა,”

ამავდროულად ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, რამაც შესაბამისად დისპოზიციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებისა დაამძიმა სასჯელი, კერძოდ დაწესდა ქვედა ზღვარი სამი წლით და ზედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით, კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ექვს წლამდე.”

რაც შეეხება მუხლის მეორე ნაწილს ის დაიყო და მუხლი 2 ნაწილის ნაცვლად ახალი რედაქციით შედგება 3 ნაწილისაგან მეორე ნაწილიდან ამოღებულ იქნა ერთი პუნქტი „ჩადენილი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით“, რომელიც გადატანილ იქნა მესამე ნაწილში, მეორე პუნქტში დარჩენილი გაერემოებების შემთხვევაში თითქოს ადგილი ქონდა სასჯელის შემსუბუქებას, რადგანაც ზედა ზღვარი შემცირდა ერთი წლით, თუმცა დაწესდა მინიმალური ზღვარი 6 წელი, რამაც მკვთრად დაამძიმა სასჯელი, კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

ახალი მესამე ნაწილი მიეკუთვნება განსაკუთრებულ კატეგორიას და დაწესდა შესაბამისად მაღალი სასჯელი თუმცა აქვე აღსანიშნავია, რომ უკიდურესად დამძიმდა სასჯელი მეორე ნაწილიდან გადმოტანილი გარემოებების არსებობის შემთხვევაში, კერძოდ მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”3. იგივე ქმედება: (19.03.2008 N 5953)

ა) ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;

ბ) ჩადენილი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;

გ) რასაც თან ახლდა განსაკუთრებით დიდი ოდენობით შემოსავლის მიღება,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თორმეტ წლამდე.”

მუხლს დაემატა ასევე განმარტებითი ნაწილი:

1. ამ მუხლის მიზნებისათვის უკანონო ქონებად ითვლება ქონება, აგრეთვე ამ ქონებიდან მიღებული შემოსავალი, აქციები (წილი), რომელიც/რომლებიც პირს, მისი ოჯახის წევრს, ახლო ნათესავს ან დაკავშირებულ პირს მოპოვებული აქვთ კანონის მოთხოვნათა დარღვევით.

2. ამ მუხლის მიზნებისათვის დაუსაბუთებელ ქონებად ითვლება ქონება, აგრეთვე ამ ქონებიდან მიღებული შემოსავალი, აქციები (წილი), რომლის/რომელთა კანონიერი საშუალებებით მოპოვების დამადასტურებელი დოკუმენტები პირს, მისი ოჯახის წევრს, ახლო ნათესავს ან დაკავშირებულ პირს არ გააჩნია ან იგი მოპოვებულია უკანონო ქონების გასხვისების შედეგად მიღებული ფულადი სახსრებით.

3. ამ მუხლში დიდ ოდენობად ითვლება შემოსავალი ოცდაათი ათასი ლარიდან ორმოცდაათი ათას ლარამდე, ხოლო განსაკუთრებით დიდ ოდენობად – შემოსავალი ორმოცდაათი ათასი ლარის ზევით.

4. ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ლიკვიდაციით ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით და ჯარიმით.

მუხლი 195

ცვლილება შევიდა 195 მუხლის სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსადობა და სხვა შემთხვევაში დარჩა უცვლელად, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.”

მეორე ნაწილის შემთხვევაში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა მეორე ნაწილი სანქციის კომპონენტში, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

მესამე ნაწილის შემთხვევაში სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა ერთი წლით, რამაც გარკვეულწილად ასევე დაამძიმა მესამე ნაწილი სანქციის კომპონენტში, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე და ჯარიმით.”

196-სასაქონლო (მომსახურების) ნიშნის ან სხვა კომერციული აღნიშვნის მართლსაწინააღმდეგო გამოყენება (28.04.2006. N2937)

196 მუხლში შეტანილი ცვლილებით, მან მნიშვნელოვანი სახეცვლილება განიცადა, როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ: ძირეულად შეიცვალა დანაშალის კვალიფიკაცია, დაემატა „დიდი ოდენობა“ და „დამზადება“, რაც ძველი რედაქციით არ განიხილებოდა, ამასთან დამძიმდა სასჯელიც, რადგანაც ძველი რედაქცია არ ითვალისწინებდა თავისუფლების აღკვეთას, 196 მუხლის პირველი ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“1. დიდი ოდენობით სხვისი სასაქონლო (მომსახურების) ნიშნის, საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის უკანონო დამზადება ან მათი სხვაგვარი უკანონო გამოყენება, აგრეთვე, სხვისი სასაქონლო (მომსახურების) ნიშნით, საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებით ან გეოგრაფიული აღნიშვნით, რეგისტრირებული საფირმო სახელწოდებით უკანონოდ ნიშანდებული (მარკირებული) საქონლის წარმოება ან სამოქალაქო ბრუნვაში შეტანა, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია – ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით იმავე ვადით.”

მეორე ნაწილის დისპოზიციის ნაწილში ცვლილება არ შესულა, ხოლო სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით სასჯელის ნაწილს დაემატა თავისუფლების აღკვეთა და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოციდან ას ოთხმოც საათამდე ან/და გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან სამ წლამდე.”

მესამე ნაწილის დისპოზიციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით დაემატა ორი ახალი პუნქტი და ასევე ცვლილება განიცადა სანქციის ნაწილში, კერძოდ ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსადობა და ასევე მკვეთრად დამძიმდა სასჯელი, რადგანაც დაწესდა ქვედა ზღვარი 3 წელი და ზედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით, მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“3. ამ მუხლის პირველი ან მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) არაერთგზის;

ბ) ასეთი დანაშაულისათვის მსჯავრდებულის მიერ;

გ) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ,-

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

მუხლს ასევე დაემატა განმარტებითი ნაწილი:

შენიშვნა: სხვისი სასაქონლო (მომსახურების) ნიშნის, საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელების ან გეოგრაფიული აღნიშვნის უკანონო დამზადებას დიდი ოდენობით ადგილი აქვს, როდესაც მათი საერთო რაოდენობა აღემატება 1000 ცალს, ხოლო მნიშვნელოვანი ზიანის გამოწვევად დანაშაული ჩადენილად ითვლება, თუ წარმოებული ან სამოქალაქო ბრუნვაში შეტანილი იმ საქონლის ღირებულება, რომელიც სხვისი სასაქონლო (მომსახურების) ნიშნით, საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებით, გეოგრაფიული აღნიშვნით ან რეგისტრირებული საფირმო სახელწოდებით უკანონოდ არის ნიშანდებული (მარკირებული), აღემატება 5000 ლარს.

197-ფალსიფიკაცია (23.05.2007 N 4785)

ცვლილება შევიდა 197 მუხლის მესამე ნაწილის სანქციის ნაწილში, სადაც შემსუბუქებულ იქნა სასჯელი, რადგანაც ზედა ზღვარს დააკლდა სამი წელი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან შვიდ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

197 მუხლის ასევე დამატა ახალი მეოთხე ნაწილი, რომელიც სანქციის მიხედვით მიეკუთვნება მძიმე დანაშაულთა კატეგორიას, მეოთხე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. ამ მუხლის პირველი ან მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, რასაც მოჰყვა ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი,-

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით ხუთ წლამდე. (28.04.2006. N2937)”

197-ფალსიფიცირებული ნივთის უკანონო გადაზიდვა ან გასაღება (25.12.2009 N 2477)

აღნიშნული მუხლი დამატა კოდექსს 2009 წლიდან და ამოქმედდა 2010 წლის თებერვლიდან, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”წინასწარ შეცნობით ფალსიფიცირებული ნივთის უკანონო გადაზიდვა ან გასაღება ისჯება თავისუფლების არკვეთით ან გამასწორებელი სამუსაოთი ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.”

198-ადამიანის სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში პროდუქციის დამზადება, შემოტანა ან რეალიზაცია

პირველ ნაწილში ცვლილება იქნა შეტანილი მხოლოდ სანქციის ნაწილში, სადაც დაწესდა ქვედა ზღვარი სამი წლით და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

მეორე რედაქციის მეორე ნაწილი გადავიდა ახალი რედაქციის მესამე ნაწილში, რომელმაც დისპოზიციის ნაწილში გარკვეული სახეცვლილება განიცადა კერძოდ დამატა შემდეგი კვალიფიკაცია „რამაც გამოიწვია ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა“, ასევე შეიცვალა სანქციის კომპონენტი და ქვედა ზღვარს დამატა ორი წელი, ხოლო ახალი რედაქციის მეორე ნაწილი დამატებულ იქნა და მეორე და მესამე ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. იგივე ქმედება, რამაც საფრთხე შეუქმნა ადამიანის სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას,- ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.

3. იგივე ქმედება, რამაც გამოიწვია ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი,- ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.”

200-მარკირებას დაქვემდებარებული ავციზური საქონლის ავციზური მარკის გარეშე გამოშვება, შენახვა, რეალიზაცია ან გადაზიდვა (28.04.2006. N2937)

მუხლის პირველი ნაწილში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, რითაც ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსალობა, დამძიმდა სასჯელი, რადგანაც დაწესდა ქვედა ზღვარი 2 წელი და ზედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

მეორე ნაწილი ცვლილება შევიდა როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დაემატა პუნქტი „პირთა ჯგუფის მიერ,“ და ამასთანავე მკვეთრად დამძიმდა სასჯელი, რადგანაც სასჯელის ზედა და ქვედა ზღვარი გაიზარდა 3 – 3 წლით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე.”

მესამე ნაწილის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით სანქციის ნაწილმა განიცადა სახეცვლილება კერძოდ ქვედა ზღვარს დაემატა ერთი წელი, ხოლო ზედა ზღვარს დააკლდა 2 წელი და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან რვა წლამდე.”

მუხლის დაემატა მეოთხე ნაწილი ახალი გარემოებებით, რომელიც მძიმე დანაშაულთა კატეგორიას განეკუთვნება. მეოთხე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. ამ მუხლის პირველი, მე-2 ან მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) ორგანიზებული ჯგუფის მიერ;

ბ) იმის მიერ, ვინც ორჯერ ან მეტჯერ იყო ნასამართლევნი ამ თავით გათვალისწინებული ქმედებისათვის,-

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე. (28.04.2006. N2937)”

200¹-წალში აქციზური მარკების დამზადება, გასაღება ან/და გამოყენება (28.04.2006. N2937)

მუხლის პირველი ნაწილი კერძოდ სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით თითო წელი დაემატა სასჯელის ქვედა და ზედა ზღვარს, რამაც არა მნიშვნელოვნად მაგრამ სასჯელის დამძიმება გამოიწვია, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

ასევე უმნიშვნელო ცვლილება განიცადა მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილმა, სადაც ერთი წელი დააკლდა ქვედა ზღვარს და ასევე ერთი ნაწილი დაემატა სასჯელის ზედა ზღვარს, რამაც ასევე უმნიშვნელო დამძიმება გამოიწვია, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე.”

ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი დაიყო ახალი რედაქციის მესამე და მეოთხე ნაწილებად იმ გარემოების არსებობისას რომელიც დარჩა მესამე ნაწილში „იგივე ქმედება, ჩადენილი სახელმწიფო მოხელის მიერ სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით“ მკვეთრად შემსუბუქდა სასჯელი, კერძოდ ორი წელი დააკლდა სასჯელის ქვედა ზღვარს და 3 წელი ზედა ზღვარს და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე. (28.04.2006. N2937)”

ხოლო იმ გარემოებების არსებობის შემთხვევაში, რომელიც გადავიდა ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილში არამნიშვნელოვნად შეიცვალა სანქციის ნაწილი, კერძოდ ქვედა ზღვარს დაემატა ერთი წელი და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თორმეტ წლამდე.”

200² აქციზური მარკების მეორადი გამოყენების მიზნით გასაღება, შეძენა ან/და მათი სხვა პირისათვის გადაცემა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შეტანილ იქნა მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილში, რომელმაც განიცადა მცირედი სახეცვლილება, კერძოდ სასჯელის ზედა ზღვარი გაიზარდა ერთი წლით და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი დაიყო ახალი რედაქციის მესამე და მეოთხე ნაწილებად იმ გარემოების არსებობისას რომელიც დარჩა მესამე ნაწილში „იგივე ქმედება, ჩადენილი სახელმწიფო მოხელის მიერ სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით“ მკვეთრად შემსუბუქდა სასჯელი, კერძოდ ორი წელი დააკლდა სასჯელის ქვედა ზღვარს და 3 წელი ზედა ზღვარს და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

ხოლო იმ გარემოებების არსებობის შემთხვევაში, რომელიც გადავიდა ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილში სანქციის ნაწილი დარჩა უცვლელი.

203-პროფესიული სპორტული შეჯიბრების ანდა კომერციულ-საწახაობითი კონკურსის მონაწილის ან ორგანიზაციის მოსყიდვა

203 მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, ასევე დისპოზიციის ნაწილში რომელიც ძველი რედაქციით გათვალისწინებული 3 ნაწილის ნაცვლად შედგება 4 ნაწილისაგან, კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, რომელიც შეიცვალა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთი წელი და დაემატა სასჯელის ახალი სახე ჯარიმა, საბოლოოდ სასჯელი არამნიშვნელოვნად მაგრამ მაინც დამძიმდა და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოციდან ას ოთხმოც საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ექვსი თვიდან ერთ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

მეორე ნაწილის დისპოზიციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა ერთი პუნქტი „ორგანიზებული ჯგუფის მიერ“ და დატოვებულ იქნა ერთი პუნქტი, ამასთან სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი და მეორე ნაწილი საბოლოოდ ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”იგივე ქმედება, ჩადენილი არაერთგზის, –

ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა მეორე ნაწილიდან გადატანილი პუნქტით „ორგანიზებული ჯგუფის მიერ“ და ახალი სანქციით სასჯელი, რომელიც გათვალისწინებული იყო ძველი რედაქციით დამძიმდა მკვეთრად, რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 4 წელი, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით.მესამე ნაწილი საბოლოოდ ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”3. ამ მუხლის პირველი ან მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე. (მე-2 არის მე-2 და მე-3-დ

გაყოფილი)”

ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი ფაქტურად უცვლელად გადავიდა ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილში დისპოზიციის ნაწილში სიტყვა „აგრეთვე“ შეიცვალა სიტყვით „ანდა“, ხოლო სანქციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსადობა და მის ნაცვლად შემოღებულ იქნა თავისუფლების აღკვეთა ერთი წლით, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი, კერძოდ მეხუთე ნაწილი საბოლოოდ ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 5. ისჯება ჯარიმით, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

205-უკანონო ქმედება გადახდისუუნარობისას (28.03.2007 N 4527 ძალაშია 2007 წლის 15 აგვისტოდან)

ცვლილება შევიდა 205-ე მუხლის მხოლოდ დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ ამოღებულ იქნა სიტყვა „ან ზედავალიანების“, ჩაემატა სიტყვა „საქმის“ და ტექსტი „გაკოტრების მასაში“ შეიცვალა ტექსტით „სამეურვეო ქონებაში“. 2011 წლის 1 ივნისის #4981 ცვლილების მიხედვით, სისხლის სამართლის კოდექსი 205¹-ე მუხლით, შემოღებულ იქნა ახალი დანაშაულის კვალიფიკაცია - ქონების გადამალვა მოჩვენებით ან/და თვალთმაქცური გარიგებით, რომელიც მიეკუთვნება მძიმე დანაშაულთა კატეგორიას და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”1. საწარმოში ან სხვა ორგანიზაციაში ხელმძღვანელობითი, წარმომადგენლობითი ან სხვა სპეციალური უფლებამოსილების მქონე პირის მიერ ქონების გადამალვა მოჩვენებითი ან/და თვალთმაქცური გარიგებით, ჩადენილი მოსალოდნელი ან/და უკვე არსებული ქონებრივი ვალდებულებისათვის თავის არიდების მიზნით, –

ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას სამოცდაათიდან ორას საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.

2. იგივე ქმედება, ჩადენილი წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ, –

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;

ბ) დიდი ოდენობით;

გ) არაერთგზის, –

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.

4. იგივე ქმედება, ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.

შენიშვნა: ამ მუხლში დიდ ოდენობად ითვლება, როდესაც მოჩვენებითი ან/და თვალთმაქცური გარიგებით გადამალული ქონების ღირებულება აღემატება 10 000 ლარს.”

206-საბუღალტრო წიგნის წარმოების წესის დარღვევა გადახდისუუნარობისას (28.03.2007 N 4527 ძალაშია 2007 წლის 15 აგვისტოდან)

ცვლილება შევიდა 206-ე მუხლის როგორც დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ ამოღებულ იქნა სიტყვა „ან ზედავალიანების“, ასევე სანქციის ნაწილში, რომლითაც სასჯელი შემსუბუქებულ იქნა, კერძოდ სასჯელის ზედა ზღვარს მოაკლდა 1 წელი და მუხლი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით 2 წლამდე.”

**207-გადახდისუუნარობის საქმის წარმოების გახსნის შესახებ განცხადების შეუტანლობა
გადახდისუუნარობისას (28.03.2007 N 4527 ძალაშია 2007 წლის 15 აგვისტოდან)**

ცვლილება შევიდა დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ ამოღებულ იქნა სიტყვა „ან ზედავალიანების“ და დაემატა სიტყვა „გადახდისუუნარობისას“.

208-კრედიტის უკანონოდ მიღება (28.04.2006. N2937)

208-ე მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ მუხლის პირველი ნაწილის სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, ასევე სასჯელის ზედა ზღვარი შემცირდა ერთი წლით, რამაც გარკვეულწილად შემსუბუქეს სასჯელი, კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

ამავდროულად 208 მუხლის მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილში შესული ცვლილებით ასევე ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, ამასთან მოხდა სასჯელის დამძიმება, რადგანაც სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით, კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.”

212-ყალბი ფულის ან ფასიანი ქაღალდის დამზადება ან გასაღება

212-ე მუხლში ცვლილება შევიდა ძირითადად ოთხივე ნაწილის სანქციის ნაწილში თუმცა ცვლილება შეტანილ იქნა მეორე ნაწილის დისპოზიციის ნაწილშიც, კერძოდ სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, რომელმაც არამნიუშვნელოვნად მაგრამ მაინც დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

მეორე ნაწილის დისპოზიციის ნაწილს დაემატა ახალი გ) პუნქტი „წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ.(25.12.2009. N2477 ამოქმედდეს 2010 წლის 1 თებერვლიდან)“, ხოლო სანქციის ნაწილში მოხდა სასჯელის შემსუბუქება, რადგანაც ზედა ზღვარს მოაკლდა 2 წელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.”

მესამე და მეოთხე ნაწილებში ცვლილება შევიდა სანქციის კომპონენტში, რამაც ორივე შემთხვევაში გამოიწვია სასჯელის დამძიმება, კერძოდ მესამე ნაწილში ქვედა ზღვარს დაემატა 3 წელი, ხოლო მეოთხე ნაწილის შემთხვევაში დაწესდა ქვედა ზღვარი ორი წელი, კერძოდ სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე. (28.04.2006. N2937)”

მუხლი 214. საქართველოს ეკონომიკურ საზღვარზე საქონლის გადაადგილებასთან დაკავშირებული წესის დარღვევა (12.11.2010. N3806 ამოქმედდეს 2011 წლის 1 იანვრიდან)

ძირეული ცვლილება განიცადა 214 მუხლმა მთლიანად როგორც მუხლის დასახელებამ ასევე მთლიანად მისმა შემადგენლობამ, კერძოდ

”1. საქართველოს ეკონომიკურ საზღვარზე დიდი ოდენობით მოძრავი ნივთის გადატანა ან გადმოტანა, ჩადენილი სახელმწიფო კონტროლის გვერდის ავლით ან მისგან მალულად, დოკუმენტის ან იდენტიფიკაციის საშუალების მოტყუებითი გამოყენებით, სასაქონლო დეკლარაციაში ყალბი მონაცემების შეტანით, –

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.

2. იგივე ქმედება, ჩადენილი განსაკუთრებით დიდი ოდენობით, –

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან შვიდ წლამდე.

3. საქართველოს ეკონომიკურ საზღვარზე კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის ან საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით აღრიცხული სხვა კულტურული მემკვიდრეობის, ძვირფასი ლითონისაგან დამზადებული საიუველირო ნაკეთობის ან ნაკეთობის ჯართის წესის დარღვევით გადატანა ან გადმოტანა,

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

4. საქართველოს ეკონომიკურ საზღვარზე შხამიანი, მომწამლავი, რადიოაქტიური ან ფეთქებადი ნივთიერების, შეიარაღების, ასაფეთქებელი მოწყობილობის, ცეცხლსასროლი იარაღის, იმ მასალის ან მოწყობილობის, რომელიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მასობრივი განადგურების იარაღის შესაქმნელად, სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი ნედლეულის წესის დარღვევით გადატანა ან გადმოტანა, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.

5. ამ მუხლის პირველი, მე-2, მე-3 ან მე-4 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) არაერთგზის;

ბ) მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;

გ) სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელების მიმართ ძალადობით;

დ) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თერთმეტ წლამდე.

6. ამ მუხლის პირველი, მე-2, მე-3 ან მე-4 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თერთმეტიდან თხუთმეტი წლამდე.

შენიშვნა:

1. ამ მუხლში, გარდა ამ შენიშვნის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული შემთხვევისა, დიდ ოდენობად ითვლება ნივთი, რომლის სატარიფო ღირებულების თანხა აჭარბებს თხუთმეტი ათას ლარს, ხოლო განსაკუთრებით დიდ ოდენობად ითვლება ნივთი, რომლის სატარიფო ღირებულების თანხა აჭარბებს ოცდახუთი ათას ლარს.

2. სამალავით ან საქართველოს ეკონომიკური საზღვრის უკანონოდ გადაკვეთის გზით სახელმწიფო კონტროლის გვერდის ავლით შემოტანილი ნივთისათვის დიდ ოდენობად ითვლება ნივთი, რომლის სატარიფო ღირებულების თანხა აჭარბებს ხუთი ათას ლარს, ხოლო განსაკუთრებით დიდ ოდენობად ითვლება ნივთი, რომლის სატარიფო ღირებულების თანხა აჭარბებს თხუთმეტი ათას ლარს. (5.05.2011. N4630 ამოქმედდეს გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს)”

218-გადასახადისათვის თავის არიდება 28.04.2006. N2937

218 მუხლის პირველი და მეორე ნაწილის დისპოზიციის ნაწილში ცვლილება არ ყოფილა შეტანილი, ხოლო სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით სასჯელი, ორივე შემთხვევაში მკვეთრად დამძიმდა, რადგანაც პირველ ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი და ზედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით. სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.”

ცვლილებები განიცადა დიდი ოდენობით და განსაკუთრებით დიდი ოდენობით თანხის განმარტებითმა ნაწილმა, კერძოდ დიდი შენიშვნის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა:

1. ამ მუხლში დიდ ოდენობად ითვლება, როდესაც გადასახდელი გადასახადის თანხა აღემატება ოცდახუთი ათას ლარს, ხოლო განსაკუთრებით დიდ ოდენობად – როდესაც თანხა აღემატება სამოცდათხუთმეტ ათას ლარს.

2. პირს ამ მუხლით გათვალისწინებული სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა არ დაეკისრება, თუ საგადასახადო შემოწმების შედეგებზე „საგადასახადო მოთხოვნის“ მიღებიდან 45 სამუშაო დღის ვადაში გადახდილი, გადავადებული ან კორექტირებული იქნება გადასახდელად დაკისრებული ძირითადი თანხა ან მისი გადახდის ვალდებულება შეჩერებულია კანონის საფუძველზე. (12.11.2010. N3806 ამოქმედდეს 2011 წლის 1 იანვრიდან)

220-უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება 25.12.2009. N2477 ამოქმედდეს 2010 წლის 1 თებერვლიდან

220 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით დისპოზიციის ნაწილში სიტყვა „სამეწარმეო“ შეიცვალა სიტყვით „საწარმოო“, ხოლო სანქციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსაღობა, ამასთან დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად.

”ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

მუხლი 220¹. გულგრილობა (5.05.2011. N4630 ამოქმედდეს გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს)

2011 წლის მაისიდან სს კოდექსს დაემატა ახალი 220¹ მუხლი რომელიც განსაზღვრავს სამსახურებრივი გულგრილობის დასჯადობას, დანაშაული თავისი ხასიათით მიკუთვნებულია ნაკლებად მზიმე დანაშაულთა კატეგორიას და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”1. გულგრილობა, ესე იგი საწარმოში ან სხვა ორგანიზაციაში ხელმძღვანელობითი, წარმომადგენლობითი ან სხვა სპეციალური უფლებამოსილების მქონე პირის მიერ თავისი სამსახურებრივი მოვალეობის შეუსრულებლობა ან არაჯეროვნად შესრულება მისდამი დაუდევარი დამოკიდებულების გამო, რამაც გამოიწვია სახელმწიფოს კანონიერი ინტერესების არსებითი დარღვევა, –

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე.

2. იგივე ქმედება, რამაც გამოიწვია ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი, – ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

221-კომერციული მოსყიდვა 25.07.2006 N 3530

221 მუხლის პირველი ნაწილის სანქციას ცვლილება არ განუცდია, ცვლილება შევიდა დისპოზიციის ნაწილში, რამაც გარკვეულწილად შეცვალა დანაშაულის აღწერილობა და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

”1. პირისათვის, რომელიც საწარმოში ან სხვა ორგანიზაციაში ახორციელებს ხელმძღვანელობით, წარმომადგენლობით ან სხვა სპეციალურ უფლებამოსილებას, ან რომელიც მუშაობს ამ ორგანიზაციაში, პირდაპირ ან არაპირდაპირ, ფულის, ფასიანი ქაღალდის, სხვა ქონების ან ქონებრივი მომსახურების ან/და სხვა რაიმე არამართლზომიერი უპირატესობის შეთავაზება, დაპირება, გადაცემა ან გაწევა, რათა მან განახორციელოს რაიმე ქმედება ან თავი შეიკავოს რაიმე ქმედების განხორციელებისაგან, თავისი სამსახურებრივი ვალდებულებების დარღვევით, მომსყიდველის ან სხვა პირის ინტერესებისათვის”

მეორე ნაწილში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ ამოღებულიქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა და დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, რამაც არამნიშვნელოვნად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად.

” ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ოთხ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

მესამე ნაწილის დისპოზიციის ნაწილი შეიცვალა ძირეულად, ხოლო სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, ხოლო ზედა ზღვარი შემცირდა ერთი წლით, 221 მუხლის მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” იმ პირის მიერ, რომელიც საწარმოში ან სხვა ორგანიზაციაში ახორციელებს ხელმძღვანელობით, წარმომადგენლობით ან სხვა სპეციალურ უფლებამოსილებას, ან რომელიც მუშაობს ამ ორგანიზაციაში, პირდაპირ ან არაპირდაპირ, ფულის, ფასიანი ქაღალდის, სხვა ქონების ან ქონებრივი მომსახურების ან/და სხვა რაიმე არამართლზომიერი უპირატესობის შეთავაზების, დაპირების, გადაცემის ან გაწევის მოთხოვნა ან მიღება, რათა მან განახორციელოს რაიმე ქმედება ან თავი შეიკავოს რაიმე ქმედების განხორციელებისაგან, თავისი სამსახურებრივი ვალდებულებების დარღვევით, მომსყიდველის ან სხვა პირის ინტერესებისათვის”

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე. (23.02.2010. N2641)”

მეოთხე ნაწილში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 4 წელი, ზედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით, რამაც მნიშვნელოვნად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად.

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

221 მუხლის ასევე დაემატა შენიშვნა სადაც განმარტებულია იურიდიული პირის პასუხისმგებლობა, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ლიკვიდაციით ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით და ჯარიმით.

მუხლი 223. უკანონო ფორმირების შექმნა ან ხელმძღვანელობა ან მასში მონაწილეობა ანდა მისი დაფინანსება (1.07.2011. N4981 ამოქმედდეს გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს)

სისხლის სამართლის კოდექსის 2011 წლის ცვლილებით ასევე კრიმინალიზირება მოხდა ისეთი სახის ქმედებისა, რგორიცაა უკანონო ფორმირების შექმნა, მომაწილოება, ხელმძღვანელობა ან დაფინანსება, რომელიც მთლიანობაში განეკუთვნება განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულთა კატეგორიას და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”1. უკანონო ფორმირების (ლაშქრის, გაერთიანების, რაზმის ან სხვა ჯგუფის) შექმნა ან ხელმძღვანელობა –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან თორმეტ წლამდე.

2. უკანონო ფორმირებაში მონაწილეობა –

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან შვიდ წლამდე.

3. უკანონო ფორმირების დაფინანსება, ესე იგი ფინანსური სახსრების ან სხვა ქონების შეგროვება ან მიწოდება, იმის წინასწარი შეცნობით, რომ იგი გამოყენებულ იქნება ან შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს უკანონო ფორმირების საქმიანობისათვის, – ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.

შენიშვნა:

1. ამ მუხლის მიზნებისათვის ფორმირება (ლაშქარი, გაერთიანება, რაზმი ან სხვა ჯგუფი) გულისხმობს ნებისმიერ ფორმირებას, რომელიც შეიარაღებულია ცეცხლსასროლი იარაღით, საბრძოლო მასალით, ფეთქებადი ან ადვილალეზადი ნივთიერებით, ასაფეთქებელი მოწყობილობით, ცრემლმდენი, რადიოაქტიური, ნერვულ-პარალიტიკური მოქმედების ან მომწამვლელი ნივთიერებით, ცივი იარაღით ანდა ნებისმიერი მოწყობილობით ან საგნით, რომელიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ცოცხალი ან სხვა ობიექტის დასაზიანებლად ანდა გასანადგურებლად.

2. ის, ვინც ნებაყოფლობით შეწყვეტა უკანონო ფორმირებაში მონაწილეობა და ჩააბარა ამ შენიშვნის პირველ პუნქტში ჩამოთვლილი საგნები, თავისუფლდება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან, თუ მის ქმედებაში არ არის სხვა დანაშაულის ნიშნები.”

224-ბანდიტიზმი (28.04.2006. N2937)

224 მუხლის ძველი რედაქციის დისპოზიციის ნაწილი გადანაწილდა ახალი რედაქციის 2 ნაწილად, ორივე შემთხვევაში სასჯელი მკვეთრად დამძიმდა, კერძოდ პირველ შემთხვევაში სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 7 წლით, ხოლო მეორე შემთხვევაში 3 წლით, მუხლის ახალი ვერსია ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”1. მყარი შეიარაღებული ჯგუფის (ბანდის) შექმნა ან ხელმძღვანელობა პირზე ან ორგანიზაციაზე თავდასხმის მიზნით,-

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან ოც წლამდე.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ ჯგუფში (ბანდაში) ან მის მიერ მოწყობილ თავდასხმაში მონაწილეობა,-

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.”

მუხლი 225. ჯგუფური ძალადობის ორგანიზება, ხელმძღვანელობა ან მასში მონაწილეობა (1.07.2011. N4981 ამოქმედდეს გამოქვეყნებიდან მე-15 დღეს)

სისხლის სამართლის კოდექსის 2011 წლის ცვლილებით სს კოდექსს დაემატა სიეთი სახის დანაშაულის მცნება, როგორცაა ჯგუფური ძალადობის ორგანიზება, ხელმძღვანელობა ან მასში მონაწილეობა, რომელიც თავისი ხასიათით განეკუთვნება მძიმე დანაშაულთა კატეგორიას და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”1. ჯგუფური მოქმედების ორგანიზება ან ხელმძღვანელობა, რასაც თან ახლავს ძალადობა, რბევა, სხვისი ნივთის დაზიანება ან განადგურება, იარაღის გამოყენება, იარაღის გამოყენებით ხელისუფლების წარმომადგენლისადმი წინააღმდეგობა ანდა მათზე თავდასხმა,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ ქმედებაში მონაწილეობა

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე.

შენიშვნა: ამ მუხლის მიზნებისათვის იარაღში იგულისხმება ცეცხლსასროლი იარაღი, საბრძოლო მასალა, ფეთქებადი ან ადვილალეზადი ნივთიერება, ასაფეთქებელი მოწყობილობა, ცრემლმდენი, რადიოაქტიური, ნერვულ-პარალიტიკური მოქმედების ან მომწამვლელი ნივთიერება, ცივი იარაღი ანდა ნებისმიერი მოწყობილობა ან საგანი, რომელიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ცოცხალი ან სხვა ობიექტის დასაზიანებლად ანდა გასანადგურებლად.”

229-აგეთეხა 28.04.2006. N2937

პირველი ნაწილის სანქციის ნაწილში შესული ცვლილებით სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

მუხლს დაემატა ახალი მეორე ნაწილი, რომელიც გვაქტიოიერად განიხილავს 229 მუხლში განხილულ დანაშაულს დამამძიმებველ გარემოებებში, შესაბამისად დადგიუნდ სანქციის ნაწილი, შესაბამისად მაღალი სასჯელებით, როლის მიხედვითაც მეორე ნაწილი განეკუთვნება მზიმე დანაშაულთა კატეგორიას და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) არაერთგზის;

ბ) იმის მიერ, ვინც ორჯერ ან მეტჯერ იყო ნასამართლევი ასეთი დანაშაულისთვის;

გ) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ,-

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.”

ახლი რედაქციის მესამე ნაწილში სრულად გადატანილ იქნა ძველი რედაქციის მეორე ნაწილი და დაემატა ერთი ახალი პუნქტი „ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ“, შესაბამისად შეიცვალა სანქციის ნაწილი რამაც სასჯელი დამზიმება გამოიწვია, რადგანაც სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 4 წლით და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

230-ბირთველი მასალისადმი ან მოწყობილობისადმი, რადიოაქტიური ნარჩენისადმი, რადიოაქტიური ნივთიერებისადმი უკანონო მოპყრობა 4.05.2010 N 3053

230 მუხლში ცვლილებები შევიდა, როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ ძველი რედაქციის პირველი ნაწილის დისპოზიციიდან ამრებულ იქნა ფრაზა „ან მავნებელი გამოსხივების სხვა წყაროს“ ასევე ექსპოტ-იმპორტი, ჩამოყალიბდა ცალცალკე მცნებად „ექსპოტი“ „იმპორტი“. აღსანიშნავია, რომ მკვეთრად დამძიმდა ძველი რედაქციით დადგენილი სასჯელი, რადგანაც სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით დადგინდა სასჯელი ქვედა ზღვარი 5 წელი, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 5 წლით და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ათ წლამდე.”

მეორე ნაწილი დისპოზიციის ნაწილში დარჩა უცვლელი, ხოლო სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით დადგინდა სასჯელი ქვედა ზღვარი 8 წელი, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 6 წლით და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თოთხმეტ წლამდე.”

234-საქართველოს ტერიტორიაზე რადიოაქტიური, ტოქსიკური სამრეწველო ან საყოფაცხოვრებო ნარჩენის ტრანზიტი ან იმპორტი (28.04.2006. N2937)

234 მუხლში დისპოზიციის ნაწილში შევიდა მცირედი ცვლილება, რითაც ფაქტიურად შეიცვალა ტერმინოლოგია სიტყვა „გაუვნებელყოფის“ შეიცვალა სიტყვით „გაუვნებლების“, ძირითადად ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილებს, განხორციელებული ცვლილებით განსაკუთრებულად დამძიმდა სასჯელი, რადგანაც პირველი ნაწილი, რომელიც განეკუთვნებოდა ნაკლებად მძიმე დანაშაულების კატეგორიას და სასჯელის მაქსიმალური ზღვარი იყო ხუთი წელი, ცვლილების

შედეგად დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 5 წელი, ხოლო ზედა ზღვარი 10 წელი, რამაც დანაშაული ნაკლებად მძიმე კატეგორიიდან გადაიყვანა მძიმე კატეგორიაში, ხოლო მეორე ნაწილი რომელიც მიეკუთვნებოდა მძიმე დანაშაულის კატეგორიას გადავიდა განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის კატეგორიაში, რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 8 წელი, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 6 წლით. სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ათ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თოთხმეტ წლამდე.”

236-ცეცხლსასროლი იარაღის, (გარდა გლუვლულიანი სანადირო თოფისა საბრძოლო მასალის, ფეთქებადი ნივთიერების ან ასაფეთქებელი მოწყობილობის მართლსაწინააღმდეგო შეძე ნა, შენახვა, ტარება, დამზადება, გადაზიდვა, გადაგზავნა ან გასაღება (25.07.2006 N 3530, 28.04.2006. N2937)

236 მუხლში შეტანილი ცვლილებით ძველი რედაქციის სანქციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსაღობა, თუმცა 236-ე მუხლმა განიცადა მნიშვნელოვანი ცვლილება, რადგანაც ახალ რედაქციას დაემატა ახალი მეორე ნაწილი, რომელიც განეკუთვნება მძიმე დანაშაულთა კატეგორიას და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. ამ მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ;

ბ) არაერთგზის,-

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე. (28.04.2006. N2937)”

240-ელექტრო ან თბოენერგიის, გაზის, ნავთობის ან ნავთობპროდუქტების ობიექტზე უსაფრთხოების წესების დარღვევა 28.04.2006. N2937

მნიშვნელოვანი ცვლილება შევიდა 240-ე მუხლში, კერძოდ მას დაემატა ახალი მესამე ნაწილი, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, რასაც მოჰყვა ორი ან მეტი ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა,-

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

250-შხამის მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრება ან გამოძალვა 28.04.2006. N2937

250 მუხლში პირველი ნაწილის დისპოზიციის ნაწილში ცვლილება არ განხორციელებულა, ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილს, განხორციელებული ცვლილებით გარკვეულწილად დამძიმდა სასჯელი, კერძოდ დაწესდა ქვედა ზღვარი 2 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

ძველი რედაქციის მეორე ნაწილი დაიყო 2 ნაწილად და ახალი რედაქციის 250 მუხლი შედგება 3 ნაწილისაგან, იმ გარემოებების შემთხვევაში, რომელიც შევიდა ახალ მეორე ნაწილში სასჯელი შემსუბუქდა, რადგანაც სასჯელის ზედა ზღვარს მოაკლდა 2 წელი, ხოლო იმ გარემოებების არსებისას, რომელიც გადავიდა ახალი რედაქციის მესამე ნაწილში სასჯელი გარკვეულწილად დამძიმდა, რადგანაც ქვედა ზღვარს დაემატა 3 წელი, კერძოდ ახალი რედაქციით მეორე და მესამე ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. იგივე ქმედება, ჩადენილი:ა

ა) ჯგუფურად;

ბ) დიდი ოდენობით,-

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან რვა წლამდე

3. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) არაერთგზის;

ბ) სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით,-

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.”

251-უსაფრთხოების მოთხოვნებთან შეუსაბამო, უხარისხო საქონლის გამოშვება ან გაყიდვა ანდა უხარისხო სამუშაოს შესრულება ან უხარისხო მომსახურების გაწევა (28.04.2006. N2937)

251 მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის კომპონენტში, კერძოდ მცირედით დამძიმდა სასჯელი რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი ორი წელი, და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

255'-არასრულწლოვნის ჩაბმა პორნოგრაფიული ნაწარმოების ან სხვა საგნის უკანონოდ დამზადებასა და გასაღებაში (25.07.2006 N 3530)

მნიშვნელოვანი ცვლილება განიცადა 255' მუხლის როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ მკვეთრად შეიცვალა აღწერილობითი ნაწილი ანუ დეფინიცია, ასევე არამნიშვნელოვნად მაგრამ მაინც შეიცვალა სანქციის ნაწილი, რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, ასევე აღსანიშნავია ის აგრძელება, რომ შეიცვალა შენიშვნის კომპონენტი, რომელიც ძველი რედაქციით წარმოადგენდა 255' მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის განსაზღვრებას, მის ნაცვლად ახალ რედაქციაში დაემატა სასჯელის ღონიძიებები იურიდიული პირის მიმართ, 255' მუხლი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”არასრულწლოვნის ჩაბმა პორნოგრაფიული ნაწარმოების ან პორნოგრაფიული ხასიათის სხვა საგნის უკანონოდ დამზადებაში, ასეთი მასალის გავრცელებაში, რეკლამირებაში ან მისით ვაჭრობაში, ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

257-ბუნების ძეგლის დაზიანება ან განადგურება (08.05.2007. N4718)

257 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით ცვლილება განიცადა მხოლოდ დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ პირველი და მესამე ნაწილები დისპოზიციაში ფაქტიურად ცვლილებები განიცადა დანაშაულის აღწერილობამ და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ბუნების ძეგლის განზრახ დაზიანება ან განადგურება
ნაწილი 3. ბუნების ძეგლის დაზიანება ან განადგურება გაუფრთხილებლობით,”

260-ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის ან პრეკურსორის უკანონო დამზადება, წარმოება, შეძენა, შენახვა, გადაზიდვა, გადაგზავნა ან გასაღება 3.07.2007 N5184

ცვლილება შევიდა 260 მუხლის პირველი და მეორე ნაწილების სანქციის ნაწილში, კერძოდ გარკვეულწილად დამძიმდა სასჯელი ორივე შემთხვევაში, რადგანაც პირველი ნაწილის შემთხვევაში სასჯელის ზედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ხოლო მეორე ნაწილის შემთხვევაში ქვედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით, ხოლო ზედა ზღვარი 2 წლით, პირველი და მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თერთმეტ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თოთხმეტ წლამდე”

ასევე მუხლს დაემატა შენიშვნის მეორე ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

2. ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ლიკვიდაციით ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით და ჯარიმით.

261-ფსიქოტროპული ნივთიერების, მისი ანალოგის ან ძლიერმოქმედი ნივთიერების უკანონო დამზადება, წარმოება, შეძენა, შენახვა, გადაზიდვა, გადაგზავნა ან გასაღება (25.07.2006 N 3530)

მუხლის პირველ და მეორე ნაწილში ცვლილებები არ ყოფილა შეტანილი ცვლილება შევიდა მესამე ნაწილის ბ პუნქტში, საიდანაც ამოღებულ იქნა სიტყვა „პირთა“, ასევე ცვლილება შევიდა მესამე და მეოთხე ნაწილები სანქციის ნაწილში, რამაც მკვეთრად დაამძიმა სასჯელი, კერძოდ მესამე ნაწილის შემთხვევაში დაწესდა ქვედა ზღვარი 3 წელი, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით, მესამე და მეოთხე ნაწილის სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თორმეტ წლამდე.”

ასევე 2007 წელს შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით. (3.07.2007 N5184)

262-საქართველოში ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის ან პრეკურსორის უკანონოდ შემოტანა, საქართველოდან უკანონოდ გატანა ან ტრანზიტით საერთაშორისო გადაზიდვა (25.07.2006 N 3530)

262 მუხლში შეტანილ იქნა ცვლილება, როგორც სანქციის, ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციის კომპენენტში შეტანილი ცვლილებით ერთი წელი მოაკლდა სასჯელის ზედა ზღვარს, ამასთანავე ქვედა ზღვარს დაემატა ერთი წელი, რის შედეგადაც სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

მეორე ნაწილი გაიყო ახალი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილებად იმ გარემოებების შემთხვევაში, რომელიც გადავიდა ახალი რედაქციის მეორე ნაწილში სასჯელი შემსუბუქდა, რადგანაც სასჯელის ზედა ზღვარს დააკლდა 3 წელი, ხოლო იმ გარემოებების არსებობისას,

რომლებიც გადატანილ იქნა ახალი რედაქციის მესამე ნაწილში სასჯელი დამძიმდა, რადგანაც სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 3 წელი, კერძოდ ახალი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) დიდი ოდენობით;

ბ) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.

3. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;

ბ) არაერთგზის;

გ) იმის მიერ, ვისაც წინათ ჩადენილი აქვს კოდექსის ამ თავით გათვალისწინებული რომელიმე დანაშაული, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თერთმეტიდან თხუთმეტ წლამდე.”

ძველი რედაქციის მესამე იგივე ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილში, დისპოზიციის კომპონენტში გადმოტანილ იქნა მცირედი ტექნიკური ცვლილებით დაემატა სიტყვა „ან მე-3“, ხოლო სანქციის ნაწილმა განიცადა ცვლილება, კერძოდ იგი დამძიმდა, რადგანაც სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 3 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

ასევე შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

263-საქართველოში ფსიქოტროპული ნივთიერების, მისი ანალოგის ან ძლიერმოქმედი ნივთიერების დიდი ოდენობით უკანონოდ შემოტანა, საქართველოდან უკანონოდ გატანა ან ტრანზიტით საერთაშორისო გადაზიდვა (25.07.2006 N 3530)

263-ე მუხლის პირველ ნაწილში ცვლილება არ ყოფილა შეტანილი, რაც შეეხება ძველი რედაქციის მეორე ნაწილს ცვლილება შეეხო, როგორც დისპოზიციის ისე სანქციის ნაწილს, კერძოდ მეორე ნაწილი გაიყო ახალი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილებად იმ გარემოებების შემთხვევაში, რომელიც გადავიდა ახალი რედაქციის მეორე ნაწილში სასჯელი შემსუბუქდა, რადგანაც სასჯელის ზედა ზღვარს დააკლდა 4 წელი, ხოლო ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ხოლო იმ გარემოებების არსებობისას, რომლებიც გადატანილ იქნა ახალი რედაქციის მესამე ნაწილში სასჯელი დამძიმდა, რადგანაც სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 4 წელი, კერძოდ ახალი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) ჯგუფურად;

ბ) იმის მიერ, ვისაც წინათ ჩადენილი აქვს კოდექსის ამ თავით გათვალისწინებული რომელიმე დანაშაული, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.

3. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) განსაკუთრებით დიდი ოდენობით;

ბ) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;

გ) არაერთგზის, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.”

შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.“.

264-ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის ან პრეკურსორის, ფსიქოტროპული ნივთიერების, მისი ანალოგის ან ძლიერმოქმედი ნივთიერების მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრება ან გამოძალვა (25.07.2006 N 3530)

264 მუხლში შეტანილი იქნა ცვლილება, როგორც სანქციის, ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციის კომპონენტში შეტანილი ცვლილებით გარკვეულწილად დამძიმდა სასჯელი, რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, რის შედეგადაც სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

მეორე ნაწილი გაიყო ახალი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილებად იმ გარემოებების შემთხვევაში, რომელიც გადავიდა ახალი რედაქციის მეორე ნაწილში სასჯელი მცირედით შემსუბუქდა, რადგანაც სასჯელის ზედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი, ხოლო იმ გარემოებების არსებობისას, რომლებიც გადატანილი იქნა ახალი რედაქციის მესამე ნაწილში სასჯელი მნიშვნელოვნად დამძიმდა, რადგანაც სასჯელის, როგორც ქვედა ისე ზედა ზღვარს დაემატა 3 – 3 წელი, კერძოდ ახალი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2. იგივე ქმედება, ჩადენილი:

ა) დიდი ოდენობით;

ბ) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ;

გ) ძალადობით, რომელიც საშიში არ არის სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის, ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

3. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;

ბ) არაერთგზის;

გ) იმის მიერ, ვისაც წინათ ჩადენილი აქვს კოდექსის ამ თავით გათვალისწინებული რომელიმე დანაშაული, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თერთმეტ წლამდე.”

შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

265-ნარკოტიკული საშუალების შემცველი მცენარის უკანონო დათესვა, მოყვანა ან კულტივირება (25.07.2006 N 3530)

265-ე მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა მუხლი, კერძოდ: პირველი ნაწილის შემთხვევაში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, მეორე ნაწილის სანქციის კომპონენტში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი, მესამე ნაწილის

შემთხვევაში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ხოლო ზედა ზღვარს დაემატა 2 წელი, აღნიშნულიდან გამომდინარე 265-ე მუხლის სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან თორმეტ წლამდე.”

2007 წელს შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით. (3.07.2007 N5184)

266-ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის ან პრეკურსორის, ფსიქოტროპული ნივთიერების ან მისი ანალოგის უკანონო წარმოებისათვის ფარული ლაბორატორიის მოწყობა ან შენახვა 3.07.2007 N5184

266-ე მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, რამაც მნიშვნელოვნად დაამძიმა მუხლი, კერძოდ: პირველი ნაწილის შემთხვევაში ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე- გამასწორებელი სამუშაო, ასევე დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 4 წელი, მაშინ როცა ძველი რედაქციით ამ მუხლის პირველი ნაწილის სანქცია ითვალისწინებდა მაქსიმალურ სასჯელს 3 წელი, რომელიც გაიზარდა 4 წლით. მეორე ნაწილის სანქციის კომპონენტში სასჯელი ითვალისწინებდა 5 წლით თავისუფლების აღკვეთას ცვლილების შედეგად სასჯელი დადგინდა 7 დან 12 წლამდე, 266-ე მუხლის სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 2. აღკვეთით ვადით შვიდიდან თორმეტ წლამდე.”

შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

267-ნარკოტიკული საშუალების შესაძენად ყალბი რეცეპტის ან სხვა დოკუმენტის დამზადება გასაღების მიზნით ან გასაღება (3.07.2007 N5184)

267-ე მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, ცვლილებამ მნიშვნელოვნად დაამძიმა მუხლი, კერძოდ: პირველი ნაწილის შემთხვევაში სასჯელი ითვალისწინებდა 3 წლამდე თავისუფლების აღკვეთას ახალი რედაქციით 3 წელი გახდა სასჯელის მინიმალური ზრვარი, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 3 წლით, მეორე ნაწილის სანქციის კომპონენტში სასჯელის ითვალისწინებდა 5 წლით თავისუფლების აღკვეთას ცვლილების შედეგად სასჯელი დადგინდა 6 დან 10 წლამდე, მესამე ნაწილის კომპონენტში სასჯელი დადგინდა 9 დან 13 წლამდე 267-ე მუხლის სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ექვს წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან ცამეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

268-ფსიქოტროპული ან ძლიერმოქმედი ნივთიერების შესაძენად ყალბი რეცეპტის ან სხვა დოკუმენტის დამზადება გასაღების მიზნით ან გასაღება (3.07.2007 N5184)

268-ე მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, ცვლილებამ მნიშვნელოვნად დაამძიმა მუხლი, კერძოდ: პირველი ნაწილის შემთხვევაში სასჯელი ითვალისწინებდა 1 წლამდე თავისუფლების აღკვეთას, რაც გაიზარდა 2 წლით. მეორე ნაწილის სანქციის კომპონენტში სასჯელის ითვალისწინებდა 2 წლით თავისუფლების აღკვეთას ცვლილების შედეგად სასჯელი დადგინდა 3 დან 6 წლამდე, მესამე ნაწილის კომპონენტში სასჯელი დადგინდა 6 დან 11 წლამდე ნაცვლად 5 წლისა, 268-ე მუხლის სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ექვს წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით ერთ წლამდე ან უამისოდ.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან თერთმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

269-ნარკოტიკული საშუალების ან პრეკურსორის დამზადების, წარმოების, მიღების, აღრიცხვის, გაცემის, შენახვის, გადაზიდვის, გადაგზავნის ან შემოტანის წესის დარღვევა (25.07.2006 N 3530)

269 მუხლში მნიშვნელოვანი ცვლილებები არ ყოფილა შეტანილი, კერძოდ მეორე ნაწილის სანქციის კომპონენტში დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

270-ფსიქოტროპული ან ძლიერმოქმედი ნივთიერების დამზადების, წარმოების, მიღების, აღრიცხვის, გაცემის, შენახვის, გადაზიდვის, გადაგზავნის ან შემოტანის წესის დარღვევა (25.07.2006 N 3530)

270 მუხლის ძირითად ნაწილში ცვლილება არ ყოფილა შეტანილი, ცვლილებით მუხლს დაემატა

შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.“.

271-ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის, ფსიქოტროპული ნივთიერების, მისი ანალოგის უკანონოდ მოხმარებისათვის ბინის ან სხვა სადგომის დათმობა (25.07.2006 N 3530)

271 მუხლში მნიშვნელოვანი ცვლილებები არ ყოფილა შეტანილი, კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციის კომპონენტში დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, მეორე ნაწილის კომპონენტში სასჯელი მცირედით შემსუბუქდა ანუ სასჯელის ზედა ზღვარი შემცირდა 1 წლით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ცხრა წლამდე.”

შეტანილი ცვლილებით მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განმარტავს სასჯელის დაწესებას იურიდიული პირებისათვის, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.

272-ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის, ფსიქოტროპული ნივთიერების, მისი ანალოგის მოხმარებაზე დაყოლიება (28.04.2006 N2937)

272 მუხლის პირველ ნაწილში ცვლილება არ შესულა, მეორე ნაწილში შეტანილმა ცვლილებამ მკვეთრად შეცვალა დისპოზიციის ნაწილი, რადგანაც ძველი რედაქციის მეორე ნაწილი დაიყო ახალი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილებად და შესაბამისად დაწესდა განსხვავებული სასჯელები, რომელიც მეორე ნაწილის შემთხვევაში სანქციის ნაწილაში შეტანილი ცვლილებით მიუხედავად ქვედა ზღვარის დაწესებისა (3 წელი) მნიშვნელოვნად შემცირდა ზედა ზღვარი, რომელსაც დააკლდა 4 წელი, ხოლო მესამე ნაწილის შემთხვევაში სასჯელი მნიშვნელოვნად დამძიმდა რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 6 წელი, ახალი რედაქციის მეორე და მესამე ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“2. იგივე ქმედება, ჩადენილი არაერთგზის,-

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ექვს წლამდე.

3. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი ორი ან მეტი პირის ან არასრულწლოვნის მიმართ,-

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე.”

273-პირადი მოხმარებისათვის ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის ან პრეკურსორის მცირე ოდენობით უკანონო დამზადება, შეძენა, შენახვა ანდა ექიმის დანიშნულების გარეშე უკანონოდ მოხმარება (3.07.2007 N5184)

273 ცვლილება შევიდა როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, რასაც კატრდინალური ცვლილებები არ მოუხდენია მუხლში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილში სეტანილი ცვლილებით შეიცვალა გარკვეული ფორმულირება და ტექსტი „ადმინისტრაციული სახდელის დადების შემდეგ“-შეიცვალა და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად „ადმინისტრაციულ სახდელშეფარდებული ან ამ დანაშაულისათვის ნასამართლევი პირის მიერ“, რაც შეეხება სანქციის ნაწილს ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსაღობა.

მუხლს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ჯარიმა არ უნდა იყოს ამ ქმედებისათვის საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის შესაბამისი მუხლით განსაზღვრული ჯარიმის ორმაგ ოდენობაზე ნაკლები.

284-კომპიუტერულ ინფორმაციასთან უნებართვო შეღწევა (24.09.2010. N3619)

2010 წლის ცვლილებით 284 მუხლში ცვლილება შევიდა როგორც მუხლის დასახელებაში ასევე დანაშაულის აღწერილობაში და შესაბამისად სანქციის ნაწილში, რის შემდეგაც მუხლი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

1. კომპიუტერულ სისტემაში უნებართვო შეღწევა,

ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით იმავე ვადით.

2. იგივე ქმედება:

ა) წინასწარი შეთანხმებით ჯგუფის მიერ;

ბ) სამსახურებრივი მდგომარეობის გამოყენებით;

გ) არაერთგზის;

დ) რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია,

ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

შენიშვნა:

1. კომპიუტერული სისტემა არის ნებისმიერი მექანიზმი ან ერთმანეთთან დაკავშირებული მექანიზმთა ჯგუფი, რომელიც პროგრამის მეშვეობით, ავტომატურად ამუშავებს მონაცემებს (მათ შორის, პერსონალური კომპიუტერი, ნებისმიერი მოწყობილობა მიკროპროცესორით, აგრეთვე მობილური ტელეფონი).

2. კომპიუტერული მონაცემი არის კომპიუტერულ სისტემაში დამუშავებისათვის ხელსაყრელი ნებისმიერი ფორმით გამოსახული ინფორმაცია, მათ შორის, პროგრამა, რომელიც უზრუნველყოფს კომპიუტერული სისტემის ფუნქციონირებას.

3. უნებართვო გულისხმობს უკანონოს, აგრეთვე იმ შემთხვევას, როდესაც უფლების მფლობელს პირდაპირ ან არაპირდაპირ არ გადაუცია უფლება ქმედების ჩამდენი პირისათვის.

4. ამ თავში მნიშვნელოვნად ითვლება 2000 ლარზე მეტი ოდენობის ზიანი.

5. ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით, საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ან ლიკვიდაციით და ჯარიმით.”

მუხლი 286. კომპიუტერული მონაცემის ან/და კომპიუტერული სისტემის ხელყოფა (24.09.2010. N3619)

286-ე მუხლმა 2010 წლის სექტემბრის ცვლილებით განიცადა სახეცვლილება, როგორც მუხლის დასახელებს ასევე მის შინაარსობრივ და სანქციის ნაწილებში, რომელიც განეკუთვნება ნაკლებად

მძიმე დანაშაულთა კატეგორიას და მთლიანობაში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად, რომელიც ასევე მესამე ნაწილში მოიაზრება დამამძიმებელ გარემოებებს

”კომპიუტერული მონაცემის უნებართვო დაზიანება, წაშლა, შეცვლა ან დაფარვა, აგრეთვე კომპიუტერული მონაცემის უნებართვო ჩასმა ან გადაცემა, რამაც კომპიუტერული სისტემის ფუნქციონირების განზრახ მნიშვნელოვანი შეფერხება გამოიწვია,”

ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან/და თავისუფლების აღკვეთით იმავე ვადით.

ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან/და თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან/და თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

300-თვეზის ან წელის სხვა ცოცხალი ორგანიზმის უკანონოდ მოპოვება (28.04.2006. N2937)

გარკვეული ცვლილება შევიდა 300-ე მუხლის როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსალობა, რაც შეიცვალა თავისუფლების აღკვეთით 1 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთ წლამდე ან/და თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

მეორე ნაწილის დისპოზიციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა ფრაზა ‘ასეთივე დარღვევისათვის ადმინისტრაციული სახელის დადების შემდეგ.’, ხოლო სანქციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსალობა,

306-საქმიანობის განხორციელება გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გარეშე (25.07.2006 N 3517)

306 მუხლში შეტანილი ცვლილებით შეიცვალა დისპოზიციის ნაწილი, რამაც ფაქტიურად შეცვალა დანაშაულის აღწერილობა და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”საქმიანობის განხორციელება გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის გარეშე, ჩადენილი ასეთი ქმედებისათვის ადმინისტრაციული სახელის დადების შემდეგ”

323-ტერორისტული აქტი (25.07.2006 N 3530)

323 მუხლიდან ამოღებულ იქნა მეოთხე ნაწილი

332-სამსახურებრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება (25.07.2006 N 3530, 23.10.2008 N 403, 19.12.2008 N 827, 24.09.2010. N3619)

332 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა, მეორე ნაწილში ცვლილება დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 წელი, მესამე ნაწილში ქვედა ზღვარს დაემატრა 2 წელი, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

ამასთანავე 2008 წელს შეტანილი ცვლილებით ძირეულად შეიცვალა შენიშვნის ნაწილი, რომელმაც დაადგინა იურიდიული პირის პასუხისმგებლობა, თანამდებობის პირების ნუსხა და სხვა დეტალები შენიშვნის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

შენიშვნა:

1. ამ თავით გათვალისწინებული დანაშაულის სუბიექტები ასევე არიან საჯარო სამართლის იურიდიული პირების (გარდა პოლიტიკური და რელიგიური გაერთიანებებისა) ის თანამშრომლები, რომლებიც ახორციელებენ საჯარო-სამართლებრივ უფლებამოსილებას, არბიტრაჟის წევრები, კერძო აღმასრულებლები, აგრეთვე ნებისმიერი სხვა პირი, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე ახორციელებს საჯარო-სამართლებრივ უფლებამოსილებას.

2. ამ თავის მიზნებისათვის, მოხელესთან გათანაბრებული პირი ასევე გულისხმობს უცხო ქვეყნის სახელმწიფო თანამდებობის პირს (მათ შორის, საკანონმდებლო ან/და ადმინისტრაციული უფლებამოსილების განმახორციელებელი სახელმწიფო ორგანოს წევრს), აგრეთვე ნებისმიერ პირს, რომელიც ასრულებს რაიმე საჯარო ფუნქციას სხვა სახელმწიფოსთვის, საერთაშორისო ორგანიზაციის ან ორგანოს თანამდებობის პირს ან ხელშეკრულების საფუძველზე დაქირავებულ თანამშრომელს, ასევე ნებისმიერ მივლინებულ ან არამივლინებულ პირს, რომელიც ასრულებს ამ თანამდებობის პირის ან თანამშრომლის ფუნქციების შესაბამის ფუნქციებს, საერთაშორისო საპარლამენტო კრების წევრს, სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს წარმომადგენელს, საერთაშორისო სასამართლოს ან სასამართლო ორგანოს მოსამართლეს და თანამდებობის პირს.

3. ამ კოდექსის 338-ე–339¹ მუხლებით გათვალისწინებულ დანაშაულთა სუბიექტები ასევე არიან ნაფიცი მსაჯულები (ნაფიცი მსაჯულობის კანდიდატები), რომლებიც საქართველოს კანონმდებლობის საფუძველზე ახორციელებენ აღნიშნულ უფლებამოსილებას.

335-განმარტების, ჩვენების ან დასკვნის მიცემის იძულება (25.07.2006 N 3530)

335 მუხლში შეტანილი ცვლილება შეეხო მეორე ნაწილის როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილს, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილში ამოღებულ იქნა ბ) პუნქტი „დაზარალებულის წამებით“ და მის ნაცვლად შემოღებული იქნა ფორმულირება ბ) „ორგანიზებული ჯგუფის მიერ“. ასევე ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ შეტანილი ცვლილებებით, სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ხოლო ზედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ცხრა წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით ხუთ წლამდე.”

338-ქრთამის აღება (25.07.2006 N 3530)

338 მუხლის დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ 1 ნაწილის დისპოზიციის ნაწილში შესულმა ცვლილებამ სრულად შეცვალა დანაშაულის კვალიფიკაცია, რომელიც ახალი რედაქციის მიხედვით ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”1. მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ პირდაპირ ან არაპირდაპირ, ფულის, ფასიანი ქაღალდის, სხვა ქონების, ქონებრივი სარგებლის ან სხვა რაიმე არამართლზომიერი უპირატესობის მიღება ან მოთხოვნა, ასევე ასეთის თაობაზე შეთავაზების ან დაპირების მიღება თავის ან სხვა პირის სასარგებლოდ, რათა ამ მოხელემ ან მასთან გათანაბრებულმა პირმა თანამდებობრივი უფლება-მოვალეობების შესრულებისას ქრთამის მიმცემის ან სხვა პირის სასარგებლოდ

განხორციელოს რაიმე ქმედება ან თავი შეიკავოს რაიმე ქმედების განხორციელებისაგან ან გამოიყენოს თავისი თანამდებობრივი ავტორიტეტი ანალოგიური მიზნის მისაღწევად, აგრეთვე განხორციელოს სამსახურებრივი მფარველობა,”

სანქციის ნაწილში ცვლილება შეეხო სამივე ნაწილს, კერძოდ პირველ ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ხოლო ზედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი, მეორე ნაწილში ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ხოლო მესამე ნაწილში 3 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თერთმეტ წლამდე.
ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თერთმეტიდან თხუთმეტ წლამდე.”

339-ქრთამის მიცემა (25.07.2006 N 3530)

339 მუხლში შეტანილი ცვლილებით აბსოლუტურად შეიცვალა დისპოზიციის ნაწილი კონკრეტულად კი დანაშაულის აღწერილობითი ნაწილი, ამასთან ძველი რედაქციის პირველი და მეორე ნაწილები დისპოზიციის ნაწილში გაერთიანებულ იქნა და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”მოხელისათვის ან მასთან გათანაბრებული პირისათვის პირდაპირ ან არაპირდაპირ, ფულის, ფასიანი ქაღალდის, სხვა ქონების, ქონებრივი სარგებლის ან სხვა რაიმე არამართლზომიერი უპირატესობის დაპირება, შეთავაზება ან მინიჭება მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის ან სხვა პირის სასარგებლოდ, რათა ამ მოხელემ ან მასთან გათანაბრებულმა პირმა თანამდებობრივი უფლება-მოვალეობების შესრულებისას ქრთამის მიმცემის ან სხვა პირის სასარგებლოდ განხორციელოს რაიმე ქმედება ან თავი შეიკავოს რაიმე ქმედების განხორციელებისაგან ან გამოიყენოს თავისი თანამდებობრივი ავტორიტეტი ანალოგიური მიზნის მისაღწევად, აგრეთვე განხორციელოს სამსახურებრივი მფარველობა”, ცვლილება ასევე შევიდა სანქციის ნაწილში კერძოდ პირველ ნაწილში სასჯელის ზედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ორ წლამდე ან თავისუფლების შეზღუდვით იმავე ვადით ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე.”

მეორე ნაწილში დისპოზიციის ნაწილი ფაქტიურად დარჩა უცვლელი თუმცა ქმედება დაკვალიფიცირდა როგორც განმეორებით ჩადენილი. ცვლილება ასევე შევიდა სანქციის ნაწილში კერძოდ მეორე ნაწილში სასჯელის ზედა ზღვარი შემცირდა 1 წლით თუმცა ამასთანავე დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 4 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

მუხლს დაემატა ასევე მესამე ნაწილი ”ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ”, რომელიც განეკუთვნება მძიმე დანაშაულთა კატეგორიას და მასზე დადგინდა შემდეგი სახის სასჯელი:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.”

ცვლილება შევიდა ასევე შენიშვნის კომპონენტში, რამაც განსაზღვრა იურიდიული პირის პასუხისმგებლობა.

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით.

342¹-პატიმრობის ან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში სამსახურის დადგენილი წესის დარღვევა (9.03.2010. N2697)

342¹ მუხლში ცვლილება შევიდა როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილსი ამოღებულ იქნა ტერმინი "სასჯელაღსრულების დაწესებულების" და შეიცვალა ტერმინით "პატიმრობის ან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების". სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

"ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე."

344-საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის უკანონოდ გადაკვეთა (20.06.2006. N3309)

ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, ასევე ცვლილება შეეხო შენიშვნის ნაწილს, რომელმაც ახალი კომპონენტები შეიტანა იმ პირთა წრის მცნებაში, ვისზეც არ ვრცელდება ეს მუხლი.

შენიშვნა: ეს მუხლი არ ვრცელდება საქართველოში გადმოსულ უცხო ქვეყნის მოქალაქეზე ან მოქალაქეობის არმქონე პირზე, რომელიც საქართველოს კონსტიტუციის შესაბამისად თავშესაფარს სთხოვს ხელისუფლებას, თუ მის ქმედებაში არ არის სხვა დანაშაულის ნიშნები. ეს მუხლი აგრეთვე არ ვრცელდება პირზე, თუ აღნიშნული ქმედება მან ჩაიდინა ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლად ყოფნის გამო ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლის სტატუსის მოპოვებამდე.

მუხლი 353¹. პოლიციელზე ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენელზე ანდა საჯარო დაწესებულებაზე თავდასხმა (1.07.2011. N4981)

2011 წლის 1 ივლისის ცვლილებით სს კოდექსს დაემატა ახალი 353¹ მუხლი, რომელმაც განსაზღვრა დანაშაულის კვალიფიკაცია ისეთი სახის დანაშაულებზე, როგორიცაა პოლიციელზე ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენელზე ანდა საჯარო დაწესებულებაზე თავდასხმა, რომელიც მთლიანობაში გარდა 1 ნაწილისა მიეკუთვნება განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის კატეგორიას და მაქსიმალური სასჯელი განსაზღვრულია უვადო თავისუფლების აღკვეთით, 353¹ მუხლი ფორმულირებულ იქნა შემდეგნაირად:

"1. პოლიციელზე ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენელზე, ანდა მათ სამსახურებრივ ან საცხოვრებელ შენობაზე, ან მათ სატრანსპორტო საშუალებაზე, ანდა მათი ოჯახის წევრზე თავდასხმა პოლიციელის ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენლის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

2. პოლიციელის ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენლის, ანდა მათი ოჯახის წევრის ჯანმრთელობის ხელყოფა პოლიციელის ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენლის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თერთმეტ წლამდე.

3. პოლიციელის ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენლის, ანდა მათი ოჯახის წევრის სიცოცხლის მოსპობა პოლიციელის ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენლის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თექვსმეტიდან ოც წლამდე ან უვადო თავისუფლების აღკვეთით."

355-ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციის წარუდგენლობა ან დეკლარაციაში არასრული ან არასწორი მონაცემის შეტანა (2.10.2008 N 313)

ცვლილება შევიდა მხოლოდ დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ "ქონებრივი მდგომარეობის ან საფინანსო დეკლარაციას" ტექსტიდან ამოღებულ იქნა სიტყვა "ან საფინანსო", ასევე ტერმინი "ჯიუტად თავის არიდება" შეიცვალა ფორმულირებით "ზადენილი ასეთი ქმედებისათვის ადმინისტრაციული სახდელის დადების შემდეგ",

357-სამხედრო სარეზერვო სამსახურისთვის თავის არიდება (27.12.2006 N4195)

357 მუხლში ცვლილება შევიდა, როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ ფაქტიურად ამოღებულ იქნა მუხლში მეორე ნაწილი, რომელიც ადგენდა პასუხისმგებლობას "ზადენილი ომიანობის ან საგანგებო მდგომარეობის დროს", ახალი რედაქციით მუხლი შედგება ერთი ნაწილისაგან, ცვლილებით დისპოზიციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად: პირის მიერ სამხედრო სარეზერვო სამსახურისთვის თავის არიდება, ზადენილი ასეთი ქმედებისათვის ადმინისტრაციული სახდელის დადების შემდეგ, სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, რომელიც შეიცვალა 1 წლით თავისუფლების აღკვეთით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად,

"ისჯება საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას ოც საათამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე."

359-ომიანობის დროს ბეგრის შესრულებისათვის ან გადასახადის გადახდისათვის თავის არიდება (28.04.2006. N2937)

მუხლში ცვლილება შევიდა როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილში, სიტყვა "ბეგრის" შეიცვალა სიტყვით "ბეგრის". რაც შეეხება სანქციის ნაწილს სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა ერთი წელი და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

"ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე."

362-ყალბი დოკუმენტის, ბეჭდის, შტამპის ან ბლანკის დამზადება, გასაღება ან გამოყენება (20.06.2006. N3309, 24.09.2010. N3619)

მუხლში ცვლილება შევიდა, როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილში, სადაც დანაშაულის აღწერილობით ნაწილს დაემატა ფორმულირება "შემენა, შენახვა გასაღების მიზნით", რაც შეეხება სანქციის ნაწილს პირველი ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, რომელიც შეიცვალა 3 წლით თავისუფლების აღკვეთით, რამაც მკვეთრად დაამძიომა სასჯელი, ასევე მეორე ნაწილში დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 წელი ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 4 წლით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

"ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ექვს წლამდე."

მუხლს ასევე დაემატა შენიშვნის ნაწილი რომელმაც განმარტა თუ ვისზე არ ვრცელდება აღნიშნული მუხლის მოქმედება, კერძოდ:

შენიშვნა: ეს მუხლი არ ვრცელდება პირზე, თუ აღნიშნული ქმედება მან ჩაიდინა ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლად ყოფნის გამო ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლის სტატუსის მოპოვებამდე.

364-სამართალწარმოების განხორციელებისთვის ან წინასწარი გამოძიებისთვის ხელის შეშლა (24.09.2010. N3619)

364 მუხლში შეტანილი ცვლილებით რომელიც განხორციელდა დისპოზიციის ნაწილთან მიმართებაში შეცვლა ძირითადად მუხლის წყობა კერძოდ ძველი რედაქციის პირველი ნაწილი გადავიდა ახალი რედაქციის მეორე ნაწილში, ხოლო მეორე ნაწილი პირიქით პირველში, შესაბამისად შეიცვალა სანქციის ნაწილი, კერძოდ ძველი რედაქციის პირველი ნაწილიდან ამიღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა და ახალი რედაქციის მეორე ნაწილის სანქცია ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

” ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.”

ასევე ძველი რედაქციის მეორე ნაწილის სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა, რომელიც შეიცვალა 1 წლით თავისუფლების აღკვეთით და ახალი რედაქციის პირველი ნაწილის სანქცია ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

” ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას ორმოც საათამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

ახალ რედაქციას 2010 წლის ცვლილებით დაემატა ნაწილი 2¹ რომელიც ნაფიც მსაჯულთა საქმიანობაში ჩარევისთვის აწესებს სასჯელს და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”2¹. სამართალწარმოების განხორციელებაზე ზეგავლენის მიზნით ნაფიცი მსაჯულის (ნაფიცი მსაჯულობის კანდიდატის) საქმიანობაში ამა თუ იმ ფორმით უკანონოდ ჩარევა, –

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე”

ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი უცვლელად გადატანილ იქნა ახალი რედაქციის მეოთხე ნაწილში, რომელსაც დისპოზიციის კომპონენტში ცვლილება არ განუცდია ხოლო სანქციის ნაწილში დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი და სანქცია ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.”

აბსოლუტურად ახალი ფორმულირებით იქნა შემოტანილი კანონის ახალ ვერსიაში მუხლის მესამე ნაწილი, როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”3. ამ მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირის მიერ,

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.”

365-მუქარა ან ძალადობა სამართალწარმოების განხორციელებასთან ან წინასწარ გამოძიებასთან დაკავშირებით (24.09.2010. N3619)

365 მუხლის პირველ ნაწილში ცვლილება ას შესულა, მეორე, მესამე და ნეოთხე ნაწილებში ცვლილება შვიდა მხოლოდ სანქციის ნაწილებში, კერძოდ მეორე ნაწილის სანქციიდან ამორეზულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, მესამე ნაწილის შემთხვევაში დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი

2 წელი, მეოთხე ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი, ხოლო ზედა ზღვარს 3 წელი, და სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

“ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.
ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.
ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

მუხლს დაემატა მეხუთე ნაწილი, რომელიც ითვალისწინებს აღნიშნულ დანაშაულს დამამძიმებელი გარემოებების არსებობისას და იგი გამოყალიბდა შემდეგი ფორმულირებით:

“5. ამ მუხლის პირველი ან მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი:

ა) ჯგუფურად;

ბ) არაერთგზის, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.”

მუხლს ასევე დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელიც განსაზღვრავს იურიდიული პირის პასუხისმგებლობას

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით და ჯარიმით.

368-მტკიცებულების განადგურება (22.06. 2007 N 5035)

368 მუხლში შეტანილი ცვლილებით დისპოზიციის ნაწილში სისხლის სამართლის საქმისწარმოებას დაემატა “სამოქალაქო ან ადმინისტრაციული სამართლის საქმეზე” მტკიცებულების განადგურების შემთხვევებიც, ასევე შეიცვალა და დამძიმდა სანქციის ნაწილი, კერძოდ დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, რაც ძველი რედაქციის შემთხვევაში წარმოადგენდა ზედა ზღვარს, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 3 წლით და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

“ ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

მუხლი 370 ცრუ ჩვენება, ყალბი დასკვნა, საექსპერტო კვლევის ობიექტის დაუცველობა ან არასწორი თარგმანი (5.05.2011. N4630)

370-ე მუხლში 2011 წელს შეტანილი ცვლილებით შეიცვალა მუხლის დასახელება და დაემატა ახალი კომპონენტი “საექსპერტო კვლევის ობიექტის საუცველობა”, შესაბამისად აღნიშნული ფორმულირება დაემატა დისპოზიციის ნაწილსაც და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

“მოწმის ან დაზარალებულის მიერ ცრუ ჩვენების მიცემა, ექსპერტის მიერ ყალბი დასკვნის ან ჩვენების მიცემა განზრახ ან გაუფრთხილებლობით საექსპერტო კვლევის ობიექტის დაუცველობა ან/და თარჯიმნის მიერ განზრახ არასწორად თარგმნა გამოძიების დროს ან სასამართლოში”

370 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, როგორც პირველ ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსაღობა და მას ჩაენაცვლა თავისუფლების აღკვეთა ვადით სამიდან 5 წლამდე, რამაც მკვეთრად დაამძიმა სასჯელი, რადგანაც იმ შემთხვევაში როდესაც დანაშაულისათვის საერთოდ არ იყო გათვალისწინებული თავისუფლების აღკვეთა დადგინდა ასეთი ტიპის სასჯელები, ხოლო მეორეში დაწესდა მინიმალური ზღვარი 4 წელი, ხოლო მაქსიმალური ზღვარი გაიზარდა 2 წლით, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას ორმოც საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

371-მოწმის ან დაზარალებულის მიერ ჩვენების მიცემაზე უარის თქმა (20.06.2006. N3309)

ცვლილება შევიდა მუხლის სანქციის ნაწილში, სადაც ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსაღობა, რომელისაც ჩაენაცვლა 4 წლით თავისუფლების აღკვეთა და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოციდან ას ოთხმოც საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხ წლამდე.”

ცვლილება შევიდა ასევე შენიშვნის ნაწილში რომლითაც გაიზარდა იმ პირთა წრე ვინც თავისუფლება პასუხისმგებლობისაგან, კერძოდ დაემატა შემდეგი კომპონენტი:

”ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლი – მოსაფიქრებელი ვადის განმავლობაში.”

372-ზემოქმედების განხორციელება მოწმეზე, დაზარალებულზე, ექსპერტზე ან თარჯიმანზე (22.06. 2007 N 5035)

ცვლილება შეეხე მუხლის, როგორც დისპოზიციის, ასევე სანქციის ნაწილებს, კერძოდ პირველი ნაწილის დისპოზიციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით მოხდა, როგორც ტერმინოლოგიური ისე არსობრივი ცვლილებები, კერძოდ ტერმინი ”მოსყიდვა” შეიცვალა ტერმინით ”დაყოლიება”, ასევე აღწერილობით ნაწილს დაემატა შემდეგი კვალიფიკაცია ”ან ჩვენების მიცემაზე უარის თქმისათვის, ანდა არასწორად თარგმნისათვის, ან მის მიერ მიცემული ჩვენების ან დასკვნის შეცვლისათვის,” ხოლო სანქციის ნაწილში ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსაღობა, ამასთან სასჯელის ზედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით და პირველი ნაწილის სანქციის კომპონენტი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას ორმოც საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

მეორე ნაწილის დისპოზიციას დაემატა შემდეგი სახის ფორმულირება ”ნებისმიერი სახის ქონებრივი სარგებლის შეთავაზება”, მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილში დადგინდა სასჯელის ქვედა ზრვარი 3 წელი, რაც ძველი ვერსიის ზედა ზღვარს წარმოადგენდა, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 3 წლით და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ექვს წლამდე.”

მესამე ნაწილში ცვლილება შეეხო მხოლოდ სჯელის ნაწილს, სადაც ქვედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით, ხოლო ზედა ზღვარი 1 წლით და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.”

მუხლს ასევე დაემატა ახალი მე-4 ნაწილი რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”4. იგივე ქმედება, რომელიც საშიშია სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

მუხლს ასევე დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელმაც განსაზღვრა იურიდიული პირის პასუხისმგებლობა.

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ჯარიმით ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით და ჯარიმით.

373-ცრუ დასმენა (28.04.2006. N2937)

373 მუხლის პრველ და მეორე ნაწილებში ცვლილება შეეხო მხოლოდ სანქციის კომპონენტებს, კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციიდან ამორეზულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, ასევე თავისუფლების აღკვეთის ზომა გაიზარდა 2 წლით, ხოლო მეორე ნაწილის შემთხვევაში სასჯელის ზედა ზრვარს დააკლდა 1 წელი და სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას ორმოც საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთიდან ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

მუხლს დაემატა ახალი მე-3 ნაწილი, რომელმაც განსაზღვრა პასუხისმგებლობა დამამძიმებელი გარემოებების არსებობის და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”3. ამ მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება:

ა) ჩადენილი ანგარებით ან სხვა პირადი მოტივით;

ბ) რამაც გამოიწვია მძიმე შედეგი,-

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე.”

375-დანაშაულის დაფარვა (23.10.2008 N 403)

375 მუხლის დისპოზიციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით მკვეთრად შეიცვალა დანაშაულობის აღწერილობითი ნაწილი, სადაც კონკრეტულად გაესვა ხაზი დანაშაულის დაფარვას გარვეული მუხლებთან მიმართებაში გარდა ზოგადი ფორმულირებისა, ასევე ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, სადაც ამორეზულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, დადგინდა სასჯელის ქვედა ზრვარი 1 წელი, ხოლო ზედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

მუხლს ასევე დაემატა შენიშვნის ნაწილი რომელმაც გაზარდა პირტა წრე ვისზეც არ ვრცელდება აღნიშნული მუხლის მოქმედება, კერძოდ:

შენიშვნა: სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან თავისუფლება პირი, რომელმაც წინასწარ შეუპირებლად დაფარა ახლო ნათესავის დანაშაული, და „ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) წინააღმდეგ ბრძოლის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა მომსახურების დაწესებულების (თავშესაფრის) პასუხისმგებელი პირი.

376-დანაშაულის შეუტყობინებლობა (29.12.2006 N 4213)

376 მუხლი ითვალისწინებდა სასჯელს მხოლოდ განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის შეუტყობინებლობისათვის, რომელსაც დაემატა ფორმულირება ”მძიმე ან/და”, ხოლო სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით ამორეზულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, დადგინდა

სასაჯელის ქვედა ზრვარი 2 წელი, ხოლო ზედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:
ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.

377-აღწერილობითი, დაყვანითი ან ჩამორთმევას დაქვემდებარებულ ქონებასთან დაკავშირებული უკანონო ქმედება (28.12.2005. N2619, 28.04.2006. N2937)

377 მუხლში ცვლილებები შევიდა როგორც სანქციის ისევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილის დისპოზიციის ტერმინის "ყადაღადებული" შეიცვალა ტერმინით "დაყვანითი", ამასთან ყადაღადებული ანაზღაურების გარდა დაემატა ასევე "ანგარიში", ხოლო სანქციის ნაწილში მხოლოდ ამოღებულ იქნა სასაჯელის სახე-ტუსალობა. რაც შეეხება მეორე ნაწილს აქ ძირითადად შეიცვალა ფორმულირება, მთავარი ცვლილება რომელშიც იყო სიტყვა "კონფისკაციის დაქვემდებარებული" შეიცვალა "ჩამორთმევას დაქვემდებარებული"-თ, ხოლო სანქციის ნაწილში დადგინდა სასაჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი და ზედა ზრვარი გაიზარდა 2 წლით, რაც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

"ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე."

377-აღსრულების ეროვნული ბიუროსათვის/კერძო აღმასრულებლისათვის ქონებრივი ნუსხის წარუდგენლობა (10.12.2010. N3971)

2010 წლის დეკემბრის ცვლილებით 377 მუხლში (რომელშიც ცვლილება შესული იყო 2008 წელს) ცვლილებები შევიდა როგორც სანქციის ისევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილში გამოყენებული ტერმინიდან "სასამართლო აღმასრულებლისათვის" 2008 წლის ცვლილებით ამოღებულ იქნა სიტყვა სასამართლო, ხოლო 2010 წლის ცვლილებით იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

"მოვალის მიერ აღსრულების ეროვნული ბიუროსათვის/კერძო აღმასრულებლისათვის კანონით გათვალისწინებული ქონებრივი ნუსხის წარუდგენლობა ან არასწორად ანდა არასრულყოფილად წარდგენა"

რაც შეეხება სანქციის ნაწილს ამოღებულ იქნა სასაჯელის სახე-ტუსალობა, დადგინდა თავისუფლების აღკვეთა 1 წლით და დაემატა ასევე სასაჯელის სახე-ჯარიმა, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

"ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ორასიდან ოთხას საათამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე."

378 პატიმრობის ან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების საქმიანობისათვის ხელის შეშლა ან ამ საქმიანობის დეზორგანიზაცია (9.03.2010. N2697)

378 მუხლში ცვლილება შევიდა როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ პირველ ნაწილში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ სასაჯელის ზედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

" ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე."

მეორე ნაწილში დისპოზიციის კომპონენტში წინასწარი პატიმრობა შეიცვალა ტერმინით პატიმრობა, ხოლო სანქციის ნაწილში 1-1 წელი მოემატა სასაჯელის როგორც ქვედა ისე ზედა ზღვარს და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

" ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე."

მესამე ნაწილში დისპოზიციის კომპონენტში "ტერმანი წინასწარ პატიმრობის სასაჯელის აღსრულების

დაწესებულება” შეიცვალა ტერმინით “პატიმრობის ან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების”, რაც შეეხება სანქციის ნაწილს სასჯელის ზდა ზღვარს მოაკლდა 2 წელი შესაბამისად ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან რვა წლამდე.”

მუხლის მეოთხე ნაწილი სრულად გადატანილ იქნა მეხუთე ნაწილში მცირედი ცვლილებით როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილში ფორმულირებას “მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება” დაემატა “მე-4 ნაწილი”, ხოლო სანქციის ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით, და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად.

”ნაწილი 5 .ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

მუხლს დაემატა ახალი მე-4 ნაწილი, რამაც განსაზღვრა სასჯელი მოცემული ქმედების დამამძიმებელ გარემოებაში ჩადენისას და იგი გამოყალიბდა შემდეგნაირად;

”4. იგივე ქმედება:

ა) რომელიც საშიშია სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის; ბ) ჩადენილი არაერთგზის;

გ) რამაც გამოიწვია მძიმე შედეგი, –

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან ათ წლამდე.”

379 დაკავების ადგილიდან, პატიმრობის ან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებიდან ან ბადრაგირებისას გაქცევა (მუხლის დასახელება მოცემულია შეცვლილი ფორმულირებით, 9.03.2010. N2697)

379 მუხლში ცვლილება შევიდა როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილში პირველი ნაწილიდან ამოღებულ იქნა ტერმინი “ტუსალობის”(მიუთითებდა სასჯელის მოხდის ადგილს), ხოლო მეორე ნაწილში ფორმულირება “ძალადობის მუქარით” შეიცვალა - ტერმინით “ძალადობის გამოყენების მუქარით, ”. რაც შეეხება სანქციის ნაწილში შეტანილ ცვლილებებ, პირველი ნაწილის სანქციის ნაწილში სასჯელის ზომ გაიზარდა 1 წლით, ხოლო მეორე ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 4 წელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან რვა წლამდე.”

380- თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის მოხდისათვის თავის არიდება (მუხლის დასახელება მოცემულია შეცვლილი ფორმულირებით, 9.03.2010. N2697)

380 მუხლში ცვლილება შევიდა დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ ტერმინი ‘სასჯელადსრულების დაწესებულებიდან’ შეიცვალა ტერმინით პატიმრობის ან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებიდან

381-განაჩენის ან სხვა სასამართლო გადაწყვეტილების შეუსრულებლობა ანდა მისი შესრულებისათვის ხელის შეშლა (22.06. 2007 N 5035)

ცვლილება შევიდა როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ დისპოზიციის ნაწილი დანაშაულის აღწერილობა გაიყო ორ ნაწილად პირველის ნაწილის შემთხვევაში სასჯელი შემსუბუქდა რადგანაც სასჯელის ზღვარი დადგინდა 2 წელი, ძველი რედაქციით გათვალისწინებულზე 1 წლით ნაკლები, თუმცა მნიშვნელოვნად დამძიმდა მეორე ნაწილის

შემთხვევაში რადგანაც გაიზარდა საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომის შემთხვევაში საათების რაოდენობა 140 საათით, ხოლო თავისუფლების აღკვეთის კომპონენტში დადგინდა ქვედა ზღვარი 2 წელი ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით, ასევე ორივე ნაწილის შემთხვევაში ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას ორმოც საათამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ორას ორმოციდან სამას სამოც საათამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით”

382-სამხედრო სამსახურის საწინააღმდეგო დანაშაულის ცნება (27.12.2006 N4195)

382 მუხლში ცვლილება შევიდა დისპოზიციის ნაწილში, კერძოდ ტერმინი 'სამხედრო შეკრებისა' შეიცვალა ფორმულირებით "სარეზერვო სამსახურის გავლისას".

383-უფროსის ბრძანების შეუსრულებლობა (28.04.2006. N2937)

383 მუხლში ცვლილება შევიდა როგორც დისპოზიციის ასევე სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველ და მეორე ნაწილებში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა ახალი რედაქციით მას ჩაენაცვლა 1 წლით თავისუფლების აღკვეთა, მეორე ნაწილში დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი. სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

რაც შეეხება დისპოზიციის ნაწილს ცვლილებით საერთოდ ამოღებული იქნა ძველი რედაქციის მესამე ნაწილი, რომელიც ითვალისწინებდა გაუფრთხილებლობით დანაშაულს მოცემულ შემთხვევაში დამამძიმებელი გარემოებების გარეშე.

388-სამხედრო ნაწილის ან სამსახურის სხვა ადგილის თვითნებურად დატოვება (28.04.2006. N2937, 27.04.2010. N3017)

მუხლში ცვლილებები შევიდა როგორც სანქციის ასევე დისპოზიციის ნაწილში და შენიშვნის ნაწილში, დისპოზიციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით შეიცვალა დანაშაულის ფორმულირება ძველი რედაქციიდან ამოღებულ იქნა ტექსტი " დანიშვნის, ნაწილიდან დათხოვნის ან გადაყვანის დროს, მივლინებიდან, შევბუღებიდან ან სამკურნალო დაწესებულებიდან სამსახურში ", რაც შეიცვალა მოკლედ ნებისმიერ შემთხვევაში არასაპატიო მიზეზით გამოუცხადებლობით, ასევე ტერმინი "გაწვეული სამხედრო მოსამსახურე" ტერმინით "სამხედრო სამსახურში მყოფი", პირველ ნაწილში ასევე ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში სადაც ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა და მას ჩაენაცვლა 1 წლით თავისუფლება აღკვეთა სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

მეორე ნაწილი საეთოდ იქნა ამოღებული, რაც შეეხება მესამე ნაწილს ცვლილება შევიდა მხოლოდ დისპოზიციის ნაწილში საიდანაც ამოღებული იქნა იგივე ნაწილიდან გასვლის საფუძვლები ჩამონათვალი, რაც ამოღებულ იქნა პირველი ნაწილიდან.

მეოთხე ნაწილში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში კერძოდ დადგინდა სასჯელის ქვედა ძრვარი 2 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

ასევე ცვლილება შევიდა შენიშვნის ნაწილში სადაც ჩამოყალიბდა სამხედრო პირის მცნების განმარტება:

შენიშვნა: (27.04.2010 N 3017)

ამ მუხლის მიზნებისათვის სამხედრო მოსამსახურედ ითვლება კურსანტი/მსმენელი, სავალდებულო სამხედრო სამსახურში გაწვეული პირი, საკონტრაქტო (პროფესიული) და კადრის სამხედრო მოსამსახურე, აგრეთვე რეზერვისტი სამხედრო შეკრებაზე ყოფნისას.

389-დეზერტირობა (27.12.2006 N4195)

ცვლილება შევიდა როგორც სანქციის ისე დისპოზიციის ნაწილში, სადაც ფორმულირების კომპონენტში სამხედრო მოსამსახურეებს დაემატა ახალი მცნება ”რეზერვისტი” რომელიც დაემატა შემდეგი ფორმულირებული ”ან სამხედრო სარეზერვო სამსახურის”, ასევე ცვლილება შევიდა პირველი ნაწილის სანქციიდან ნაწილში სადაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 წელი, მეორე ნაწილში ცვლილება შევიდა მხოლოდ სანქციის ნაწილში, სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ათ წლამდე.”

შენიშვნის ნაწილში ასევე დაემატა ტერმინი ”ან სამხედრო სარეზერვო სამსახურის”

ნაწილი მეორე

ქცევით მოცემული მუხლების შემთხვევაში ცვლილება შეეხო მხოლოდ სანქციის ნაწილებს, რამაც ძირითად შემთხვევაში მეტნაკლებად დანაშაულის სიმძიმის ბარისხის მიხედვით დაამძიმა სასჯელები, კერძოდ:

110 - მკვლელობა მსხვერპლის თხოვნით (28.04.2006. N2937)

28.04.2006 #2937 ცვლილებით 110 მიუხლი დისპოზიციის ნაწილი დარჩა უცვლელი, თუმცა სანქციის ნაწილში შევიდა ცვლილება, რამაც შესაძლებელია ითქვას გაამკაცრა სასჯელი, რადგანაც დააწესა მინიმალური ზღვარი, თუ ცვლილებამდე სასჯელის ათვლა იწყებოდა 0 დან ცვლილებით დაწესებული ზღვარი გახდა 2 წელი დ 110 მუხლი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ხუთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

112 - დედის მიერ ახალშობილის განზრახ მკვლელობა (28.04.2006. N2937)

28.04.2006 #2937 ცვლილებით დისპოზიციის ნაწილი დარჩა უცვლელი, თუმცა სანქციის ნაწილში შევიდა ცვლილება, რამაც გაამკაცრა სასჯელი, რადგანაც დააწესა მინიმალური ზღვარი, თუ ცვლილებამდე სასჯელის ათვლა იწყებოდა 0 დან ცვლილებით დაწესებული ძღვარი გახდა 3 წელი და 112 მუხლი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

113- მკვლელობა აუცილებელი მოგერიების ფარგლების გადაცილებით (28.04.2006. N2937)

28.04.2006 #2937 ცვლილებით დისპოზიციის ნაწილი დარჩა უცვლელი, სანქციის ნაწილში შევიდა ცვლილება, რამაც გარკვეულწილად გაამკაცრა სასჯელი, რადგანაც დააწესა მინიმალური ზღვარი, თუ ცვლილებამდე სასჯელის ათვლა იწყებოდა 0 დან ცვლილებით დაწესებული ძღვარი გახდა 1 წელი, თუმცა ამავდროულად სანქციის ნაწილში სასჯელი ასევე შემსუბუქდა, რადგანაც სასჯელის ზედა ზღვარი დაიწია 5 დან 3 წლამდე და 113 მუხლი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

114 - მკვლელობა დამნაშავეს შეპყრობისათვის აუცილებელი ზომის გადაცილებით (28.04.2006. N2937)

ცვლილებით დისპოზიციის ნაწილი დარჩა უცვლელი, თუმცა სანქციის ნაწილში შევიდა ცვლილება, რამაც გარკვეულწილად გაამკაცრა სასჯელი, რადგანაც დააწესა მინიმალური ზღვარი, თუ ცვლილებამდე სასჯელის ათვლა იწყებოდა 0 დან ცვლილებით დაწესებული ძღვარი გახდა 1 წელი, თუმცა ამავდროულად სანქციის ნაწილში სასჯელი ასევე შემსუბუქდა, რადგანაც სასჯელის ზედა ზღვარი დაიწია 5 დან 3 წლამდე და 114 მუხლი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

115 - თვითმკვლელობამდე მიყვანა (28.04.2006. N2937)

28.04.2006 #2937 ცვლილებით დისპოზიციის ნაწილი დარჩა უცვლელი, თუმცა სანქციის ნაწილში შევიდა ცვლილება, რამაც გარკვეულწილად გაამკაცრა სასჯელი, რადგანაც დააწესა მინიმალური ზღვარი, თუ ცვლილებამდე სასჯელის ათვლა იწყებოდა 0 დან ცვლილებით დაწესებული ზღვარი გახდა 2 წელი, თუმცა ამავდროულად სანქციის ნაწილში სასჯელი ასევე შემსუბუქდა, რადგანაც სასჯელის ზედა ზღვარი დაიწია 5 დან 4 წლამდე და 115 მუხლი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

116- სიცოცხლის მოსპობა გაუფრთხილებლობით (28.04.2006. N2937)

ცვლილებით ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ 116 მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისათვის სასჯელი გარკვეულწილად გამკაცრდა მინიმალური ზღვარის დაწესებით, რომელმაც შეადგინა ორი წელი, თუმცა ამავედროულად შამცირა ზედა ზღვარი, რაც სასჯელის შემსუბუქებად შეიძლება ჩაითვალოს, კერძოდ პირვალი ნაწილის სანქცია ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

”ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ხუთ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

ხოლო მეორე ნაწილის კომპონენტში მიუხედავად ზედა ზღვარის 7 დიდან 5 წლამდე შემცირებისა უნდა აღინიშნოს გამკაცრების მაღალი ხარისხი, რადგანაც სასჯელის მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 1 დან 3 წლამდე, კერძოდ სამეცია ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ხუთ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

125-ცემა (28.04.2006. N2937)

125-ე მუხლში ცვლილება შევიდა მხოლოდ სანქციის ნაწილში, კერძოდ ის შეეხო ისეთი სახის სასჯელის ამოღებას, როგორიცაა ტუსადობა.

რაც შეეხება 125-ე მუხლის მეორე ნაწილს ასევე ამოღებულიქნა ტუსადობა თუმცა მას ჩაენაცვლა 1 წლით თავისუფლების არკვეთა რასაც აღნიშნული მუხლის არ ითვალისწინებდა, ამდენად მოხდა მისი გამკაცრება, კერძოდ მეორე ნაწილი სანქციის კომპონენტში შემდეგნაირად ჩამოყალიბდა:

”ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოციდან ას ოთხმოც საათამდე ანდა გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით თხუთმეტ თვემდე.”

126-ძალადობა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა მუხლის ნაწილის სანქციის ნაწილში, კერძოდ დაწესდა მინიმალური ზღვარი 1 წელი თუ ძველ ვერსიაში სასჯელი ითვალისწინებდა თავისუფლების აღკვეთას 3 წლამდე ცვლილების შედეგად იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

რაც შეეხება მეორე ნაწილს ცვლილება აქაც შეეხო სანქციის ნაწილს, რის შედეგადაც მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 1 წლით თუ ძველი რედაქციით იგი შეადგენდა 3 წელს ამჟამად მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 4 წლამდე, სანქცია ჩანოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.”

129-დაუხმარებლობა (28.04.2006. N2937)

129-ე მუხლში ცვლილება შევიდა მხოლოდ სანქციის ნაწილში, კერძოდ ის შეეხო ისეთი სახის სასჯელის ამოღებას, როგორიცაა ტუსადობა.

130-ავადმყოფის განსაცდელში მიტოვება (28.04.2006. N2937)

130-ე მუხლში ცვლილება შევიდა მხოლოდ სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველ ნაწილში ამოღებულ იქნა ისეთი სახის სასჯელი, როგორიცაა ტუსაღობა.

რაც შეეხება 130-ე მუხლის მეორე ნაწილს დაწესდა მინიმალური ზღვარი, რამაც მკვეთრად გაამკაცრა სასჯელი, რადგანაც თუ ძველი ვერსიით სასჯელის ათვლა იწყებოდა 0 დან 5 წლამდე ახალი ცვლილებით მინიმალური ზღვარი დაწესდა 3 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

131-შიდსის შეყრა (28.04.2006. N2937)

131 მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, რომელიც შეეხო 131 მუხლის ოთხივე ნაწილს, მიუხედავად იმისა რომ მეორე და მეოთხე ნაწილების შემთხვევაში ერთი წლით შემცირდა სასჯელის ზედა ზღვარი, სხვა ოთხივე შემთხვევაში სასჯელი გამკაცრდა რადგანაც ყველა შემთხვევაში დაწესდა ქვედა ზღვარი, რომელიც იწყება 2 წლიდან, კერძოდ:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ცხრა წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

133-უკანონო აბორტი (28.04.2006. N2937)

133-ე მუხლში ცვლილება შევიდა მხოლოდ სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველ ნაწილში ამოღებულ იქნა ისეთი სახის სასჯელი, როგორიცაა ტუსაღობა.

რაც შეეხება 133-ე მუხლის მეორე ნაწილს, დაწესდა მინიმალური ზღვარი, რამაც მკვეთრად გაამკაცრა სასჯელი, რადგანაც თუ ძველი ვერსიით სასჯელის ათვლა იწყებოდა 0 დან 5 წლამდე ახალი ცვლილებით მინიმალური ზღვარი დაწესდა 3 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

134-ადამიანის ორგანოს, ორგანოს ნაწილის ან ქსოვილის აღების იძულება (28.04.2006. N2937)

134-ე მუხლში ცვლილება შევიდა მხოლოდ სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველ ნაწილში დაწესდა მინიმალური ზღვარი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.”

ხოლო მეორე ნაწილში დადგენილი მინიმალური ზღვარი გაიზარდა ერთი წლით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

139-სექსობრივი კავშირის ან სექსუალური ხასიათის სხვაგვარი მოქმედების იძულება (28.04.2006N 2937)

ცვლილება შევიდა მუხლის მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილში, რითაც დაწესდა მინიმალური ზღვარი ერთი წელი, რამაც გამოიწვია არა მნიშვნელოვნად მაგრამ მაინც სასჯელის დამძიმება, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად.

”ნაწილი 2. ისჯება გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

142¹-რასობრივი დისკრიმინაცია (28.04.2006. N2937)

დისპოზიციის ნაწილში ცვლილება არ შესულა ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ მეორე ნაწილში სანქციის ნაწილში დაწესდა მინიმალური ზღვარი, რაც ძველი ვერსიით გათვალისწინებული არ ყოფილა, ზღვარი დაწესდა 2 წლით, რამაც დაამძიმა სასჯელი რომელიც ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

ასევე ცვლილება შევიდა მესამე ნაწილის სანქციის ნაწილში, ძველი რედაქცია ითვალისწინებდა სასჯელს სამიდან რვა წლამდე ახალი ვერსიით მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 1 წლით ასევე მაქსიმალური ზღვარი შემცირდა 1 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

142²-შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირის უფლებების შეზღუდვა (28.04.2006 N 2937)

ძირითადად ცვლილება შევიდა 142² მუხლის მეორე ნაწილში, სანქციის კომპონენტში რითაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი ორი წელი, რამაც დაამძიმა სასჯელი რომელზეც ძველი რედაქციით ქვედა ზღვარი არ ყოფილა დაწესებული.

ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ხუთ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.

145-დანაშაულის პროვოკაცია (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა. დაწესდა მინიმალური ზღვარი ერთი წელი, რომელიც ძველი რედაქციით არ იყო გათვალისწინებული და ზედა ზღვარს მოაკლდა 1 წელი, კერძოდ 145 მუხლი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

146-უდანაშაულო პირის განზრახ მიცემა სისხლის სამართლებრივ პასუხისგებაში (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველ ნაწილში დაწესდა სასჯელის მინიმალური ზღვარი 2 წელი, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი, ასევე მეორე ნაწილში შეტანილი ცვლილებით მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 1 წლით ხოლო მაქსიმალური ზღვარი შემცირდა 3 წლით, შესაძლებელია თქვას რომ მუხლი სანქციის ნაწილში შემსუბუქებულ იქნა ზედა ზღვარის

მკვეთრად შემცირებით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად

”ნაწილი 1: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.

ნაწილი 2: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

აღსანიშნავია, რომ 146 მუხლი არის იმ გამონაკლისებს შორის რომელთა შემთხვევაშიც სასჯელი იქნა შემსუბუქებული.

147-განზრახ უკანონო დაკავება ან დაპატიმრება (28.04.2006. N2937)

მუხლში ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილს კერძოდ, ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა; გაიზარდა მინიმალური ზღვარი ერთი წლით, რამაც არა მკვეთრად მაგრამ გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი, ასევე მეორე ნაწილში მინიმალური ზღვარი 5 დან გაიზარდა 7 წლამდე - 2 წლით, ხოლო მესამე ნაწილში მინიმალური ზღვარი გაიზარდა 8 დან 9 წლამდე - გაიზარდა 1 წლით, რამაც არა მკვეთრად გაამკაცრა სასჯელი, თუმცა ამავდროულად ზედა ზღვარი შემცირდა 3 წლით, რამაც შესამჩნევი შემსუბუქება გამოიწვია სასჯელის მესამე ნაწილში. კერძოდ 147 მუხლი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1: ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.

ნაწილი 2: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.

ნაწილი 3: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ცხრიდან თორმეტ წლამდე.”

149-უკანონო მოთავსება ან დაკავება ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში (28.04.2006. N2937)

149 მუხლში ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილს კერძოდ მკვეთრად დაამძიმდა მუხლის პირველი ნაწილის სანქცია დაწესდა მინიმალური ზღვარი სამი წელი და ამასთანავე გაიზარდა ზედა ზღვარი ერთი წლით რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი, თუმცა აქვე აღსანიშნავია მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილში შეტყანილი ცვლილება რომელმაც მკვეთრად შეამსუბუქა სასჯელის ზომა, რადგანაც იგი შემცირდა 3 წლით. 149 მუხლი სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ექვს წლამდე.

ნაწილი 2: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ცხრა წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ”

151-მუქარა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შეტანილი იქნა სანქციის ნაწილში, კერძოდ ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე –ტუსალობა თუმცა ამ შემთხვევაში მის ნაცვლად შემოღებულ იქნა თავისუფლების აღკვეთა ერთი წლის ვადით კერძოდ სანქცია ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოციდან ას ოთხმოც საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე”

160-ბინის ან სხვა მფლობელობის ხელშეუხებლობის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

160 მუხლში ცვლილება იქნა შეტანილი მეორე და მესამე ნაწილის სანქციის ნაწილში, კერძოდ მერე ნაწილში დაწესდა ქვედა ზღვარი 1 წელი, და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.”

რაც შეეხება მესამე ნაწილის სანქციის ნაწილს ამღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა და ამასთანავე დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი ორი წლის ოდენობით, და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 3. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

მიუხედავად იმისა, რომ 160 მუხლში კარდინალური ცვლილებები არ მომხდარა საბოლოოდ ის მაინც დამძიმდა.

161-შეკრების ან მანიფესტაციის უფლების ხელყოფა (28.04.2006. N2937)

161 მუხლში შეტანილი ცვლილება შეეხო მუხლის მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილს დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი ორი წელი, რამაც გარკვეულწიად დაამძიმა სასჯელის ზომა, სანქციის ნაწილი ცვლილებით ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

162-არჩევნებში, რეფერენდუმში ან პლებისციტში ნების განხორციელებისათვის ხელის შეშლა (28.04.2006. N2937)

162 მუხლში შეტანილი ცვლილება შეეხო მუხლის მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილს, სადაც ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა და დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი ორი წელი, რამაც გარკვეულწიად დაამძიმა სასჯელის ზომა, სანქციის ნაწილი ცვლილებით ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან სამ წლამდე.”

170-შრომის დაცვის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

170-ე მუხლში შეტანილი ცვლილებები შეეხო მუხლის მეორე და მესამე ნაწილების სანქციის ნაწილს ორივე შემთხვევაში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი მეორე ნაწილში ორი წელი, ხოლო მესამე ნაწილში ოთხი წელი, რამაც მკვეთრად დაამძიმა სასჯელის ზომა, სანქციის ნაწილი ცვლილებით ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 2. ვადით ორიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

171-არასრულწლოვნის ჩაბმა ანტისაზოგადოებრი ქმედებაში (28.04.2006. N2937)

171 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილებს, კერძოდ პირველი და

მეორე ნაწილის სანქციებიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, ხოლო მესამე ნაწილში დაწესდა მინიმალური ზღვარი 2 წელი, რამაც არა მნიშვნელოვნად მაგრამ მაინც გამოიწვია სასჯელის დამძიმება, მესამე ნაწის სანქციის ნაწილში ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

172¹-შვილად აყვანის მიზნით ფეხმძიმე ქალების წინასწარ შერჩევა და მშობიარობისათვის საქართველოს ფარგლებს გარეთ გაყვანის შესაძლებლობის შექმნა ან ასეთ გაშვილებაში ხელის შეწყობა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდ სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველ ნაწილში სასჯელი მცირედით შემცირებულ იქნა, კერძოდ ზედა ზღვარი შემცირდა 1 წლით და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან შვიდ წლამდე”

მეორე ნაწილში შეტანილი ცვლილებით ფაქტურად გაურკვეველი ცვლილება განიცადა სანქციის ნაწილში, კერძოდ ქვედა ზღვარს დაემატა ერთი წელი, ხოლო ზედა ზღვარს მოაკლდა 1 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე”

174-ბავშვის შეცვლა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდ 174-ე მუხლის სანქციის ნაწილში, კერძოდ დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 წელი, რის გამოც გარკვეულწილად დამძიმდა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.”

185-ქონებრივი დაზიანება მოტყუებით (28.04.2006. N2937)

185-ე მუხლს მნიშვნელოვანი ცვლილებები არ განმუცდია გარკვეული ცვლილებები იქნა შეტანილი სანქციის ნაწილში, პირველი ნაწილის სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა, მეორე ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 1 წელი, მესამე ნაწილის შემთხვევაში მოხდა სასჯელის გარკვეული დამძიმება, რადგანაც ქვედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით ხოლო ზედა ზღვარი 1 წლით. სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1: ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოციდან ას ოთხმოც საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.

ნაწილი 2: ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან სამ წლამდე.

ნაწილი 3: ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე.”

190-კანონიერი სამეწარმეო საქმიანობისათვის ხელის შეშლა (22.06.2007 #5035)

ცვლილება შევიდა 190-ე მუხლის სანქციის ნაწილში, სადაც ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა და მას ჩაენაცვლა ერთი წლით თავისუფლების აღკვეთა, რამაც არა მნიშვნელოვნად მაგრამ მაინც დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოციდან ას ოთხმოც

საათამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

191-მიწასთან დაკავშირებული გარიგების უკანონო რეგისტრაცია (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა 190-ე მუხლის სანქციის ნაწილში, სადაც ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა და მას ჩაენაცვლა ერთი წლით თავისუფლების აღკვეთა, რამაც არა მნიშვნელოვნად მაგრამ მაინც დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოციდან ას ოთხმოც საათამდე ან თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

210-ყალბი საკრედიტო ან საანგარიშსწორებო ბარათის დამზადება, გასაღება ან გამოყენება (28.04.2006. N2937, 16.07.2010. N3446)

ცვლილება შევიდა 210-მუხლის მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილში, რომლის შედეგადაც, სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, რომელმაც არამნიშვნელოვნად მაგრამ მაინც დაამძიმა სასჯელი, კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

213-ფასიანი ქაღალდების ბაზრის წესის დარღვევა (8.04.2006. N2937)

213 მუხლში ცვლილება შევიდა მეორე ნაწილის სანქციის კომპონენტში, სადაც სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა ერთი წლით, რამაც არა მნიშვნელოვნად დაამძიმა სასჯელი, კერძოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

215-საზღვარგარეთ გატანილი საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი კულტურის ძეგლის ან ძეგლის ნიშნის მქონე ობიექტის საქართველოში დაუბრუნებლობა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შეტანილ იქნა სანქციის ნაწილში, რითაც დაწესდა სასჯელის მინიმალური ზღვარი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

222-ტელერადიომაუწყებლობის ან კავშირგაბმულობის დაწესებულების ანდა სტრატეგიული ან განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტის ხელში ჩაგდება ან ბლოკირება (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა 222 მუხლის სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილის საქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა და მეორე ნაწილის შემთხვევაში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვა

”ისჯება გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

222¹-სატრანსპორტო კომუნიკაციების ბლოკირება (28.04.2006. N2937, 04.07.2002 N 1629)

ცვლილება შევიდა მეორე ნაწილის სანქციის კომპონენტში სადაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 რამაც დაამძიმა სასჯელის ნაწილი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად.

”ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ხუთ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე.”

227-საჰაერო ან წყლის ხომალდის ანდა რკინიგზის მოძრაობის შემადგენლობის მართლსაწინააღმდეგო დაუფლება (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა 227 მუხლის სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილის შემთხვევაში ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი ხოლო ზედა ზღვარს მოაკლდა 1 წელი, ასევე მეორე ნაწილის შემთხვევაში ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი ხოლო ზედა ზღვარს მოაკლდა 2 წელი, მესამე ნაწილის შემთხვევაში ქვედა ზღვარს მოაკლდა 3 წელი, ამ შემთხვევაშიც გაურკვეველია ცვლილების მიზანი ემსახურებოდა სასჯელის შემსუბუქებას თუ დამძიმებას, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

228-მეკობრეობა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა 228 მუხლის სანქციის ნაწილში, კერძოდ პირველი ნაწილის შემთხვევაში ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი ასევე მეორე ნაწილის შემთხვევაში ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი, ამ შემთხვევაშიც სასჯელის არა მნიშვნელოვნად მაგრამ დამძიმდა, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

231-ბირთვული მასალის, რადიოაქტიური ნივთიერების ან მაიონებელი გამოსხივების სხვა წყაროს ხელში ჩაგდება (28.04.2006. N2937)

231 მუხლში დისპოზიციის ნაწილში ცვლილება არ განხორციელებულა, ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილებს, განხორციელებული ცვლილებით გაურკვეველია შემსუბუქდა თუ დამძიმდა სასჯელი, კერძოდ პირველ ნაწილში ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი, ამასთანავე ზედა ზღვარს დააკლდა 2 წელი, ასევე მეორე ნაწილში ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი, ამასთანავე ზედა ზღვარს დააკლდა 3 წელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.”

232-ბირთვული იარაღის ან სხვა ბირთვული ასაფეთქებელი მოწყობილობის დამზადება (28.04.2006. N2937)

232 მუხლში დისპოზიციის ნაწილში ცვლილება არ განხორციელებულა, ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილებს, სადაც განხორციელებული ცვლილებით გარკვეულწილად დამძიმდა სასჯელი რადგანაც როგორც პირველ ისე მეორე ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

233-ბირთვულ ან რადიაქტიურ ობიექტზე ავარიის ან უბედური შემთხვევის შესახებ ინფორმაციის დაფარვა ან დამახინჯება 28.04.2006. N2937

233 მუხლში დისპოზიციის ნაწილში ცვლილება არ განხორციელებულა, ცვლილება შეეხო სანქციის ნაწილებს, განხორციელებული ცვლილებით განსაკუთრებულად დამძიმდა სასჯელი რადგანაც პირველი ნაწილი რომელიც განეკუთვნებოდა ნაკლებად მძიმე დანაშაულების კატეგორიას და სასჯელის მაქსიმალური ზღვარი იყო სამი წელი, ცვლილების შედეგად ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-თავისუფლების შეზღუდვა და დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 5 წელი, ხოლო ზედა ზღვარი 10 წელი, რამაც დანაშაული ნაკლებად მძიმე კატეგორიიდან გადაიყვანა მძიმე კატეგორიაში, ხოლო მეორე ნაწილი რომელიც მიეკუთვნებოდა მძიმე დანაშაულის კატეგორიას გადავიდა განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის კატეგორიაში, რადგანაც სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 4 წლით, ხოლო ზედა ზღვარი 3 წლით, ასევე მეორე ნაწილის სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-ტუსალობა. სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ათ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თორმეტ წლამდე.”

237-იარაღის, საბრძოლო მასალის, ფეთქებადი ნივთიერების ან ასაფეთქებელი მოწყობილობის მართლსაწინააღმდეგო დაუფლება მისაკუთრების მიზნით ან გამოძალვა (28.04.2006. N2937)

237 მუხლში შეტანილი იქნა ცვლილება მხოლოდ სანქციის ნაწილში, კერძოდ მცირედით დამძიმდა სასჯელი რადგანაც სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა ერთი წელი, ამასთან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსალობა და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

ცვლილება იქნა შეტანილი მეორე ნაწილის საანქციაში, კერძოდ სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ამასთანავე ზედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი, მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

შეტანილი ცვლილებით მცირედით დამძიმდა სასჯელი მესამე და მეოთხე ნაწილის კომპონენტში რადგანაც მესამე ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა ერთი წელი, ხოლო მეოთხე ნაწილში 2 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თოთხმეტ წლამდე.”

239-ხულიგნობა (28.04.2006. N2937)

239 მუხლში შესული ცვლილებით, სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

240-სამთო, სამშენებლო ან სხვა სამუშაოს წარმოებისას უსაფრთხოების წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

240 მუხლში შესული ცვლილებით, დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ხუთ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.”

244-ფეთქებადი, ადვილადალეხადი, მწვავე ნივთიერების ან პიროტექნიკური ნაკეთობის აღრიცხვის, შენახვის, გადაზიდვის, გამოყენების ან გადაგზავნის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

244 მუხლში შესული ცვლილებით, დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

245-ბირთვული მასალის, რადიაქტიური ნარჩენის, რადიაქტიური ნივთიერების ან მაიონებელი გამოსხივების სხვა წყაროსადმი მოპყრობის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება იქნა შეტანილი მეორე ნაწილის საანქციაში, კერძოდ სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ამასთანავე ზედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი, მეორე ნაწილის სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

246-უკანონო საექიმო ან ფარმაცევტული საქმიანობა (28.04.2006. N2937)

244 მუხლში შესული ცვლილებით, დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 წელი, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე.”

247-სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შემქმნელი გარემოების შესახებ ინფორმაციის დამალვა ან გაყალბება (28.04.2006. N2937)

247 მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის კომპონენტში, კერძოდ ნაწილში, კერძოდ დამძიმდა სასჯელი რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი სამი წელი, ამასთან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსაღობა და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან შვიდ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

248-სანიტარიულეპიდემიოლოგიური წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

248 მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის კომპონენტში, კერძოდ მცირედით დამძიმდა სასჯელი რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი სამი წელი, და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ხუთ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან შვიდ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

249-შხამის ბრუნვის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

249 მუხლში ცვლილება შევიდა სანქციის კომპონენტში, კერძოდ დამძიმდა სასჯელი სანქციის მეორე ნაწილში, რადგანაც მიუხედავად იმისა, რომ სასჯელის ზედა ზღვარს დააკლდა ერთი წელი, ამასთანავე დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი სამი წელი, და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ექვს წლამდე.”

254-პროსტიტუციისთვის ადგილის ან საცხოვრებლის გადაცემა (28.04.2006. N2937)

254 მუხლში შესული ცვლილებით, მცირედით დამძიმდა სასჯელი რადგანაც დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი ორი წელი, და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

275-რეკინგ ზის, წყლის, საჰაერო ან საბაგირო ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების ან ექსპლუატაციის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

275 მუხლში შესული ცვლილებებით ცვლილება შევიდა მხოლოდ სანქციის კომპონენტში, რომელმაც საბოლოოდ გარკვეულწილად დაამძიმა სანქციის ნაწილი, კერძოდ პირველი ნაწილის სანქციის კომპონენტში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, მეორე ნაწილის შემთხვევაში 4 წელი, მესამე ნაწილის შემთხვევაში 5 წელი, მეოთხე ნაწილის შემთხვევაში 6 წელი, მეხუთე ნაწილის შემთხვევაში დადგენილ ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი და გახდა 6, ხოლო მეექვსე ნაწილის შემთხვევაში დადგენილ ქვედა ზღვარს დაემატა 3 წელი და გახდა 8, საბოლოოდ სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ექვს წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან შვიდ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 4. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ცხრა წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 5. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 6. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

276-ტრანსპორტის მოძრაობის უსაფრთხოების ან ექსპლუატაციის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა მხოლოდ 276 მუხლის მერვე ნაწილის სანქციის კომპონენტში, სადაც სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 4 წელი, რამაც ამ კომპონენტში გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

277-სატრანსპორტო საშუალების უხარისხო რემონტი, ტექნიკურად გაუმართავი ტრანსპორტის საექსპლუატაციოდ გაშვება (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შეტანილ იქნა 277 მუხლის მეორე და მესამე ნაწილების სანქციის ნაწილში, რამაც მცირედით დაამძიმა სასჯელი, რადგანაც მეორე ნაწილის სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ხოლო მესამეს 2 წელი, მეორე და მესამე ნაწილის სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე.”

278-სატრანსპორტო საშუალების ექსპლუატაციისათვის გაუვარგისება (28.04.2006. N2937)

278 მუხლში შეტანილი ცვლილებები შეეხო სანქციის ნაწილებს, კერძოდ პირველი და მეორე ნაწილის შემთხვევაში დაწესდა დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 და 3 წელი, ხოლო მესამე ნაწილის შემთხვევაში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ცვლილებებმა არა მნიშვნელოვნად მაგარ დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე.”

281-ტრანსპორტის უსაფრთხო მოძრაობის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

281 მუხლში შეტანილი ცვლილებები შეეხო სანქციის ნაწილებს, კერძოდ მეორე ნაწილის შემთხვევაში დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, ხოლო მესამე ნაწილის შემთხვევაში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი და შესაბამისად 1 წელი დააკლდა სასჯელის ზედა ზღვარს, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ცხრა წლამდე.”

282-მატარებლის თვითნებური გაჩერება (28.04.2006. N2937)

282 მუხლში შეტანილი ცვლილებები შეეხო სანქციის ნაწილებს, ორივე შემთხვევაში დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი, რამაც მნიშვნელოვნად დაამძიმა სასჯელი, კერძოდ პირველი ნაწილის შემთხვევაში 4 წელი, მეორე ნაწილის შემთხვევაში 6, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე.”

288-გარემოსათვის საშიში ნივთიერებისადმი ან ნარჩენისადმი მოპყრობის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება შევიდა 284 მუხლის მესამე ნაწილის სანქციაში, რამაც არა მნიშვნელოვნად მაგრამ დაამძიმა სასჯელი, კერძოდ დადგინდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 5 წელი, რომელიც ძველი

რედაქციით გათვალისწინებული არ ყოფილა და იგი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.”

299-წილით უკანონოდ სარგებლობა (22.10.2009. N1893)

ცვლილება შევიდა მეორე ნაწილის სანქციის კომპონენტში, კერძოდ სანქციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე-გამასწორებელი სამუშაო 2 წლის ვადით, მის ნაცვლად დადგინდა სასჯელი 3 წლით თავისუფლების აღკვეთა, რამაც მკვეთრად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე.”

301-უკანონო ნადირობა (28.04.2006. N2937)

301 მუხლში შესული ცვლილებით სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე – ტუსადობა, რაც შეიცვალა თავისუფლების აღკვეთით 1 წლით, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.”

308-საქართველოს ტერიტორიული ხელშეუხებლობის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

308 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, როგორც პირველი ისე მეორე ნაწილის შემთხვევაში სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა, კერძოდ პირველ ნაწილში 5 წლით, ხოლო მეორეში 7 წლით და სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თხუთმეტიდან ოც წლამდე ან უვადო თავისუფლების აღკვეთით”

309-ანტიკონსტიტუციური ხელშეკრულების დადება ან მოლაპარაკების წარმოება (28.04.2006. N2937)

309 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, როგორც პირველი ისე მეორე ნაწილის შემთხვევაში სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა, კერძოდ პირველ ნაწილში 3 წლით, ხოლო მეორეში 5 წლით და სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

310-საქართველოს საგარეო უშიშროების ხელყოფა (28.04.2006. N2937)

310 მუხლის სამივე ნაწილის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ და მეორე ნაწილებში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 3–3 წელი, ხოლო მესამე ნაწილში 2 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.
ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

311-უცხოეთის სადაზვერვო სამსახურში შესვლა (28.04.2006. N2937)

311 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

312-საქართველოს თავდაცვისუნარიანობის ხელყოფა (28.04.2006. N2937)

312 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, სამივე ნაწილის სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 2–2 წელი და სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან ათ წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.
ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან ოც წლამდე.”

313-სახელმწიფო საიდუმლოების გაცემა (28.04.2006. N2937)

313 მუხლის ორივე ნაწილის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 3 წელი, ხოლო მეორე ნაწილში 4 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თხუთმეტ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.
ნაწილი 2. წილი ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან ოც წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

314-ჯაშუშობა (28.04.2006. N2937)

314 მუხლის ორივე ნაწილის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 3 წელი, ხოლო მეორე ნაწილში 4 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან ოც წლამდე.”

315-შეთესვლება ან ამბოხება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შესაცვლელად (27.04.2007 N4698)

315 მუხლის პირველი ნაწილის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 5 წელი, რაც წარმოადგენდა ძველი რედაქციით სასჯელის ზედა ზღვადღვარს, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 3 წლით, რამაც მნიშვნელოვნად დაამძიმა სასჯელი, მეორე ნაწილში ცვლილება არ შესულა, მესამე ნაწილის სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 7 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თხუთმეტ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თხუთმეტიდან ოც წლამდე.”

316-სამხედრო ხელმძღვანელობის უკანონოდ ხელში ჩაგდებაან კანონიერი ხელისუფლებისადმი დაუმორჩილებლობა (28.04.2006. N2937)

316 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 4 წელი, ხოლო მეორე ნაწილში ცვლილება შევიდა როგორც ქვედა ისე ზედა ზღვარში, კერძოდ ქვედა ზღვარს დაემატა 5 ხოლო ზედა ზღვარს 2 წელი, მესამე ნაწილში ქვედა ზღვარს დაემატა 5 წელი, რამაც მნიშვნელოვნად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თორმეტ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

317-მოწოდება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შეცვლისაკენ ან სახელმწიფო ხელისუფლების დამხობისაკენ (28.04.2006. N2937)

317 მუხლის სანქციის ნაწილიდან ამოღებულიქნა სასჯელის სახე ჯარიმა და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე.”

318-საბოტაჟი (28.04.2006. N2937)

318 მუხლის პირველი ნაწილის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით, მეორე და მესამე ნაწილში ქვედა ზღვარს დაემატა 2–2 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან ათ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან ოც წლამდე ან უვადო თავისუფლების აღკვეთით.”

319-უცხო ქვეყნისათვის, უცხოეთის ორგანიზაციისათვის ან უცხოეთის კონტროლს დაქვემდებარებული ორგანიზაციისათვის მტრულ საქმიანობაში დახმარება (28.04.2006. N2937)

319 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით, სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით შვიდიდან თხუთმეტ წლამდე.”

320-სახელმწიფო საიდუმლოების გახმაურება (28.04.2006. N2937)

320 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით, პირველი ნაწილის სანქციის კომპონენტში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი დაემატა 3 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

329-მივევლად ხელში ჩაგდება ტერორისტული მიზნით (25.07.2006 N 3530)

329 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი, ხოლო ზედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი, მეორე და მესამე ნაწილებში ქვედა ზღვარს დაემატა 2-2 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით რვიდან თორმეტ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით თორმეტიდან ოც წლამდე.”

330-სტრატეგიული ან განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტის ხელში ჩაგდება ან ბლოკირება ტერორისტული მიზნით (25.07.2006 N 3530)

330 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, პირველი ნაწილის სანქციის სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

” ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ათიდან თხუთმეტ წლამდე.”

333-სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტება (28.04.2006. N2937)

333 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსაღობა, მეორე ნაწილში ცვლილებით დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 3 წელი, მესამე ნაწილში ქვედა ზღვარს დაემატა 2 წელი, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

334 ბრალდებულის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან უკანონო გათავისუფლება (24.09. 2010 #3619)

334 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით, დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

’ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.”

337-სამეწარმეო საქმიანობაში უკანონო მონაწილეობა (28.04.2006. N2937)

337 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი, ხოლო ზედა ზღვარს დააკლდა 1 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ორიდან სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.“.

340-კანონით აკრძალული საჩუქრის მიღება (25.07.2006 N 3530)

340 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, ორივე ნაწილის სანქციას დაემატა სასჯელის სახე თავისუფლების აღკვეთა, რომელიც ძველი რედაქციით გათვალისწინებული არ ყოფილა და ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ასიდან სამას საათამდე ან თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ორასიდან ოთხას საათამდე ან თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

341-სამსახურებრივი სიყალბე (28.04.2006. N2937)

341 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, რაც წარმოადგენდა ძველი რედაქციით სასჯელის ზედა ზღვალვარს, ხოლო ზედა ზღვარი გაიზარდა 2 წლით, რამაც მნიშვნელოვნად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

342-სამსახურებრივი გულგრილობა (28.04.2006. N2937)

342 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსაღობა, ხოლო დადგენილი სასჯელი გაიზარდა 1 წლით, მეორე ნაწილში ცვლილება დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, ზედა ზღვარს დაემატრა 1 წელი, რამაც გარკვეულწილად დაამძიმა სასჯელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

345-საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის უკანონოდ შეცვლა (28.04.2006. N2937)

345 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, ხოლო მეორე ნაწილში 4 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან რვა წლამდე.”

350-საქართველოს პარლამენტის დროებითი საგამომიებო კომისიისათვის ცრუ ახსნა-განმარტების მიცემა (28.04.2006. N2937)

350 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსაღობა, რომელსაც ჩაენაცვლა 1 წლით თავისუფლების აღკვეთა, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას ორმოც საათამდე ანდა თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით ხუთ წლამდე.”

**351-საქართველოს პარლამენტის დროებითი საგამომიებო კომისიის მონაცემის გახმაურება
(28.04.2006. N2937)**

351 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებებით, ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსაღობა, რომელსაც ჩაენაცვლა 1 წლით თავისუფლების აღკვეთა, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

353-წინააღმდეგობა, მუქარა ან ძალადობა საზოგადოებრივი წესრიგის დამცველის ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენლის მიმართ (28.04.2006. N2937, 19.12.2008 N 795)

353 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, ხოლო მეორე ნაწილში 4 წელი, ასევე მეორე ნაწილი სანქციიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსაღობა, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან შვიდ წლამდე.”

354-სამართალდამცავი ან მაკონტროლებელი ორგანოს მოხელის მიმართ გამოყენებული დაცვის ზომის შესახებ მონაცემის გახმაურება (28.04.2006. N2937)

354 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსაღობა, ხოლო მეორე ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

**356-წევამდელის მიერ სამხედრო ან ალტერნატიული შრომითი სამსახურისათვის თავის არიდება
28.04.2006. N2937**

356 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ და მეორე ნაწილებიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსაღობა, ხოლო მესამე ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, სანქციის მესამე ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

358-მოზილიზაციით გაწვევისათვის თავის არიდება 28.04.2006. N2937

358 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით, სასჯელის ქვედა ზღვარს დაემატა 1 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან რვა წლამდე.”

360-თვითნებობა 28.04.2006. N2937

360 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსაღობა და მას ჩაენაცვლა თავისუფლების აღკვეთა 1 წლით, ხოლო მეორე ნაწილიდან ასევე

ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას საათამდე ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთიდან ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების შეზღუდვით ვადით სამ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.”

361-ოფიციალური დოკუმენტის ან სახელმწიფო ჯილდოს შეძენა ან გასაღება 28.04.2006. N2937

354 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, სანქციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა, რომელსაც ჩაენაცვლა თავისუფლების აღკვეთა 1 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.“.

366-სასამართლოს უპატივცემულობა (28.04.2006. N2937)

360 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, როგორც პირველ ასევე მეორე ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა და მას ჩაენაცვლა პირველ ნაწილში თავისუფლების აღკვეთა 1 წლით, ხოლო მეორეში თავისუფლების აღკვეთა 2 წლით, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას ორმოც საათამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთიდან ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.“

367-საკონსტიტუციო სასამართლოს წევრის, მოსამართლის, მსაჯულის, სამართალწარმოების ანდა სისხლის სამართლის პროცესის სხვა მონაწილის უსაფრთხოების დაცვის საიდუმლოების გახმაურება (28.04.2006. N2937)

367 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა, ხოლო მეორე ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

369-მტკიცებულების ფალსიფიკაცია (22.06. 2007 N 5035)

მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველი ნაწილის სანქციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა, რომელსაც ჩაენაცვლა თავისუფლების აღკვეთა 1 წელი, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ერთიდან ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.“

374-წინასწარი გამოძიების მონაცემის გახმაურება (24.09.2010. N3619)

374 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, სანქციის ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე

ტუსალობა და მას ჩაენაცვლა თავისუფლების აღკვეთა 1 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით ორ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

377-მოვალის მიერ სასამართლო გადაწყვეტილებით დაკისრებული მოქმედების შეუსრულებლობა (28.04.2006. N2937)

377 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა და მას ჩაენაცვლა თავისუფლების აღკვეთა 1 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ორმოცდაათიდან სამას საათამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

384-უფროსი სახელის წინააღმდეგობა ან მისი იძულება, დაარღვიოს სამსახურებრივი მოვალეობა (28.04.2006. N2937)

384 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, მეორე ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა 1 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან რვა წლამდე.”

385-უფროსის მიმართ ძალადობა (28.04.2006. N2937)

385 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, ხოლო მეორე ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარი დაწესდა 1 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან რვა წლამდე.”

386-ურთიერთდაუქვემდებარებელ სამხედრო მოსამსახურეთა შორის დამოკიდებულების წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

386 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი, ხოლო მეორე ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარი დაწესდა 4 წელი, ამასთანავე ზედა ზღვარი შემცირდა 1 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.
ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ცხრა წლამდე.”

390-სამხედრო სამსახურისათვის თავის არიდება ავადმყოფობის სიმულაციით ან სხვაგვარად მოტყუებით (28.04.2006. N2937)

390-ე მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე

ტუსალობა და მას ჩაენაცვლა თავისუფლების აღკვეთა 1 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

391-დასაღუპად განწირული სამხედრო ხომალდის დატოვება

391 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით, დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

392-საბრძოლო მორიგეობის (საბრძოლო სამსახურის)წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

392 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით, მეორე ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 4 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ოთხიდან ათ წლამდე.”

393-სასაზღვრო სამსახურის შესრულების წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

393 მუხლის სანქციის ნაწილში შეტანილი ცვლილებით, მეორე ნაწილში დაწესდა სასჯელის ქვედა ზღვარი 2 წელი და სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ხუთ წლამდე.”

396-შინაგანი სამსახურის წესდებისა და გარნიზონში პატრულირების წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

396-ე მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა და მას ჩაენაცვლა თავისუფლების აღკვეთა 1 წლით, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვით ვადით ორ წლამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.”

399-სამხედრო ქონების შენახვის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

399-ე მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა და თავისუფლების აღკვეთის 3 თვიანი ზღვარი გაიზარდა 2 წლამდე, სანქციის ნაწილი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ისჯება ჯარიმით ან სამხედრო პირის სამსახურებრივი შეზღუდვით ვადით ექვს თვემდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე.”

400-მანქანის მართვის ან ექსპლუატაციის წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

400 მუხლში შეტანილი ცვლილებებით, პირველ ნაწილიდან ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე ტუსალობა, ხოლო მეორე და მესამე ნაწილში სასჯელის ქვედა ზღვარი გაიზარდა შესაბამისად 1 და

2 წლით, სანქციის ნაწილები ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად:

”ნაწილი 1. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.

ნაწილი 2. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან შვიდ წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე ან უამისოდ.

ნაწილი 3. ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე.”

ნაწილი მესამე

შეტანილი ცვლილებები ქვემოთ ჩამოთვლილ მუხლებთან მიმართებაში სანქციის კომპონენტში შესული ცვლილებით ამოღებულ იქნა სასჯელის სახე–ტუსალობა:

121–ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე ან ნაკლებად მძიმე დაზიანება უეცარი, ძლიერი სულიერი ალელვების მდგომარეობაში

154–ურნალისტიკისათვის პროფესიულ საქმიანობაში უკანონოდ ხელის შეშლა (28.04.2006. N2937

156–დევენა 28.04.2006. N2937

157–პირადი ან ოჯახური საიდუმლოს ხელყოფა 28.04.2006. N2937

158–კერძო საუბრის საიდუმლოების დარღვევა 28.04.2006. N2937

163–საარჩევნო ან სარეფერენდუმო კომისიის მუშაობისათვის ხელის შეშლა (28.04.2006. N2937)

173–შვილად ან შვილობილად აყვანის წესის დარღვევა 28.04.2006. N2937

201–ყალბი რეკლამა 28.04.2006. N2937

202–კომერციული ან საბანკო საიდუმლოების შემცველი ინფორმაციის უკანონოდ შეგროვება ან გავრცელება 28.04.2006. N2937

216–საქართველოს ტერიტორიაზე მიმოქცევაში არსებული ეროვნული ვალუტის გამოყენების წესის დარღვევა 28.04.2006. N2937

238–ცეცხლსასროლი იარაღის (მათ შორის, გლუვლულიანი სანადირო 28.04.2006. N2937

258–მიცვალებულისადმი უპატივცემულობა (28.04.2006. N2937, 11.11.2004 N 595)

292–წყლის დაბინძურება 28.04.2006. N2937

295–ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება 28.04.2006. N2937

302–საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი, გადაშენების საფრთხის 28.04.2006. N2937

331–ტერორიზმის შესახებ ცრუ შეტყობინება 28.04.2006. N2937

352–სახალხო დამცველზე ზემოქმედება 28.04.2006. N2937

394-საყარაულო სამსახურის წესის დარღვევა 28.04.2006. N2937

395-საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისა და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის დროს სამსახურის შესრულების წესის დარღვევა 28.04.2006. N2937

398-სამხედრო ქონების გაუფრთხილებლობით დაზიანება ან განადგურება 28.04.2006. N2937

343-საქართველოს სახელმწიფო გერბის ან დროშის შეზღაპვა 28.04.2006. N2937

ნაწილი მეოთხე

შეტანილი ცვლილები ქვემოთ ჩამოთვლილ მუხლებს დაემატა შენიშვნის ნაწილი, რომელმაც განსაზღვრა იურიდიული პირის პასუხისმგებლობა ჩადენილი ქმედებებისათვის (ერთიდაიგივე ფორმულირებით ყველა ქვემოთჩამოთვლილი მუხლებისათვის)

შენიშვნა: ამ მუხლით გათვალისწინებული ქმედებისათვის იურიდიული პირი ისჯება ლიკვიდაციით ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით და ჯარიმით.“.

324¹-კიბერტერორიზმი 25.07.2006 N 3530

325-საქართველოს პოლიტიკური თანამდებობის პირზე თავდასხმა 25.07.2006 N 3530

326-საერთაშორისო დაცვით მოსარგებლე პირზე ან დაწესებულებაზე თავდასხმა 25.07.2006 N 3530

327-ტერორისტული ორგანიზაციის შექმნა ან ხელმძღვანელობა ანდა მასში მონაწილეობა 25.07.2006 N 3530

328-უცხო ქვეყნის ტერორისტულ ორგანიზაციაში ან უცხოეთის კონტროლს დაქვემდებარებულ ასეთ ორგანიზაციაში გაერთიანება ანდა მისი დახმარება ტერორისტულ საქმიანობაში 25.07.2006 N 3530

323-ტერორისტული აქტი 25.07.2006 N 3530

324-ტექნოლოგიური ტერორიზმი 25.07.2006 N3542

329-მძევლად ხელში ჩაგდება ტერორისტული მიზნით 25.07.2006 N 3530

330-სტრატეგიული ან განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტის ხელში ჩაგდება ან ბლოკირება ტერორისტული მიზნით 25.07.2006 N 3530

ნაწილი მეხუთე

გარდა იმისა რომ 2004 წლიდან არაერთი ცვლილება შევიდა სისხლის სამართლის კოდექსის სხვადასხვა მუხლში, რამაც ძირითადად გამოიწვია მათი სანქციის ნაწილში დამძიმება, მცირე შემთხვევებში ადგილი ჰქონდა სასჯელის შემსუბუქებას, მოხდა ახალი მუხლების დამატება, რომლებმაც ერთის მხრივ შემოიტანეს ახალი დანაშაულებების მცნება, რომლებიც მოცემულ ცვლილებამდე არ კვალიფიცირდებოდა, როგორც სისხლის სამართლის კანონმდებლობით დასჯადი ქმედება, მაგალითად: 144¹ წამება; 144³- დამამცირებელი ან არაადამიანური მოპყრობა (28.04.2006. N2937); 164³-არჩევნების გაყალბება (16.12.2005. N2261); 202¹-მონიტორინგს

დაქვემდებარებული გარიგების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების ფაქტის გახმაურება, ისეთი დანაშაულებები, როგორიცაა საერთაშორისო ხასიათის დანაშაულები კულტურული მემკვიდრეობის სფეროში; 223¹-ქურდული სამყაროს წევრობა, კანონიერი ქურდობა და სხვა. ხოლო მეორეს მხრივ მოხდა იმ მუხლების განვრცობა და მასში ახალი კომპონენტების შეტანა რომელიც უკვე არსებობდა, მაგალითად ნარკოტიკული დანაშაული, ეკონომიკური დანაშაული და სხვა. კერძოდ აღნიშნულ კატეგორიას მიეკუთვნება შემდეგი მუხლები:

143³-ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლის (დაზარალებულის) მომსახურებით სარგებლობა (8.05.2007 N4706);

144¹ წამება (28.04.2006. N2937);

144²- წამების მუქარა (23.06.2005. N1751);

144³- დამამცირებელი ან არაადამიანური მოპყრობა (28.04.2006. N2937)

164¹-ამომრჩევლის მოსყიდვა (16.12.2005 N 2261)

164²-ყალბი დოკუმენტის საფუძველზე არჩევნებში, რეფერენდუმში ან პლებისციტში მონაწილეობის მიღება (16.12.2005. N2261)

164³-არჩევნების გაყალბება (16.12.2005. N2261)

182²-სააღსრულებო საქმიანობა ლიცენზიის გარეშე (19.12.2008 N 827)

189¹-სამრეწველო საკუთრების უფლების ხელყოფა (4.05.2010 N 3033)

194¹-უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის გზით მოპოვებული ნივთით სარგებლობა, ნივთის შეძენა, ფლობა ან გასაღება (19.03.2008 N 5953)

197¹-ფალსიფიცირებული ნივთის უკანონო გადაზიდვა ან გასაღება (25.12.2009. N2477)

200¹-სამეწარმეო საქმიანობისათვის საჭირო სასაქონლო ზედნადების გარეშე ტრანსპორტირება, მყიდველის მოთხოვნისას სასაქონლო ზედნადების გაუცემლობა ან საქონლის შეძენისას სასაქონლო ზედნადების მიღებაზე უარი (25.12.2009. N2477)

202¹-მონიტორინგს დაქვემდებარებული გარიგების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების ფაქტის გახმაურება (19.03.2008 N 5953)

204¹-ზუღალტრული აღრიცხვის წესის დარღვევა (14.03.2008 N5920)

207¹-მოვალის მართვასა და წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილი პირის მიერ მეურვისათვის ინფორმაციის წარდგენის ვალდებულების დარღვევა (28.03.2007 N 4527)

223¹-ქურდული სამყაროს წევრობა, კანონიერი ქურდობა (1.07.2011. N4981)

224¹-რეკეტულ დაჯგუფებაში მონაწილეობა (25.07.2006 N 3530)

227¹-წყლის ხომალდის ნაოსნობისათვის საშიშროების შექმნა (25.07.2006 N3542)

227²-სტაციონარული პლატფორმის მართლსაწინააღმდეგოდ დაუფლება, განადგურება ან დაზიანება (25.07.2006 N3542)

238¹-21 წლის ასაკს მიუღწეველი ან ნასამართლობის მქონე ან/და ნარკოტიკების მოხმარებისათვის ადმინისტრაციულსახდელდადებული პირის მიერ ცივი იარაღის ტარება (29.12.2006 N 4213)

241-ატომური ენერგეტიკის ობიექტზე უსაფრთხოების წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

242-აფეთქებასაშიშ საწარმოში ან საამქროში უსაფრთხოების წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

3. აფეთქებასაშიშ საწარმოში ან საამქროში საწარმო-ტექნიკური უსაფრთხოების წესის დარღვევა, რამაც გამოიწვია ორი ან მეტი ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

243-სახანძრო უსაფრთხოების წესის დარღვევა (28.04.2006. N2937)

სიახლე- ნაწილი 3. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, რამაც გამოიწვია ორი ან მეტი ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა ან სხვა მძიმე შედეგი,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთიდან რვა წლამდე, თანამდებობის დაკავების ან საქმიანობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამ წლამდე.

255-პორნოგრაფიული ნაწარმოების ან სხვა საგნის უკანონოდ დამზადება ან გასაღება (28.04.2006. N2937)

2. არასრულწლოვნის გამოსახულების შემცველი პორნოგრაფიული ნაწარმოების დამზადება ან/და შენახვა, აგრეთვე ასეთი მასალის შეთავაზება, გადაცემა, გავრცელება, გასაღება, რეკლამირება ან სხვაგვარად ხელმისაწვდომად გახდომა,

ისჯება ჯარიმით ან გამასწორებელი სამუშაოთი ვადით სამ წლამდე ანდა თავისუფლების აღკვეთით იმავე ვადით.

259^ა-ცხოველისადმი სასტიკი მოპყრობა (08.05.2007. N4718)

259^ბ-კულტურული მემკვიდრეობის დაზიანება ან განადგურება (08.05.2007. N4718)

259^გ-კულტურული მემკვიდრეობის დამცავი ზონის რეჟიმის დარღვევა (08.05.2007. N4718)

259^დ-ძეგლებისა და სხვა კულტურული ფასეულობების საქართველოდან უნებართვო გატანა (08.05.2007. N4718)

259^ე-შეიარაღებული კონფლიქტების დროს კულტურულ ფასეულობათა დაცვის საერთაშორისო წესების დარღვევა

272-ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის, ფსიქოტროპული ნივთიერების, მისი ანალოგის მოხმარებაზე დაყოლიება (28.04.2006 N2937)

3. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება, ჩადენილი ორი ან მეტი პირის ან არასრულწლოვნის მიმართ,

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვსიდან ათ წლამდე.

322^ა-ოკუპირებულ ტერიტორიებზე შესვლის წესის დარღვევა (19.12.2008 N 795)

330^ა-საქვეყნოდ მოწოდება ტერორიზმისაკენ (25.07.2006 N 3530)

330^ბ-წვრთნა ტერორისტული მიზნით (25.07.2006 N 3530)

331^ა-ტერორიზმის დაფინანსება (25.07.2006 N 3530, 19.03.2008 N 5953)

339^ა-ზეგავლენით გაჭრობა (25.07.2006 N 3530)

344^ა-საქართველოს სახელმწიფო საზღვარზე მიგრანტის უკანონოდ გადაყვანა ან/და მისთვის საქართველოში უკანონოდ ყოფნისათვის შესაბამისი პირობების შექმნა (25.07.2006 N 3530)

348^ა-ადმინისტრაციულ წარმოებაში ცრუ ჩვენების, ყალბი დასკვნის ან ჩვენების მიცემა ანდა განზრახ არასწორად თარგმნა (21.03.2008 N 5982)

348^ბ-ადმინისტრაციულ წარმოებაში მოწმის მიერ ჩვენების მიცემაზე უარის თქმა (21.03.2008 N 5982)

369^ა-სისხლის სამართლის საქმეზე მტკიცებულების ფალსიფიკაცია (22.06. 2007 N 5035)

371^ა-მოწმის ან დაზარალებულის მიერ არსებითად ურთიერთსაწინააღმდეგო ჩვენების მიცემა (28.04.2006. N2937)

ცვლილება ამოქმედდა ახალი პატიმრობის კოდექსისი ძალაში შესვლის დღიდან, უნდა აღინიშნოს, რომ მოცემული ცვლილებებით ფაქტიურად გადაცდომები, რომელიც დისციპლინური ხასიათის სასჯელის გამოყენების საფუძველს წარმოადგენდა გახდა სისხლის სამართლის კანონმდებლობით დასჯადი ქმედება, ამასთანავე სანქციის ნაწილში სასჯელი საკმაოდ მაღალია იმ გარემოებიდან გამომდინარე რომ ძირითად შემთხვევაში სასჯელი იწყება 3 წლიდან.

378^ა-სასჯელადსრულების დაწესებულებაში, დროებითი ყოფნის იზოლატორსა და ჰაუპტვახტში მოთავსებული პირისათვის აკრძალული საგნის გადაცემა (პატიმრობის ან თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში, დროებითი ყოფნის იზოლატორსა და ჰაუპტვახტში მოთავსებული პირისათვის აკრძალული საგნის გადაცემა) (9.03.2010. N2697 ამოქმედდეს 2010 წლის 1 ოქტომბრიდან)

378-სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში, დროებითი ყოფნის იზოლატორსა და ჰაუბტვახტში მოთავსებული პირის მიერ აკრძალული საგნის შენახვა, ტარება, ამ საგნით სარგებლობა (9.03.2010. N2697)

381 მუხლის მიხედვით ცვლილება ფაქტიურად შეტანილ იქნა ოჯახური ძალადობის შესახებ კანონის მოღებვიდან გამომდინარე, რაც შეუქცევადი პროცესია, რადგანაც მოცემული კანონის მიღებას ლოგიკურად უნდა მოყოლოდა როგორც ადმინისტრაციული ხასიათის, ასევე სისხლის სამართლებრივი მყარი გარანტიები, რომ კანონის დარღვევის შემთხვევაში ამა თუ იმ პირს დაეკისრება პასუხისმგებლობა ჩადენილი დარღვევისათვის. ეს კანონი ვერ იმოქმედებდა საქართველოში ვიდრე დამცავი ორდერის ინსტიტუტი არ იქნა შემოღებული.

381¹-დამცავი ან შემაკავებელი ორდერით გათვალისწინებული მოთხოვნების ან/და ვალდებულებების შეუსრულებლობა (28.12.2009. N2513 ამოქმედდეს 2010 წლის 1 აპრილიდან.)
დამცავი ან შემაკავებელი ორდერით გათვალისწინებული მოთხოვნების ან/და ვალდებულებების შეუსრულებლობა, ჩადენილი საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 175² მუხლის შესაბამისად ასეთი ქმედებისათვის ადმინისტრაციულსახელმწიფოებრივი პირის მიერ,

ისჯება ჯარიმით ან საზოგადოებისათვის სასარგებლო შრომით ვადით ას ოთხმოციდან ორას ორმოც საათამდე ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.

390¹-სამხედრო სარეზერვო სამსახურისთვის თავის არიდება ავადმყოფობის სიმულაციით ან სხვაგვარად მოტყუებით 27.12.2006 N4195

ნაწილი მეექვსე

ამოღებულ იქნა ახალი ცვლილების მიხედვით

მუხ. 204- (28.04.2006. N2937) „ეკონომიკური საქმიანობის ამსახველი საბუღალტრო წიგნის ან აღრიცხვის სხვა დოკუმენტის წარმოების წესის დარღვევა, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია“;
მუხ.209 29.12.2006 N4280) "მეირფასი ლითონის სინჯის აღმნიშვნელი სახელმწიფო ღამლის უკანონო ღამზადება, გამოყენება ან გასაღება ანდა სახელმწიფო ღამლის გაყალბება ანგარებით ან სხვა პირადი მოგივით“;

მუხ.307 (27.04.2007 N4698);

მუხ.308-ესახელმწიფოს ღალატად ითვლება საქართველოს ტერიტორიული ხელშეუხებლობის დარღვევა;

მუხ.309-ესანგიკონსტიტუციური ხელშეკრულების დადება ან მოლაპარაკების წარმოება;

მუხ.310-ესაქართველოს საგარეო უშიშროების ხელყოფა;

მუხ.311-ესაქართველოს საღამვერვო სამსახურში შესვლა,

მუხ.312-ესაქართველოს თავდაცვისუნარიანობის ხელყოფა,

მუხ.313-ესახელმწიფო საიდუმლოების გაცემა,

მუხ. 314-ესაშეშობა; მუხ.

315-ესეთქმულება ან ამბობება საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების ძალადობით შესაცვლელად;

მუხ.318-ესაბოგაჟი;

მუხ. 319-ესაქართველოს ქვეყნისათვის, უცხოეთის ორგანიზაციისათვის ან უცხოეთის კონტროლს დაქვემდებარებული ორგანიზაციისათვის მგრულ საქმიანობაში დახმარება, თუ ეს ქმედება ჩაიდინა საქართველოს მოქალაქემ ან საქართველოში მუდმივად მცხოვრებმა მოქალაქეობის არმქონე პირმა;

336 (4.07.2007 N5205) „უკანონო განაჩენის ან სხვა სასამართლო გადაწყვეტილების გამოგანა“;

184 (23.05.2007 N 4785) „ავტომობილის ან სხვა მექანიკური საგრანსპორტო საშუალების მართლსაწინააღმდეგო დაუფლება დროებითი გამოყენების მიზნით“